AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

Mjr mgr inż. Bogdan DOBROWOLSKI

STANDARYZACJA DOZORU TECHNICZNEGO W SIŁACH ZBROJNYCH RP W ASPEKCIE POTRZEB FUNKCJONOWANIA W NATO

Rozprawa doktorska

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid.
Akademii Obrony Narodowej
57008

WARSZAWA 2004

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. 57008
Akademii Obrony Narodowej

Mjr mgr inż. Bogdan DOBROWOLSKI

STANDARYZACJA DOZORU TECHNICZNEGO W SIŁACH ZBROJNYCH RP W ASPEKCIE POTRZEB FUNKCJONOWANIA W NATO

Rozprawa doktorska

PROMOTOR

płk dr hab. Zbigniew KWIASOWSKI

Warszawa 2004

SPIS TREŚĆI

WSTĘP 4

Rozdział 1. **PODSTAWY METODOLOGICZNE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ** 12

1.1. Cel pracy i problemy badawcze 12

1.2. Hipoteza robocza 14

1.3. Metody badawcze 15

1.4. Analiza literatury przedmiotu 17

Rozdział 2. **WŁAŚCIWOŚCI ORGANIZACJI DOZORU TECHNICZNEGO W SZ RP ORAZ W ARMIACH PRZODUJĄCYCH PAŃSTW NATO** 21

2.1. Organizacja dozoru technicznego w SZ RP 21

2.1.1. Normy prawne organizacji i wykonywania dozoru technicznego 21

2.1.2. Zadania dozoru technicznego w SZ RP oraz zasady jego wykonywania 26

2.1.3. Organizacja Wojskowego Dozoru Technicznego 38

2.2. Funkcjonowanie dozoru technicznego w SZ RP 43

2.2.1. Właściwości ogólne wykonywania dozoru technicznego w SZ RP w czasie pokoju i wojny 43

2.2.2. Specyfika dozoru technicznego w Wojskach Lądowych 44

2.2.3. Specyfika dozoru technicznego w Wojskach Lotniczych i Obrony Powietrznej 45

2.2.4. Specyfika dozoru technicznego w Marynarce Wojennej 46

2.2.5. Wykonywanie dozoru technicznego w misjach pokojowych 48

2.2.6. Zasady obejmowania dozorem technicznym sprzętu wojskowego pochodzącego z zakupów i darowizn 49

2.2.7. Ekonomiczne aspekty realizacji dozoru technicznego w SZ RP 50

2.3. Organizacja dozoru technicznego w armiach przodujących państw NATO *(na przykładzie armii Stanów Zjednoczonych i armii Republiki Federalnej Niemiec)* 53

2.3.1. Istota i zadania dozoru technicznego 53

2.3.2. Zasady organizacji i wykonywania dozoru technicznego 54

2.3.3. Specyfika dozoru technicznego w armii Stanów Zjednoczonych 54

2.3.4. Specyfika dozoru technicznego w armii Republiki Federalnej Niemiec 55

2.4. Wnioski 57

Rozdział 3. **WIELKOŚĆ ZADAŃ DOZORU TECHNICZNEGO W SIŁACH ZBROJNYCH RP** 59

3.1. Uzbrojenie i sprzęt wojskowy SZ RP wymagający dozoru technicznego 59

3.1.1. W Wojskach Lądowych 59

3.1.2. W Wojskach Lotniczych i Obrony Powietrznej 64

3.1.3. W Marynarce Wojennej 68

3.2. Uzbrojenie i sprzęt wojskowy wymagający dozoru technicznego w kontyngentach wojskowych pełniących misje pokojowe 73

3.3. Potrzeby wykonywania dozoru technicznego UiSW w czasie wojny 76

3.4. Wnioski 81

Rozdział 4. **POSTULATYWNA STRUKTURA ORGANIZACYJNA ORAZ PROCEDURY DZIAŁANIA WDT W SIŁACH ZBROJNYCH RP** 83

4.1. Ogólna koncepcja działania WDT 83

4.2. Postulowana struktura organizacyjna WDT 88

4.2.1. W czasie pokoju 88

4.2.2. W czasie wojny 91

4.3. Postulowane procedury funkcjonowania WDT 93

4.3.1. W czasie pokoju 93

4.3.2. W czasie wojny 95

4.4. Postulowane rozwiązania prawne dotyczące działania WDT 98

ZAKOŃCZENIE 100

BIBLIOGRAFIA 105

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW 109

*„**Myślenie logistyczne** w wojsku to nic innego jak ustawiczne dążenie do zwiększenia skuteczności procesu zabezpieczenia logistycznego realizowanego na rzecz wojsk".*

E. Nowak

WSTĘP

Uczestnictwo Polski w NATO i coraz większy jej udział w sojuszniczych działaniach wielonarodowych sprawiają, że pilną staje się potrzeba uzyskania przez Siły Zbrojne RP niezbędnego poziomu standaryzacji z armiami przodujących państw tego sojuszu. Poziom standaryzacji ma bowiem bardzo duży wpływ na efektywność działania wojsk państw członków NATO, a szczególnie na skuteczność prowadzenia operacji połączonych.

Standaryzacja *(Standardization)* NATO-wska jest procesem tworzenia, rozwijania i stosowania reguł, prowadzącym do porządkowania określonej sfery działania. Jest typową działalnością wielonarodową, wymagająca zharmonizowania narodowych punktów widzenia, do osiągnięcia porozumienia oraz odpowiedniego dostosowania państw.[1]

Wyróżnia się cztery poziomy standaryzacji: kompatybilność, interoperacyjność, wzajemną zamienność oraz wspólność. Jednak w pierwszym etapie dochodzenia SZ RP, do obowiązującego w NATO poziomu standaryzacji, wymagane jest osiągnięcie co najmniej interoperacyjności.

Interoperacyjność *(Interoperability)* - jest to zdolność systemów, jednostek lub wojsk do świadczenia usług dla oraz przyjmowania usług od innych systemów, jednostek lub wojsk i wykorzystania w ten sposób wymienianych usług dla skutecznego wspólnego działania.

Z logistycznego punktu widzenia, uzyskanie przez SZ RP interoperacyjności, pozwoli między innymi na pełną współpracę w ramach **logistyki wielonarodowej** *(Multinational Logistic)*, a w ramach niej pełnienie obowiązków **państwa wiodącego** *(Lead Nation)* i **państwa specjalisty** *(Role Specialist Nation)* w wybranych obszarach

---

[1] *NATO Poradnik Logistyki,* BWSN, Warszawa 1997, s. 108.

zabezpieczenia logistycznego wojsk.

Szczególnie trudnym problemem, w dochodzeniu przez SZ RP do interoperacyjności, jest osiągnięcie standardów w obszarze zabezpieczenia technicznego wojsk. Ważną rolę w tym zakresie odgrywa dozór techniczny.

Dozorem technicznym są wszelkie działania zmierzające do zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania urządzeń technicznych, które ze względu na swoją budowę, sposób działania oraz materiały (które są w tych urządzeniach magazynowane, transportowane lub wykorzystywane do procesów technologicznych), stwarzają zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego oraz mienia i środowiska naturalnego.[2]

Podstawowym aktem prawnym określającym zasady, zakres i formy dozoru technicznego oraz instytucje właściwe do jego wykonywania w Rzeczpospolitej Polskiej jest *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym.*[3]

Dozór techniczny realizowany jest w toku projektowania urządzeń poddozorowych, ich wytwarzania (w tym wytwarzania materiałów i elementów), napraw, modernizacji oraz w czasie ich obrotu i eksploatacji.

Urządzenia poddozorowe powinny być projektowane, wytwarzane, naprawiane, modernizowane oraz eksploatowane i badane zgodnie z warunkami technicznymi dozoru technicznego.[4]

Rodzaje urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu określa Rada Ministrów w formie rozporządzenia.

Dozór techniczny, głównie w zależności od skali zagrożenia jakie stwarza urządzenie poddozorowe oraz warunków w jakich jest ono eksploatowane, wykonywany jest w formie dozoru pełnego, dozoru ograniczonego lub dozoru uproszczonego.

---

[2] Urządzenie – przedmiot, zwykle skomplikowany, stworzony w jakimś celu, często mechaniczny lub elektryczny. *Słownik języka polskiego,* PWN, Warszawa 2000, t. II, s. 932.
Urządzenia techniczne, podlegające dozorowi technicznemu popularnie zwane są „urządzeniami poddozorowymi" i taka nazwa używana będzie w dalszej części rozprawy.

[3] *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321).

[4] Warunki techniczne dozoru technicznego – należy przez to rozumieć ustalone przez właściwych ministrów na podstawie ustawy wymagania, jakim powinny odpowiadać urządzenia poddozorowe. *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321), art. 4, pkt. 2.

W toku wytwarzania urządzeń objętych dozorem pełnym i ograniczonym wykonywane są sprawdzenia materiałów i elementów stosowanych do wytwarzania tych urządzeń oraz przeprowadzane są badania typu urządzeń produkowanych seryjnie, a także wykonuje się badania techniczne sprawdzające zgodność wykonania urządzenia poddozorowego z dokumentacją techniczną i warunkami technicznymi dozoru technicznego.

W toku wytwarzania urządzeń objętych dozorem uproszczonym przeprowadza się badania typu oraz sprawdza czy urządzenia wytwarzane są zgodnie z warunkami uprawnienia nadanymi wytwórcy urządzeń.

W toku eksploatacji urządzeń objętych dozorem technicznym pełnym wykonuje się badania odbiorcze (badania urządzeń w warunkach gotowości do pracy), okresowe i doraźne badania techniczne, sprawdza się zaświadczenia kwalifikacyjne osób obsługujących i konserwujących urządzenia poddozorowe.

W toku eksploatacji urządzeń objętych dozorem technicznym ograniczonym wykonuje się badania odbiorcze (badania urządzeń w warunkach gotowości do pracy), wykonuje się doraźne badania techniczne, sprawdza się zaświadczenia kwalifikacyjne osób obsługujących i konserwujących urządzenia poddozorowe.

Urządzenia objęte dozorem technicznym uproszczonym nie podlegają w toku eksploatacji badaniom technicznym oraz sprawdzeniom ich obsługi i konserwacji.

Formę dozoru technicznego jakiemu podlega urządzenie poddozorowe określa organ właściwej jednostki dozoru technicznego.

W Polsce, na mocy ustawy o dozorze technicznym działają trzy jednostki dozoru technicznego: **Urząd Dozoru Technicznego** i **Transportowy Dozór Techniczny** jako państwowe osoby prawne, podległe odpowiednio Ministrom Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej oraz Infrastruktury oraz **Wojskowy Dozór Techniczny**, który jest państwową jednostką organizacyjną, nieposiadającą osobowości prawnej, podległy Ministrowi Obrony Narodowej.

Wojskowy Dozór Techniczny (WDT) jest specjalistyczną jednostką dozoru technicznego, która wykonuje dozór techniczny nad urządzeniami poddozorowymi zainstalowanymi i eksploatowanymi w jednostkach organizacyjnych Ministra Obrony

Narodowej oraz przedsiębiorstwach, dla których Minister Obrony Narodowej jest organem założycielskim.

Organizację i szczegółowy zakres działania WDT określa w drodze rozporządzenia Minister Obrony Narodowej.

Przepisy regulujące wykonywanie dozoru technicznego (ustawa o dozorze technicznym i wydane na jej podstawie akty wykonawcze), z oczywistych przyczyn dotyczą czynności dozoru wykonywanych wyłącznie w czasie „P".

Inspiracją do rozpoczęcia przez autora badań nad wykonywaniem w SZ RP dozoru technicznego był brak uregulowań dotyczących wykonywania dozoru technicznego w warunkach szczególnych, w tym głównie czasie „W". Uwarunkowania stanu „W" (przemieszczanie wojsk, ograniczenia w dziedzinie łączności i transportu) uniemożliwiają wykonywanie dozoru technicznego na zasadach obowiązujących w warunkach pokojowych.

Brak jest nie tylko procedur wykonywania dozoru technicznego w czasie „W", ale także generalnie pomysłu jak miałby (i czy w ogóle miałby) funkcjonować wojskowy dozór techniczny w czasie działań wojennych.[5]

Brak jest także odpowiednich uregulowań zapewniających efektywną realizacji dozoru technicznego w czasie ćwiczeń koalicyjnych, zarówno na terenie kraju jak i poza jego granicami, jak również w misjach pokojowych prowadzonych w ramach NATO oraz ONZ.

Po wstąpieniu Polski do NATO i związanym z tym szerszym zaangażowaniem jej sił zbrojnych w misjach pokojowych na całym świecie, uwidocznił się problem związany z wykonywaniem dozoru technicznego nad urządzeniami poddozorowymi poza granicami kraju.

---

[5] Rozróżnić należy: *„wojskowy dozór techniczny"* jako zespół działań zmierzających do zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania urządzeń poddozorowych, które są zainstalowane i eksploatowane w jednostkach organizacyjnych Ministra Obrony Narodowej oraz w przedsiębiorstwach, dla których Minister Obrony Narodowej jest organem założycielskim (czyli dozór techniczny w wojsku) i *„Wojskowy Dozór Techniczny"* jako instytucję powołaną do wykonywania dozoru technicznego w jednostkach organizacyjnych Ministra Obrony Narodowej oraz w przedsiębiorstwach, dla których Minister Obrony Narodowej jest organem założycielskim.

Różnorodność stosowanych systemów dozoru technicznego w poszczególnych armiach państw NATO utrudnia współpracę w czasie działań sojuszniczych.[6]

Sposób wykonywania dozoru technicznego nad urządzeniami eksploatowanymi poza granicami kraju (w polskich kontyngentach pokojowych) wydaje się nieracjonalny. Brak jest porozumień międzynarodowych i możliwości korzystania z usług innych (zagranicznych) instytucji wykonujących funkcje dozoru technicznego, co powoduje konieczność wyjazdów inspektorów WDT do odległych zakątków świata, w celu wykonywania badań technicznym, czasami pojedynczych egzemplarzy sprzętu wojskowego.

Problemy występują także w przypadkach otrzymywania przez SZ RP używanego uzbrojenia i sprzętu wojskowego (UiSW) z innych krajów NATO.

Odmienne systemy dozoru technicznego w poszczególnych armiach państw NATO, w tym również w Siłach Zbrojnych RP utrudniają rozpoczęcie eksploatacji tej części UiSW, która podlega w Polsce dozorowi technicznemu.

Planowane, dalsze tego typu formy zaopatrywania SZ w UiSW, jak również występujący stały wzrost zapotrzebowania wojsk na usługi logistyczne (w tym usługi w zakresie dozoru technicznego) wymusza konieczność poszukiwania nowych rozwiązań w systemie dozoru technicznego, pozwalających na osiągnięcie interoperacyjności z systemami dozoru technicznego w armiach przodujących państwach NATO.

Wstępna analiza rozwiązań w zakresie dozoru technicznego, stosowanych w armiach przodujących państwach NATO wykazała, że różnią się one wzajemnie i zależą od systemów obowiązujących w poszczególnych krajach. W związku z tym bezpośrednie przeniesienie rozwiązań stosowanych w SZ państw NATO jest niemożliwe.

Jednak konieczność uzyskania interoperacyjności logistycznej SZ RP z armiami przodujących państw NATO, a także konieczna modernizacja UiSW polegająca miedzy innymi na dostawach tego sprzętu z państw zachodnich stwarzają potrzebę zbliżenia rozwiązań polskich do rozwiązań stosowanych w innych państwach NATO.

---

[6] System [gr. sy̓stĕma]– skoordynowany układ elementów, zbiór tworzący pewną całość uwarunkowaną stałym, logicznym uporządkowaniem jego części składowych; zasady organizacji czegoś. *Słownik wyrazów obcych,* PWN, Warszawa 1980, s. 723-724.

Obecnie coraz częściej podejmuje się próby likwidacji części logistyki w SZ RP i korzystanie z usług instytucji spoza wojska. Zjawisko to występuje pod wpływem rozwiązań stosowanych w wybranych państwach NATO. Jednak w niektórych przypadkach działania te wydają się nie mieć podstaw ekonomicznych i można odnieść wrażenie, że mają raczej na celu zmniejszenie struktur logistycznych niż wymierne oszczędności finansowe dla budżetu MON. Przykładem może być funkcjonowanie w SZ RP WDT. Wstępna analiza finansowa wykazała, że funkcjonowanie WDT w strukturach Ministerstwa Obrony Narodowej przynosi temu resortowi, w szczególności siłom zbrojnym, korzyści finansowe. Gdyby siły zbrojne korzystały z usług oferowanych przez „cywilne" jednostki dozoru technicznego (Urząd Dozoru Technicznego i Transportowy Dozór Techniczny), co roku ponosiłyby dodatkowo kilkumilionowe koszty. Relacje te oczywiście nie są stałe i mogą ulec zmianie w przyszłości, szczególnie po wejściu Polski do Unii Europejskiej.

Wprowadzanie do prawa polskiego postanowień Dyrektyw Unii Europejskiej *(European Union - EU)*, jak również rozwój techniki, podnoszenie kultury technicznej użytkowników urządzeń oraz wprowadzana na coraz szerszą skalę certyfikacja wyrobów i usług wymuszą zmianę systemu dozoru technicznego w RP, a co za tym idzie i w Wojsku Polskim.[7]

Mając na uwadze przyszłą organizację logistyki w SZ RP i uzyskanie odpowiedniego poziomu standaryzacji z innymi armiami państw NATO, w tym również funkcjonowanie dozoru technicznego, stało się koniecznym podjęcie badań mających na celu analizę obecnego systemu i weryfikację dotychczasowych rozwiązań strukturalnych i organizacyjnych w tej dziedzinie.

Przeprowadzone badania zakończone zostały propozycjami zmian, jakie należy dokonać w obecnym systemie dozoru technicznego.

---

[7] Dyrektywa - akt normatywny wydawany przez Radę EU lub wspólnie przez Parlament Europejski i Radę EU. Dyrektywa wiąże państwa członkowskie jedynie w zakresie rezultatów, celów i terminów jej osiągnięcia, ale pozostawia organom wewnętrznym państwa swobodę w zakresie wyboru formy i metod realizacji swych założeń. Przełożenie norm zawartych w dyrektywach na normy obowiązujące na terenie RP odbywa się poprzez rozporządzenia Rady Ministrów lub rozporządzenia ministrów.

Przedstawiono propozycje rozwiązań strukturalnych oraz procedur funkcjonowania, w siłach zbrojnych RP dozoru technicznego, zapewniające jego wysoką skuteczność. Skuteczność ta powinna wyrażać się w zapewnieniu bezpiecznej eksploatacji sprzętu wojskowego w czasie pokoju, kryzysu i wojny, w działaniach prowadzonych siłami narodowymi oraz w układzie koalicyjnym (NATO). Propozycje te uwzględniają konieczność uzyskania przez SZ RP odpowiedniego poziomu standaryzacji z armiami przodujących państw NATO.

Przyjęto, że **interoperacyjność w zakresie dozoru technicznego** z armiami przodujących państw NATO powinna wyrażać się w zdolności wzajemnego świadczenia usług związanych z dozorem technicznym urządzeń, jak również uznawania wyników przeprowadzanych badań technicznych i dokumentów wystawianych przez właściwe w danych państwach NATO instytucje wykonujące funkcje dozoru technicznego.

Założone w koncepcji rozprawy cele i sformułowane problemy badawcze, determinowały układ rozprawy, który oprócz wstępu składa się z czterech rozdziałów merytorycznych i zakończenia.

We wstępie dokonano wprowadzenia w tematykę dozoru technicznego oraz zdefiniowano (określono) podstawową terminologię przedmiotu badań.

W rozdziale pierwszym pod tytułem *Podstawy metodologiczne rozprawy doktorskiej* przedstawiono uzasadnienie wyboru tematu, główny problem badawczy oraz problemy cząstkowe, hipotezę roboczą, zastosowane metody badawcze jak również analizę literatury przedmiotu, wykorzystywanej przy pisaniu rozprawy.

W drugim rozdziale pod tytułem *Właściwości organizacji dozoru technicznego w SZ RP oraz w armiach przodujących państw NATO* dokonano identyfikacji zadań dozoru technicznego w SZ RP, norm prawnych wykonywania dozoru technicznego oraz aktualnego stanu wiedzy na temat wykonywania dozoru technicznego w SZ RP i w wybranych armiach państw NATO.

W rozdziale trzecim pod tytułem *Wielkość zadań dozoru technicznego w Siłach Zbrojnych RP* dokonano oceny potrzeb w zakresie dozoru technicznego w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych RP na przykładach wybranych związków taktycznych.

W rozdziale czwartym pod tytułem *Postulatywna struktura organizacyjna oraz procedury działania WDT w Siłach Zbrojnych RP* przedstawiono propozycje rozwiązań systemowych, w tym rozwiązań strukturalnych oraz procedur wykonywania dozoru technicznego w Siłach Zbrojnych RP. Propozycje te uwzględniają rzeczywiste potrzeby SZ RP w zakresie dozoru technicznego.

W zakończeniu oceniono stopień realizacji celu rozprawy, zweryfikowano hipotezę roboczą oraz określono kierunki dalszych badań w zakresie doskonalenia dozoru technicznego w SZ RP.

Rozdział 1. PODSTAWY METODOLOGICZNE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

1.1. Cel pracy i problemy badawcze

Celem rozprawy jest zaproponowanie rozwiązań strukturalnych oraz procedur funkcjonowania, w SZ RP, Wojskowego Dozoru Technicznego zapewniających jego efektywne działanie w czasie pokoju i wojny.

Efektywność funkcjonowania Wojskowego Dozoru Technicznego (WDT) oceniana jest na podstawie jego sprawności i skuteczności, przy czym *sprawność* oznacza „robienie rzeczy we właściwy sposób", natomiast *skuteczność* „robienie właściwych rzeczy".

Sprawność funkcjonowania WDT, wg opinii autora, powinna wpisać się w osiąganie wyników (efektów) współmiernych do ponoszonych nakładów (pracy, czasu).[8]

Skuteczność funkcjonowania WDT, wg opinii autora, powinna natomiast wyrażać się w wyborze i realizacji właściwych zadań (przedsięwzięć), tzn. dozorem technicznym powinny być obejmowane tylko te urządzenia techniczne (technika wojskowa), które mogą stwarzać zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego, mienia oraz środowiska.

Efektywne funkcjonowanie dozoru technicznego powinno zapewnić bezpieczną eksploatację sprzętu wojskowego w czasie pokoju, kryzysu i wojny, w działaniach prowadzonych siłami narodowymi oraz w układzie koalicyjnym (NATO). Rozwiązania organizacyjne i proceduralne powinny zapewnić jednocześnie uzyskanie przez dozór techniczny w SZ RP standaryzacji z armiami państw NATO na poziomie interoperacyjności.

---

[8] Efektywność rozumiana jest przez autora zgodnie z koncepcją zaproponowaną przez Petera Drückera. Por., J.A.F. Stoner, Ch. Wankel, *Kierowanie*, PWE, Warszawa 1994, s. 29.

Głównym problemem badawczym jest określenie:

Jaką strukturę organizacyjną powinien posiadać oraz jakie procedury funkcjonowania powinien stosować Wojskowy Dozór Techniczny, aby mógł zapewnić bezpieczne użytkowanie urządzeń technicznych w SZ RP w czasie pokoju i wojny?

Powyższy główny problem badawczy implikował konieczność realizacji następujących problemów cząstkowych:

1. ***Jaki sprzęt wojskowy (urządzenia techniczne) i w jakich ilościach podlega dozorowi technicznemu w SZ RP?***
2. ***Jakie czynniki determinują realizację dozoru nad urządzeniami technicznymi w Wojskach Lądowych, Siłach Powietrznych i w Marynarce Wojennej?***
3. ***Jak realizowany jest dozór techniczny nad urządzeniami technicznymi w innych armiach państw NATO?***
4. ***Jak zapewnić interoperacyjność dozoru technicznego w SZ RP z jego odpowiednikami w innych państwach NATO, mając na uwadze możliwość świadczenia usług w zakresie dozoru technicznego kontyngentom wojskowym państw sojuszniczych lub korzystania z takich usług świadczonych przez państwa sojusznicze?***
5. ***Jakie procedury działania WDT powinny obowiązywać w czasie wojny?***
6. ***Jakie są ekonomiczne aspekty funkcjonowania dozoru technicznego w SZ RP?***

1.2. Hipoteza robocza

Przyjęty główny problem badawczy i problemy cząstkowe pozwoliły określić następującą hipotezę roboczą:[9]

Członkostwo RP w NATO wymusza potrzebę posiadania przez SZ RP interoperacyjności z armiami państw tego Sojuszu.[10]

Interoperacyjność, zgodnie z przyjętymi przez RP celami, polega na uzyskiwaniu kolejnych poziomów standaryzacji (kompatybilności, zamienności lub powszechności). Dotyczy to także przedsięwzięć zabezpieczenia logistycznego, w tym zabezpieczenia technicznego wojsk. Dotyczy ona więc w pełnej rozciągłości także dozoru technicznego nad urządzeniami technicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego, mienia oraz środowiska. Stosowane obecnie procedury funkcjonowania WDT w SZ RP są nieefektywne. Spowodowane jest to przede wszystkim brakiem możliwości świadczenia usług w tym zakresie wojskom państw sojuszniczych, bądź przyjmowania od nich takich usług.

Jeżeli WDT spełni wymagania standaryzacyjne obowiązujące w armiach państw NATO i uzyska interoperacyjność, to jego funkcjonowanie będzie efektywne.

Interoperacyjność WDT SZ RP z innymi armiami państw NATO powinna wyrażać się w zdolności do wzajemnego świadczenia usług związanych z dozorem urządzeń technicznych, jak również uznawania wyników przeprowadzanych badań technicznych i dokumentów wystawianych przez właściwe w danych państwach NATO instytucje wykonujące funkcje dozoru technicznego.

---

[9] Hipoteza – <gr. *hypóthesis = przypuszczenie*> przypuszczenie naukowe dla objaśnienia jakiegoś zjawiska lub szeregu zjawisk. *Słownik wyrazów obcych,* PWN, Warszawa 1980, s. 281.

[10] W rozważaniach nt. „standaryzacji" i „interoperacyjności" autor przyjął najnowsze definicje tych pojęć wprowadzone do użytku decyzją Nr 54 Sekretarza Stanu – I Zastępcy Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 listopada 2001 roku. Definicje tych pojęć zawiera *Słownik terminów i definicji NATO AAP – 6(U)*, BWSN, Warszawa 2001 i są one następujące:

a) **Standaryzacja** to „opracowanie i wdrożenie koncepcji, doktryn, procedur i rozwiązań w celu osiągnięcia i utrzymania pożądanego poziomu kompatybilności, zamienności lub powszechności w obszarze operacyjnym, procedur, materiałowo – technicznym i administracyjnym, dla osiągnięcia interoperacyjności".

b) **Interoperacyjność** to „zdolność sił zbrojnych Sojuszu oraz – jeżeli potrzeba – sił zbrojnych państw partnerskich dla pokoju i innych, do wspólnego szkolenia, ćwiczeń oraz skutecznego wykonywania przydzielonych zadań".

Umożliwi to świadczenie usług w zakresie dozoru technicznego w operacjach prowadzonych w układzie koalicyjnym (w ramach *logistyki wielonarodowej*), a także korzystanie z usług realizowanych w ramach *wsparcia przez państwo-gospodarza*.

1.3. Metody badawcze

Sformułowany główny problem badawczy i problemy cząstkowe wskazały na celowość wykorzystania w procesie badań zarówno teoretycznych jak i empirycznych metod badawczych.

W czasie pracy nad dysertacją zostały wykorzystane następujące teoretyczne metody badawcze:

Analiza, którą wykorzystano głównie w badaniach literatury przedmiotu. Jej celem było określenie miejsca i znaczenia dozoru technicznego w zapewnieniu bezpieczeństwa funkcjonowania sprzętu wojskowego (urządzeń technicznych) w SZ RP. Autor dokonał analizy literatury traktującej o eksploatacji wojskowego sprzętu technicznego w warunkach pokoju, kryzysu i wojny. Ze szczególną wnikliwością analizie poddana została literatura dotycząca dozoru technicznego w Rzeczpospolitej Polskiej, w tym w resorcie Obrony Narodowej oraz dostępne materiały dotyczące dozoru technicznego w armiach przodujących państw NATO.

Dzięki analizie możliwe było dogłębne poznanie struktury Wojskowego Dozoru Technicznego, sposobu funkcjonowania tej instytucji oraz zakresu realizacji dozoru technicznego w SZ RP.

Porównanie zastosowano przy ustalaniu podobieństw i przeciwności w wykonywaniu dozoru technicznego w SZ RP oraz w armiach innych państw NATO, a także do określenia skutków finansowych dla budżetu Ministerstwa Obrony Narodowej z tytułu funkcjonowania Wojskowego Dozoru Technicznego.

Analogia znalazła zastosowanie przy ustalaniu zasad i procedur wykonywania dozoru technicznego w armiach przodujących państw NATO. Metoda ta była pomocna tym bardziej, że materiały dotyczące dozoru technicznego w innych armiach

NATO są bardzo skromne. Wykorzystano więc ponadto literaturę (materiały) traktujące o cywilnych systemach dozoru technicznego w państwach NATO.

Syntezę autor wykorzystał do formułowania wniosków z poszczególnych etapów prowadzonych badań. Uzyskane oceny pozwoliły na przedstawienie propozycji rozwiązań strukturalnych oraz procedur funkcjonowania w SZ RP Wojskowego Dozoru Technicznego, zapewniających jego efektywność w czasie pokoju i wojny.

Spośród metod empirycznych wykorzystano:

Obserwacje naukowe, które przeprowadzano w warunkach naturalnych w czasie wykonywania czynności dozoru technicznego UiSW, zarówno w jednostkach wojskowych stacjonujących w kraju jak i za granicą. Autor miał możliwość prowadzenia zarówno obserwacji biernej jak i obserwacji uczestniczącej, kiedy to wchodził w skład zespołów wykonujących czynności dozoru technicznego (w tym badania techniczne urządzeń poddozorowych).

Badanie opinii (sądów) zostały wykonane w formie badań ankietowych (załącznik 1), jak również w formie wywiadów eksperckich (załącznik 2).
Wyniki tych badań wykorzystano do przedstawienia propozycji rozwiązań w zakresie realizacji dozoru technicznego w SZ RP. Badania te autor przeprowadził w oparciu o opinie ekspertów wojskowych zajmujących się zabezpieczeniem technicznym wojsk oraz w oparciu o opinie specjalistów z wojskowego i cywilnego dozoru technicznego.[11]

---

[11] Ekspert - <łac. *expertus* = *doświadczony*> biegły, rzeczoznawca powoływany do wydania orzeczenia lub opinii w sprawach spornych, wchodzących w zakres jego kompetencji. *Słownik wyrazów obcych*, PWN, Warszawa 1980, s. 178.
Badani eksperci (ze wszystkich rodzajów SZ), w czasie wywiadów wyrażali swoje opinie na bazie doświadczeń nabytych w czasie pracy na stanowiskach związanych z zabezpieczeniem technicznym wojsk i dozorem technicznym. Z jednej strony były to osoby zajmujące aktualnie i w przeszłości stanowiska w służbach logistycznych różnych jednostek i instytucji wojskowych, posiadający doświadczenie w eksploatacji urządzeń poddozorowych (również w czasie misji poza granicami kraju), z drugiej strony opinie wypowiadali inspektorzy WDT. Dla szerszego spojrzenia na problem, autor o opinię poprosił także przedstawicieli Urzędu Dozoru Technicznego i Transportowego Dozoru Technicznego.

1.4. Analiza literatury przedmiotu

Badania nad problematyką wykonywania dozoru technicznego w SZ RP i innych armiach państw NATO, autor poprzedził studiowaniem literatury krajowej i zagranicznej dotyczącej teorii problemu.

Ze względu na zawarte w nich treści, wykorzystaną w rozprawie literaturę autor podzielił na cztery części:

- literaturę wprowadzającą,
- literaturę fachową,
- literaturę dotyczącą metodologii badań naukowych,
- literaturę pomocniczą.

Do literatury wprowadzającej autor zalicza publikacje i prace naukowe traktujące o teorii logistyki (zarówno wojskowej jak i cywilnej), w tym szczególnie zabezpieczenia technicznego wojsk, a w ramach niego eksploatacji UiSW w SZ RP i w innych armiach państw NATO. Ponadto są to publikacje dotyczące przyszłych konfliktów zbrojnych oraz koncepcji zmian w logistyce, w tym w logistyce SZ RP. W grupie tej w szczególności wymienić należy:

NATO. Poradnik logistyki, wydany przez BWSN w roku 1997, który był dla autora podstawowym źródłem wiedzy na temat struktury systemów logistycznych oraz zasad ich funkcjonowania w NATO.

Logistyka wojskowa. Zarys teorii, autorstwa E. Nowaka, wydanie AON z roku 1995 oraz poszerzone wydanie z 2000 r., zawierające podstawową wiedzę z zakresu logistyki, niezbędną przy rozważaniu problemów naukowych dotyczących logistyki wojskowej, a więc także dozoru technicznego w SZ RP.

Funkcjonowanie systemów logistycznych, autorstwa T. Kamińskiego wyd. AON 1996 r., które z kolei pozwoliło autorowi na zapoznanie się z teorią logistyki w szerszym znaczeniu, w tym również cywilnym.

Z kolei pozycje takie jak: *Nowe trendy we współczesnej logistyce zachodniej* autorstwa W. Stankiewicza, wyd. AON 1995r., *Koncepcja zmian w Logistyce SZ RP* z 2000 r., opracowane w SG WP dały autorowi obraz zakładanych kierunków zmian logistyki w Wojsku Polskim w najbliższych latach. Z opracowań tych nie wynikają jednak

jakichkolwiek propozycje zmian w obecnie funkcjonującym systemie dozoru technicznego w Wojsku Polskim.
Jednak wizja przyszłych konfliktów zbrojnych i techniki wojskowej, przedstawiona między innymi w książce *Wojna i antywojna*, autorstwa A. i H. Tofflerów, wydanej przez WWL MUZA w 1997 r., ukierunkowała autora na poszukiwanie nowych rozwiązań w obszarze funkcjonowania Wojskowego Dozoru Technicznego.

Literatura fachowa, bezpośrednio dotycząca teorii badanego problemu, to dokumenty normatywno – prawne zawierające przepisy dotyczące zakresu, zasad oraz form wykonywania dozoru technicznego w SZ RP, w tym w szczególności *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321), *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu* (Dz. U. Nr 120, poz. 1021), oraz przepisy dotyczące funkcjonowania Wojskowego Dozoru Technicznego, takie jak *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 października 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania oraz organizacji Wojskowego Dozoru Technicznego* (Dz. U. Nr 189, poz. 1584) oraz *System działania organów Wojskowego Dozoru Technicznego*, opracowany w 1994 r.
Ważnym źródłem wiedzy, pomagającym w poznaniu zakresu i sposobów wykonywania badań technicznych urządzeń poddozorowych są *Warunki Techniczne Dozoru Technicznego,* czyli wydawnictwa zawierające szczegółowe wymagania techniczne dla poszczególnych rodzajów i grup urządzeń poddozorowych.
Z szeregiem aktualnych problemów wykonywania dozoru technicznego przy nowych rodzajach urządzeń poddozorowych, nowości z zakresu rozwiązań konstrukcyjnych, metod wytwarzania i specjalistycznych badań urządzeń autor zapoznał się dzięki studiowaniu specjalistycznego czasopisma *Dozór Techniczny*. W tym dwumiesięczniku, redagowanym przez specjalistów z jednostek dozoru technicznego i autorytety z dziedziny techniki, zamieszczane są również statystyki i analizy dotyczące wykonywania dozoru technicznego w obszarze cywilnym, w tym dane dotyczące niebezpiecznych uszkodzeń i nieszczęśliwych wypadków związanych z eksploatacją urządzeń poddozorowych.

Przy znikomej liczbie publikacji dotyczących dozoru technicznego w wojsku, tym bardziej wymienić należy *Regulamin działań wojsk lądowych* z 1999 r., wydany przez DWLąd, w którym znajduje się wzmianka o wykonywaniu dozoru technicznego w ramach zabezpieczenia technicznego wojsk oraz *Zarządzenie Zastępcy Dowódcy Śląskiego Okręgu Wojskowego – Szefa Logistyki w sprawie nadzoru eksploatacji urządzeń technicznych podlegających przepisom dozoru technicznego* wydane w 1997 roku, które z kolei jest zbiorem szczegółowych wytycznych dla jednostek ŚOW, eksploatujących urządzenia poddozorowe. Badając literaturę przedmiotu autor zapoznał się również z *Tymczasową instrukcją budowy, eksploatacji i remontu urządzeń poddozorowych, posiadających szczególne znaczenie dla obronności państwa, oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami*, wprowadzoną do użytku w wojsku zarządzeniem Szefa SG WP nr 101/Sztab z dnia 17 listopada 1967 r. oraz *Przepisami o zasadach budowy, eksploatacji i remontu urządzeń poddozorowych, zainstalowanych na jednostkach pływających Marynarki Wojennej oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami*, wprowadzonymi do użytku zarządzeniem Szefa SG WP nr 96 z dnia 8 listopada 1969 r.

Oceniając literaturę przedmiotu dotyczącą wykonywania dozoru technicznego w SZ RP można stwierdzić, że problemy związane z eksploatacją urządzeń poddozorowych, zauważalne na poziomie eksploatujących i kontrolujących te urządzenia, nie mają odzwierciedlenia w publikacjach wojskowych.

W literaturze przedmiotu występują jedynie wzmianki dotyczące istnienia dozoru technicznego, bez poruszania problemów związanych z jego realizacją w jednostkach wojskowych.

Dla autora, szczególnie odczuwalny był brak opracowań krajowych i zagranicznych dotyczących wykonywania dozoru technicznego w innych armiach państw NATO. Wiedza na temat wykonywania dozoru technicznego w tych armiach pochodzi głównie z materiałów zdobytych w nieformalnych kontaktach i rozmowach z przedstawicielami tych armii.

Literatura dotycząca metodologii badań naukowych była niezbędna do stosowania metod badawczych, za pomocą których autor rozwiązywał określone wcześniej problemy badawcze oraz do poznania technik pisania pracy doktorskiej.
Do pozycji, z których autor najczęściej korzystał w trakcie pracy nad dysertacją należą: *Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk* autorstwa S. Kamińskiego, wyd. w KUL w 1992 r., *Metodyka wojskowych badań naukowych*, opracowana przez E. Wiśniewskiego i wydana w ASG w 1990 r., *Poradnik dla doktorantów i habilitantów*, R. Kolmana, wydany w OW OSPO Bydgoszcz w 1994 r. oraz *Przygotowanie rozprawy doktorskiej* autorstwa J. Jura, wyd. AON, 1994 r.
Wymienione pozycje literatury wzajemnie się uzupełniały, pozwalając autorowi zapoznać się z szeroką gamą pojęć i definicji z zakresu nauki oraz praktycznymi metodami prowadzenia badań naukowych.

Jako literaturę pomocniczą, niezbędną w opracowaniu rozprawy, wymienić należy głównie encyklopedie oraz słowniki takie jak: *Encyklopedia techniki wojskowej*, wyd. MON, 1987r., *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, opracowany pod kierunkiem B. Balcerowicza i wydany w AON w 1996 r., AAP-6(U) *Słownik terminów i definicji NATO wydany przez* BWSN w 1998 r. oraz *Encyklopedia powszechna*, wyd. PWN, 1983 r.
Wymienione pozycje literatury oraz inne wydawnictwa encyklopedyczne i słowniki pozwoliły autorowi na uzupełnienie wiedzy ogólnej, przydatnej przy pracy nad rozprawą doktorską.

Rozdział 2. WŁAŚCIWOŚCI ORGANIZACJI DOZORU TECHNICZNEGO W SZ RP ORAZ W ARMIACH PRZODUJĄCYCH PAŃSTW NATO

2.1. Organizacja dozoru technicznego w SZ RP

2.1.1. Normy prawne organizacji i wykonywania dozoru technicznego

Wykonywanie dozoru technicznego w SZ RP odbywa się na mocy ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym.[12]

Przepisy ustawy określają zakres dozoru technicznego w SZ RP, podstawowe zasady jego wykonywania oraz instytucję właściwą do jego wykonywania.

Zgodnie z ustawą, rodzaje urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu określane są przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia.[13]

Urządzenia te ogólnie dzieli się na dwie grupy.

Grupa pierwsza to urządzenia ciśnieniowe i bezciśnieniowe (w skrócie oznaczana jako grupa UCB), tj. urządzenia stwarzające zagrożenie wskutek rozprężania cieczy lub gazów znajdujących się pod ciśnieniem różnym od atmosferycznego oraz urządzenia stwarzające zagrożenie wskutek rozprzestrzeniania się materiałów niebezpiecznych podczas ich magazynowania lub transportu.

Do grupy tej należą: kotły (parowe, cieczowe), zbiorniki ciśnieniowe stacjonarne, zbiorniki ciśnieniowe przenośne (w tym butle), zbiorniki do magazynowania materiałów niebezpiecznych (żrących, trujących, ciekłych zapalnych), zbiorniki do przewozu materiałów niebezpiecznych, wytwornice acetylenu, rurociągi pary, rurociągi do transportu materiałów niebezpiecznych, pojemniki do przewozu luzem materiałów niebezpiecznych, urządzenia do napełniania i opróżniania zbiorników transportowych.

---

[12] *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321).

[13] *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2002 r* w sprawie rodzajów urządzeń *technicznych podlegających dozorowi technicznemu* (Dz. U. Nr 120, poz. 1021).

Grupa druga to urządzenia transportu bliskiego (w skrócie oznaczana jako grupa UTB), tj. urządzenia stwarzające zagrożenie wskutek wyzwalania energii potencjalnej i kinetycznej przy przemieszczaniu ludzi lub ładunków w ograniczonym zasięgu. Do grupy tej należą: dźwigi (do transportu osób i ładunków), żurawie, suwnice, przenośniki (kabinowe i krzesełkowe), wyciągi (towarowe, do przemieszczania osób w celach turystyczno - sportowych, schody i chodniki ruchome, dźwignice linotorowe, urządzenia techniczne służące do przemieszczania kontenerów przy pracach przeładunkowych, układarki do układania torów, koleje linowe (osobowe i towarowe), wózki jezdniowe, pomosty ruchome z zespołami napędowymi w przystaniach promowych.

Powyższa ustawa o dozorze technicznym daje Ministrowi Obrony Narodowej (jako jedynemu z ministrów, którym podlegają jednostki dozoru technicznego) delegację do określenia w formie rozporządzenia dodatkowo innych urządzeń, które mają podlegać dozorowi technicznemu, jeżeli występują one wyłącznie w jednostkach organizacyjnych Ministra Obrony Narodowej i w przedsiębiorstwach, dla których jest on organem założycielskim.

Na podstawie ustawy Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Gospodarki i Spraw Socjalnych ma obowiązek wydania rozporządzenia w sprawie organizacji i szczegółowego zakresu działania Wojskowego Dozoru Technicznego (WDT).[14]

Minister Obrony Narodowej uprawniony jest również z mocy ustawy do ustalania, w drodze rozporządzeń warunków technicznych dla urządzeń specjalistycznych.[15]

Ustawa o dozorze technicznym (uchwalona w grudniu 2000 r.) zawiera zapisy pozwalające na wdrażanie (po wejściu Polski do Unii Europejskiej), dyrektyw EU dotyczących urządzeń poddozorowych bez zmiany.

W związku z tym, po wstąpieniu Polski do EU nie będzie konieczności zmian zasadniczych zasad wykonywania dozoru techniczne w Polsce, w tym w SZ RP.

---

[14] *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 października 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania oraz organizacji Wojskowego Dozoru Technicznego* (Dz. U. Nr 189, poz. 1584).

[15] Urządzenia poddozorowe specjalistyczne – to urządzenia o szczególnej konstrukcji, przeznaczeniu lub sposobie eksploatacji (charakterystycznemu dla wojska), podlegające dozorowi technicznemu WDT.

Wojskowy Dozór Techniczny, w swojej działalności stosuje przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego (KPA).[16]

W związku z dużą ilością wydawanych decyzji administracyjnych (przeszło 10 tysięcy w ciągu roku) i prawem użytkowników urządzeń poddozorowych oraz zakładów wytwarzających, modernizujących i naprawiających te urządzenia do odwoływania się od wydawanych decyzji oraz zaskarżania ich w Naczelnym Sądzie Administracyjnym (NSA), niezmiernie ważne w codziennej działalności WDT jest ścisłe przestrzeganie zasad dotyczących wydawania decyzji, określonych w KPA.

W załączniku 3 pkt 1 przedstawiony jest wykaz aktów prawnych regulujących wykonywanie dozoru technicznego w SZ RP.[17]

---

[16] *Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks Postępowania Administracyjnego* (jedn. tekst: Dz. U. Nr 9 z 1980 r., poz. 26 z późniejszymi zmianami).

[17] W związku z wejściem w życie *Ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321), w trakcie pisania rozprawy przestały obowiązywać następujące przepisy dotyczących dozoru technicznego:

1) *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1988 r. w sprawie dozoru technicznego* (Dz. U. z 1989 r. Nr 1, poz. 3, z 1990 r. Nr 89, poz. 521, z 1998 r. Nr 162, poz. 1131, z 2000 r. Nr 117, poz. 1232) w części dotyczącej rodzajów urządzeń podlegających dozorowi technicznemu zostało zastąpione r*ozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2002 r w sprawie rodzajów* urządzeń *technicznych podlegających dozorowi technicznemu* (Dz. U. Nr 120, poz. 1021).
   Przeprowadzone badania oparte zostały na urządzeniach podległych dozorowi na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z roku 1988. Rozporządzenie z 2002 r. nie wniosło jednak zasadniczych zmian w zakresie rodzajów urządzeń podlegających dozorowi technicznemu, które miały by znaczący wpływ na przeprowadzone badania.
2) *Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej Nr 32/MON z dnia 12 czerwca 1991 r. w sprawie organizacji i szczegółowego zakresu działania Wojskowego Dozoru Technicznego oraz trybu wykonywania czynności dozoru technicznego* (Dz. Rozk. MON poz. 44) zostało zastąpione r*ozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 października 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania oraz organizacji Wojskowego Dozoru Technicznego* (Dz. U. Nr 189, poz. 1584).
3) *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 17 lutego 1992 r. w sprawie dozoru technicznego dla urządzeń technicznych o szczególnej konstrukcji, sposobie eksploatacji lub przeznaczeniu, objętych wojskowym dozorem technicznym* (Dz. U. Nr 20, poz. 81 i z 1996 r. nr 127, poz. 599).
4) *Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej Nr 27/MON z dnia 4 czerwca 1992 r. w sprawie warunków technicznych dla urządzeń technicznych o szczególnej konstrukcji, sposobie eksploatacji lub przeznaczeniu, podlegających wojskowemu dozorowi technicznemu* (Dz. Rozk. MON poz. 17 i z 1995 r. poz. 104).
5) *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 sierpnia 1998 r. w sprawie objęcia wojskowym dozorem technicznym urządzeń technicznych* (Dz. U. Nr 114, poz. 737).
6) *Rozporządzenie Ministra Przemysłu z dnia 29 grudnia 1988 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 44, poz. 351 i z 1995 r. Nr 132, poz. 650).

Uregulowania zawarte w przepisach 1 i 6 zostały częściowo zawarte w u*stawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321).

Szczególną grupę przepisów dozoru technicznego stanowią **„warunki techniczne dozoru technicznego"**.

Warunki techniczne dozoru technicznego są zasadniczymi przepisami, na podstawie których wykonywane są czynności dozoru technicznego podczas wytwarzania urządzeń poddozorowych oraz w czasie ich eksploatacji.

Wykaz warunków technicznych dozoru technicznego przedstawiony jest w załączniku 3 pkt 2.[18]

Warunki techniczne można podzielić na „warunki techniczne ogólne" (określające wymagania w zakresie materiałów, obliczeń wytrzymałościowych i wytwarzania urządzeń poddozorowych) i „warunki techniczne przedmiotowe" (określające szczegółowe wymagania w zakresie konstrukcji, materiałów i znakowania, osprzętu, dokumentacji technicznej, wykonywania badań oraz eksploatacji) dla poszczególnych rodzajów urządzeń poddozorowych).

Zbiór postanowień i procedur obowiązujących przy wykonywaniu zadań służbowych w WDT zamieszczony jest w *Systemie działania organów Wojskowego Dozoru Technicznego.*[19]

---

[18] Warunki techniczne dozoru technicznego wyszczególnione w załączniku 3 pkt 2 pod poz. 1 - 26 są wydane przez Prezesa Urzędu Dozoru Technicznego, pod poz. 27 – 47 przez Szefa Wojskowego Dozoru Technicznego na podstawie *ustawy z dnia 19 listopada 1987 r. o dozorze technicznym (*Dz. U. Nr 36, poz. 202, z 1995 r. Nr 104, poz. 515, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i z 1997 r. Nr 64, poz. 406, Nr 88, poz. 554, Nr 141, poz. 943).
Warunki wydane przez Szefa WDT są warunkami dla urządzeń specjalistycznych, podlegających dozorowi technicznemu WDT.
Zgodnie z art. 3 tej ustawy warunki techniczne dozoru technicznego ustalane były przez kierowników jednostek dozoru technicznego, co powodowało, że ta sama instytucja wydawała przepisy i jednocześnie kontrolowała ich wykonywanie oraz dostęp do tych warunków był ograniczony.
Warunki techniczne wyszczególnione pod poz. 48 są pierwszymi warunkami wydanymi na podstawie *ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321).
Do czasu pisania rozprawy, z powodu nie wydania przez właściwych ministrów pozostałych warunków (na podstawie ustawy z 21 grudnia 2000 r.) Wojskowy Dozór Techniczny decyzją Szefa WDT przy wykonywaniu dozoru wykorzystuje warunki wyszczególnione w załączniku 3.

[19] *System działania organów Wojskowego Dozoru Technicznego* został wprowadzony do użytku *decyzją Nr 2/WDT/94 Szefa Wojskowego Dozoru Technicznego z dnia 12 października 1994 r.*
Zastąpił on wcześniejsze wytyczne Szefa WDT: z dnia 2 sierpnia 1985 r. w sprawie kontroli i nadzoru nad przestrzeganiem przepisów dozoru technicznego i zasad bezpieczeństwa techniki, z dnia 27 września 1991 r. w sprawie kontroli zakładów uprawnionych przez organy WDT do wytwarzania i naprawiania urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu, z dnia15 listopada 1991 r. w sprawie realizacji zadań przez delegatury WDT.

„System działania organów Wojskowego Dozoru Technicznego" zawiera postanowienia dotyczące: obowiązków osób funkcyjnych w WDT, zakresu oraz metod szkoleń i egzaminowania inspektorów WDT, prowadzenia dokumentacji w komórkach organizacyjnych WDT, używania pieczęci i formularzy, wykonywania czynności dozoru technicznego (w szczególności badań technicznych urządzeń poddozorowych i przeprowadzanych kontroli), planowania i prowadzonej sprawozdawczości.

W związku z upływem dziesięciu lat od wprowadzenia *„Systemu"* do użytku, wiele zapisów uległo dezaktualizacji. Prace nad aktualizacją *„Systemu"* nie są jednak prowadzone, a nowe postanowienia wprowadzane są decyzjami i wytycznymi szefa WDT.[20]

---

[20] Przykładem wprowadzania zmian w systemie (w związku ze zmieniającymi się przepisami o dozorze technicznym) jest wprowadzenie decyzją nr 98/WDT/01 Szefa WDT z dnia 18 czerwca 2001 r. nowych druków protokołów z badań urządzeń poddozorowych i decyzji administracyjnych wydawanych na podstawie *Ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321). Wzory druków przedstawione są w załączniku 4.
Decyzje, przez inspektorów WDT wystawiane są z upoważnienia Szefa WDT.
Decyzja D-1 jest to wystawiana przez inspektorów WDT decyzja o zezwoleniu lub nie zezwoleniu na eksploatację urządzenia poddozorowego. Decyzja ta wystawiana jest po wykonaniu badań technicznych urządzenia.
Decyzja D-2 wystawiana jest w wypadku zdjęcia urządzenia poddozorowego z ewidencji delegatury WDT (najczęściej wycofania przez użytkownika z eksploatacji).
Protokół P-1 jest to protokół z badań technicznych urządzeń ciśnieniowej i bezciśnieniowej (UCB).
Protokół P-2 jest to protokół z badań technicznych urządzeń transportu bliskiego (UTB).

2.1.2. Zadania dozoru technicznego w SZ RP oraz zasady jego wykonywania

Wykonywanie dozoru technicznego w Siłach Zbrojnych RP ma na celu zapewnienie bezpiecznego funkcjonowania części UiSW, który ze względu na swoją konstrukcję, przeznaczenie lub sposób wykorzystania stanowi grupę **urządzeń poddozorowych**.

Zadania wynikające z powyższego celu, realizowane przez Wojskowy Dozór Techniczny – instytucję powołaną do wykonywania dozoru technicznego w Wojsku Polskim, można podzielić na trzy grupy wykonywanych czynności.

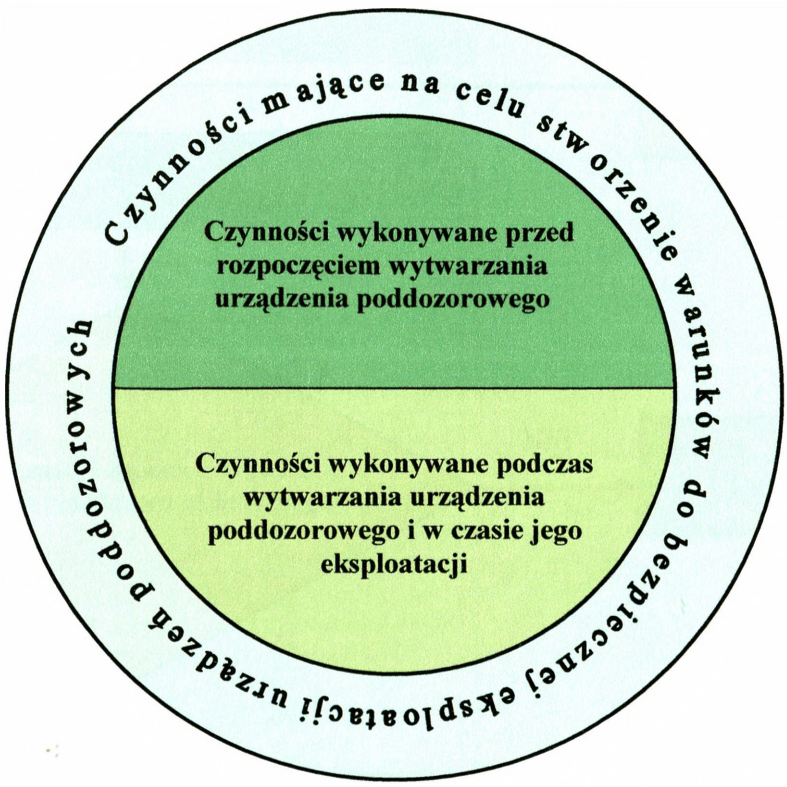

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 1. Ogólny podział czynności Wojskowego Dozoru Technicznego

Do pierwszej grupy *„Czynności wykonywane przed rozpoczęciem wytwarzania urządzenia poddozorowego”* należy zaliczyć: uzgadnianie dokumentacji technicznej urządzeń poddozorowych, uprawnianie zakładów (w tym jednostek i zakładów wojskowych) do wytwarzania modernizacji i napraw urządzeń poddozorowych, jak również ich materiałów i elementów, uzgadnianie warunków technicznych dla

urządzeń, dla których nie ma ustalonych (przez właściwego ministra) warunków technicznych dozoru technicznego.

Algorytm uzgadniania dokumentacji technicznej. przedstawiony jest poniżej na rys. 2.

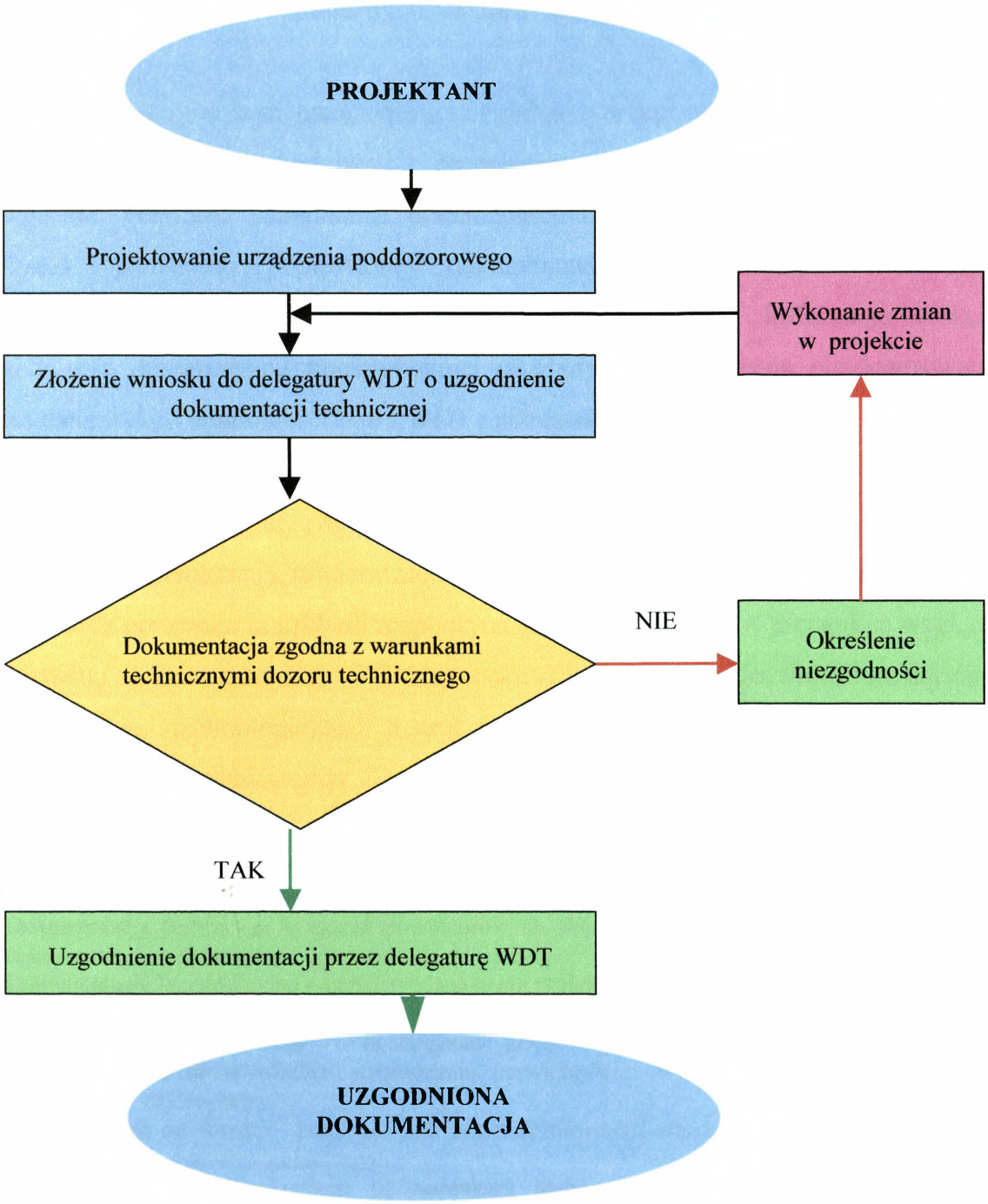

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 2. Algorytm uzgadniania dokumentacji technicznej

Projektant urządzenia poddozorowego składa do delegatury WDT wniosek o uzgodnienie dokumentacji technicznej wraz z załączoną dokumentacją konstrukcyjną tego urzadzenia.[21]

W delegaturze dokumentacja jest poddana sprawdzeniu pod kątem jej zgodności z warunkami technicznymi dozoru technicznego.

Zgodna z warunkami technicznymi dozoru technicznego dokumentacja, zostaje uzgodniona.[22]

W przypadku gdy dokumentacja nie jest zgodna z przepisami dozoru technicznego, zostaje zwrócona wnioskodawcy z określeniem niezgodności z obowiązującymi przepisami. Powtórne uzgadnianie dokumentacji następuje po ponownym złożeniu wniosku i przesłaniu „poprawionej" dokumentacji. Każde zmiana w konstrukcji urządzenia wymaga powtórnego uzgodnienia z delegaturą WDT. Informacja o fakcie uzgodnienia dokumentacji konstrukcyjnej na dany typ urządzenia poddozorowego przesyłana jest do wiadomości biura WDT i pozostałym delegaturom WDT.

Na podstawie uzgodnionej dokumentacji konstrukcyjnej urządzenie może być wytwarzane (lub modernizowane) przez zakład uprawniony. Algorytm uprawniania zakładów do wytwarzania, modernizacji i napraw przedstawiony jest na rysunku 3.

Proces uprawniania zakładu rozpoczyna się od złożenia do właściwej ze względu na siedzibę zakładu delegatury WDT wniosku o uprawnienie. Do wniosku załączane są instrukcje technologiczne, instrukcje kontroli jakości, wykazy urządzeń stosowanych do wytwarzania (napraw) urządzeń poddozorowych oraz wykazy

---

[21] Dokumentacja techniczna urządzeń poddozorowych składa się z dokumentacji konstrukcyjnej, dokumentacji wykonawczej i dokumentacji odbiorczej.
Dokumentacja konstrukcyjna – przedstawiana przez projektanta do uzgodnienia z delegaturą WDT w celu stwierdzenia zgodności konstrukcji z warunkami dozoru technicznego.
Dokumentacja wykonawcza – dostarczana przez wytwarzającego, modernizującego lub naprawiającego, umożliwiająca stwierdzenie prawidłowości wykonania urządzenia lub jego modernizacji czy naprawy.
Dokumentacja odbiorcza – przedstawiana przez użytkownika urządzenia, niezbędna do objęcia tego urządzenia dozorem technicznym.
Zakresy dokumentacji określone są warunkach technicznych dla poszczególnych rodzajów urządzeń poddozorowych.

[22] Delegatura WDT uzgadnia dokumentację wpisując odpowiednią adnotację na rysunku zestawieniowym urządzenia. Jeden komplet dokumentacji konstrukcyjnej zostaje zwrócony wnioskodawcy, a drugi wraz ze sprawozdaniem z uzgodnienia archiwizowany jest w delegaturze.

urządzeń kontrolno-pomiarowych, wykazy osób odpowiedzialnych za wytwarzanie i kontrolę jakości.

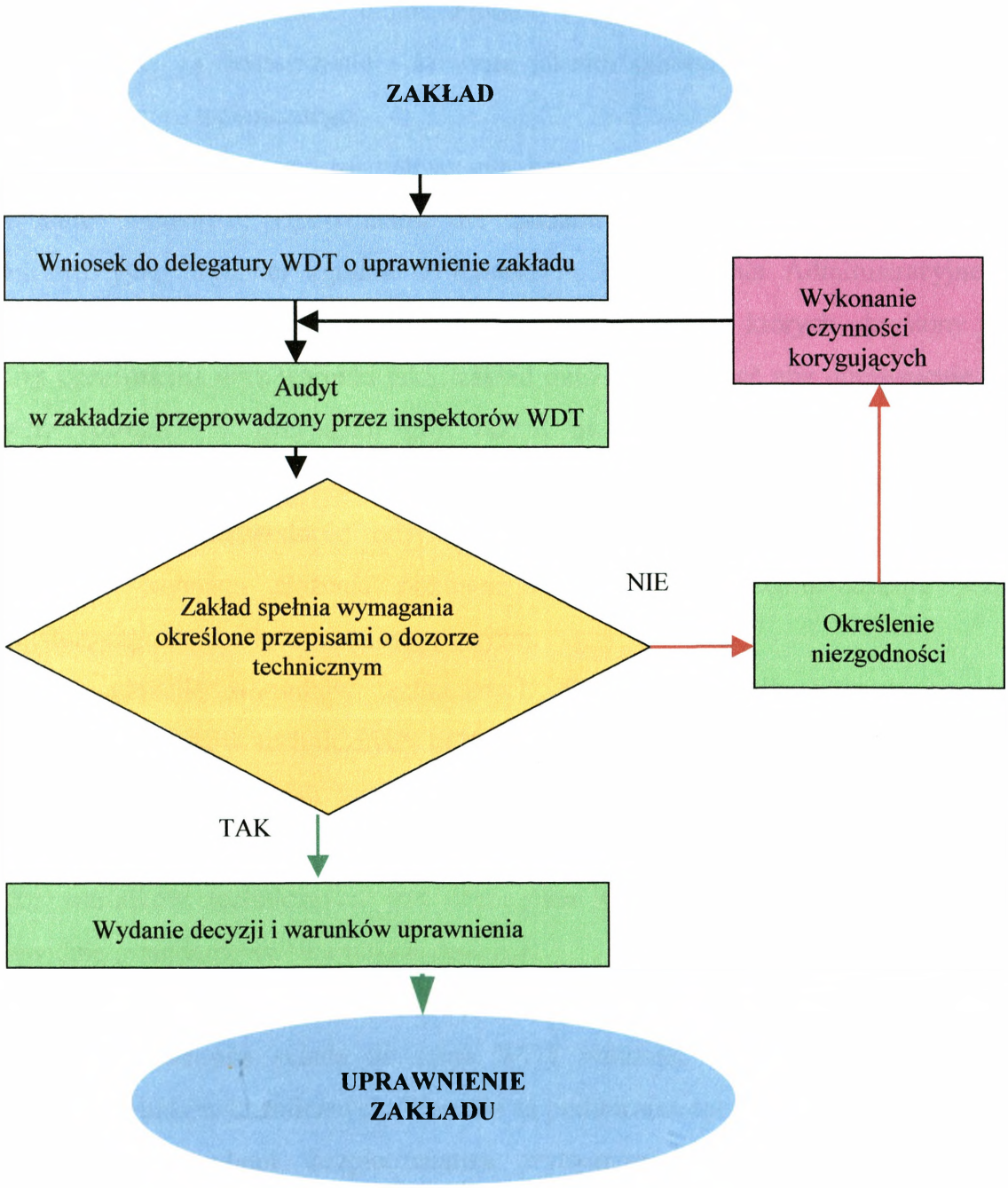

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 3. Algorytm uprawniania zakładu

Po otrzymaniu wniosku komisja powołana przez szefa delegatury WDT przeprowadza audyt zakładu. W czasie audytu komisja sprawdza czy zakład spełnia wymagania określone w przepisach o dozorze technicznym, a w szczególności czy: wyposażenie

zakładu oraz stosowane procesy technologiczne zapewniają wytwarzanie, modernizację lub naprawę urządzeń na poziomie zapewniającym ich bezpieczeństwo, kontrola jakości w zakładzie działa zgodnie z instrukcją kontroli jakości, osoby odpowiedzialne za wytwarzanie i kontrolę jakości posiadają odpowiednią wiedzę w zakresie dozoru technicznego.

Jeżeli zakład spełnia powyższe wymagania komisja wnioskuje do szefa delegatury o wydanie uprawnień. Uprawnienia dla zakładu wydaje się w formie decyzji administracyjnej wydanej zgodnie z Kodeksem Postępowania Administracyjnego. Załącznikiem do wydanej decyzji są warunki uprawnienia w których określony jest zakres uprawnienia oraz warunki jakie zakład musi przestrzegać aby uprawnienie nie zostało cofnięte. W przypadku gdy zakład nie spełnia wymagań określonych w przepisach dozoru technicznego decyzja nie jest wydawana i wniosek o uprawnienie wraz określeniem niezgodności odsyłany jest do zakładu. Każda zmiana w zakresie uprawnienia wymaga złożenia ponownego wniosku i przeprowadzenia przez delegaturę czynności o których mowa powyżej.

Uzgadnianie warunków technicznych dla urządzeń, dla których nie ma ustalonych warunków technicznych odbywa się na wniosek osoby zainteresowanej (najczęściej projektanta lub wytwarzającego) określeniem wymagań dla urządzeń, w stosunku do których takie wymagania nie są określone. Najczęstszą przyczyną braku warunków technicznych jest szczególna konstrukcja urządzeń, której nie przewidują „standardowe" warunki techniczne.

Algorytm uzgadniania warunków technicznych przedstawiony jest na rysunku 4.

Osoba zainteresowana składa do szefa WDT wniosek, do którego załącza dwa komplety warunków technicznych. Warunki są poddawane sprawdzeniu pod kątem ich zgodności z zasadami bezpieczeństwa wytwarzania i eksploatacji urządzeń technicznych i najnowszą wiedza techniczną. Jeżeli warunki techniczne spełniają te wymagania szef WDT uzgadnia warunki techniczne.

Jeden komplet warunków zostaje zwrócony wnioskodawcy, a drugi archiwizowany jest w biurze WDT.

W przypadku gdy przedstawione warunki techniczne nie odpowiadają wymogom, zostają zwrócone wnioskodawcy z określeniem niezgodności.

Powtórne uzgadnianie następuje po ponownym złożeniu wniosku i przesłaniu „poprawionych" warunków.

Każda zmiana w uzgodnionych warunkach technicznych wymaga powtórnego uzgodnienia przez szefa WDT.

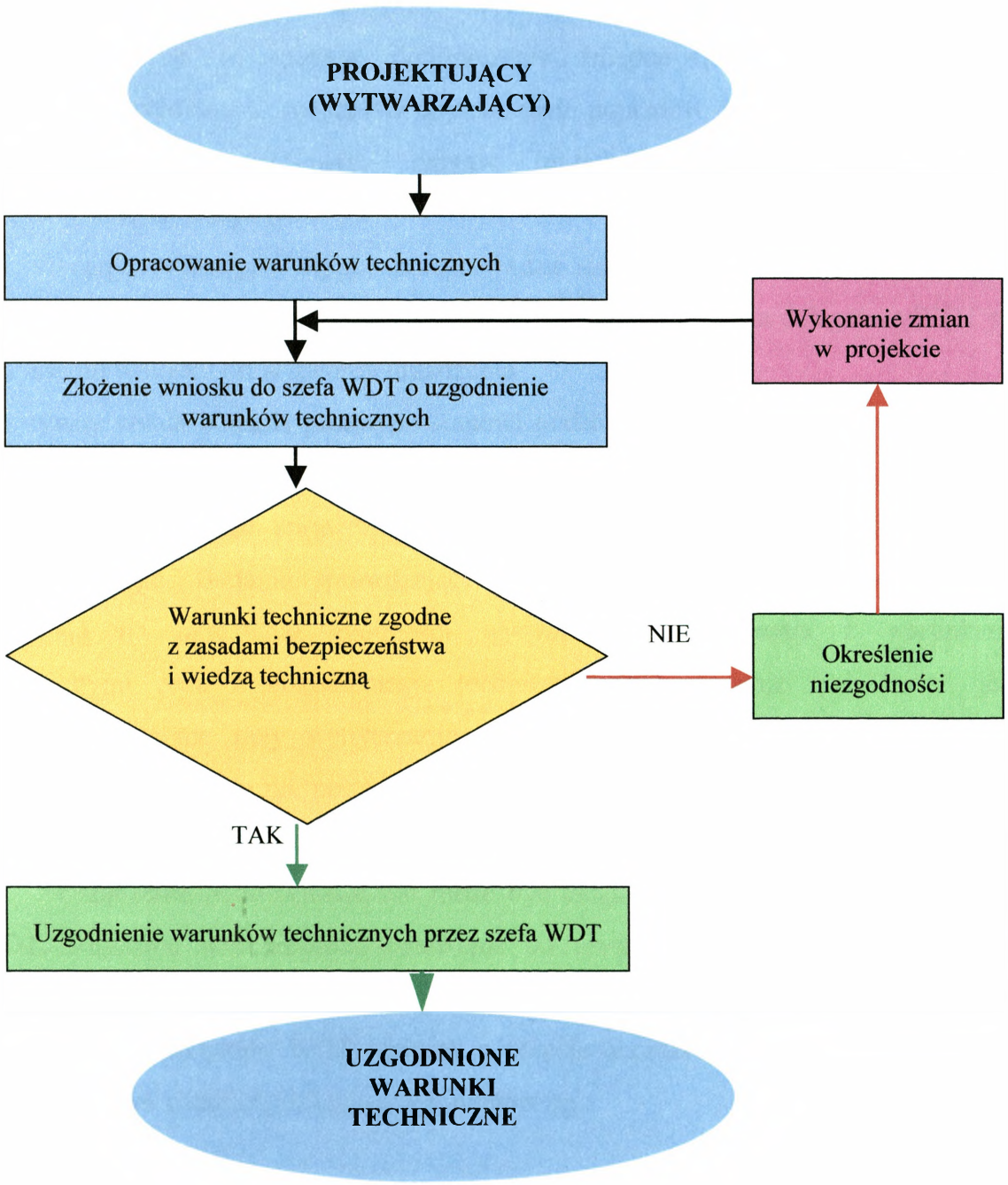

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 4. Algorytm uzgadniania warunków technicznych dozoru technicznego

Druga grupa *„Czynności wykonywane podczas wytwarzania urządzenia poddozorowego i w czasie eksploatacji"* w odróżnieniu od pierwszej realizowana jest przy konkretnych urządzeniach poddozorowych.[23]

Czynności te to: wykonywanie badań prototypów urządzeń poddozorowych, wykonywanie badań sprawdzających, przeprowadzanie badań odbiorczych, badań okresowych i doraźnych urządzeń, wydawanie na podstawie badań decyzji administracyjnych w sprawie dopuszczenia (niedopuszczenia) urządzenia do eksploatacji, wydawanie świadectw dopuszczenia pojazdów do przewozu materiałów niebezpiecznych, uzgadnianie napraw urządzeń, prowadzenia ewidencji eksploatowanych urządzeń.

Badania prototypów (typu) przeprowadza się dla wszystkich urządzeń, które mają być produkowane seryjnie. Zakres badania prototypu określa delegatura WDT po otrzymaniu wniosku od wytwórcy urządzenia.

Pozytywny wynik badania prototypu stanowi podstawę do uzyskania uprawnienia do powtarzalnej produkcji danego typu (typoszeregu) urządzeń.

Przeprowadzanie badań sprawdzających urządzenia odbywa się na wniosek zakładu wytwarzającego. Badania sprawdzające wykonywane są w trakcie wytwarzania i polegają na określeniu zgodności wytwarzanego urządzenia z warunkami technicznymi oraz z dokumentacją techniczną. Wykonywanie tych badań jest szczególnie istotne przy wytwarzaniu złożonych konstrukcyjnie urządzeń, gdzie konstrukcja urządzenia nie pozwala po całkowitym jego wytworzeniu na dotarcie do szczególnie ważnych ze względu na bezpieczeństwo miejsc.

Urządzenie poddozorowe nie może być eksploatowane bez zgody delegatury WDT. Algorytm dopuszczenia urządzenia do użytkowania przedstawiony jest na rysunku 5. Użytkownik przed rozpoczęciem eksploatacji urządzenia powinien złożyć do właściwej delegatury WDT wniosek o objęcie urządzenia dozorem technicznym, załączając dwa komplety dokumentacji odbiorczej.

---

[23] Eksploatacja - zespół celowych działań organizacyjno-technicznych i ekonomicznych ludzi z obiektem technicznym oraz wzajemne relacje występujące między nimi od chwili przyjęcia obiektu do wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem, aż do jego likwidacji [za PN-82/N–04001]. O. Downarowicz, *System eksploatacji. Zarządzanie zasobami techniki*, Wyd. ITE, Radom 2002, s. 11.

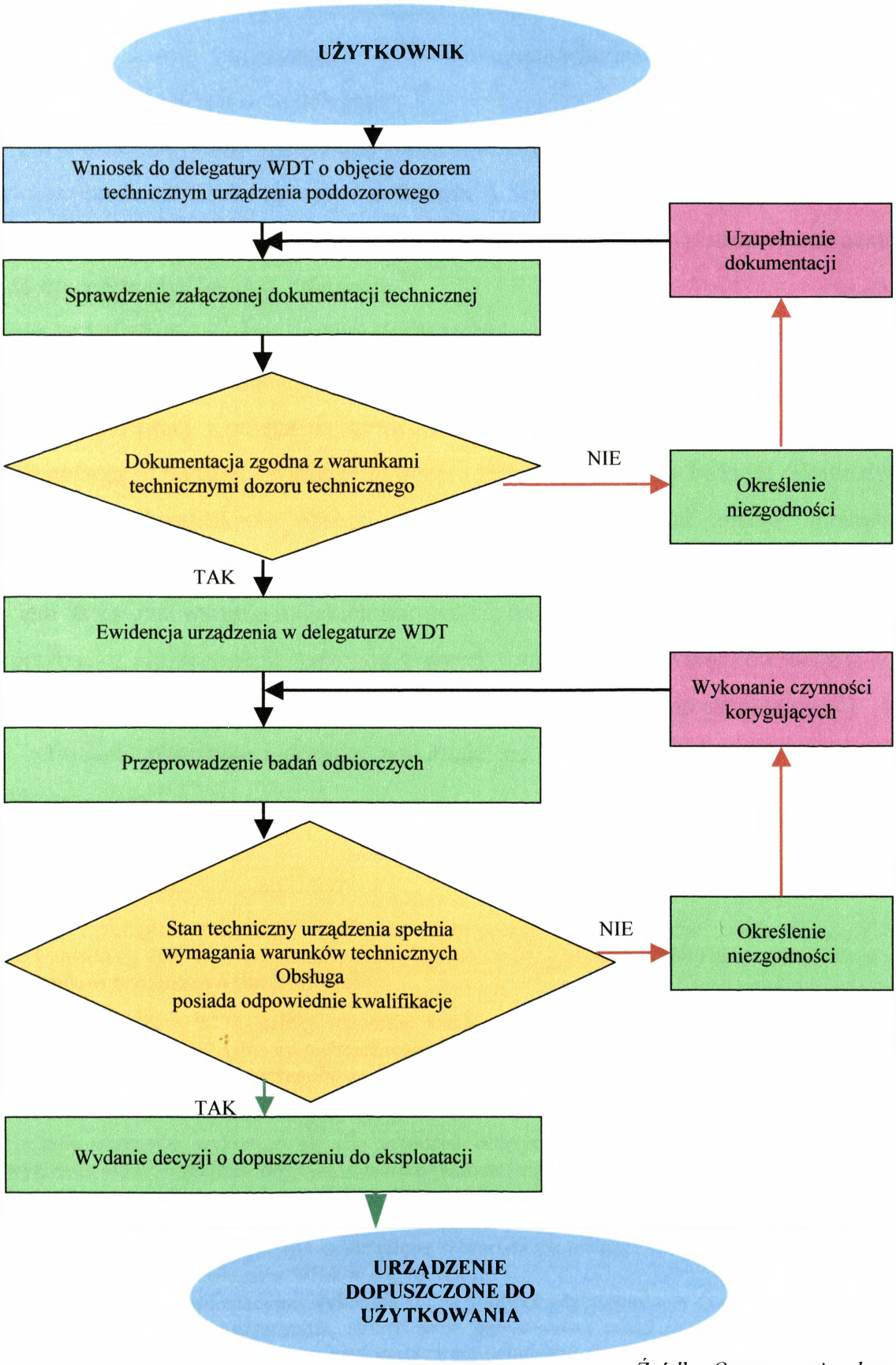

Źródło: Opracowanie własne.

Rys.5. Algorytm dopuszczenia urządzenia poddozorowego do użytkowania

Delegatura WDT sprawdza kompletności dokumentacji technicznej na zgodność z warunkami dozoru technicznego. Jeżeli dokumentacja jest kompletna urządzenie ewidencjonuje się w rejestrze delegatury.[24]

Po zaewidencjonowaniu urządzenie objęte jest dozorem technicznym (potocznie używa się także określenia „przyjęte pod dozór").

Jeden komplet dokumentacji zwracany jest użytkownikowi a wyznaczony inspektor WDT przeprowadza badania odbiorcze.[25]

Zakres badań określony jest w warunkach technicznych dozoru technicznego i zależy od rodzaju urządzenia. Badanie odbiorcze przeprowadza się w warunkach gotowości urządzenia do pracy i polega na sprawdzeniu czy wykonane urządzenie jest zgodne dokumentacją techniczną i warunkami dozoru technicznego. Przy badaniu odbiorczym sprawdza się kwalifikacje obsługi. Jeżeli powyższe wymogi zostają spełnione delegatura WDT wydaje decyzję o dopuszczeniu urządzenia do eksploatacji. Decyzja zawiera okres oraz warunki na jakich zezwala się na eksploatację urządzenia.

W przypadku nie spełnienia któregoś z wyżej wymienionych warunków decyzji nie wydaje się (z mocy prawa bez ważnej decyzji urządzenia nie wolno eksploatować).

Badania okresowe i doraźne wykonuje się w czasie eksploatacji urządzenia poddozorowego.[26]

---

[24] Każdy egzemplarz urządzenia poddozorowego posiada własny numer ewidencyjny WDT. Ze względu na ilość oraz sposób eksploatacji (częste zmiany użytkowników) nie ewidencjonuje się zbiorników przenośnych (butli i beczek).

[25] Przez inspektorów WDT należy rozumieć żołnierzy WDT, którzy posiadają uprawnienia do wykonywania czynności dozoru technicznego. *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 29.10.2002 r. w sprawie szczególnego zakresu działania oraz organizacji Wojskowego Dozoru technicznego. (Dz. U. Nr 189, poz. 1584).*§ 1 pkt. 3.

[26] Badania okresowe wykonuje się dla urządzeń objętych dozorem pełnym. Badania doraźne wykonuje się dla urządzeń objętych dozorem pełnym i ograniczonym. Badania doraźne dzieli się na badania kontrolne i eksploatacyjne, poawaryjne lub powypadkowe. Badania doraźne kontrolne wykonują inspektorzy WDT w ramach kontroli eksploatacji urządzeń. Terminy wykonywania badań doraźnych kontrolnych nie są określone w warunkach technicznych wynikają z wytycznych szefa WDT do pracy delegatur WDT w danym roku.
Badania doraźne eksploatacyjne wykonuje się na wniosek użytkownika w przypadkach: wymiany lub naprawy elementu urządzenia, stwierdzenia niewłaściwej pracy urządzenia, przekroczenia parametrów pracy, wcześniejszego niedopuszczeniu urządzenia do eksploatacji.
Badania poawaryjne wykonywane są po wystąpieniu awarii, niebezpiecznego uszkodzenia lub wypadku związanego z eksploatacją urządzenia. Badania te maja na celu ustalenie przyczyn i wdrożenie działań zapobiegawczych.

Rysunek 6 przedstawia schemat wykonywania badań okresowych i doraźnych. Terminy tych badań oraz ich zakresy określone są w warunkach technicznych dozoru technicznego, w zależności od rodzaju urządzenia i jego parametrów pracy. W przypadku gdy badania techniczne dadzą wynik niepomyślny inspektor WDT wydaje decyzję o niedopuszczeniu urządzenia do dalszej eksploatacji. Decyzji nie wydaje się dla urządzeń które wcześniej miały wstrzymaną eksploatację. Decyzja o wstrzymaniu eksploatacji zawiera uzasadnienie faktyczne i prawne.

Uzgadnianie napraw urządzeń poddozorowych polega na zatwierdzaniu zakresu oraz sposobu naprawy (zatwierdzanie technologii naprawy). Zatwierdzanie to następuje na wniosek naprawiającego zgłoszony do właściwej delegatury WDT. Zakres oraz sposób naprawy (stosowane technologie w zakresie połączeń nierozłącznych, przeróbki plastycznej, obróbki cieplnej) powinny być zgodne z warunkami technicznymi dozoru technicznego.

Do trzeciej grupy *„Czynności mające na celu stworzenie warunków do bezpiecznej eksploatacji urządzeń poddozorowych"* zaliczyć należy: popularyzowanie zagadnień związanych z bezpieczną eksploatacją urządzeń poddozorowych, prowadzenie szkoleń dla osób zajmujących się wytwarzaniem i eksploatacją urządzeń poddozorowych, analizowanie przyczyn i skutków uszkodzeń urządzeń poddozorowych, mających miejsce zarówno w kraju jak i za granicą, kontrolowanie przestrzegania przepisów dozoru technicznego w jednostkach wojskowych i przedsiębiorstwach podległych Ministrowi Obrony Narodowej, kontrolowanie przestrzegania warunków uprawnienia w zakładach posiadających uprawnienia do wytwarzania, modernizacji lub naprawy urządzeń poddozorowych, współudział w opracowywaniu przepisów, w szczególności warunków technicznych, i norm dotyczących bezpieczeństwa techniki w SZ RP, występowanie do Ministra Obrony Narodowej z wnioskami dotyczącymi poprawy bezpieczeństwa eksploatacji techniki (w szczególności urządzeń podlegających dozorowi technicznemu) w SZ RP, w tym wniosków w sprawie nowych uregulowań prawnych, inicjowanie prac badawczych w zakresie bezpiecznej eksploatacji urządzeń poddozorowych, uzgadnianie z ośrodkami zajmującymi się szkoleniem osób obsługujących i konserwujących urządzenia

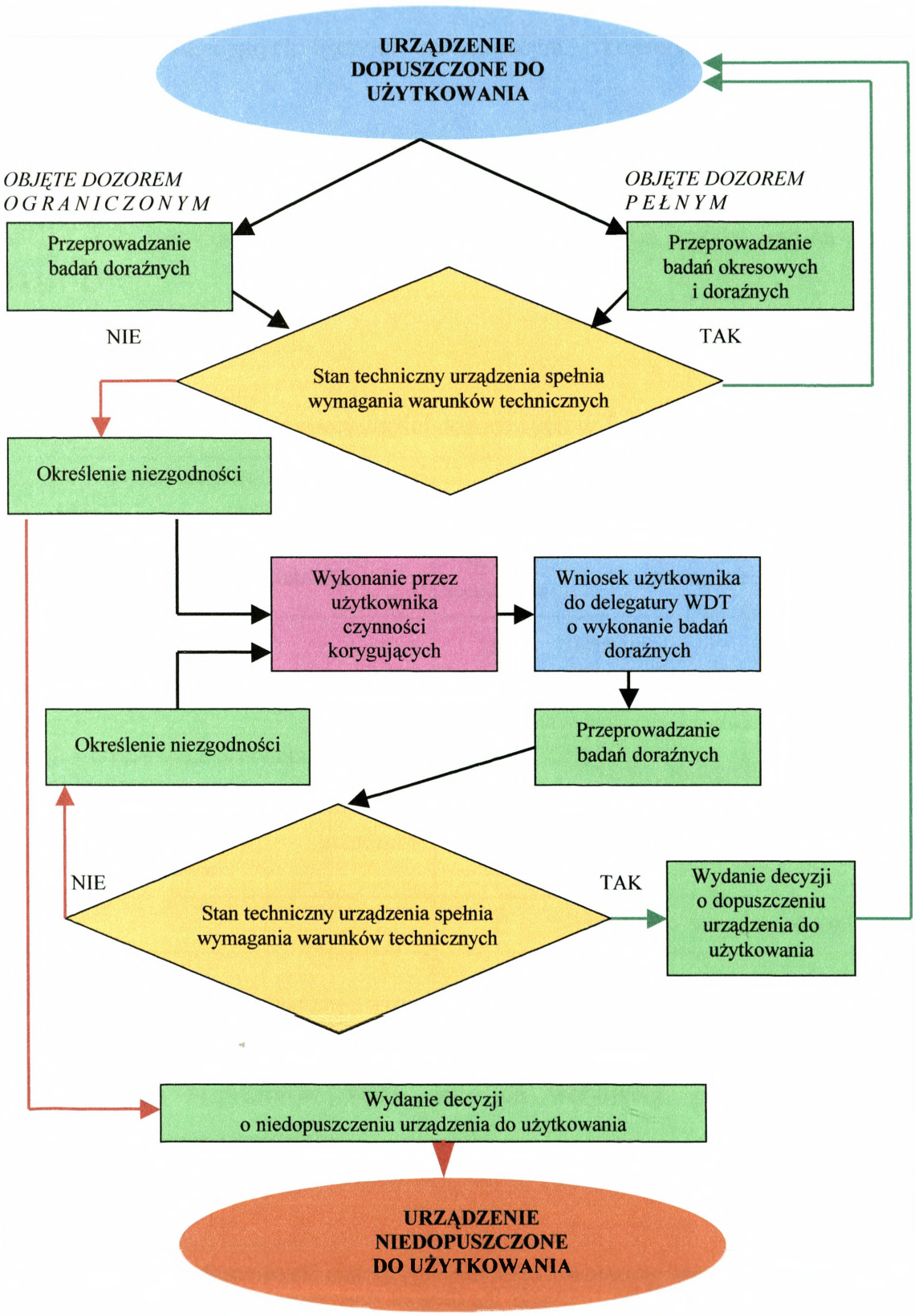

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 6. Wykonywanie badań technicznych okresowych i doraźnych urządzeń poddozorowych dopuszczonych do użytkowania

poddozorowe programów szkolenia, sprawdzanie kwalifikacji oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych osobom obsługującym i konserwującym urządzenia poddozorowe.[27]

Zadania realizowane przez WDT wymagają odpowiednio przygotowanych oficerów, w specjalnościach nie występujących w szkolnictwie wojskowym.
W tabeli 1. przedstawione są rodzaje specjalności dozorowych z podziałem na grupę UCB i UTB.[28]

Tabela 1

Rodzaje specjalności dozorowych w WDT

GRUPA URZADZEŃ CIŚNIENIOWYCH I BEZCIŚNIENIOWYCH		**GRUPA URZADZEŃ TRANSPORTU BLISKIEGO**	
Symbol specjalności	Nazwa specjalności	Symbol specjalności	Nazwa specjalności
K	Kotły	**D**	Dźwigi
Z	Zbiorniki i rurociągi	**Ż**	Żurawie
W	Wytwornice acetylenu i zbiorniki przenośne	**P**	Podesty, wciągniki i przenośniki
T	Zbiorniki i urządzenia transportowe	**L**	Koleje linowe i wyciągi
		U	Układnice, suwnice i wózki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wytycznych Szefa WDT z dnia 9 grudnia 2002 r.

Sposób szkolenia inspektorów WDT oraz ich weryfikacji przedstawiony jest w pkt. 2.1.3. niniejszego rozdziału.

---

[27] Rodzaje urządzeń poddozorowych, przy których obsłudze i konserwacji wymagane jest posiadanie kwalifikacji oraz tryb sprawdzania tych kwalifikacji określone są w *Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 18.07.2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych.* (Dz. U. Nr 79, poz. 849).

[28] Przedstawiony podział specjalności jest podziałem ogólnym i obejmuje wszystkie urządzenia podlegające dozorowi technicznemu. Szkolenie inspektorów WDT odbywa się jedynie w specjalnościach i w zakresie potrzebnym w wykonywaniu dozoru w SZ RP.

2.1.3. Organizacja Wojskowego Dozoru Technicznego

Wojskowy Dozór Techniczny jest państwową jednostką organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej.

Jako specjalistyczna jednostka dozoru technicznego, WDT podlega Ministrowi Obrony Narodowej.[29]

Bezpośredni nadzór nad funkcjonowaniem WDT sprawuje Sekretarz Stanu – I Zastępca Ministra ON.[30]

Usytuowanie WDT w resorcie Obrony Narodowej przedstawione jest w załączniku 5 pkt 1.

Poniżej, na rysunku 8 przedstawiona jest ogólna struktura organizacyjna WDT.

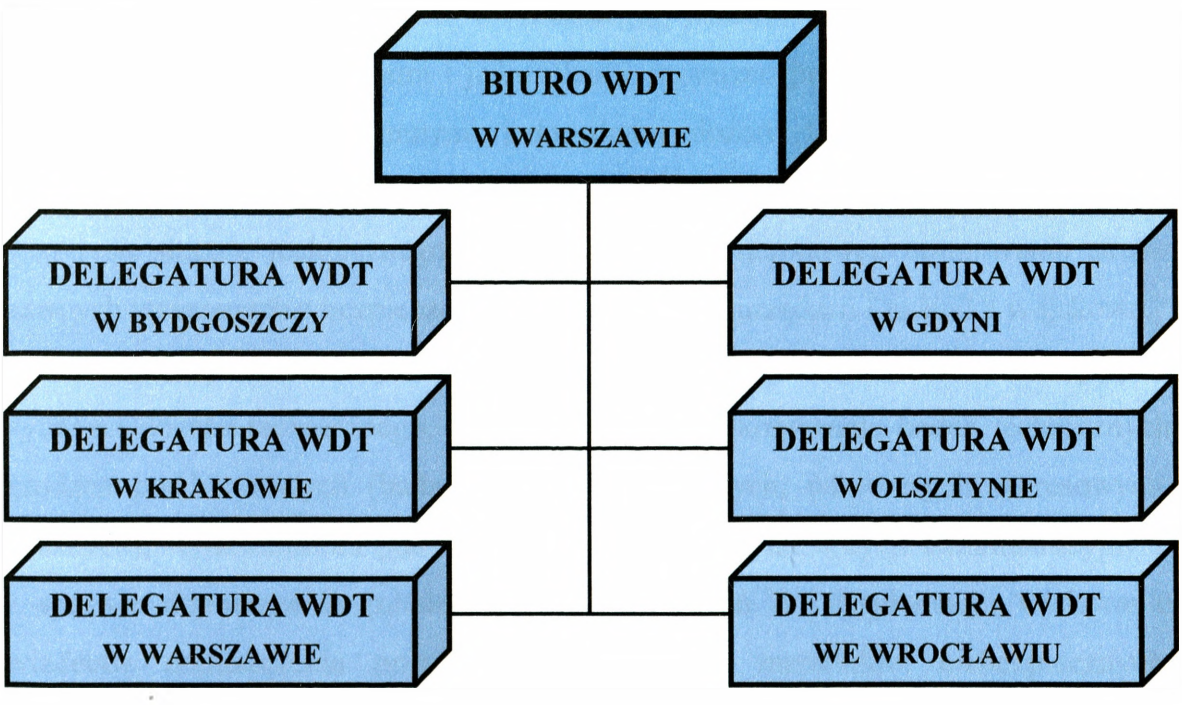

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 8. Ogólna struktura organizacyjna Wojskowego Dozoru Technicznego

---

[29] O podległości WDT mowa jest w: *Ustawie z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321) i *Obwieszczeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych* (M. P. Nr 12, poz. 217).

[30] *Decyzja Nr 156/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie bezpośredniego podporządkowania jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych* (Dz. Urz. MON Nr 11, poz. 112).

Szczegółowa struktura organizacyjna WDT (wraz z podziałem etatów na poszczególne jednostki organizacyjne) przedstawiona jest w załączniku 5 pkt 2.

Wojskowym Dozorem Technicznym kieruje szef WDT, który zgodnie z ustawą o dozorze technicznym jest organem dozoru technicznego (pierwszą instancją), a organem wyższego stopnia jest Minister Obrony Narodowej (druga instancją - odwoławczą).[31]

Szef WDT wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura WDT znajdującego się w Warszawie i delegatur WDT w: Bydgoszczy, Gdyni, Krakowie, Olsztynie, Warszawie i we Wrocławiu.

Biuro WDT jest jednostką organizacyjną właściwą do organizacji i bezpośredniej obsługi pracy Szefa WDT, w szczególności: koordynowania wykonywania czynności dozoru technicznego, nadzorowania działania delegatur WDT, współpracy z komórkami i jednostkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej, współpracy z innymi jednostkami dozoru technicznego, współpracy międzynarodowej w zakresie bezpiecznej eksploatacji urządzeń, analizowania potrzeb w zakresie dozoru technicznego w resorcie obrony narodowej, opiniowania aktów prawnych związanych z bezpieczeństwem eksploatacji urządzeń i techniką wojskową.

Delegatury WDT są jednostkami wykonawczymi, bezpośrednio realizującymi czynności dozoru technicznego, w szczególności: wykonywanie badań technicznych urządzeń poddozorowych (badań typu, sprawdzających, odbiorczych, okresowych, doraźnych), wydawanie na podstawie badań technicznych decyzji administracyjnych w sprawie dopuszczenia (niedopuszczenia) urządzeń do eksploatacji, wydawanie świadectw dopuszczenia pojazdów do przewozu materiałów niebezpiecznych, uzgadnianie napraw urządzeń, kontrolowanie przestrzegania przepisów o dozorze technicznym jednostkach wojskowych i zakładach uprawnionych, wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych dla osób obsługujących i konserwujących urządzenia poddozorowe, prowadzenia ewidencji: eksploatowanych urządzeń, wydanych świadectw dopuszczenia pojazdów do przewozu materiałów niebezpiecznych oraz wydanych świadectw kwalifikacyjnych.

---

[31] *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321) art. 7, ust.4.

Terytorialny obszar działania delegatur WDT określony jest przez Ministra Obrony Narodowej.[32]

Obszary działania poszczególnych delegatur WDT przedstawione są w załączniku 5 pkt 3. Obszary te nie pokrywają się z innymi wojskowymi podziałami administracyjnymi terytorium RP. Podział ten, wynikający ze specyfiki wykonywania dozoru technicznego (przeważająca cześć czynności wykonywana jest przez inspektorów WDT w jednostkach wojskowych) skutkuje z jednej strony niewielką odległością między delegaturami, a nadzorowanymi przez nie jednostkami wojskowymi, z drugiej zaś strony nieczytelnym podziałem terytorialnym kraju na poszczególne delegatury.

Etat WDT, określany przez Szefa Sztabu Generalnego WP składa się z dwóch odrębnych etatów: etatu Biura WDT i etatu zbiorczego delegatur. Etat czasu „P" i czasu „W" jest taki sam.

Etat zbiorczy delegatur WDT umożliwia Szefowi WDT dowolne (w zależności od potrzeb) przenoszenie etatów inspektorów pomiędzy poszczególnymi delegaturami. Czynności dozoru technicznego wykonywane są przez inspektorów WDT na obszarze działania swojej delegatury. Szef WDT w przypadkach szczególnych poleca inspektorom wykonywanie czynności dozorowych na terenie innej delegatury.

Służba w WDT na stanowisku inspektora pociąga za sobą konieczność ustawiczne szkolenie w celu podnoszenia wiedzy niezbędnej w warunkach szybkiego rozwoju techniki i wiedzy inżynierskiej. Szkolenia odbywają się zarówno wewnątrz resortu obrony narodowej jak i poza wojskiem. W szkoleniu, jak również sprawdzaniu kwalifikacji inspektorów WDT wykorzystywane są usługi oferowane przez wyspecjalizowane cywilne instytucje i pozostałe jednostki dozoru technicznego.

Nabór do pracy w WDT prowadzony jest przez szefów delegatur wśród oficerów młodszych o specjalnościach technicznych (ze względu na charakter wykonywanej później pracy preferowane są dwa kierunki: mechaniczny i elektromechaniczny).

---

[32] Rozporządzenie *Ministra Obrony Narodowej z dnia 29.10.2002 r. w sprawie szczególnego zakresu działania oraz organizacji Wojskowego Dozoru technicznego.* (Dz. U. Nr 189, poz. 1584) załącznik 3.

W czasie służby w WDT oficer przechodzi szereg szkoleń oraz egzaminów kwalifikacyjnych i weryfikacyjnych, umożliwiających utrzymywanie wysokiego poziomu wiedzy w danych specjalnościach. Generalną zasadą jest posiadanie przez jednego inspektora specjalności z jednej grupy (UCB lub UTB).

Rysunek 9. przedstawia algorytm, szkolenia, egzaminowania i weryfikowania inspektorów WDT.

Oficer rozpoczynający służbę w WDT zostaje oddelegowany na szkolenie w celu uzyskania uprawnień w jednej ze specjalności dozoru technicznego. Rodzaj specjalności, w zależności od potrzeb określa właściwy szef delegatury. Szkolenie, w zależności od rodzaju odbywa się na bazie UDT lub TDT.

Po zakończeniu szkolenia kandydat na inspektora WDT poddawany jest egzaminom.

Pierwszy egzamin przeprowadzany jest w instytucji szkolącej. W przypadku pomyślnego zdania egzaminu drugi egzamin przeprowadzany jest przez komisję powołaną przez szefa WDT. Po pomyślnym wyniku egzaminu Szef WDT na wniosek komisji nadaje oficerowi uprawnienia do wykonywania czynności dozorowych (w określonym zakresie). Oficer od tej chwili staje się inspektorem WDT. Uprawnienia nadawane są na określony okres, w zależności od wniosków komisji (maksymalnie 5 lat).

W przypadku nie zdania przez oficera egzaminów kwalifikacyjnych i poprawkowych, jest on ze względu na nieprzydatność w WDT zwalniany z tej instytucji.

W celu uzyskania kolejnych uprawnień szef delegatury kieruje inspektora na kolejne szkolenia (nie więcej niż cztery).

Inspektorzy WDT, w zależności od okresów na jakie uzyskali uprawnienia poddawani są egzaminom weryfikacyjnym. Po pomyślnym zdaniu egzaminu weryfikacyjnego uprawnienie zostaje przedłużone na kolejny okres. W przypadku nie zdania egzaminu weryfikacyjnego uprawnienia zostają zawieszone, a po nie zdaniu egzaminu weryfikacyjnego poprawkowego cofnięte i oficer ze względu na nieprzydatność w WDT zostaje zwolniony ze służby w tej instytucji.

Egzaminy weryfikacyjne pozwalają na utrzymania odpowiedniego poziomu wiedzy fachowej inspektorów.

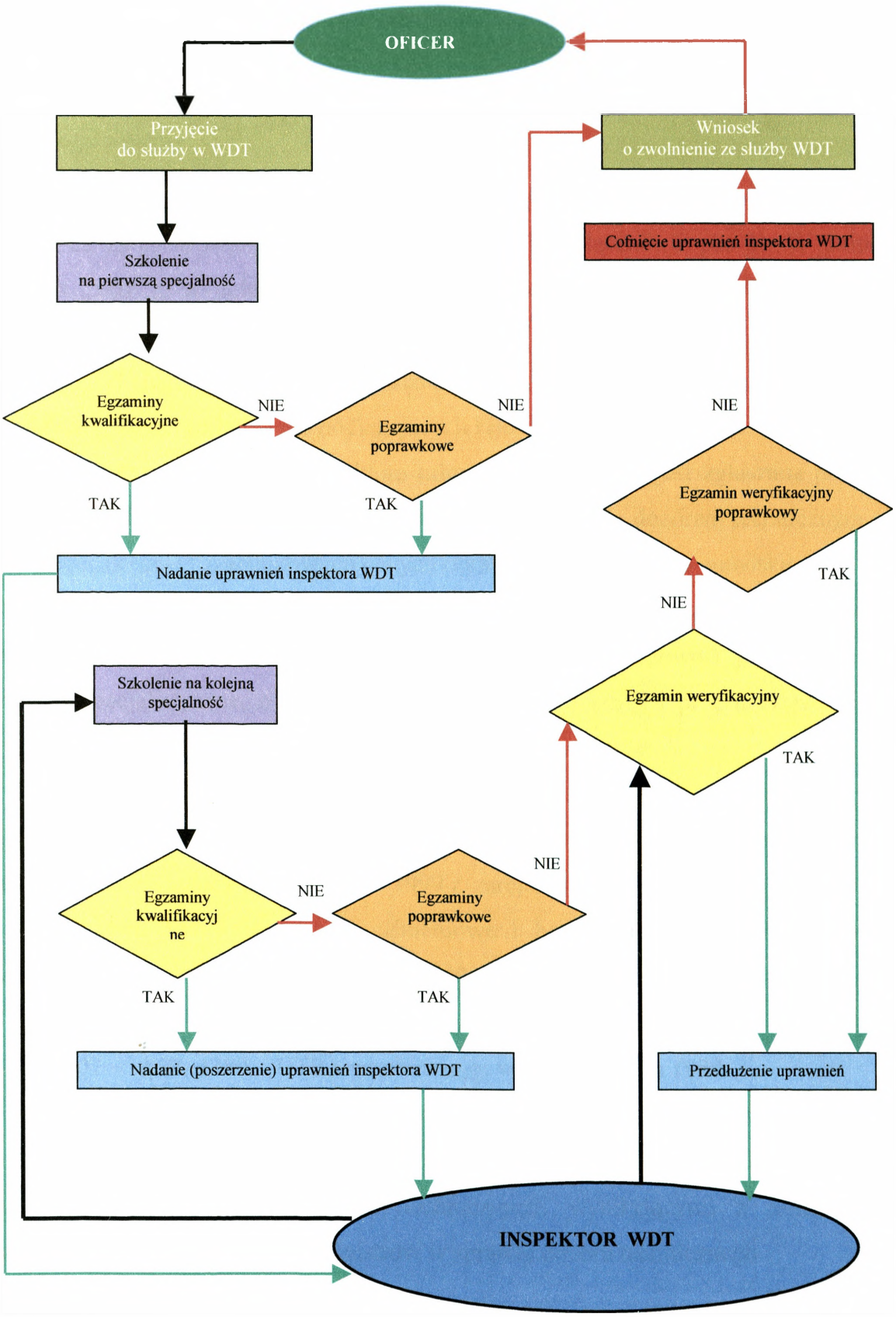

Źródło: Opracowanie własne na podstawie System działania organów Wojskowego Dozoru Technicznego.

Rys. 9. Algorytm szkolenia, egzaminowania i weryfikowania inspektorów WDT

2.2. Funkcjonowanie dozoru technicznego w SZ RP

2.2.1. Właściwości ogólne wykonywania dozoru technicznego w SZ RP w czasie pokoju i wojny

Skalę dozoru technicznego w SZ RP obrazuje zestawienie liczby urządzeń technicznych zarejestrowanych w delegaturach WDT (załącznik 6 pkt 2). W dniu 31 grudnia 2001 r. w delegaturach WDT zarejestrowanych było 22697 urządzeń poddozorowych.

Niezależnie od tego w SZ RP eksploatowanych jest około 20000 zbiorników przenośnych (zwłaszcza butli) nie podlegających rejestracji w delegaturach.[33]

Jest też grupa sprzętu wojskowego, która mimo obowiązku nie jest zgłaszana przez użytkowników do WDT, w konsekwencji czego nie jest objęta dozorem technicznym. Brak jest jednak nawet szacunkowych danych obrazujących skalę tego zjawiska.

W SZ RP eksploatowane są urządzenia poddozorowe ogólnego zastosowania (użytkowane zarówno w wojsku jak i w gospodarce narodowej) jak również urządzenia specjalistyczne, o konstrukcji, sposobie eksploatacji i przeznaczeniu nie spotykanym w gospodarce narodowej.

Liczba urządzeń poddozorowych, niezależnie od zmian zachodzących w siłach zbrojnych RP ulega zwiększeniu. Zestawienie zmian w ilości urządzeń w latach 1999 – 2001 przedstawia załącznik 6 pkt 1. W 1999 r. zarejestrowanych w WDT było 21209 urządzeń, w tym 16723 urządzenia ciśnieniowe i bezciśnieniowe (UCB) i 4486 urządzenia transportu bliskiego (UTB). W 2000 r. nastąpił spadek do 20950 urządzeń (16512 – UCB, 4438 –UTB) jednak w 2001 roku ilości urządzeń ponownie wzrosła do 21682 (17302 – UCB, 4380 – UTB), przekraczając wielkość z roku 1999.

Wzrost liczby urządzeń technicznych (mimo wycofywania z użytku znacznej ilości sprzętu technicznego) w pierwszym rzędzie podyktowany jest obejmowanie dozorem technicznym nowych grup urządzeń technicznych, wynikającymi z kolejnych nowelizacji rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dozoru technicznego.

---

[33] Liczba 20000 zbiorników jest wielością szacunkową, przyjętą na podstawie ilości badań przeprowadzanych w ciągu roku i średnich terminów dopuszczenia zbiorników przenośnych do eksploatacji.

Na ponad 60000 urządzeń poddozorowych użytkowanych w SZ RP (łącznie ze zbiornikami przenośnymi) w latach 1998-2001 miały miejsce zaledwie trzy niebezpieczne uszkodzenia i jeden nieszczęśliwy wypadek związane z eksploatacją tych urządzeń.

Przeważająca cześć czynności dozoru technicznego: badania techniczne urządzeń, kontrole procesów wytwarzania i napraw oraz kontrole przestrzegania właściwej eksploatacji urządzeń (zestawienia zawarte w załączniku 6 pkt 4 i 5), wykonywana jest przez inspektorów WDT w jednostkach wojskowych.
Średnio, inspektorzy WDT przez przeszło 100 dni w roku wykonują swoje zadania poza delegaturami.[34]

Brak jest uregulowań dotyczących wykonywania dozoru technicznego w SZ RP w czasie „W". WDT nie jest jednostką mobilizującą, etat czasu „P" i czasu „W" jest taki sam. WDT nie ma określonych odrębnych zadań na wypadek „W".

2.2.2 Specyfika dozoru technicznego w Wojskach Lądowych

W Wojskach Lądowych w 2001 roku eksploatowanych było przeszło 11 tys. urządzeń poddozorowych, w tym ponad 8200 urządzeń ciśnieniowych i bezciśnieniowych (UCB) oraz ponad 2800 urządzeń transportu bliskiego (UTB).
Z zestawienia zawartego w załączniku 6 pkt 3 wynika, że spośród trzech rodzajów sił zbrojnych RP, Wojska Lądowe eksploatują największa liczbę urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu.
Z analizy danych będących w posiadaniu delegatur WDT wynika, że w grupie urządzeń UCB w znacznej części są to różnego rodzaju zbiorniki ciśnieniowe (w których przechowywane są ciecze i gazy pod ciśnieniem) oraz zbiorniki, w których utrzymywane są materiały niebezpieczne (głównie zbiorniki do transportu i przechowywania paliw płynnych), a w grupie DPP największą liczbę stanowią żurawie, zarówno samojezdne jak i te zamontowane na sprzęcie ruchomym (np. na wozach zabezpieczenia technicznego –WZT).

---

[34] Liczbę dni określono na podstawie opracowanego w WDT sprawozdania z realizacji zadań w 2002 r.

W odróżnieniu od Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej oraz Marynarki Wojennej, eksploatacja urządzeń poddozorowych w Wojskach Lądowych nie powoduje istotnych utrudnień w wykonywaniu dozoru technicznego przez WDT.

Jedynie wykonywanie dozoru technicznego nad urządzeniami specjalistycznymi zainstalowanymi w wozach bojowych (głównie zbiorniki ciśnieniowe w układach rozruchowych i ppoż.) wymaga dostosowania do warunków eksploatacji tych pojazdów.

W związku z tym zostały wydane przez Szefa Wojskowego Dozoru Technicznego warunki techniczne dozoru technicznego.[35]

W Wojskach Lądowych następuje (spośród innych rodzajów SZ) największy przyrost liczby nowych rodzajów urządzeń podlegających dozorowi technicznemu. Przykładem jest wprowadzanie do wyposażenia wojsk hakowego systemu załadowczo – rozładunkowego (HSZR), w którym urządzenia do manipulacji kontenerami (platformami) podlegają dozorowi technicznemu.[36]

2.2.3. Specyfika dozoru technicznego w Wojskach Lotniczych i Obrony Powietrznej

W Wojskach Lotniczych i Obrony Powietrznej (WLiOP) eksploatowanych było (stan na 31 grudnia 2001 r.) 3601 urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu, w tym 2774 UCB oraz 827 UTB.

Jednocześnie, na podstawie szacunkowych danych można przyjąć, że spośród 20000 zbiorników przenośnych (butli) około 7 tysięcy użytkowana jest właśnie w tym rodzaju sił zbrojnych. Wynika to z zapotrzebowania na różnego rodzaju gazy techniczne, przy eksploatacji statków powietrznych. We WLOP szczególne wykonywanie dozoru techniczne wynika z eksploatacji części urządzeń poddozorowych na statkach powietrznych.

Urządzenia te są najczęściej zabudowywane w kadłubach statków powietrznych i dostęp do nich umożliwiający wykonanie badań technicznych przewidzianych

---

[35] Patrz: *Warunki techniczne WDT-UC-ZS/1/94 Zbiorniki stałe kształtu butlowego w układach zasilania sprężonym powietrzem wozów bojowych* (załącznik 3 pkt.2, poz. 28).

[36] Patrz: *WDT-DPP-UMK/99 Warunki techniczne dla urządzeń do manipulacji kontenerami (platformami)* oraz *WDT-DPP-UMK/II/00 Warunki techniczne dla urządzeń do manipulacji kontenerami – wozy podnośnikowe)* załącznik 3 pkt.2, poz. 38 i 47.

warunkami technicznymi nie jest możliwy u bezpośrednich użytkowników, a jedynie w czasie przeprowadzanych przeglądów i remontów statków powietrznych. Dlatego na wniosek DWLOP, prace trwające w resorcie ON doprowadziły do wydania przez Ministra Obrony Narodowej warunków technicznych dla zbiorników eksploatowanych na statkach powietrznych SZ RP.[37]

Przepisy warunków technicznych wydanych przez Ministra Obrony Narodowej, pozwolają na dostosowanie terminów badań technicznych i metod badawczych do warunków eksploatacji statków powietrznych SZ RP.

Z jednej strony urządzenia eksploatowane na statkach powietrznych narażone są na trudniejsze warunki eksploatacji (niskie temperatury, zmiany temperatur, drgania), z drugiej jednak w WLiOP oraz w zakładach lotniczych (WZL) świadczących usługi dla WLOP wyższy jest (niż w pozostałych rodzajach sił zbrojnych) poziom techniczny służb eksploatacyjnych i remontowych. Stosowane przez te służby normy dotyczące wykonywania badań technicznych i przeglądów sprzętu lotniczego niejednokrotnie są bardziej rygorystyczne niż odpowiednie warunki techniczne dozoru technicznego.

2.2.4. Specyfika dozoru technicznego w Marynarce Wojennej

Z zestawienia liczby urządzeń poddozorowych eksploatowanych w resorcie Obrony Narodowej (załącznik 6 pkt 3) wynika, że nasycenie urządzeniami poddozorowymi w Marynarce Wojennej (MW) jest największe spośród wszystkich rodzajów sił zbrojnych. Na dzień 31 grudnia 2001 r. w MW użytkowanych było 3054 urządzenia techniczne podlegające dozorowi technicznemu (2669 – UCB i 385 – UTB). UiSW należący do MW (w tym urządzenia poddozorowe) podzielić można na: eksploatowany na lądzie i eksploatowany na okrętach. Wykonywanie dozoru technicznego nad urządzeniami eksploatowanymi na lądzie nie różni się w porównaniu z innymi rodzajami sił zbrojnych.

Przy wykonywaniu dozoru nad urządzeniami zainstalowanymi na okrętach MW brane

---

[37] W momencie pisania rozprawy w SZ RP wdrażane jest *rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 30.05.2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego, jakim powinny odpowiadać zbiorniki ciśnieniowe statków powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. Nr 104, poz. 976).

są pod uwagę następujące uwarunkowania:

1) urządzenia te narażone są na trudniejsze (niż urządzenia użytkowane na lądzie) warunki eksploatacji, w tym głównie czynniki klimatyczne (niskie i wysokie temperatury, wilgoć, oblodzenia, promieniowanie świetlne, wiatr, zasolenie) co powoduje zwiększone zagrożenie korozją,
2) eksploatacja urządzeń w przechyłach, co dla pewnej grupy urządzeń (np. kotłów) ma znaczenie ze względu na odbywające się wewnątrz procesy technologiczne,
3) ze względu na potrzeby eksploatacyjne występuje duże nasycenie urządzeniami poddozorowymi na jednej jednostce pływającej (szczególnie zbiornikami wysokociśnieniowymi),
4) ze względu na ograniczoną ilość miejsca na okrętach montowanie urządzeń poddozorowych w miejscach mało dostępnych.

Uwarunkowania te pociągają za sobą szereg dodatkowych wymagań stawianych przed urządzeniami eksploatowanymi na okrętach MW.[38]

Ze względu na specyficzne warunki eksploatacji wymagane jest wykonywanie urządzeń przeznaczonych do pracy na okrętach w tak zwanym **„wykonaniu morskim"**. Awaria jednego z urządzeń wysokociśnieniowych mogłaby pociągnąć za sobą bardzo duże zniszczenia okrętu spotęgowane dużym zagęszczeniem sprzętu technicznego, a w szczególności uzbrojenia i amunicji.

Wykonywanie pewnej części badań technicznych (szczególnie urządzeń zamontowanych na okrętach podwodnych) ze względu na ograniczoną ilość miejsca i dostępność do nich może odbywać się tylko w czasie postojów okrętów w stoczni MW.

Aby dostosować sposób wykonywania dozoru technicznego do warunków eksploatacji urządzeń poddozorowych na jednostkach pływających oraz uprościć sposób adaptację urządzeń poddozorowych zamontowanych na okrętach używanych, pozyskiwanych (w drodze kupna lub darowizn) z innych krajów, z inicjatywy Dowódcy MW trwają prace nad opracowaniem warunków technicznych dla specjalistycznych urządzeń

---

[38] Patrz: *WDT-SUCB-BE/96 Dodatkowe wymagania techniczne dla zbiorników przenośnych przeznaczonych do systemów gaśniczych na jednostkach pływających MW RP* oraz *WDT-UCB-PUŁ/00 i WDT-DPP-PUŁ/00 Warunki techniczne dla urządzeń zainstalowanych na okręcie ORP Generał Pułaski* (załącznik 3 pkt.2, poz. 30 i 44).

poddozorowych eksploatowanych na okrętach MW RP.[39]

2.2.5. Wykonywanie dozoru technicznego w misjach pokojowych

Komórką organizacyjną właściwą w zakresie użycia jednostek wojskowych Sił Zbrojnych RP poza granicami kraju i koordynowania ich działalności jest Generalny Zarząd Operacyjny P-3 Sztabu Generalnego WP.

Do zakresu zadań P-3 należy między innymi realizowanie zadań wynikających z narodowego kierownictwa nad polskimi kontyngentami wojskowymi, polskimi jednostkami wojskowymi poza granicami państwa w misjach pokojowych organizacji międzynarodowych i w siłach wielonarodowych.[40]

Generalny Zarząd Operacyjny P-3 koordynuje więc też realizację zabezpieczenia logistycznego (w tym zabezpieczenia techniczne, którego elementem jest dozór techniczny) w jednostkach Wojska Polskiego stacjonujących poza granicami kraju.

Wykonywanie dozoru technicznego nad urządzeniami poddozorowymi zainstalowanymi i eksploatowanymi w jednostkach organizacyjnych Ministra Obrony Narodowej (w tym w jednostkach znajdujących się poza granicami Rzeczpospolitej Polskiej) należy do zakresu działania WDT (zgodnie z art. 50 ust. 1. pkt. 1 ustawy o dozorze technicznym).[41]

Czynności dozoru technicznego wykonywane są przez inspektorów delegowanych przez szefa WDT. Wyjazdy i pobyty za granicami kraju organizowane są przez Zarząd Operacji Bieżących Generalnego Zarządu Operacyjnego P-3.

We wszystkich miejscach, w których znajdują się polskie jednostki wojskowe, realizujące zadania misji pokojowych (KFOR w Kosowie, SFOR w Bośni i Hercegowinie, UNFIL w Libanie, UNDOF w Syrii oraz misja w Afganistanie) zachodzi potrzeba okresowych badań urządzeń technicznych oraz wydawania decyzji dopuszczających je do eksploatacji.

---

[39] W momencie pisania rozprawy w DMW, przy współudziale Delegatury WDT w Gdyni trwają prace nad projektem rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego, jakim powinny odpowiadać urządzenia techniczne eksploatowane na jednostkach pływających RP.

[40] *Zarządzenie Nr 5/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Obrony Narodowej* (Dz. Urz. MON Nr 3, poz. 19).

[41] *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321).

Brak porozumień międzynarodowych uniemożliwia korzystanie z usług innych instytucji wykonujących funkcje dozoru technicznego, co wymusza konieczność wyjazdów inspektorów WDT w celu wykonywania badań technicznym, pojedynczych czasami egzemplarzy sprzętu wojskowego.
Jest to więc bardzo drogie przedsięwzięcie. Korzystanie z usług miejscowych instytucji wykonujących funkcje dozoru technicznego na pewno będzie tańsze.

Próby takie podejmowane były w UNFIL w Libanie gdzie korzystano z usług cywilnej izraelskiej jednostki inspekcji technicznej. Jednak usługi te były wykonywane odpłatnie i zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Prawnego MON czynności te powinni wykonywać inspektorzy WDT.

Odrębnym problemem pozostaje eksploatacja w misjach pokojowych UiSW nie znajdującego się na ewidencji jednostek Wojska Polskiego (są na przykład własnością innej armii lub częścią infrastruktury miejscowej). W takich wypadkach użytkownicy świadomi zagrożeń jakie te urządzenia mogą stwarzać podejmują próby zalegalizowania ich eksploatacji. Brak procedur postępowania w takich szczególnych przypadkach powoduje trudności w obejmowaniu tych urządzeń dozorem technicznym.

2.2.6. Zasady obejmowania dozorem technicznym sprzętu wojskowego pochodzącego z zakupów i darowizn

Po wstąpieniu Polski do NATO coraz więcej używanego UiSW zostaje przejmowane przez SZ RP ze „starych" krajów NATO. W zakresie dozoru technicznego problemy występują w przypadkach, gdy wraz z tym sprzętem przejmowane są urządzenia techniczne podlegającego przepisom dozoru technicznego. Urządzenia te, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Polsce powinny posiadać odpowiednią (zgodną z warunkami technicznymi dozoru technicznego) konstrukcję, zabezpieczenia, oznaczenia i dokumentację.
Doświadczenie z dotychczasowych postępowań w przyjmowaniu „darowizn" wskazuje, że najwięcej trudności nowym właścicielom urządzeń sprawia całkowity brak dokumentacji urządzeń poddozorowych. Wymusza to koniecznością wykonywania zastępczej dokumentacji na podstawie posiadanych niepełnych

informacji o urządzeniu, co skutkuje koniecznością wykonywania (na koszt nowego właściciela) dodatkowych badań i pomiarów tych urządzeń.
Przykładem, z jaką skalą problemu mamy do czynienia może być przejęcie przez Marynarkę Wojenną z US Navy fregaty „Gen. Pułaski", na której pokładzie znajduje się 170 urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu. W perspektywie jest przyjęcie przez SZ RP następnej fregaty typu Oliver Hazard Perry, okrętów podwodnych typu Kobben z Norwegii, czołgów LEOPARD oraz samolotów MIG-29 z Niemiec.

W przypadku zakupów nowego UiSW poza granicami kraju wymagania w zakresie dozoru technicznego określane są przy tworzeniu specyfikacji zamówień i umieszczane w podpisywanych kontraktach, co zapewnia konieczność spełnienia przez dostawców (wytwórców urządzeń poddozorowych) wymogów warunków technicznych dozoru technicznego obowiązujących w RP.

2.2.7. Ekonomiczne aspekty realizacji dozoru technicznego w SZ RP

Zgodnie z ustawą o dozorze technicznym za czynności wykonywane przez dwie jednostki dozoru technicznego (Urząd Dozoru technicznego i Transportowy Dozór Techniczny) pobiera się opłaty. Opłaty uiszczają osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, na rzecz których wykonywane są czynności dozoru technicznego.[42]
Wysokość opłat corocznie określa minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.

Za czynności wykonywane przez WDT nie pobierane są opłaty. WDT jako jednostka organizacyjna Ministra Obrony Narodowej jest finansowana z budżetu państwa (z części, której dysponentem jest Minister ON) i wykonuje czynności jedynie na rzecz resortu obrony narodowej.
Na podkreślenie zasługuje fakt, że czynności dozoru technicznego nie ograniczają się jedynie do badań technicznych urządzeń (okresowych i doraźnych), których zestawienie przedstawione jest w załączniku 6. pkt 5.

---

[42] *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321) art. 34, ust.1.

Do czynności, za które pobiera się opłaty należą też: uprawnienia zakładów krajowych i zagranicznych do wytwarzania, modernizacji i napraw urządzeń poddozorowych i ich elementów, uzgadnianie dokumentacji konstrukcyjnej urządzeń, uzgadnianie dokumentacji remontowych i modernizacyjnych, sprawdzanie kwalifikacji osób obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne.

Liczba wykonanych przez WDT czynności dozoru technicznego w 2001 r. (nie będących badaniami technicznymi urządzeń), za które „cywilne" jednostki dozoru technicznego pobierają opłaty: uprawnienia zakładów krajowych i zagranicznych – 50, uzgadnianie dokumentacji konstrukcyjnej urządzeń – 13, sprawdzanie kwalifikacji 1929 osób. Szczegółowe wyliczenie z rozbiciem na poszczególne komórki organizacyjne WDT przedstawia załącznik 6 pkt 5.

W załączniku 6 pkt 6. przedstawione jest zestawienie wydatków WDT w 2001 r. Zestawienie wydatków zostało opracowane na podstawie zestawień obrotów i sald bilansowych z siedmiu jednostek wojskowych, na zaopatrzeniu których znajdują się poszczególne jednostki organizacyjne WDT.

Otrzymana w tym zestawieniu liczba (3.117.721,83 zł) jest kwotą jaka została w 2001 roku wydatkowana z budżetu resortu obrony narodowej na utrzymanie WDT. Dokładne prześledzenie zestawienia pokazuje, że zostały uwzględnione wszystkie wydatki począwszy od płac pracowników a skończywszy na opłatach za ogrzewanie i wodę.

Dla porównania, w załączniku 6 pkt 7. przedstawione jest zestawienie opłat jakie zostały by poniesione w 2001 roku z budżetu MON, gdyby dozór techniczny w SZ RP wykonywany był przez „cywilne" jednostki dozoru technicznego (w sumie 5.987.084,50 zł).

Porównanie tych dwóch kwot daje bilans dodatni w kwocie: **2.869362,67 (dwa miliony osiemset sześćdziesiąt dziewięć tysięcy trzysta sześćdziesiąt dwa złote i sześćdziesiąt siedem groszy**). Jednak kwota ta nie do końca odzwierciedla skalę opłat jakie ponosił by resort ON w przypadku korzystania z usług zewnętrznych w zakresie zapewnienia dozoru technicznego. Z doświadczeń Transportowego Dozoru Technicznego, który do roku 1999 czynności dozoru technicznego na rzecz przedsiębiorstwa POLSKIE KOLEJE PAŃSTWOWE wykonywał nieodpłatnie

wynika, że po wprowadzeniu opłat liczba urządzeń technicznych w PKP zmniejszyła się o blisko 30%. Biorąc to pod uwagę można przypuszczać, że liczba urządzeń w SZ RP zgłaszanych pod dozór techniczny również byłaby niższa o około 30%. W związku z tym opłaty za dozór techniczny były by mniejsze i bilans przedstawiałby się następująco:

Opłaty za czynności dozoru technicznego	-	4752821,35
Wydatki WDT	-	3117721,83
		+ 1.635.099,52

Z powyższego wynika, że mimo znacznego ograniczenia ilości urządzeń opłaty wydawane z tytułu wykonania czynności dozoru technicznego znacznie przewyższałyby wydatki na utrzymanie Wojskowego Dozoru Technicznego.

2.3.2. Zasady organizacji i wykonywania dozoru technicznego

Mimo różnic w wykonywaniu dozoru technicznego w siłach zbrojnych przodujących państw NATO daje się jednak wyodrębnić następujące zasady:

A) Rodzaje urządzeń podlegających dozorowi (nadzorowi), określają (podobnie jak w armii polskiej) przepisy krajowe.

B) Armie te nie posiadają odrębnych, wyspecjalizowanych jednostek dozoru technicznego, jaką w przypadku polskiej armii jest Wojskowy Dozór Techniczny.

C) Armie te, w znacznej mierze korzystają z usług wyspecjalizowanych cywilnych instytucji technicznych.

D) W systemach dozoru technicznego w tych armiach nacisk położony jest na etap projektowania i wytwarzania urządzeń. Badania techniczne urządzeń znajdujących się w eksploatacji przeprowadzane są sporadycznie.

Dla zobrazowania powyższych zasad poniżej przedstawiono krótkie charakterystyki systemów dozoru (nadzoru) technicznego stosowanych w armiach dwóch przodujących państw NATO: Stanów Zjednoczonych i Niemiec.

2.3.3. Specyfika dozoru technicznego w armii Stanów Zjednoczonych

W armii Stanów Zjednoczonych nie funkcjonuje wydzielona jednostka organizacyjna zajmująca się nadzorem nad urządzeniami technicznymi stwarzającymi szczególne zagrożenia w czasie swojej eksploatacji.

Dozór techniczny wykonywany jest w fazie projektowania i wytwarzania materiałów i urządzeń. Producenci urządzeń produkowanych dla sił zbrojnych ponoszą odpowiedzialność za swoje wyroby. Ma tu miejsce powiązanie z rozbudowanym systemem ubezpieczeń od skutków uszkodzeń i awarii urządzeń. Sprzyja temu fakt, że amerykańskie normy techniczne ASME wydawane przez Amerykańskie Towarzystwo Inżynierów Mechaników *(American Society of Mechanical Engineers)* i API wydawane przez Amerykański Instytut Naftowy *(American Petroleum Institute)* są bardzo precyzyjne i jednocześnie wymuszające przyjmowanie dużych współczynników bezpieczeństwa przy produkcji szczególnie niebezpiecznych

urządzeń. Dla UiSW wymagającego szczególnego nadzoru ze względu na swoją konstrukcję lub sposób eksploatacji, określane są okresy użytkowania, po przekroczeniu których urządzenia są bezwzględnie wycofywane z eksploatacji.

Za bezpieczną eksploatację urządzeń technicznych w armii amerykańskiej, odpowiedzialność ponoszą bezpośredni użytkownicy i w trakcie normalnej eksploatacji nie są wykonywania okresowe badania techniczne przeprowadzane przez niezależną jednostkę inspekcyjną, jak ma to miejsce w SZ RP. Ewentualne badania doraźne urządzeń wykonywane są w trakcie remontów lub modernizacji przez niezależne komercyjne instytucje „cywilne" wykonujące funkcje nadzoru technicznego. Ponadto urządzenia te mają określone resursy eksploatacyjne (żywotność) i po ich upływie urządzenia są wycofywane z eksploatacji w siłach zbrojnych, bez względu na ich stan techniczny.[45]

2.3.4. Specyfika dozoru technicznego w armii Republiki Federalnej Niemiec

Urządzenia (instalacje) podlegające w Republice Federalnej Niemiec szczególnemu nadzorowi technicznemu i sprawdzaniom ze względu na ich niebezpieczny charakter podlegają w równym stopniu takiemu nadzorowi w jej siłach zbrojnych. Podobnie jak w armii Stanów Zjednoczonych, w armii niemieckiej nie ma wydzielonej instytucji zajmującej się nadzorem nad szczególnie niebezpiecznymi urządzeniami technicznymi eksploatowanymi w jednostkach wojskowych.

W informacjach przekazywanych przez przedstawicieli Bundeswehry podkreślany jest fakt wyposażania sił zbrojnych w UiSW wykonywane przez przemysł przy użyciu standardów produktów niemilitarnych.

Dostarczany sprzęt musi spełniać wymogi niemieckich przepisów dotyczących bezpieczeństwa DIN *(Deutsche Industrie Norm)* wydawanych przez Niemiecki Instytut Normowania *(Deutsches Institut für Normung)*.

---

[45] W SZ RP nie określa się żywotności dla urządzeń poddozorowych. Urządzenia są eksploatowane do czasu kiedy spełniają wymogi warunków technicznych dozoru technicznego. W praktyce dozorowej spotykane są urządzenia wyprodukowane przed II wojną światową o udokumentowanej historii (dozorowane również w okresie wojny przez instytucje polskie i niemieckie).

Urządzenia te zanim trafią do eksploatacji są poddawane badaniom wykonywanym przez wyspecjalizowane instytucje takie jak *Technischer Überwachungsverein* (TÜV).

Podobnie jak w armii Stanów Zjednoczonych w procesie eksploatacji urządzeń technicznych nie są wykonywane okresowe badania techniczne przeprowadzane przez niezależną jednostkę inspekcyjną. W przypadkach konieczności wykonania badań doraźnych, czynności te zlecane są komercyjnym organizacjom nadzoru jaka jest TÜV.

Bundeswehra korzysta także (choć w niewielkim zakresie) ze specjalistów wojskowych służących w różnych jednostkach. W razie potrzeby kieruje się ich do wykonania dodatkowych zadań (poza normalnymi czynnościami służbowymi).

Odpowiedzialność za użytkowane urządzeń poddozorowych (bezpieczeństwo techniczne) ponoszą bezpośrednio dowódcy jednostek. Na podkreślenie zasługuje fakt pomocy jaką uzyskują oni ze strony jednostek logistycznych Bundeswhery. Jednostki te, wraz z zakupem przez siły zbrojne nowego rodzaju sprzętu, wyposażane są w nowoczesną aparaturę kontrolną i diagnostyczną, pozwalającą na monitorowanie stanu technicznego urządzeń zgodnie z zaleceniami ich producentów.

2.4. Wnioski

1. Liczba urządzeń poddozorowych w SZ RP wzrasta mimo zmniejszania się liczebności armii. Główną przyczyną tego zjawiska jest obejmowanie dozorem technicznym nowych rodzajów UiSW, w szczególności zbiorników do przewozu i magazynowania paliw płynnych oraz urządzeń samozaładowczych. Wycofywanie z użytkowania niektórych rodzajów sprzętu (np. wytwornic acetylenu) nie równoważy liczby nowych urządzeń obejmowanych dozorem.
2. Systemy dozoru technicznego, zarówno w SZ RP jak i w innych armiach NATO, nierozerwalnie związane są z systemami obowiązującymi w tych krajach. Normy prawne obowiązujące w państwie (szczególnie w zakresie bezpieczeństwa ludzi i ochrony środowiska) dotyczą w równej mierze armii. Niestety stan techniczny UiSW w SZ RP niejednokrotnie nie spełnia tych norm, co powoduje trudności użytkowników urządzeń w uzyskaniu zgody na ich eksploatację. Wprowadzanie nowych rozwiązań technicznych w przodujących państwach NATO zaczyna się od armii, w Polsce natomiast na armii się kończy.
3. Fakt funkcjonowania odmiennych systemów dozoru technicznego w Siłach Zbrojnych RP oraz w armiach przodujących państw NATO powoduje:
   a) utrudnienia we włączaniu do eksploatacji części używanego sprzętu wojskowego pochodzącego z tych państw,
   b) nieracjonalne wykonywanie dozoru technicznego nad urządzeniami eksploatowanymi poza granicami kraju (np. w misjach pokojowych, a także podczas ćwiczeń prowadzonych w układzie koalicyjnym).

   Planowane, dalsze pozyskiwanie przez SZ RP używanego w innych armiach NATO UiSW wymusza konieczność poszukiwania rozwiązań pozwalających na stosowanie uproszczonych procedur dopuszczania tego sprzętu do eksploatacji. Konieczne są rozwiązania prawne umożliwiające bardziej „elastyczne" (np. dopuszczające możliwość korzystania z usług zewnętrznych) wykonywanie dozoru technicznego nad urządzeniami użytkowanymi przez jednostki wojskowe poza granicami kraju.

4. Stosowane przez WDT procedury wykonywania dozoru technicznego nie zapewniają skutecznej realizacji dozoru technicznego w czasie „W". Uwarunkowania stanu „W" (przemieszczanie wojsk, ograniczenia w dziedzinie łączności i transportu, w końcu wykonywanie przez jednostki wojskowe zadań bojowych) uniemożliwiają wykonywanie dozoru technicznego na zasadach obowiązujących w czasie „P". Jednocześnie zdawać sobie trzeba sprawę z priorytetów obowiązujących w czasie działań wojennych i wynikającą z tego rolę i miejsce dozoru technicznego w tych okresie. Nie oznacza to oczywiście całkowitego braku nadzoru nad eksploatacją urządzeń poddozorowych, a jedynie zmianę zakresu i formy dozoru w zależności również od specyfiki poszczególnych rodzajów sił zbrojnych. Niezbędne jest określenie zadań w zakresie dozoru technicznego w czasie wojny i sposobów wykorzystania specjalistów z dziedziny techniki (jakimi są inspektorzy WDT) w strukturach czasu „W".
5. Specyfika poszczególnych rodzajów SZ wymaga określania szczególnych wymagań dla pewnych grup urządzeń poddozorowych. Prace nad tymi wymaganiami (warunkami technicznymi) w głównej mierz prowadzone są przez WDT.
6. Funkcjonowanie WDT w SZ RP przynosi dla budżetu MON korzyści finansowe (w skali roku przeszło 1,5 miliona złotych) i przyczynia się do zwiększenia kultury technicznej i bezpieczeństwa eksploatacji UiSW. Istnienie WDT powoduje, że wojsko ma wpływ na wprowadzanie nowych przepisów w zakresie eksploatacji urządzeń poddozorowych.
7. W związku ze reorganizacją SZ RP (np. zmiana dyslokacji jednostek wojskowych) zasadnym wydaje się zmiana struktury organizacyjnej WDT, w tym zmniejszenie liczby delegatur i uproszczenie obszarów działania poszczególnych delegatur.

Rozdział 3. WIELKOŚĆ ZADAŃ DOZORU TECHNICZNEGO W SIŁACH ZBROJNYCH RP

3.1. Uzbrojenie i sprzęt wojskowy SZ RP wymagający dozoru technicznego

3.1.1. W Wojskach Lądowych

W WLąd, które są największym rodzajem sił zbrojnych, użytkowanych jest najwięcej i najbardziej zróżnicowanych urządzeń podlegających dozorowi technicznemu. Urządzenia poddozorowe występują zarówno w uzbrojeniu, sprzęcie wojskowym jak i w sprzęcie pomocniczym.[46]

Ocena zadań dozoru technicznego w jednostkach WLąd pokazała, że ogólna liczba urządzeń podlegających dozorowi technicznemu wynosi około 22 tysięcy sztuk, z czego jedynie połowa (około 11 tys.) zarejestrowana jest w delegaturach WDT.[47] Pozostałą liczbę stanowią zbiorniki ciśnieniowe (butle), objęte dozorem pełnym, nie podlegające jednak rejestracji w WDT.

Wszystkie urządzenia podlegające dozorowi technicznemu, użytkowane w jednostkach wojsk lądowych można sklasyfikować w dwóch głównych grupach.

W pierwszej grupie, stanowiącej około 80% wszystkich eksploatowanych w jednostkach WLąd urządzeń poddozorowych, znajdują się urządzenia stanowiące UiSW. Typy tych urządzeń oraz ich ilości, w jakich występują w poszczególnych jednostkach wojskowych, uzależnione są od rodzajów wojsk do jakich należy jednostka wojskowa.

Dla jednostek wojsk zmechanizowanych i pancernych charakterystyczną cechą jest eksploatacja dużej liczby zbiorników ciśnieniowych. Spowodowane jest to faktem, występowania w układach pneumatycznych i przeciwpożarowych wozów bojowych (czołgów T-72 i PT-91 oraz bojowych wozów piechoty BWP-1) od 3 do 7 zbiorników ciśnieniowych.[48]

---

[46] Patrz: Załącznik 7.

[47] Patrz również: Załącznik 6, pkt.3.

[48] Patrz więcej: Załącznik 7, tab. 9.

Usytuowanie tych zbiorników wewnątrz wozów bojowych, stosunkowo długie terminy badań okresowych (co 5 lat) oraz fakt, że w znacznej części nie podlegają one ewidencji w delegaturach WDT sprawia, że nie są dostrzegane na tle innych urządzeń poddozorowych, takich jak np. żurawie, cysterny paliwowe czy sprężarki powietrza.

Drugim pod względem liczebności rodzajem urządzeń poddozorowych, eksploatowanych w jednostkach zmechanizowanych i pancernych są cysterny paliwowe. Ze względu na różnorodność badań technicznych, jakim podlegają cysterny paliwowe, użytkowanie ich w większości pododdziałów (bdow, bz, bcz, dappanc, daplot, kzaop), jak również z uwagi na złożony (kilkustopniowy) proces dopuszczania ich do ruchu po drogach, wykonywanie dozoru technicznego nad nimi jest trudne zarówno dla WDT jak i dla użytkowników.[49]

Trzecim rodzajem urządzeń poddozorowych, który w jednostkach zmechanizowanych i pancernych odgrywa ważną rolę, nie tylko ze względu na ich liczbę, lecz także ze względu na zadania jakie realizują w procesie zabezpieczenia technicznego są żurawie. Żurawie znajdują się zarówno na wozach zabezpieczenia technicznego (będących w na wyposażeniu kompanii remontowych i pododdziałów czołgów) jak i na pojazdach samochodowych (żurawie samochodowe).

Łącznie, zakładając 100% ukompletowanie ZT w wozy bojowe, liczba użytkowanych urządzeń poddozorowych, zarówno w jednej BZ jak i w jednej BPanc wynosi przeszło 500 sztuk urządzeń podlegających dozorowi technicznemu.

---

[49] Cysterny paliwowe podlegają następującym badaniom technicznym: rewizjom zewnętrznym (w ramach których wykonuje się miedzy innymi badania zaworów oddechowych na stanowiskach próbnych oraz pomiary rezystancji uziemienia), rewizjom wewnętrznym, próbom szczelności oraz próbom ciśnieniowym. Rewizje wewnętrzne i próby ciśnieniowe wymagają opróżnienia i oczyszczenia zbiorników cystern z paliw. Ze względu na bezpieczeństwo osób i ochronę środowiska wykonywanie tych czynności jest możliwe jedynie w odpowiednio wyposażonych jednostkach. Dopuszczanie cystern paliwowych do ruchu odbywa się trójstopniowo:

1) wykonanie badań technicznych przez delegaturę WDT,
2) wykonanie badań diagnostycznych pojazdu przez uprawnioną stację diagnostyczną,
3) wydanie, przez właściwego szefa delegatury WDT (na podstawie dokumentów wydanych po wykonaniu wyżej wymienionych badań) *Świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych.*

W jednej BZ (BPanc) eksploatowanych jest blisko 30 sztuk pojazdów ze zbiornikami do przewozu paliw, a w jednej DZ (DKPanc) eksploatowanych jest już przeszło 140 sztuk cystern paliwowych. Dodatkowym problemem zarówno dla użytkowników, jaki i dla WDT jest różnorodność typów cystern paliwowych eksploatowanych w jednostkach WLąd, w szczególności osprzętu i wyposażenia dodatkowego pojazdów.

Natomiast w DZ (DKPanc), eksploatowanych jest przeszło 2000 egzemplarzy urządzeń poddozorowych.

W jednostkach rodzajów wojsk oraz w jednostkach logistycznych, ze względu na małą liczbę zbiorników występujących w wozach bojowych, łączna ilość sprzętu podlegającego dozorowi technicznemu jest relatywnie mniejsza niż w jednostkach zmechanizowanych i pancernych. Na przykład, w pułku artylerii, w grupie urządzeń stanowiących UiSW użytkowanych jest prawie 30 sztuk urządzeń poddozorowych, z czego największą grupę (około 30%) stanowią sprężarki powietrza.

W przypadku jednostek logistycznych, ich specjalistyczne przeznaczenie i związane z tym wyposażenie powoduje występowanie pewnych rodzajów urządzeń poddozorowych w większej skali niż w innych jednostkach. Na przykład, w batalionie zaopatrzenia eksploatowane są 52 cysterny paliwowe, co stanowi 30% wszystkich cystern eksploatowanych w DZ (DKPanc) i jest to o przeszło 20 cystern więcej niż BZ lub BPanc. Z kolei w jednym batalionie remontowym użytkowanych jest więcej żurawi (WZT, żurawie samochodowe) niż w jednej BZ lub BPanc.

Jednoczesnie na wyposażeniu brygady logistycznej znajdują się, nie spotykane w innych jednostkach wojskowych, nowe typy urządzeń poddozorowych takie jak np. urządzenia do manipulacji kontenerami (UMK).

W drugiej grupie, stanowiącej około 20% wszystkich eksploatowanych w jednostkach WLąd urządzeń poddozorowych, znajdują się urządzenia stanowiące część infrastruktury koszarowej. Są to urządzenia na stałe związana z terenem, na którym stacjonuje jednostka wojskowa. Do urządzeń tych należą: zbiorniki magazynowe do przechowywania paliw płynnych w bazach i stacjach paliw, urządzenia stanowiące części sieci cieplnych i wodociągowych (kotły, wymienniki ciepła, naczynia wzbiorcze, hydrofory, stacjonarne zbiorniki sprężonego powietrza) oraz urządzenia dźwignicowe takie jak suwnice w halach remontowych, czy dźwigi (popularnie zwane windami) znajdujące się najczęściej w budynkach magazynowych i żywnościowych.

Urządzenia te nie mają wpływu na wykonywanie zadań bojowych poza miejscem stałej dyslokacji jednostek wojskowych, natomiast mają wpływ na proces szkolenia i przygotowania wojsk do działań bojowych. Urządzenia poddozorowe, należące do tej

grupy są w głównej mierze urządzeniami niespecjalistycznymi, czyli nie różniącymi się w swojej konstrukcji, przeznaczeniu i sposobie działania od urządzeń poddozorowych użytkowanych poza wojskiem. Niezmienne usytuowanie urządzeń należących do tej grupy jest niewątpliwie pomocne przy wykonywaniu przez WDT dozoru technicznego nad nimi.

Skala wykonywania przez WDT dozoru technicznego w poszczególnych jednostkach wojskowych zależy przede wszystkim od liczby eksploatowanych tam urządzeń poddozorowych, ale również od rodzajów urządzeń i ich stanu technicznego. W tabeli 2 przedstawiono szacunkowe potrzeby wykonywania badań technicznych urządzeń poddozorowych w poszczególnych rodzajach jednostek wojsk lądowych.

Tabela 2

Liczba wykonywanych badań technicznych urządzeń poddozorowych w jednostkach wojskowych w skali roku

Jednostka wojskowa	Liczba wykonywanych badań technicznych		Razem
	okresowych	doraźnych	
batalion	5	2	7
pułk	15	4	20
brygada	30	8	38
dywizja	190	46	236

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych WDT.

Liczba i rodzaj urządzeń technicznych w danej jednostce wojskowej wpływają w głównej mierze na liczbę wykonywanych badań okresowych. Z kolei na liczbę wykonywanych badań doraźnych decydujący wpływ ma stan techniczny urządzeń, jak również skala wprowadzania do eksploatacji nowych urzadzeń.[50]

[50] Badania doraźne (zwane również badaniami nadzwyczajnymi) wykonywane są najczęściej z powodu wcześniejszego niedopuszczenia przez WDT urządzeń do eksploatacji ze względu na stan techniczny, naprawy urządzenia, jego modernizację lub koniecznej wymiany osprzętu. Dodatkowo do badań doraźnych zalicza się także badania odbiorcze nowych egzemplarzy sprzętu.

W tabeli 3 przedstawiono orientacyjną liczbę wizyt inspektorów WDT w jednostkach wojsk lądowych w ciągu jednego roku.

W czasie jednej wizyty inspektora WDT w jednostce wojskowej, wykonuje on przeciętnie badania okresowe 3,75 urządzenia. W przypadku badań doraźnych, w czasie pobytu inspektora w jednostce wykonuje on średnio badanie jednego urządzenia poddozorowego. Potrzeby użytkowników urządzeń poddozorowych w zakresie wykonywania badań doraźnych, powodują ponadplanowe przyjazdy inspektorów WDT do jednostek wojskowych, co z kolei nie pozwala do końca wykorzystać zalet komasacji badań, stosowanych przy planowaniu rocznym przez delegatury WDT.

Tabela 3

Liczba wizyt inspektorów WDT w jednostkach wojskowych w skali roku

Jednostka wojskowa	Liczba dni przeznaczonych na badania techniczne		Razem
	okresowe	doraźne	
batalion	2	2	4
pułk	4	4	9
brygada	8	8	16
dywizja	48	46	94

Źródło: Ibid.

Wpływ na ilość badań realizowanych przez WDT w jednostkach WLąd ma również forma dozoru technicznego, jakim objęte są urządzenia poddozorowe. Większość (ponad 70%) urządzeń poddozorowych eksploatowanych w jednostkach WLąd znajduje się pod dozorem pełnym, co wymaga wykonywania okresowych, nawet corocznych badań technicznych. Natomiast urządzenia pod dozorem ograniczonym nie podlegają badaniom okresowym, a ich stan techniczny sprawdza się w ramach kontroli doraźnych, których liczbę w danym roku określa szef WDT

w ramach corocznych wytycznych do pracy delegatur. Ponadto badania urządzeń objętych dozorem ograniczonym zazwyczaj nie wymagają specjalnego ich przygotowywania (jak to ma miejsce w wypadku urządzeń pod dozorem pełnym) i w znacznej mierze mogą być wykonywane w ruchu, czyli w czasie pracy, np. kotła.
Do grupy urządzeń objętych 100% dozorem pełnym należą cysterny paliwowe, stacjonarne zbiorników do przechowywania paliw, żurawie i wytwornice acetylenu, a więc zarówno urządzenia stanowiące UiSW, jak i będące częścią infrastruktury koszarowej. Pozostałe rodzaje urządzeń poddozorowych, w zależności głównie od ich parametrów technicznych i związanym z tym niebezpieczeństwem, jakie stwarza ich eksploatacja, objęte są zarówno dozorem pełnym jak i ograniczonym.

Dodatkowym warunkiem (jednocześnie problemem dla użytkowników urządzeń) dopuszczenia przez WDT blisko połowy urządzeń poddozorowych w jednostkach WLąd jest posiadanie przez obsługujące je osoby odpowiednich kwalifikacji, potwierdzonych zaświadczeniami wydawanymi głównie przez delegatury WDT.[51] Do urządzeń poddozorowych, przy obsłudze których wymagane jest posiadanie uprawnień do obsługi należą żurawie, suwnice, dźwigi, kotły i cysterny paliwowe. Dodatkowo większość urządzeń transportu bliskiego (żurawie, suwnice, dźwigi) wymaga okresowych (najczęściej comiesięcznych) konserwacji, wykonywanych przez uprawnionych przez WDT konserwatorów.

3.1.2. W Wojskach Lotniczych i Obrony Powietrznej

W WLOP, składających się z trzech zasadniczych elementów: Wojsk Lotniczych, Wojsk Obrony Przeciwlotniczej i Wojsk Radiotechnicznych największym potencjałem dysponują, a przez to też eksploatują największą liczbę urządzeń poddozorowych jednostki Wojsk Lotniczych.

---

[51] W przypadku urządzeń energetycznych, w tym wszelkiego rodzaju kotłów, zaświadczenia kwalifikacyjne wydawane są przez terenowe komisje energetyczne, na podstawie *Ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne* (Dz. U. Nr 54, poz. 348 z późniejszymi zmianami).
Na podstawie warunków technicznych dozoru technicznego, inspektorzy WDT mają obowiązek kontrolowania ważności tych zaświadczeń, podczas wykonywania badań technicznych kotłów.

Szacuje się, że we wszystkich jednostkach podległych DWLOP użytkowanych jest około 3,5 tysiące urządzeń poddozorowych zarejestrowanych w delegaturach WDT,[52] oraz ponad 6 tysięcy sztuk zbiorników ciśnieniowych (butli), które nie podlegają ewidencji w WDT.

Wszystkie urządzenia poddozorowe, eksploatowane w jednostkach wojskowych podległych DWLOP można podzielić na: **urządzenia poddozorowe naziemne oraz urządzenia poddozorowe stanowiące wyposażenie statków powietrznych**.

Spośród urządzeń naziemnych, podobnie jak w przypadku jednostek WLąd można wyodrębnić urządzenia poddozorowe stanowiące UiSW oraz urządzenia stacjonarne będące częścią infrastruktury koszarowej.

Ocena zadań dozoru technicznego w jednostkach WLOP,[53] wykazała, że największa liczba zarejestrowanych urządzeń podlegających dozorowi technicznemu występuje w bazach lotniczych, których głównym zadaniem jest zabezpieczenie logistyczne stacjonujących na ich terenie dowództw i eskadr lotniczych. W jednej bazie lotniczej zarejestrowanych jest około 150 urządzeń podlegających dozorowi technicznemu. Łącznie z nie podlegającymi ewidencji zbiornikami przenośnymi (butlami) liczba użytkowanych egzemplarzy urządzeń poddozorowych wynosi około 180 sztuk.

We wszystkich bazach lotniczych,[54] eksploatowanych jest około 2100 urządzeń poddozorowych, co stanowi 48% wszystkich zarejestrowanych urządzeń poddozorowych użytkowanych w jednostkach WLOP. Z tego przeszło 50% urządzeń poddozorowych stanowią urządzenia będące częścią infrastruktury baz lotniczych. Najliczniejszą grupę spośród tych urządzeń (40%), stanowią podziemne zbiorniki paliwowe w bazach i stacjach paliw. Dodatkowo, w modernizowanych obecnie na potrzeby NATO lotniczych bazach paliw, dozorowi technicznemu podlegają (niespotykane w jednostkach WLąd) rurociągi do transportu materiałów ciekłych

---

[52] Patrz również: Załącznik 6, pkt.3.

[53] Patrz: Załącznik 8.

[54] W strukturach WLOP znajduje 12 baz lotniczych (stan a dzień 1 lipca 2003 r.).

zapalnych (rurociągi paliwowe).[55]

Urządzenia poddozorowe w jednostkach WLOP, w większym stopniu niż w jednostkach WLąd (w ponad 80%), objęte są dozorem pełnym, wymagającym okresowych (w dużej mierze corocznych) badań technicznych. Znaczny wpływ na tę liczbę ma duża liczba eksploatowanych w bazach lotniczych, wspomnianych wcześniej zbiorników do przechowywania paliw, które zgodnie z warunkami technicznymi dozoru technicznego w 100% objęte są dozorem pełnym.
Około 50% wszystkich eksploatowanych w jednostkach wojsk lotniczych i obrony powietrznej urządzeń poddozorowych wymaga kwalifikowanej obsługi. Charakterystycznym dla tego RSZ jest, że przeszło połowę tych urządzeń stanowią dystrybutory do napełniania gazami technicznymi, w szczególności powietrzem, tlenem, freonem, azotem oraz dwutlenkiem węgla, zbiorników ciśnieniowych statków powietrznych. Osoby obsługujące dystrybutory, zobowiązane są do posiadania odpowiednich kwalifikacji, potwierdzonych zaświadczeniami wydawanymi przez delegatury WDT.

W jednostkach WLOP, oddzielną grupę urządzeń poddozorowych stanowią urządzenia będące konstrukcyjnie związane ze statkami powietrznymi.

Stacjonujące na terenie poszczególnych baz lotniczych eskadry lotnicze znajdują się na całkowitym ich zabezpieczeniu logistycznym, także pod względem zaopatrzenia w poddozorowe urządzenia naziemne.
Jedynie wąska grupa urządzeń poddozorowych, w tym głównie stanowiące wyposażenie statków powietrznych zbiorniki ciśnieniowe, odgrywające zasadniczą rolę w pokładowych instalacjach tlenowych, powietrznych, i ppoż., oraz w pojedynczych przypadkach żurawie pokładowe (będące na wyposażeniu pojedynczych śmigłowców transportowych i ratowniczych) jest bezpośrednio użytkowana przez eskadry lotnicze. Na przykład, w eskadrach lotnictwa taktycznego,

---

[55] Zgodnie z § 1. *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu* (Dz. U. Nr 120, poz. 1021), nowo wytwarzane lub modernizowane rurociągi przesyłowe i technologiczne do paliw podlegają dozorowi technicznemu. Do chwili opracowania niniejszego rozdziału żaden rurociąg nie był jeszcze objęty dozorem technicznym, trwały jedynie prace związane z uzgodnieniem dokumentacji technicznych.

wyposażonych w samoloty SU-22 lub MIG-29 użytkowanych jest po około 150 zbiorników ciśnieniowych.[56]

Ze względu na miejsce zabudowania większości z tych zbiorników w mało dostępnych instalacjach pokładowych statków powietrznych, dojście do nich jest możliwe tylko w czasie wykonywania remontów głównych płatowców. Remonty główne wykonywane są w wojskowych zakładach lotniczych, dysponujących odpowiednią bazą techniczną i personelem, przygotowującym także zbiorniki ciśnieniowe do badań dozorowych.[57]

Badania tych zbiorników wykonywane są przez inspektorów WDT partiami po kilka lub kilkanaście sztuk (np. wszystkie zbiorniki z jednego statku powietrznego).

Zbiorniki te nie podlegają ewidencji w delegaturach WDT i nie wymagają dodatkowych badań technicznych w macierzystych jednostkach wojskowych. Terminy dozorowych badań technicznych zależą od typu zbiornika ciśnieniowego i miejsca jego zainstalowania (rodzaju statku powietrznego) i wahają się od 5 do 12 lat.[58]

Podobnie, jak w przypadku jednostek WLąd, na częstotliwość wykonywania przez inspektorów WDT dozoru technicznego w jednostkach lotniczych największy wpływ ma liczba eksploatowanych urządzeń poddozorowych objętych dozorem pełnym oraz potrzeby jednostek w zakresie wykonywania badań nadzwyczajnych (doraźnych).

W tabeli 4 przedstawiono średnią liczbę, wykonywanych w ciągu jednego roku badań technicznych urządzeń poddozorowych oraz związaną z tym liczbę wizyt inspektorów WDT w jednostkach WLOP.

---

[56] Patrz więcej: Załącznik 8, tab. 2 i 3.

[57] Ze względu na zabudowę większości zbiorników w samolotach i śmigłowcach w miejscach niedostępnych, ich demontaż i wykonywanie badań technicznych w czasie normalnej eksploatacji statków powietrznych w eskadrach lotniczych jest niemożliwy. Dodatkowo jednostki wojskowe nie są wyposażone w sprzęt umożliwiający przygotowanie i przeprowadzenie prób (szczególnie ciśnieniowych).

[58] Zgodnie z § 38 pkt.2 *Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 30.05.2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego, jakim powinny odpowiadać zbiorniki ciśnieniowe statków powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. Nr 104, poz. 976), terminy badań technicznych poszczególnych typów zbiorników pokrywają się z resursami międzyremontowymi statków powietrznych, na których są one zainstalowane (max. co 12 lat).

Tabela 4

Liczba wykonywanych badań technicznych i wizyt inspektorów WDT w jednej bazie lotniczej w skali roku

Liczba wykonywanych badań technicznych	
okresowych	doraźnych
50	6
Razem 56	
Liczba dni przeznaczonych na badania techniczne	
okresowe	doraźne
12	6
Razem 18	

Źródło: Ibid.

Z danych przedstawionych powyżej wynika, że w czasie jednej wizyty w jednostce, inspektor przeciętnie przeprowadza badania planowe ponad 4 urządzeń poddozorowych. Przypuszczać należy, że wielkość ta spowodowana jest mniejszą, niż np. w przypadku jednostek wojsk lądowych różnorodnością sprzętu i wynikającą z tego możliwością większej komasacji badań.

3.1.3. W Marynarce Wojennej

Zadania w zakresie dozoru technicznego w jednostkach MW można podzielić na zadania realizowane w jednostkach nadbrzeżnych MW i zadania realizowane na okrętach.

Ocena zadań dozoru technicznego w jednostkach MW wykazała,[59] że eksploatowanych jest tam łącznie około 5000 sztuk urządzeń podlegających dozorowi technicznemu, z czego przeszło 3000 jest zarejestrowanych w Delegaturze

[59] Patrz: Załącznik 9.

WDT w Gdyni,[60] a pozostałe to ciśnieniowe zbiorniki przenośne nie podlegające rejestracji w WDT.

Z 5 tys. urządzeń poddozorowych w jednostkach MW około 42% użytkowana jest w największym uderzeniowym związku taktycznym MW - 3 Flotylli Okrętów w Gdyni. W pozostałych flotyllach (8 i 9 Flotylli Obrony Wybrzeża) eksploatowanych jest po około 600 urządzeń poddozorowych.

Szacuje się, że z przeszło 3 tys. zarejestrowanych w Delegaturze WDT w Gdyni urządzeń poddozorowych około 50% eksploatowanych jest w jednostkach nadbrzeżnych, (komendach portów, innych jednostkach transportowych i zaopatrzenia),[61] a pozostałe 50% urządzeń stanowi wyposażenie okrętów MW.

Największymi jednostkami nadbrzeżnymi MW, realizującymi (podobnie jak w przypadku baz lotniczych) zabezpieczenie logistyczne stacjonujących w nich jednostek MW są komendy portów wojennych. W jednej komendzie portu eksploatowanych jest około 180 sztuk urządzeń poddozorowych, co jest wielkością porównywalną z jedną bazą lotniczą. W komendach portów, podobnie jak w bazach lotniczych, prawie 50% wszystkich urządzeń poddozorowych bazy stanowią urządzenia stacjonarne będące częścią infrastruktury portowej.

Spośród tych urządzeń najliczniejszymi grupami (po około 14%) są stacjonarne zbiorniki do magazynowania paliw płynnych oraz różnego typu i przeznaczenia stałe zbiorniki ciśnieniowe.

Wśród poddozorowego sprzętu „mobilnego" użytkowanego w portach wojennych, na wyróżnienie zasługuje duża liczba agregatów pożarniczych. Przykładowo, w porcie wojennym w Gdyni eksploatowanych jest ponad 70 agregatów AP-25, co stanowi blisko 75% wszystkich urządzeń ruchomych portu.

Charakterystyczną cechą dozoru technicznego w MW jest to, że urządzenia dźwignicowe (transportu bliskiego) nie przekraczają 10% wszystkich urządzeń poddozorowych.

---

[60] Marynarka Wojenna jest jedynym rodzajem SZ, w którym dozór techniczny wykonywany jest w całości przez jedną delegaturę WDT (Delegaturę w Gdyni). Jest to niewątpliwie duże ułatwienie zarówno dla służb logistycznych MW, jak i dla WDT. Służby logistyczne pozostałych rodzajów SZ muszą współpracować ze wszystkimi delegaturami WDT.

[61] Do grupy tej autor zaliczył również Brygadę Lotnictwa MW.

Przeważającą większość, ponad 90% urządzeń poddozorowych, stanowią urządzenia ciśnieniowe i bezciśnieniowe (w większości wszelkiego rodzaju zbiorniki ciśnieniowe).

Na okrętach MW ta różnica jest jeszcze większa. Na przykład, w dywizjonie okrętów rakietowych, eksploatowane są zaledwie 2 wciągniki (służące do przemieszczania UiSW) i 80 zbiorników ciśnieniowych, co stanowi przeszło 97% wszystkich urządzeń poddozorowych użytkowanych na jednostkach pływających dywizjonu.

Duże nasycenie wszystkich jednostek pływających zbiornikami ciśnieniowymi potwierdzają dane dotyczące wszystkich jednostek 3 Flotylli Okrętów, gdzie zarejestrowanych jest 1317 urządzeń podlegających dozorowi technicznemu *(stan na 1 czerwca 2003 r.),* z czego prawie 80% stanowią zbiorniki ciśnieniowe.

Zbiorniki ciśnieniowe, które są dominującą grupą urządzeń na okrętach MW stanowią głównie część układów powietrznych, w tym rozruchu pneumatycznego silników oraz układów przeciwpożarowych okrętów.

W odróżnieniu od zbiorników ciśnieniowych zamontowanych w wozach bojowych i na statkach powietrznych, zbiorniki eksploatowane na okrętach MW wymagają w większości dozorowych badań technicznych co roku lub co dwa lata.

Wynika to z ich parametrów technicznych, w tym z kilkakrotnie lub kilkunastokrotnie większych pojemności oraz warunków, głównie klimatycznych w jakich pracują.

Dużym problemem przy wykonywaniu dozoru technicznego urządzeń zamontowanych na okrętach (zarówno dla inspektorów WDT jak i dla użytkowników) jest dostęp do nich w czasie normalnej eksploatacji okrętu.[62]

W nadbrzeżnych jednostkach MW około 50%, a na okrętach ponad 80% eksploatowanych urządzeń poddozorowych objętych jest dozorem pełnym i wymaga wykonywania przez inspektorów WDT okresowych badań technicznych.

W tabeli 5 przedstawiono przykładowe dane dotyczące liczby wykonywanych w ciągu

---

[62] W szczególnych przypadkach, np. na okrętach podwodnych dostęp do niektórych zbiorników ciśnieniowych jest możliwy po wykonaniu wycięć w pokładzie okrętu. W związku z powyższym badania dozorowe tych zbiorników mogą być wykonywane podczas pobytu okrętu w stoczni remontowej.

jednego roku badań urządzeń poddozorowych w jednostce nadbrzeżnej (komendzie portu wojennego) i jednostce składającej się z 4 jednostek pływających (dywizjonie okrętów rakietowych).

Tabela 5

Liczba wykonywanych badań technicznych urządzeń poddozorowych w jednostkach wojskowych MW w skali roku

Jednostka wojskowa	Liczba wykonywanych badań technicznych		Razem
	okresowych	doraźnych	
dywizjon okrętów rakietowych	34	2	36
komenda portu wojennego	55	8	63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Delegatury WDT w Gdyni.

Z przedstawionych danych wynika, że w komendzie portu wojennego w ciągu jednego roku badaniom technicznym poddawanych jest średnio 34% wszystkich eksploatowanych urządzeń, a w dywizjonie okrętów rakietowych przeciętnie 43% eksploatowanych urządzeń.

Dane zawarte w tabeli 6 obrazują liczbę wizyt inspektorów WDT w jednostkach MW w ciągu jednego roku.

Tabela 6

Liczba wizyt inspektorów WDT w jednostkach wojskowych MW w skali roku

Jednostka wojskowa	Liczba dni przeznaczonych na badania techniczne		Razem
	okresowe	doraźne	
dywizjon okrętów rakietowych	4	2	6
komenda portu wojennego	15	8	27

Źródło: Ibid.

Z danych tych wynika, że małe jednostki pływające (np. kutry, czy korwety rakietowe) inspektorzy WDT odwiedzają najczęściej raz w roku i wykonują przeciętnie badania techniczne 6 urządzeń poddozorowych.
Przypuszczać należy, że wielkość ta spowodowana jest mniejszą, niż np. w przypadku jednostek pozostałych rodzajów sił zbrojnych, różnorodnością sprzętu.[63]

Bardzo mały (poniżej 10%) udział urządzeń transportu bliskiego w ogólnej liczbie urządzeń poddozorowych eksploatowanych w jednostkach MW sprawia, że kwalifikowanej obsługi wymaga jedynie około 24% urządzeń poddozorowych użytkowanych w jednostkach nadbrzeżnych i poniżej 3% na okrętach wojennych.

[63] Patrz również: Załącznik 9, tabela 1.

3.2. Uzbrojenie i sprzęt wojskowy wymagający dozoru technicznego w kontyngentach wojskowych pełniących misje pokojowe

Wykonywanie dozoru technicznego w polskich kontyngentach wojskowych (PKW) pełniących misje pokojowe jest specyficzne. Wynika to z ich dużego, czasami bardzo dużego, oddalenia od kraju macierzystego (większość PKW oddalona jest od Polski o ponad 2000 km) oraz nieetatowego (nietypowego) wyposażenia tych kontyngentów w UiSW. Dozór techniczny UiSW w PKW realizowany jest przez inspektorów WDT podczas ich corocznych podróży służbowych do tych kontyngentów.[64]

Z przeprowadzonych badań wynika,[65] że we wszystkich PKW eksploatowanych jest łącznie blisko 400 urządzeń podlegających dozorowi technicznemu. Średnio, w jednym PKW dozorowi technicznemu podlega około 50 egzemplarzy sprzętu wojskowego. Niewielka liczba egzemplarzy urządzeń poddozorowych w poszczególnych kontyngentach i duża ich odległość od Polski powoduje, że wykonywanie dozoru technicznego w misjach pokojowych jest bardzo kosztowne.

Największą grupę urządzeń poddozorowych stanowią zbiorniki przenośne (butle) wykorzystywane przez służby techniczne do przechowywania gazów technicznych (powietrze, tlen, acetylen) oraz pododdziały medyczne, jako zbiorniki na tlen medyczny. Drugą pod względem liczebności grupę urządzeń poddozorowych stanowi sprzęt służby MPS (cysterny paliwowe i stacjonarne zbiorniki paliwowe). Pozostałe urządzenia to najczęściej kotły, sprężarki i żurawie samochodowe.

Eksploatowany w polskich kontyngentach sprzęt podlegający dozorowi technicznemu pozyskiwany jest z trzech źródeł.

Większość urządzeń poddozorowych (np. w PKW KFOR jest to 87% wszystkich użytkowanych urządzeń) sprowadzana jest z Polski. Pozostały sprzęt podlegający dozorowi technicznemu kupowany jest na rynku lokalnym (najczęściej jest to sprzęt drobny, np. sprężarki powietrza) lub jest przejmowany do użytkowania przez jednostki

---

[64] Wizyty w poszczególnych kontyngentach realizowane są według potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz w roku. Najczęściej czynności dozorowe (badania techniczne) wykonuje dwóch inspektorów WDT, jeden specjalista w zakresie urządzeń ciśnieniowych i bezciśnieniowych i jeden w zakresie urządzeń transportu bliskiego (dźwignicowych).

[65] Patrz: załącznik 10.

polskie w ramach miejscowej infrastruktury (np. stacjonarne zbiorniki paliwowe, suwnice, czy kotły warzelne).

Niezależnie od sposobu pozyskania sprzętu poddozorowego, użytkownik może rozpocząć jego eksploatację po uzyskaniu decyzji administracyjnej wydanej przez WDT. Stwarza to trudności dla służb logistycznych ze względu na nie spełnianie przez urządzenia „miejscowe" (kupowane na rynku lokalnym lub przejmowane wraz z infrastrukturą) polskich przepisów dozoru technicznego, w tym braku koniecznej dokumentacji technicznej urządzeń.

Większość eksploatowanych urządzeń poddozorowych (74,3% w przypadku PKW KFOR) posiada formą dozoru pełnego, co wymusza wykonywanie okresowych badań technicznych przez inspektorów WDT każdego roku.

Ponad połowa urządzeń poddozorowych stanowiących wyposażenie kontyngentów (w przypadku PKW KFOR - 66%) wymaga obsługi przez osoby posiadające uprawnienia wydawane przez delegatury WDT (w przypadku, np. żurawi i cystern), lub przez komisje energetyczne w przypadku urządzeń energetycznych (kotłów).

Urządzenia (nawet sprawne technicznie), nie mogą być użytkowane ze względu na brak kwalifikowanej obsługi, jak również w przypadku urządzeń transportu bliskiego (np. żurawi), braku stałej konserwacji.[66]

Duże oddalenie od źródeł zaopatrzenia oraz rzadka (raz w roku, głównie ze względów finansowych) możliwość korzystania z usług w zakresie dozoru technicznego sprawia dodatkowe trudności użytkownikom tego sprzętu w przypadku wystąpienia awarii lub eksploatacyjnego zużycia urządzeń poddozorowych. Zgodnie z przepisami o dozorze technicznym, naprawa tych urządzeń wymaga uzgodnienia z delegaturą WDT zakresu oraz technologii naprawy.

---

[66] W związku z brakiem obsługi wynikającym, np. z rotacji stanu osobowego, zdarzają się wypadki, że w czasie pobytu w PKW inspektorzy WDT przeprowadzają szkolenia oraz egzaminy dla osób obsługujących niektóre urządzenia poddozorowe. Nie są natomiast prowadzone szkolenia i egzaminy dla konserwatorów sprzętu poddozorowego. Od osoby konserwującej urządzenie poddozorowe wymagane jest posiadanie gruntownej wiedzy na temat konkretnego typu urządzenia (w tym umiejętności wykonania drobnych napraw), niemożliwej do uzyskania w czasie kilku czy nawet kilkunastu godzin szkolenia.

Dodatkowym problemem jest wymóg wykonywania napraw urządzeń podlegających dozorowi technicznemu przez posiadających uprawnienia WDT wykonawców.[67]

[67] Zarówno zakład wykonujący naprawę powinien posiadać uprawnienie WDT do wykonywania napraw w określonym zakresie, jak i osoby wykonujące czynności spawania, zgrzewania, lutowania oraz przeróbkę plastyczną i obróbkę cieplną powinny posiadać odpowiednie przeszkolenia i uprawnienia dozorowe. W przypadku osób fizycznych (np. spawaczy) WDT uznaje uprawnienia wydane przez inne (cywilne) jednostki dozoru technicznego.

3.3. Potrzeby wykonywania dozoru technicznego UiSW w czasie wojny

Potrzeby wykonywania dozoru technicznego w SZ RP w czasie działań wojennych, wynikające z przepisów o dozorze technicznym,[68] należy rozpatrywać osobno dla każdego rodzaju sił zbrojnych. Wynika to z różnych zadań, możliwych miejsc działania oraz częściowego zróżnicowania urządzeń poddozorowych w poszczególnych rodzajach sił zbrojnych. Jednocześnie, wraz z oceną potrzeb SZ RP w wykonywaniu dozoru technicznego podczas działań wojennych, należy ocenić możliwości WDT w ich realizacji.

W jednostkach WLąd, ze względu na różnorodność operacji, jakie mogą one wykonywać w czasie wojny (operacje zaczepne, obronne, opóźniające, w układzie koalicyjnym lub narodowe, w kraju lub poza jego granicami), wykonywanie dozoru technicznego w czasie wojny może w sposób znaczący różnić się od wykonywania dozoru w czasie pokoju.

Zakłada się, że liczba urządzeń poddozorowych w jednostkach wojskowych niewątpliwie zostanie powiększona o urządzenia, które w ramach świadczeń wojennych zostaną przejęte z gospodarki narodowej (np. cysterny paliwowe, żurawie samochodowe czy urządzenia do manipulacji kontenerami).

---

[68] Autor założył obowiązywanie, po wprowadzeniu w Rzeczpospolitej Polskiej stanu wojennego, wszystkich przepisów o dozorze technicznym. Stan wojenny jest jednym z trzech typów stanu nadzwyczajnego (obok stanu wyjątkowego i stanu klęski żywiołowej) przewidywanego w *Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* (Dz. U. Nr 78, poz. 483).
Stan nadzwyczajny-to taki stan w wewnętrzny porządku państwa, w którym część obowiązujących regulacji konstytucyjnych zostaje zawieszona, a w ich miejsce wstępuje regulacja wyjątkowa. L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*, Wyd. LIBER, Warszawa 1999, s. 365.
Prezydent RP na wniosek Rady Ministrów może w drodze rozporządzenia wprowadzić stan wojenny na części albo na całym terytorium państwa w razie zewnętrznego zagrożenia państwa, zbrojnej napaści na terytorium RP lub, gdy z umowy międzynarodowej wynika zobowiązanie do wspólnej obrony przeciwko agresji.
W *Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r* określone są jedynie obszary prawa, które nie mogą być zmienione w czasie stanu nadzwyczajnego, w tym stanu wojennego (konstytucja, ordynacje wyborcze, ustawa o wyborze Prezydenta RP oraz ustawy o stanach nadzwyczajnych). Patrz: art. 228.
Uściślenie przepisów regulujących funkcjonowanie państwa w czasie stanu wojennego następuje w *Ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. Nr 156, poz. 1301). Z treści tej ustawy nie wynikają jakiekolwiek przesłanki do twierdzenia, że przepisy dotyczące bezpieczeństwa urządzeń w tym przepisy dozoru technicznego mogą zostać zniesione, zawieszone lub zmienione.

Większe zapotrzebowanie walczących wojsk na nowe UiSW spowoduje także zwiększenie liczby wytwarzanych urządzeń poddozorowych, co z kolei wymagać będzie większego zaangażowania WDT w czynności wykonywane przed i podczas wytwarzania urządzenia poddozorowego, takich jak uzgadnianie dokumentacji konstrukcyjnych czy wykonywanie badań odbiorczych materiałów i gotowych urządzeń.[69]

Przewiduje się, że możliwości wykonywania przez WDT dozoru technicznego w czasie działań wojennych zostaną ograniczone czynnikami zewnętrznymi, takimi jak: ograniczenia w zakresie łączność, a wiec i kontaktu na linii użytkownik urządzenia poddozorowego-delegatura WDT, trudności komunikacyjne czyli możliwość dotarcia inspektora WDT do sprzętu, przemieszczanie jednostek wojskowych oraz ochrona tajemnicy z tym związana.

Urządzenia poddozorowe, stanowiące UiSW jednostek wojskowych będą zmieniały miejsce stacjonowania, co praktycznie uniemożliwi planowanie i wykonywanie przez WDT okresowych badań technicznych tych urządzeń.[70]

W zależności od rodzaju i wielkości jednostek wojskowych, potrzeby w zakresie dozoru technicznego i możliwości ich realizacji będą różne.

Z uwagi na przeznaczenie i charakter działań bojowych największe problemy z wykonywaniem dozoru technicznego będą występować w jednostkach zmechanizowanych i pancernych. Problemem, ze względu na ich coroczne badania techniczne, będzie wykonywanie dozoru technicznego tak ważnego dla funkcjonowania jednostek wojskowych sprzętu jak cysterny paliwowe i żurawie. Natomiast stosunkowo długie (co 5 lat) terminy badań dozorowych zbiorników ciśnieniowych w wozach bojowych pozwalają przypuszczać, że nie będzie trudności związanych z ich dozorem. Badania tych zbiorników będą wykonywane w czasie

---

69 Patrz więcej: rozdział 2, pkt 2.1.2.

70 Ewidencje urządzeń poddozorowych prowadzone przez poszczególne delegatury WDT (bazy danych) obejmują tylko urządzenia z danego obszaru działania delegatury, np. z trzech województw. W przypadku przemieszczenia jednostki wojskowej poza ten rejon, dozór techniczny nad sprzętem w niej eksploatowanym powinna przejąć inna delegatura. Prawdopodobne przemieszczanie w czasie działań wojennych dużej liczby jednostek wojskowych w różnych kierunkach, spowoduje utratę przez WDT kontroli nad urządzeniami poddozorowymi w tych jednostkach.

remontów wozów bojowych.

Mimo niewielkiej liczby sprzętu poddozorowego będącego na wyposażeniu batalionów zmechanizowanych i batalionów czołgów,[71] w nich właśnie mogą występować największe problemy z wykonywaniem dozoru technicznego, wynikające z dużej mobilność tych pododdziałów oraz ze strat i uszkodzeń UiSW.
Ponadto, należy dodatkowo przyjąć, że wykonywanie przez inspektorów WDT czynności dozoru technicznego będzie możliwe, ale jedynie w czasie pobytu jednostek wojskowych w obszarach działań tyłowych.

Im wyższy szczebel dowodzenia, tym potrzeby w wykonywania przez WDT dozoru technicznego mogą być pełniej realizowane.

Dodatkowo, w przypadku prowadzenia działań zbrojnych w układzie koalicyjnym, w związku z różnymi metodami wykonywania dozoru technicznego w poszczególnych armiach NATO, ten sam sprzęt użytkowany w armiach różnych państw będzie wymagał różnych czynności dozorowych (np. zbiornik znajdujący się w polskim czołgu LEOPARD-2 wymaga przeprowadzenia badań technicznych przez inspektora WDT, a taki sam zbiornik użytkowany w czołgu niemieckim, zgodnie z niemieckimi przepisami nie wymaga badań lub badanie może być wykonane przez służby eksploatacyjne użytkownika). W związku z powyższym, polskie jednostki wojskowe działające w układzie koalicyjnym, poza granicami kraju nie będą w stanie zaspokoić swoich potrzeb w zakresie dozoru technicznego.

Niezmienne, w stosunku do potrzeb pokojowych pozostaną potrzeby w zakresie wykonywania dozoru technicznego tej części sprzętu poddozorowego (około 20%), która stanowi część infrastruktury koszarowej. Urządzenia te, pozostaną w miejscach ich dotychczasowej pracy.

W jednostkach WLOP, potrzeby wykonywania w czasie wojny dozoru technicznego UiSW będą w pewnym stopniu powiększone (w stosunku do potrzeb pokojowych) o konieczność wykonywania dozoru sprzętu zmobilizowanego z gospodarki narodowej oraz nowego UiSW.

---

[71] Patrz: Załącznik 7, tabela 6 i 7.

Założyć należy, że część jednostek wojsk obrony przeciwlotniczej i wojsk radiotechnicznych opuści rejony stałej dyslokacji, co pociągnie za sobą poważny problem w wykonywaniu przez WDT czynności dozoru technicznego w tych jednostkach. Zapewne problem ten w mniejszym stopniu dotyczyć będzie naziemnych jednostek wojsk lotniczych. Bazy lotnicze, oprócz przemieszczenia części swojego sprzętu na lotniska rezerwowe, pozostaną w miejscach stałej dyslokacji.

W przypadku wykonywania dozoru technicznego urządzeń poddozorowych zamontowanych na statkach powietrznych nie należy oczekiwać znacznych różnic w stosunku do działań w okresie pokojowym. Co prawda eskadry lotnicze mogą stacjonować zarówno na lotniskach polskich, jak i na lotniskach sojuszniczych, jednak stosunkowo długie terminy badań (do 12 lat) urządzeń poddozorowych, będących na wyposażeniu samolotów i śmigłowców, pozwolą na wykonywanie przez inspektorów WDT niezbędnych czynności dozoru technicznego w czasie pobytu statków powietrznych w remontach głównych.

W jednostkach MW, potrzeby wykonywania dozoru technicznego odmiennie będą się kształtowały w jednostkach nadbrzeżnych i w części jednostek pływających, realizujących zadania na wodach przybrzeżnych, a także na okrętach, które będą operować w pewnym oddaleniu od portów polskich (np. na Oceanie Atlantyckim).

W pierwszym przypadku, potrzeby wykonywania dozoru technicznego mogą zostać nieznacznie zwiększone w związku z dopływem nowych urządzeń poddozorowych w ramach świadczeń wojennych oraz wymianą uszkodzonego lub zużytego UiSW. Można założyć, że ze względu na stałą dyslokacje tych jednostek (portów), realizacja przez WDT dozoru technicznego była by możliwa w obecnej formie, czyli przyjazdu inspektorów WDT w ramach potrzeb.

W przypadku okrętów wojennych, operujących z dala od kraju (np. okręty podwodne, fregaty), potrzeby w zakresie dozoru technicznego będą niezmienne w stosunku do czasu „P" (taka sama liczba sprzętu poddozorowego). Wykonywanie dozoru technicznego w obecnej formie było by możliwe przy założeniu, że okręty te regularnie zawijały by do polskich portów (badania dozorowe większości okrętowych urządzeń poddozorowych możliwe są tylko w czasie pobytu okrętu w porcie - patrz

pkt 3.1.3.). Należy jednak przyjąć, że okręty te będą w znacznej mierze korzystały z zabezpieczenia logistycznego w obcych portach. W związku z tym powinny być stworzone możliwości korzystania przez okręty MW z usług w zakresie dozoru technicznego poza granicami kraju.

Ocena potrzeb wykonywania dozoru technicznego w czasie wojny wykazała, że nastąpi zwiększenie ilości zadań, przed jakimi stanie WDT. Przy obecnych strukturach organizacyjnych (takie same w czasie „P" i „W") oraz procedurach działania (brak procedur działania WDT w czasie „W") efektywna realizacja dozoru technicznego UiSW w czasie wojny nie jest możliwa.
Jednostki wojskowe, w których problemy z przestrzeganiem przepisów dozoru technicznego, w tym z powiadamianiem delegatur WDT o ruchach (przybyciu, ubyciu) urządzeń poddozorowych występują w okresie pokojowym, nie są również przygotowane do wykonywania dozoru technicznego w czasie wojny.

Analizując problem wykonywania dozoru technicznego w czasie wojny, zdawać sobie trzeba sprawę z obowiązujących w tym czasie priorytetów. Stawianie dowódcy jednostki przed dylematem czy ma wykonać zadanie bojowe czy złamać przepisy ustawy, zakazującej mu np. eksploatacji zbiorników ciśnieniowych w czołgach, samolotach czy na okrętach (ze względu na przekroczenie terminu ich badań) nie ma sensu. Jednoznacznie można odpowiedzieć, że powinien wykonać zadanie bojowe. Przyjmując jednak, że celem każdego dowódcy jest nie tylko zwycięstwo w starciu zbrojnym, ale także eliminowanie strat własnych, powinien on stworzyć warunki wykonania odpowiednich badań technicznych urządzeń zagrażających życiu i zdrowiu podległych żołnierzy.

3.4. Wnioski

1. Zadania dozoru technicznego w SZ RP rozkładają się proporcjonalnie do wielkości poszczególnych rodzajów SZ i liczby eksploatowanego przez nie UiSW. Największe potrzeby w zakresie dozoru technicznego posiadają jednostki WLąd. Ponadto jednostki te dysponują najbardziej zróżnicowanym sprzętem, w tym również poddozorowym (np. 8 typów cystern samochodowych), co przekłada się między innymi na koszty związane z eksploatacją tego sprzętu, jak również z ich dozorem technicznym. W związku z powyższym, powinny zostać podjęte działania zmierzające do maksymalnego ujednolicenia UiSW wprowadzanego na wyposażenie SZ RP. Działania te powinny uwzględniać potrzebę ograniczania liczby urządzeń poddozorowych poprzez wprowadzanie rozwiązań alternatywnych (np. zastąpienie w wozach bojowych i na okrętach rozruchu pneumatycznego – elektrycznym i wyeliminowanie z eksploatacji znacznej liczby zbiorników ciśnieniowych.
2. We wszystkich RSZ sprzęt poddozorowy można podzielić na dwie grupy: sprzęt stanowiący cześć infrastruktury koszarowej, nie zmieniający miejsca „pobytu" wraz z jednostką opuszczającą miejsce stałego stacjonowania oraz sprzęt mobilny (specjalistyczny) będący etatowym wyposażeniem jednostki. W związku z tym, że pierwszą grupy stanowi sprzęt, który w znacznej mierze nie różni się w swojej konstrukcji, przeznaczeniu i sposobie działania od urządzeń poddozorowych użytkowanych poza wojskiem, rozważyć należy możliwość przekazania go pod dozór cywilnej jednostki dozoru technicznego i „skoncentrowanie" wysiłków WDT na wojskowym sprzęcie specjalistycznym.[72]
3. Wzrastająca liczba urządzeń poddozorowych eksploatowanych przez kontyngenty wojskowe w misjach pokojowych oraz coraz większe oddalenie tych kontyngentów od Polski (nawet powyżej 4000 km) powoduje duże problemy organizacyjne w zapewnieniu im dozoru technicznego, a z drugiej strony

[72] Jednostką właściwą do przejęcia dozór techniczny nad „stacjonarnymi" urządzeniami poddozorowymi zainstalowanymi i eksploatowanymi w jednostkach organizacyjnych Ministra Obrony i przedsiębiorstwach dla których jest on organem założycielskim, byłby Urząd Dozoru Technicznego.

duży wzrost kosztów dozoru. Obecnie użytkowany w PKW sprzęt poddozorowy wymaga corocznego, co najmniej kilkudniowego pobytu w tych jednostkach inspektorów WDT. W związku z obowiązującym w SZ RP systemem dozoru technicznego nie ma możliwości zlecania tych zadań organom dozoru technicznego sojuszniczych kontyngentów wojskowych. Konieczne jest więc, stopniowe dostosowywanie zakresu dozoru technicznego oraz metod jego wykonywania w SZ RP do rozwiazań obowiązujących w innych armiach NATO.

4. W związku z coraz większym zaangażowaniem SZ RP w misje pokojowe na całym świecie, niezbędne wydaje się podjecie próby opracowania przepisów regulujących wykonywanie dozoru technicznego w kontyngentach wojskowych pełniących misje poza granicami kraju oraz procedur działania WDT w tych kontyngentach. Regulacje te powinny określić zasady planowania i realizowania dozoru technicznego, biorąc pod uwagę zarówno doświadczenia użytkowników urządzeń jak też doświadczenia zdobyte przez WDT.
5. Potrzeby wykonywania dozoru technicznego w czasie wojny będą na poziomie wyższym niż potrzeby pokojowe. Wpływ na to będzie miało głównie zwiększenie liczby UiSW podlegającego dozorowi technicznemu. Użytkownicy urządzeń poddozorowych nie są przygotowani organizacyjnie i proceduralnie do zapewnienia skutecznego wykonywania dozoru technicznego w czasie działań wojennych.
6. Wykonywanie przez WDT dozoru technicznego w czasie wojny w oparciu o struktury pokojowe i zgodnie z obowiązującymi procedurami jest niemożliwe. Konieczne jest więc opracowanie oraz przyjęcia struktury WDT na czas „W" oraz opracowanie procedur dających możliwość skutecznego realizowania usług dozoru technicznego w czasie wojny.
7. Koncepcje zmian w organizacji dozoru technicznego w SZ RP powinny uwzględniać konieczność uzyskania standaryzacji z armiami państw NATO na poziomie interoperacyjności.

Rozdział 4. POSTULATYWNA STRUKTURA ORGANIZACYJNA ORAZ PROCEDURY DZIAŁANIA WDT W SIŁACH ZBROJNYCH RP

4.1. Ogólna koncepcja działania WDT

Zadaniem WDT w SZ RP jest organizowanie i realizowanie czynności dozoru technicznego, mających na celu zapewnienie bezpiecznej eksploatacji urządzeń poddozorowych, użytkowanych (eksploatowanych) w jednostkach wojskowych wszystkich RSZ w czasie pokoju (w tym w misjach pokojowych) oraz w czasie wojny. Ponadto specjaliści z jednostek organizacyjnych WDT uczestniczą w pracach badawczo-rozwojowych, prowadzonych w Ministerstwie Obrony Narodowej, formułując wymagania[73] w zakresie dozoru technicznego dla projektowanego i wdrażanego do SZ RP UiSW.

Do realizacji czynności dozoru technicznego w czasie pokoju, w tym w misjach pokojowych, powołany jest WDT. Składa się on z organu kierowniczego i jednostek wykonawczych. Organem kierowniczym jest Biuro WDT, a jednostkami wykonawczymi są terenowe delegatury WDT. Ponadto w realizacji czynności dozoru technicznego uczestniczą bezpośredni użytkownicy urządzeń poddozorowych oraz cywilne jednostki dozoru technicznego (na zasadzie zlecania).

Strukturę funkcjonalną oraz otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne[74] dozoru technicznego w SZ RP przedstawia rysunek 10.

Zadaniem Biura WDT[75] jest organizowanie, zarówno w czasie pokoju jak i wojny, dozoru technicznego w SZ RP oraz koordynowanie jego wykonywania przez

---

[73] Według opinii autora rozprawy, w wymaganiach formułowanych przez specjalistów WDT, odnoszących się do UiSW, powinna dominować tendencja ograniczania liczby urządzeń poddozorowych w sprzęcie wojskowym, lub ich całkowitej eliminacji.

[74] **Otoczeniem wewnętrznym**, w którym funkcjonuje WDT są wszystkie urządzenia poddozorowe występujące w UiSW, a także inne urządzenia techniczne eksploatowane w jednostkach wojskowych SZ RP, wymagające okresowego dozoru technicznego.
Otoczeniem zewnętrznym WDT jest UiSW eksploatowany w jednostkach wojskowych SZ RP w czasie pokoju i wojny.

[75] Proponowany, szczegółowy zakres zadań Biura WDT (jako kluczowej jednostki wojskowego dozoru technicznego) przedstawiony jest w załączniku 11.

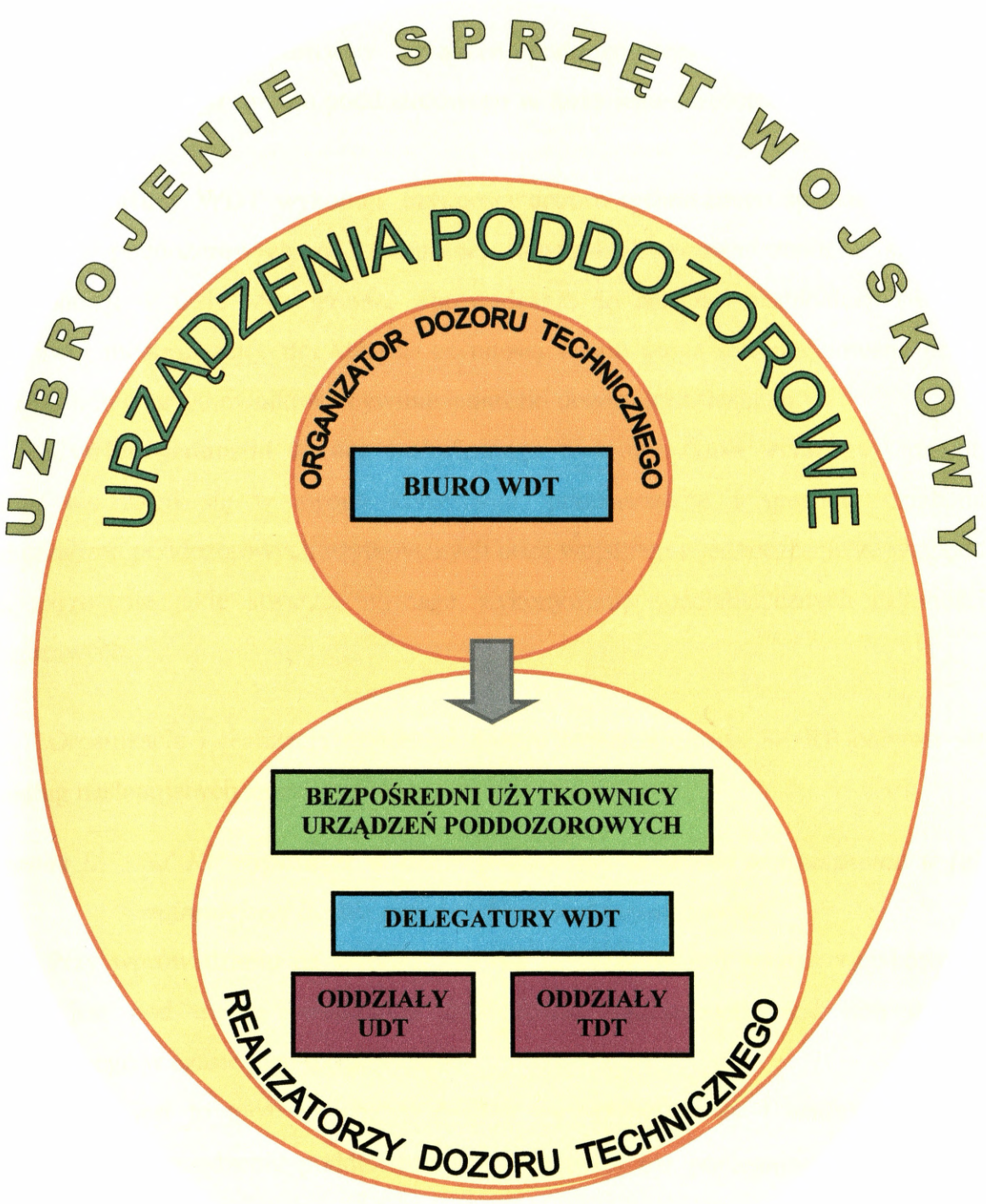

Legenda:

UDT - Urząd Dozoru Technicznego
TDT – Transportowy Dozór Techniczny

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 10. Struktura funkcjonowania oraz otoczenie dozoru technicznego w SZ RP

bezpośrednich użytkowników urządzeń poddozorowych,[76] delegatury WDT i specjalistyczne instytucje cywilne.

Bezpośredni użytkownicy urządzeń poddozorowych wykonują czynności dozoru technicznego sprzętu poddozorowego w fazie jego eksploatacji w jednostkach wojskowych.

Delegatury WDT wykonują czynności dozoru technicznego specjalistycznych urządzeń poddozorowych o szczególnej konstrukcji, przeznaczeniu i sposobie eksploatacji w fazie wytwarzania, wprowadzania do obrotu i eksploatacji (w tym napraw i modernizacji), dla których czynności te nie mogą być realizowane przez bezpośrednich użytkowników i cywilne jednostki dozoru technicznego.

Cywilne jednostki dozoru technicznego wykonują dozór techniczny sprzętu, który nie różni się w swojej konstrukcji, przeznaczeniu i sposobie działania od urządzeń poddozorowych użytkowanych poza wojskiem a jednocześnie ze względu na zagrożenie jakie stwarza, wymaga wykonywania specjalistycznych czynności dozorowych.

Organizacja i realizacja czynności dozoru technicznego w SZ RP odbywa się według następujących zasad:

*Zasada 1. **SZ RP wyposażać w UiSW podlegający dozorowi technicznemu w jak najmniejszej liczbie oraz w jak najmniejszym zakresie.***

Przy wprowadzaniu na wyposażenie SZ RP uzbrojenia i sprzętu wojskowego, brana jest pod uwagę ewentualna konieczność wykonywania nad nim dozoru technicznego w czasie jego użytkowania.

Tam gdzie jest to możliwe (indywidualnie rozważając zalety i wady), następuje zastępowanie urządzenia poddozorowe urządzeniami nie podlegającymi dozorowi

---

[76] Przez bezpośredniego użytkownika, autor rozumie, wyposażoną w odpowiednią procedurę (instrukcję) osobę obsługującą urządzenie poddozorowe, osobę odpowiedzialną za eksploatację urządzenia lub inną osobę wyznaczoną przez dowódcę jednostki wojskowej do wykonywania określonych czynności, mających na celu stwierdzenia stanu technicznego urządzenia poddozorowego i określenia jego przydatności do użytkowania.
Osoby te, ze względu na brak specjalistycznej wiedzy inżynierskiej, praktycznie będą zdolne do weryfikacji urządzeń jedynie na TAK lub NIE.

technicznemu (wprowadzanie rozwiązań alternatywnych).[77]

Odpowiednie projektowanie i wykonanie urządzeń podlegających dozorowi technicznemu pozwala na objęcie niniejszego sprzętu mniej uciążliwą formą dozoru technicznego i w związku z tym urządzenia te nie wymagają wykonywania przy nich okresowych czynności dozorowych w czasie ich eksploatacji.[78]

Zasada 2. Wykonywanie dozoru technicznego UiSW podlegającego dozorowi technicznemu w jak największej skali realizują bezpośredni użytkownicy sprzętu.[79]

Ingerencja instytucji zewnętrznym (zarówno delegatur WDT jak i cywilnych jednostek dozoru technicznego) odbywa się w jak najmniejszym zakresie. Podobnie jak ma to miejsce w armiach innych państw NATO urządzenia te przede wszystkim (tam gdzie jest to tylko możliwe) kontrolowane są przez bezpośrednich użytkowników. Zakresy i sposoby tych kontroli są na tyle proste, że czynności te mogą wykonywać bezpośredni użytkownicy urządzeń poddozorowych, przeszkoleni oraz wyposażeni w odpowiednie instrukcje. Dla urządzeń tych wprowadzone są dopuszczalne okresy eksploatacji, po przekroczeniu których urządzenia te bezwzględnie wycofywane są z użytkowania.[80]

---

77 Nie wszędzie takie zastąpienie jest możliwe i celowe. Podobnie jak w przypadku wozów bojowych użytkowanych w jednostkach wojsk lądowych, ograniczenie liczby zbiorników ciśnieniowych na okrętach MW mogłoby teoretycznie nastąpić poprzez zastąpienie rozruchu pneumatycznego silników, rozruchem elektrycznym. Jednak w opinii specjalistów z MW pneumatyczny rozruch dużych silników okrętowych (do których powszechnie wykorzystywane są zbiorniki wysokociśnieniowe) jest bardziej niezawodny i ekonomiczny niż np. rozruch elektryczny. Rozruch pneumatyczny jest powszechnie stosowany także na statkach pływających w marynarce handlowej.

78 Z jednej strony wyposażania SZ w UiSW w tym urządzenia poddozorowe powinno odbywać się przez przemysł przy użyciu standardów produktów niemilitarnych, z drugiej jednak możliwe jest wytwarzanie urządzeń o zwiększonej granicy bezpieczeństwa poprzez zastosowanie lepszych materiałów, mocniejszych konstrukcji, dodatkowych zabezpieczeń.

79 Mimo wprowadzenia i stosowania zasady ograniczania liczby urządzeń poddozorowych w SZ RP, pewna grupa UiSW będzie podlegała dozorowi technicznemu i będzie wymagała wykonywania czynności kontrolnych (badań technicznych) w trakcie eksploatacji urządzeń.

80 Obecnie dla urządzeń poddozorowych nie określa się norm eksploatacji w latach. O tym czy urządzenie może być eksploatowane decyduje inspektor WDT, na podstawie przeprowadzonych badań technicznych. W SZ RP spotyka się urządzenia wyprodukowane przed II wojną światową. Jednak w przypadku przekazania nadzoru nad większością urządzeń poddozorowych bezpośrednim użytkownikom konieczne jest wprowadzenia maksymalnych okresów eksploatacji.

Dozór nad pozostałymi urządzeniami poddozorowymi, które ze względu na skomplikowaną budowę, wysokie parametry pracy i wynikające z tego zagrożenie jakie stwarzają, wymagają kontroli wyspecjalizowanych instytucji zewnętrznych dysponujących odpowiednimi fachowcami i sprzętem diagnostycznym, wykonywany jest przez specjalistyczne jednostki dozoru technicznego (delegatury WDT, oddziały UDT i TDT).[81]

Z powyższych zasad wynik, że struktura organizacyjna WDT będzie poddawana restrukturyzacji (zmniejszaniu). Dochodzenie do struktury docelowej musi być jednak poprzedzone okresem przejściowym. W okresie tym powinny działać dotychczasowe organy i jednostki WDT, które w miarę modernizacji UiSW pod kątem ograniczania liczby czynności dozorowych wymaganych dla urządzeń poddozorowych, będą restrukturyzowane. Restrukturyzacja ta będzie prowadzona do momentu uzyskania struktury docelowej.

W okresie wojny czynności dozoru technicznego organizowane i realizowane są w oparciu o organy i jednostki WDT czasu pokojowego, powiększone o niezbędną liczbę inspektorów WDT powoływanych z rezerwy. Specyficzne warunki eksploatacji UiSW w działaniach bojowych wymagać będą delegowania do wojsk inspektorów WDT z poszczególnych delegatur terenowych WDT. Inspektorzy ci powinni działać na szczeblu związków taktycznych wojsk lądowych oraz ich odpowiedników w pozostałych RSZ.

---

[81] Odpowiednikami delegatur WDT w cywilnych jednostkach dozoru technicznego są oddziały UDT i TDT, wykonujące analogiczne czynności dozoru technicznego.

4.2. Postulowana struktura organizacyjna WDT

4.2.1. W czasie pokoju

W czasie pokoju WDT składa się z centralnego organu kierowania, którym jest Biuro WDT oraz trzech terenowych delegatur WDT. Liczba trzech delegatur terenowych wynika z dyslokacji jednostek wojskowych wszystkich RSZ na terenie RP.

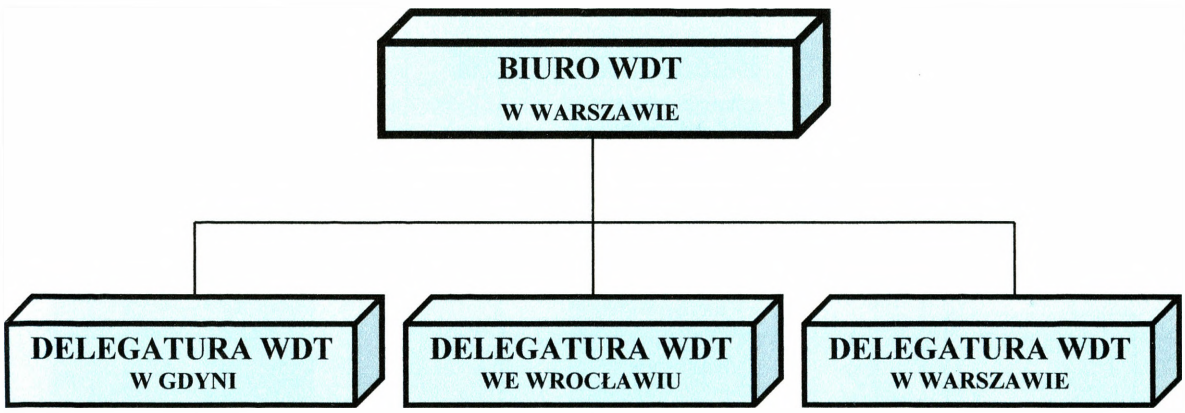

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 11. Proponowana struktura Wojskowego Dozoru Technicznego *(wariant)*

Terytorialny obszar działania poszczególnych delegatur WDT przedstawia załącznik 12.

Biuro WDT składa się z dwóch zespołów merytorycznych oraz zespołu administracyjno-biurowego. Zespołami merytorycznymi są zespół do spraw urządzeń ciśnieniowych i bezciśnieniowych (UCB) oraz zespół do spraw urządzeń transportu bliskiego (UTB).

Delegatura WDT składa się z trzech zespołów organizacyjnych: zespołu UTB, zespołu UTB i zespołu administracyjno-biurowego, którymi kieruje szef delegatury wraz z zastępcą.

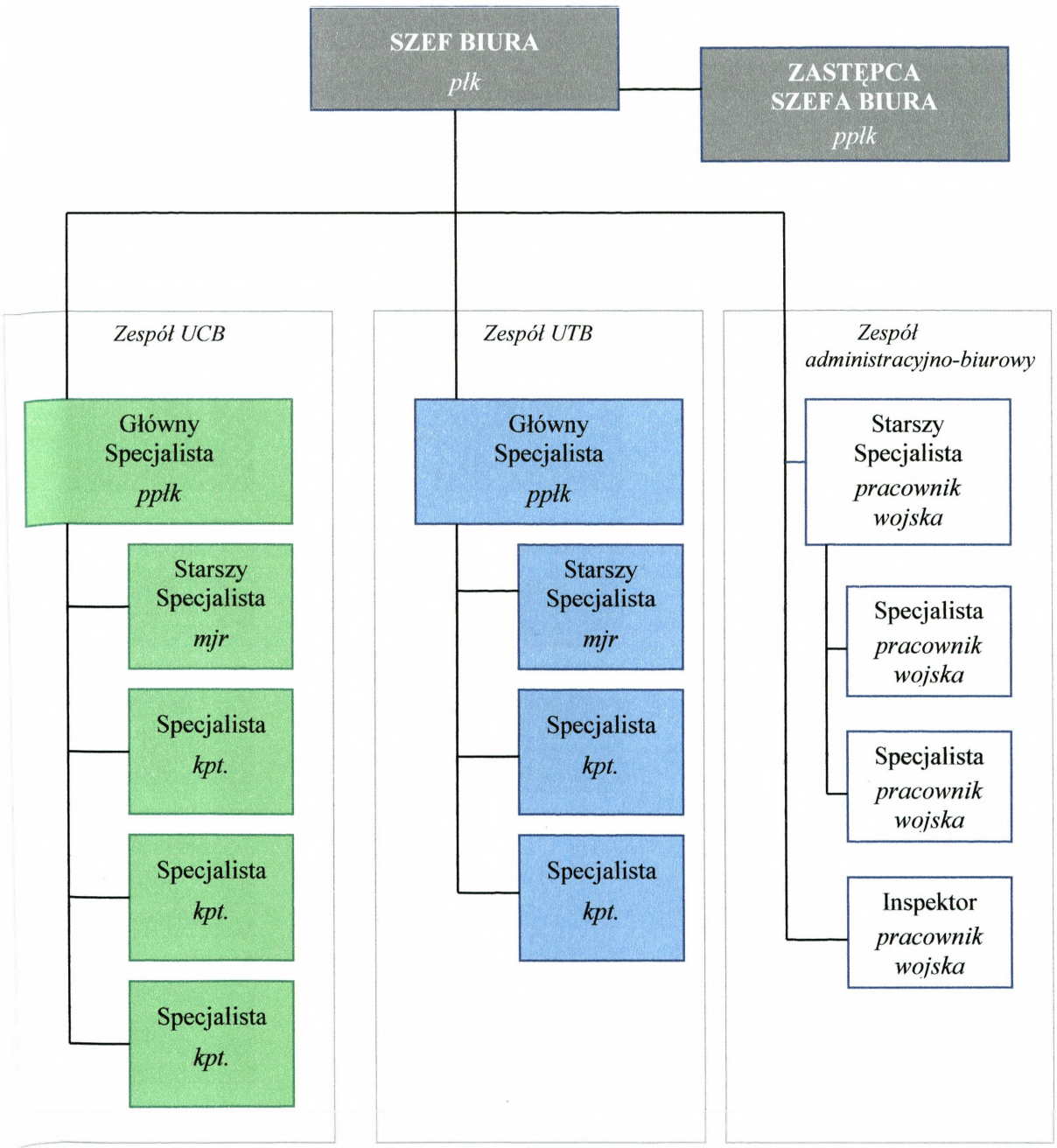

Źródło: Opracowanie własne.

Legenda:

Pracownicy merytoryczni biura.

Struktura organizacyjna zespołów (merytorycznych i administracyjno-biurowego) została wypracowana na bazie kilkuletniej pracy autora rozprawy w Biurze WDT.

Rys. 12. Proponowana struktura organizacyjna Biura WDT *(wariant)*

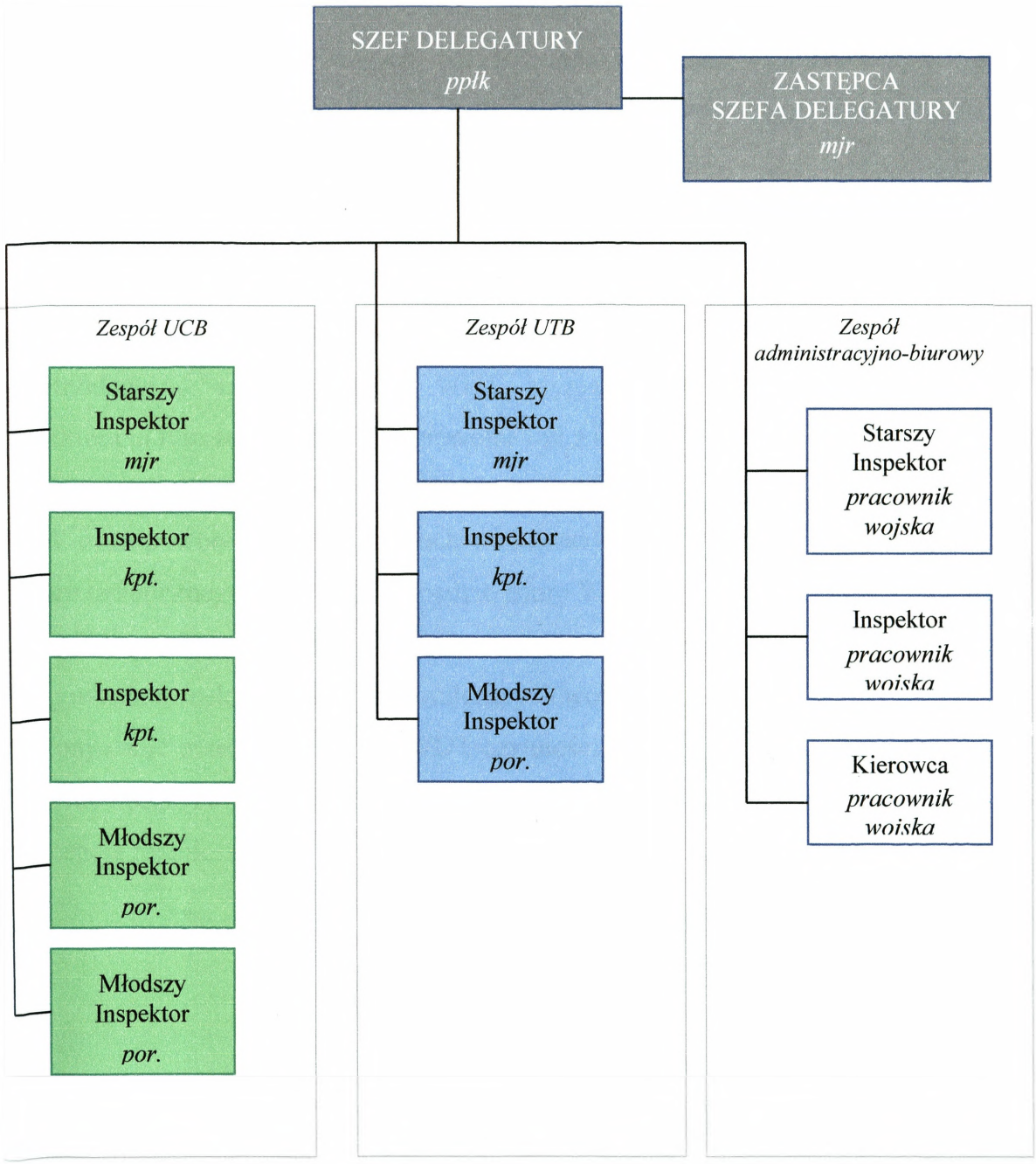

Źródło: Opracowanie własne.

Legenda:

Pracownicy merytoryczni delegatury.

Struktura organizacyjna zespołów (merytorycznych i administracyjno-biurowego) została wypracowana na bazie wieloletniej pracy autora rozprawy w delegaturze WDT.

Rys. 13. Proponowana struktura organizacyjna delegatur WDT *(wariant)*

Skład osobowy i specjalizacja inspektorów zespołów organizacyjnych terenowych delegatur WDT pozwolą na realizację czynności dozoru technicznego nie tylko dla jednostek wojskowych SZ RP, ale również świadczenie tych usług w ramach HNS.

4.2.2. W czasie wojny

Realizacja czynności dozoru technicznego w czasie wojny odbywa się w oparciu o struktury pokojowe. Struktury te, ze względu na zwiększone w czasie wojny zapotrzebowanie na inspektorów WDT, wymagają wzmocnienia[82] dodatkowymi inspektorami dozoru technicznego, powołanymi z rezerwy.

Szkolenie niezbędnych rezerw osobowych (oficerów rezerwy, byłych inspektorów WDT oraz powoływanych w ramach mobilizacji inspektorów cywilnych jednostek dozoru technicznego) organizować będzie Biuro WDT.

Specyfika realizacji dozoru technicznego w czasie wojny wymagać będzie delegowania inspektorów WDT do walczących wojsk.[83]

Wykonywanie przez inspektorów WDT czynności dozoru technicznego w czasie „W" bazować będzie na jednostkach remontowych poszczególnych RSZ.

Koncepcję rozmieszczenia inspektorów WDT w czasie wojny przedstawia rys. 14.

---

82 Autor ocenia, że liczba inspektorów powoływanych w czasie wojny z rezerwy wahać się będzie od 15 do 20 osób.

83 Udział w działaniach wojennych (w szczególności jednostek wojsk lądowych) spowoduje „oddalenie" delegatur WDT od części tych jednostek. W celu zmniejszenie tego dystansu niezbędne jest oddelegowanie inspektorów WDT, na czas działań wojennych, do jednostek wojskowych, w których zapotrzebowanie na czynności dozoru technicznego będzie największe.

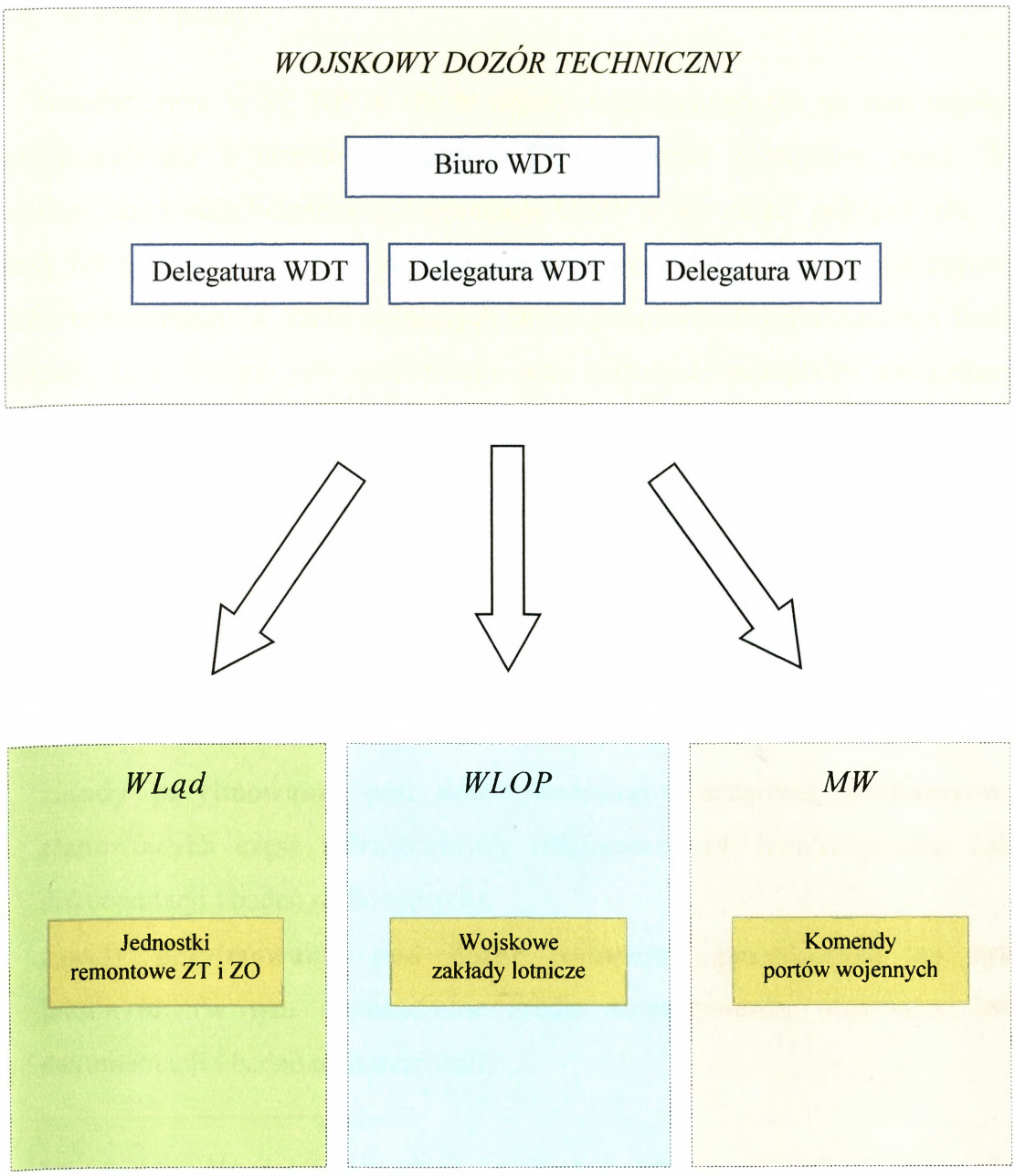

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 14. Koncepcja rozmieszczenia inspektorów WDT w czasie wojny *(wariant)*

4.3. Postulowane procedury funkcjonowania WDT

4.3.1. W czasie pokoju

Standaryzacja w SZ RP w sferze dozoru technicznego ma na celu uzyskanie interoperacyjności z armiami państw NATO. Obecnie stosowane przez WDT procedury zapewniają bezpieczną eksploatację UiSW w warunkach pokojowych. Jednak ich efektywność jest niewystarczająca w przypadku wykonywania czynności dozoru technicznego w PKW pełniących misje pokojowe. Przeprowadzone badania wykazały, że konieczne jest opracowanie oraz wdrożenie **przepisów normujących wykonywanie dozoru technicznego w jednostkach wojskowych poza granicami kraju**.[84]

Przepisy te powinny regulować przede wszystkim:

1) **zasady przygotowania urządzeń poddozorowych w kraju, przed wysłaniem ich za granicę**, (w tym obowiązki zarówno użytkowników urządzeń jak i WDT);[85]
2) **zasady przyjmowania pod dozór techniczny urządzeń poddozorowych stanowiących część infrastruktury miejscowej**, (w tym minimalny zakres dokumentacji i badań technicznych);
3) **zasady przyjmowania pod dozór techniczny pozyskanych na rynku lokalnym**, (w tym dopuszczalne źródła zaopatrywania, minimalny zakres dokumentacji i badań technicznych);

---

[84] Minister Obrony Narodowej na podstawie art. 54 ust. 2, w związku z art. 50 ust. 1 U*stawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321), ma prawo dla urządzeń technicznych o szczególnej konstrukcji, sposobie eksploatacji lub przeznaczeniu, objętych dozorem technicznym WDT, określić w formie rozporządzenia, odrębne warunki techniczne dozoru technicznego. Wszystkie urządzenia poddozorowe eksploatowane w PKW, niezależnie od ich konstrukcji należy ze względu na szczególne warunki eksploatacji i przeznaczenie uznać za urządzenia specjalistyczne dla wojska.

[85] Przy planowaniu zabezpieczenia logistycznego polskich kontyngentów wojskowych należy w możliwie maksymalnego stopniu ograniczać ilości urządzeń technicznych eksploatowanych w tych jednostkach. Jednocześnie, w celu zmniejszania potrzeb jednostek stacjonujących poza granicami kraju na usługi w zakresie dozoru technicznego ważne jest wysyłanie na misje pokojowe sprzętu nowoczesnego, sprawnego technicznie, o jak najdłuższych okresach międzybadawczych, jak również w miarę możliwości wykorzystywanie urządzeń nie podlegających dozorowi technicznemu lub objętych dozorem uproszczonym.

4) **zakres wykonywania dozoru technicznego**, (w tym rodzaje badań technicznych urządzeń poddozorowych i terminy ich wykonywania);
5) **sposoby (metody) wykonywania badań technicznych**, (również dopuszczenie metod alternatywnych, zastępczych);
6) **zasady eksploatacji urządzeń poddozorowych,** (w tym wykonywania np. konserwacji i napraw);
7) **wymagania w zakresie kwalifikacji osób obsługujących i konserwujących urządzenia poddozorowe**, (w tym możliwości uprawnień osób nie będących inspektorami WDT do wykonywania niektórych czynności w zakresie dozoru technicznego);[86]
8) **sposób planowania i realizacji podróży służbowych inspektorów WDT do PKW**, (w tym instytucje właściwe w tym zakresie);
9) **zasady korzystania w zakresie dozoru technicznego z usług innych kontyngentów lub instytucji miejscowych**, (w tym konieczne warunki, jakie powinni spełniać usługodawcy).

Obecnie obowiązujące przepisy prawne i stosowane przez WDT procedury nie pozwalają również na ewentualne świadczenie lub korzystanie z usług dozoru technicznego w ramach HNS. W związku z tym konieczne jest opracowanie[87] i wdrożenie procedur działania jednostek organizacyjnych WDT, w przypadku zgłoszenia przez jedno z państw NATO potrzeb wykonania czynności dozoru technicznego.

---

[86] Przed wejściem w życie *Ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321), na podstawie *rozporządzenia Ministra Przemysłu z dnia 22 grudnia 1988 r. w sprawie warunków i trybu udzielania upoważnień pracownikom jednostek gospodarki uspołecznionej do wykonywania niektórych czynności z zakresu dozoru technicznego* (Dz. U. Nr 43, poz. 343), istniała prawna możliwość udzielania przez organy dozoru technicznego osobom nie będącym inspektorami jednostek dozoru technicznego, uprawnień do wykonywania określonych czynności dozoru technicznego (w szczególności badań technicznych urządzeń poddozorowych).

[87] Opracowanie procedur powinno się odbyć przy ścisłej współpracy WDT z Generalnym Zarządem Logistyki – P4).
Zgodnie z § 41 *Zarządzenia Nr 5/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Obrony Narodowej* (Dz. Urz. MON Nr 3, poz. 19), P4 koordynuje całość problematyki w ramach realizacji zadań wynikających z obowiązków państwa-gospodarza oraz państwa wysyłającego.

Procedura działania WDT w ramach HNS, uwzględniając specyfikę wykonywania dozoru technicznego w poszczególnych armiach państw NATO, powinna w szczególności określać:

1) **zasady przyjmowania zleceń na wykonanie czynności dozoru technicznego;**
2) **zasady przygotowania i prowadzenia czynności dozorowych (badań technicznych) przez delegatury WDT;**
3) **kwalifikacje i dobór inspektorów do przeprowadzania czynności;**
4) **wzory wystawianych dokumentów.**

Wdrożenie tej procedury w WDT pozwoli na umieszczeniu w *Katalogu możliwości wsparcia przez państwo-gospodarza*[88] usług w zakresie dozoru technicznego. W konsekwencji, świadczenie usług w zakresie dozoru technicznego kontyngentom wojskowym państw sojuszniczych będzie jednym z przedsięwzięć standaryzacji WDT w ramach NATO.

4.3.2. W czasie wojny

Celem funkcjonowania w czasie wojny dozoru technicznego w SZ RP jest zapewnienie bezpiecznej eksploatacji urządzeń poddozorowych. Jednak, osiągnięcie tego celu wymagać będzie stosowania przez WDT procedur uwzględniających sytuacje i miejsca, w jakich będą wykonywane czynności dozoru technicznego.

Procedury te (uregulowania prawne) powinny w maksymalnym stopniu upraszczać metody wykonywania dozoru technicznego (w tym badania techniczne), jak również powinny uwzględniać potrzebę bardziej elastycznego (niż w czasie „P") podejścia do formalnych wymogów wynikających z przepisów dozoru technicznego.

Z przeprowadzonych badań wynika, że stosowane przez WDT w czasie pokoju procedury nie zapewniają efektywnej realizacji czynności dozoru technicznego w czasie wojny.

---

[88] Patrz: M. Juszczyk, *Wsparcie działań przez państwo gospodarza*, Wyd. AON, 2003, s. 271.

W związku z tym w WDT powinny zostać opracowane i wdrożone dodatkowe procedury, które pozwolą na:

1) **ograniczenie do minimum formalności związanych z obejmowaniem dozorem technicznym nowych urządzeń poddozorowych**;
2) **wprowadzenie uproszczonych sposobów ewidencjonowania urządzeń poddozorowych**;
3) **możliwość odstępowania od niektórych badań technicznych lub zastępowania ich badaniami alternatywnymi**;
4) **wykonywanie dozoru technicznego (badań technicznych) urządzeń poddozorowych należących do SZ RP przez cywilne jednostki dozoru technicznego**;
5) **dopuszczanie osób, nie będących inspektorami WDT, do wykonywania niektórych czynności z zakresu dozoru technicznego**;
6) **działanie inspektorów WDT zarówno w strukturach delegatur, jak również funkcjonowanie w jednostkach remontowych związków taktycznych i operacyjnych (ich odpowiedników)**;
7) **wykonywanie czynności, przez inspektorów WDT, także poza granicami RP;**
8) **ograniczenie do minimum wymaganej dokumentacji technicznej urządzeń poddozorowych**;
9) **powoływanie z rezerwy inspektorów dozoru technicznego, do służby w WDT**.

Ze względu na różnorodność zadań i sposobów działania jednostek organizacyjnych WDT, odrębne procedury powinny określać zasady działania Biura WDT, delegatur terenowych oraz działających samodzielnie inspektorów WDT, oddelegowanych do wojsk.

Z uwagi na zaistnienie potrzeby oddelegowania inspektorów WDT, bezpośrednio do jednostek remontowych walczących wojsk, niezbędne jest opracowanie ***Procedury działania inspektorów WDT w czasie wojny***.

Ponadto ważnym będzie wyposażenie tych inspektorów w odpowiednie oprzyrządowanie kontrolno-pomiarowe oraz przyznanie im właściwych kompetencji.[89] Pociąga to za sobą konieczność ich wcześniejszego przeszkolenie w delegaturach WDT.

Niezależnie od powyższych rozwiązań, również użytkownicy urządzeń poddozorowych (w jednostkach wojskowych) powinni zostać przygotowani do wykonywania czynności dozoru technicznego w czasie „W". W tym celu powinni oni być szkoleni z procedur wykonywania dozoru technicznego w czasie wojny. Zadanie to powinno być realizowane przez Biuro WDT i delegatury WDT.

---

[89] Kompetencje inspektorów powinny pozwolić im na samodzielne (lub np. w parach po jednym inspektorze z grupy UCB i UTB) i kompleksowe realizowanie czynności dozoru technicznego na rzecz walczących wojsk.

4.4. Postulowane rozwiązania prawne dotyczące działania WDT

Zmiany koncepcji wykonywania dozoru technicznego w SZ RP, a w tym w szczególności zakresu działania WDT, wymagają zmian w obecnie obowiązujących aktach prawnych oraz opracowania i wdrożenia nowych aktów prawnych.

W przepisach *Ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321), należy dodatkowo wprowadzić zapisy pozwalające na wykonywanie badań technicznych urządzeń poddozorowych eksploatowanych w SZ RP przez użytkowników urządzeń oraz przez inspektorów cywilnych jednostek dozoru technicznego.

Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 października 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania oraz organizacji Wojskowego Dozoru Technicznego (Dz. U. Nr 189, poz. 1584) powinno zostać uzupełnione o zadania WDT w zakresie udziału w pracach projektowo-badawczych nad UiSW oraz zadania koordynowania czynności dozorowych wykonywanych przez użytkowników urządzeń poddozorowych i cywilne jednostki dozoru technicznego. Ponadto należy wprowadzić zmiany dotyczące struktury organizacyjnej jednostek WDT, ich siedzib i terytorialnych obszarów działania poszczególnych delegatur.

W rozporządzeniach Ministra Obrony Narodowej w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego dla specjalistycznych urządzeń poddozorowych (np. w *rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 maja 2003 r w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego, jakim powinny odpowiadać zbiorniki ciśnieniowe zainstalowane na statkach powietrznych SZ RP (Dz. U. Nr 104, poz. 976)*, zmiany wymagają zapisy dotyczące kompetencji w zakresie wykonywania badań technicznych urządzeń poddozorowych, umożliwiające wykonywanie ich przez bezpośrednich użytkowników.

Wzrastająca waga i znaczenie problemu wykonywania dozoru technicznego poza granicami kraju (związane z coraz większym zaangażowaniem SZ RP w misjach pokojowych na całym świecie), wymaga kompleksowego unormowania zasad wykonywania dozoru technicznego w PKW, aktem prawnym wydanym w formie

rozporządzenia przez Ministra Obrony Narodowej, np. *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego, dla urządzeń technicznych eksploatowanych w jednostkach organizacyjnych Ministra Obrony Narodowej poza granicami Rzeczpospolitej Polskiej.*

Korekty wymagają również wydawane przez SG WP etaty Biura i delegatur terenowych WDT. Etaty czasu „W" delegatur WDT powinny zostać odpowiednio zwiększone o stanowiska dla oficerów rezerwy (byłych inspektorów WDT i inspektorów cywilnych jednostek dozoru technicznego).

ZAKOŃCZENIE

Nadrzędnym celem rozprawy doktorskiej było zaproponowanie rozwiązań strukturalnych oraz procedur funkcjonowania, w SZ RP, Wojskowego Dozoru Technicznego zapewniających jego efektywne działanie w czasie pokoju (w tym w misjach pokojowych) oraz w czasie wojny.
Dążąc do osiągnięcia celu rozprawy, autor podzielił proces badawczy na trzy zasadnicze etapy.

Celem etapu pierwszego była identyfikacja dozoru technicznego w SZ RP oraz w armiach innych państw NATO.
W pierwszej kolejności przeprowadzono weryfikację przepisów prawnych dotyczących wykonywania dozoru technicznego w SZ RP i na tej podstawie określono cele i zadania dozoru technicznego, zasady jego realizacji oraz organy i jednostki powołane do ich realizacji.
Następnie analizie poddano rozwiązania strukturalne i procedury funkcjonowania jednostek organizacyjnych WDT, powołanych do realizacji czynności dozoru technicznego w SZ RP.
W etapie tym zidentyfikowano właściwości wykonywania czynności dozoru technicznego we wszystkich RSZ oraz określono specyfikę dozoru technicznego w PKW pełniących misje poza granicami kraju.
Etap ten dotyczył również identyfikacji istoty zadań i wykonywania dozoru technicznego w armiach innych państw NATO.
Ponadto, analizie poddano ekonomiczne aspekty wykonywania czynności dozoru technicznego w SZ RP.

Badania wykazały, że obecne procedury realizacji dozoru technicznego w SZ RP są odmienne od procedur stosowanych w armiach pozostałych państw NATO. Spowodowane jest to specyfiką polskich norm prawnych regulujących wykonywanie czynności dozoru technicznego.

Z przeprowadzonych badań wynika ponadto, że procedury wykonywania dozoru technicznego w SZ RP zapewniają bezpieczną eksploatację UiSW podlegającego

dozorowi technicznemu głównie w warunkach pokojowych. Brak jest natomiast skutecznych rozwiązań organizacyjnych i proceduralnych zapewniających wykonywanie czynności dozoru technicznego w czasie działań wojennych oraz w PKW.

Jednocześnie przeprowadzone badania udowodniły, że funkcjonowanie WDT w SZ RP, w obecnych strukturach organizacyjnych, jest korzystne pod względem ekonomicznym.

Celem etapu drugiego było określenie rzeczywistych potrzeb SZ RP w zakresie realizacji czynności dozoru technicznego oraz możliwości ich zaspakajaniu przez WDT.

W etapie tym dokonano oceny zapotrzebowania na wykonywanie dozoru technicznego we wszystkich RSZ oraz w jednostkach wojskowych pełniących misje poza granicami RP.

Przeprowadzone badania wykazały, że w jednostkach wojskowych istnieje duże zróżnicowanie rodzajów i typów UiSW podlegającego dozorowi technicznemu i w związku z tym zasadnym jest stopniowe ograniczanie rodzajów i liczby urządzeń poddozorowych poprzez unifikację sprzętu oraz wprowadzanie rozwiązań (urządzeń) alternatywnych.

Badania pokazały również, że znaczna część urządzeń poddozorowych, stanowiących infrastrukturę koszarową (w znacznej mierze nie różniących się w swojej konstrukcji, przeznaczeniu i sposobie działania od urządzeń poddozorowych użytkowanych poza wojskiem) może zostać przekazana pod dozór cywilnych jednostek dozoru technicznego. Czynności dozoru technicznego przy pozostałych urządzeniach poddozorowych, w jak największej skali powinni wykonywać bezpośredni użytkownicy tych urządzeń.

Badania ponadto wykazały, że potrzeby wykonywania dozoru technicznego w czasie wojny będą na poziomie wyższym niż potrzeby pokojowe. W związku z tym realizacja przez WDT dozoru technicznego w czasie wojny wymaga jego wzmocnienia.

Badania wykazały również potrzebę opracowania i wdrożenie przepisów prawnych oraz procedur działania WDT w czasie wojny oraz poza granicami kraju (dla PKW pełniących misje pokojowe).

Celem etapu trzeciego było wypracowanie rozwiązań organizacyjnych i proceduralnych dla WDT, zapewniających efektywne realizowanie czynności dozoru technicznego w SZ RP. Cel ten został w pełni osiągnięty. Zaproponowane rozwiązania dotyczą bowiem propozycji rozwiązań strukturalnych i procedur funkcjonowania WDT w czasie pokoju i wojny

Propozycje rozwiązań strukturalnych i organizacyjnych WDT uwzględniają rzeczywiste potrzeby SZ RP w zakresie wykonywania dozoru technicznego. Proponowane rozwiązania zapewniają uzyskanie przez SZ RP odpowiedniego poziomu standaryzacji w tym zakresie z armiami przodujących państw NATO. Umożliwi to między innymi realizację dozoru technicznego przez polskie organy dozoru technicznego w ramach logistyki wielonarodowej.

Dorobkiem tego etapu jest również propozycja niezbędnych rozwiązań prawnych dotyczących funkcjonowania WDT, w tym umożliwiających świadczenie usług w zakresie dozoru technicznego w ramach HNS.

Pomyślne rezultaty trzech etapów badawczych dowodzą, że założony cel rozprawy został osiągnięty, a problemy badawcze zostały rozwiązane. Wyniki uzyskane w procesie badań, potwierdziły również trafność sformułowanej hipotezy badawczej.

Po pierwsze. Wykazano, że uzyskanie przez SZ RP interoperacyjności z armiami państw NATO wymaga również standaryzacji w obszarze dozoru technicznego.

Po drugie. Udowodniono, że stosowane obecnie procedury funkcjonowania WDT w SZ RP są mało skuteczne w działaniach wojennych oraz w misjach pokojowych. Nie umożliwiają one również świadczenia usług dozoru technicznego w ramach HNS.

Po trzecie. Dowiedziono, że ważną funkcją organów i jednostek WDT jest również aktywne ich uczestnictwo w procesie formułowania wymagań dla sprzętu technicznego projektowanego bądź zakupowanego dla SZ, pod względem wykonywania czynności dozoru technicznego w fazie jego eksploatacji.

Po czwarte. Zaproponowano docelowa struktura organizacyjna WDT w SZ RP, pomimo ograniczenia liczebności delegatur terenowych, dzięki zastosowaniu preferowanych w rozprawie procedur i rozwiązań prawnych, zapewnia pożądaną efektywność realizacji czynności dozoru technicznego, zarówno w czasie pokoju jak i wojny.

Ponadto przeprowadzone badania wykazały, że:

1. Funkcjonowanie w SZ RP organu WDT jest niezbędne i konieczne bowiem eksploatacja UiSW w procesie szkolenia wojsk i w czasie wojny niesie za sobą zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego.
2. Zasadniczym zadaniem WDT w SZ RP, docelowo będzie inicjowanie i kreacja rozwiązań upraszczających i ograniczających czynności dozoru technicznego w UiSW.
3. Wszędzie tam, gdzie jest to tylko możliwe czynności dozoru technicznego powinni realizować bezpośredni użytkownicy sprzętu technicznego.
4. Istnieje potrzeba wpisania do *Katalogu możliwości wsparcia przez państwo-gospodarza* czynności dozoru technicznego.
5. W coraz większym zakresie działania WDT dotyczą również zapewniania ochrony środowiska naturalnego.

Uwieńczeniem badań, przeprowadzonych w rozprawie, jest zaproponowanie nowej struktury organizacyjnej Biura WDT, jako organu centralnego oraz delegatur terenowych WDT. Jednocześnie wygenerowano nowe procedury ich funkcjonowania w czasie pokoju i wojny, gwarantujące efektywna realizację czynności dozoru technicznego na rzecz SZ RP, a także w ramach HNS.

* * *

Autor ma nadzieje, że prace nad doskonaleniem dozoru technicznego w SZ RP będą prowadzone nadal. Z jednej strony powinny one zmierzać do zwiększania efektywności funkcjonowania WDT, z drugiej natomiast prowadzić do stopniowego zmniejszania zapotrzebowania SZ RP na czynności dozoru technicznego oraz jak najszersze zaspokajanie tych potrzeb przez bezpośrednich użytkowników UiSW.

BIBLIOGRAFIA

I. Wydawnictwa zwarte

1. Balcerowicz B. [red.], *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, AON 1996.
2. Downarowicz O., *System eksploatacji. Zarządzanie zasobami techniki*, Wyd. ITE, Radom 2002.
3. Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne*, Wyd. LIBER, Warszawa 1999.
4. Jura J., *Przygotowanie rozprawy doktorskiej*, AON 1994.
5. Juszczyk M., *Wsparcie działań przez państwo gospodarza*, AON 2003.
6. Kamiński S., *Nauka i metoda. Pojęcie nauki i klasyfikacja nauk*, Wyd. KUL, Lublin 1992.
7. Kamiński T., *Funkcjonowanie systemów logistycznych*, AON 1996.
8. Kolman R., *Poradnik dla doktorantów i habilitantów*, Wyd. OW OSPO, Bydgoszcz 1994.
9. *NATO Poradnik logistyki*, Wyd. BWSN, Warszawa 1997.
10. Nowak E. [red.], *Poradnik oficera logistyki do ćwiczeń i treningów sztabowych. (Związek taktyczny, oddział, pododdział)*, AON 1998.
11. Nowak E., *Logistyka wojskowa. Zarys teorii*, AON 2000.
12. *Przepisy o zasadach budowy, eksploatacji i remontu urządzeń poddozorowych, zainstalowanych na jednostkach pływających Marynarki Wojennej oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami*, Wyd. SG WP, Warszawa 1969.
13. *Regulamin działań Wojsk Lądowych*, Wyd. DWLąd, Warszawa 1999.
14. *Słownik terminów i definicji NATO AAP-6(U)*, Wyd. BWSN, Warszawa 2001.
15. Stoner J.A.F., Wankel Ch., *Kierowanie*, Wyd. PWE, Warszawa 1994.
16. Stankiewicz W., *Nowe trendy we współczesnej logistyce zachodniej*, AON 1995.
17. Toffler A., Toffler H., *Wojna i antywojna*, Wyd. WWL MUZA, Warszawa 1997.
18. *Tymczasowa instrukcja budowy, eksploatacji i remontu urządzeń poddozorowych, posiadających szczególne znaczenie dla obronności państwa,*

oraz wykonywania dozoru technicznego nad tymi urządzeniami, Wyd. SG WP, Warszawa 1967.

19. Wiśniewski E., *Metodyka wojskowych badań naukowych*, ASG 1990.

II. Wydawnictwa normatywne

20. *Decyzja Nr 156/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie bezpośredniego podporządkowania jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych* (Dz. Urz. MON Nr 11, poz. 112).
21. *Koncepcja zmian w Logistyce SZ RP*, Wyd. SG WP 2000.
22. *Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.* (Dz. U. Nr 78, poz. 483).
23. *Obwieszczenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych* (M. P. Nr 12, poz. 217).
24. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1988 r. w sprawie dozoru technicznego* (Dz. U. z 1989 r. Nr 1, poz. 3 z późniejszymi zmianami).
25. *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu* (Dz. U. Nr 120, poz. 1021).
26. *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 października 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania oraz organizacji Wojskowego Dozoru Technicznego* (Dz. U. Nr 189, poz. 1584).
27. *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 kwietnia 2003 r. w sprawie określenia urządzeń technicznych podlegających Wojskowemu Dozorowi Technicznemu* (Dz. U. Nr 67, poz. 627).
28. *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 kwietnia 2003 r. w sprawie ustalenia rodzajów specjalistycznych urządzeń, przy których obsłudze i konserwacji wymagane jest posiadanie szczególnych kwalifikacji* (Dz. U. Nr 67, poz. 628).

29. *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego, jakim powinny odpowiadać zbiorniki ciśnieniowe statków powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. Nr 104, poz. 976).
30. *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 17 lutego 1992 r. w sprawie dozoru technicznego dla urządzeń technicznych o szczególnej konstrukcji, sposobie eksploatacji lub przeznaczeniu, objętych wojskowym dozorem technicznym* (Dz. U. Nr 20, poz. 81 i z 1996 r. nr 127, poz. 599).
31. *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 sierpnia 1998 r. w sprawie objęcia wojskowym dozorem technicznym urządzeń technicznych* (Dz. U. Nr 114, poz. 737).
32. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 10 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności organów dozoru technicznego* (Dz. U. Nr 156, poz. 1025 z późniejszymi zmianami).
33. *Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 18 lipca 2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych* (Dz. U. Nr 79, poz. 849 z późniejszymi zmianami).
34. *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 marca 2001 w sprawie wzoru znaku dozoru technicznego* (Dz. U. Nr 30, poz. 346).
35. *Rozporządzenie Ministra Przemysłu z dnia 22 grudnia 1988 r. w sprawie warunków i trybu udzielania upoważnień pracownikom jednostek gospodarki uspołecznionej do wykonywania niektórych czynności z zakresu dozoru technicznego* (Dz. U. Nr 43, poz. 343).
36. *Rozporządzenie Ministra Przemysłu z dnia 29 grudnia 1988 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 44, poz. 351 z późniejszymi zmianami).
37. STANAG 2413 MH, *System samozaładowczy obejmujący podwozie, system załadowczy (LHS) i odłączalne platformy (DLCP).*
38. STANAG 4062 MH, *Zawiesia i urządzenia do podnoszenia i mocowania sprzętu wojskowego podczas transportu lądem i morzem.*
39. STANAG 7029, *Charakterystyka węży i złączy do paliw lotniczych.*

40. *System działania organów Wojskowego Dozoru Technicznego*. WDT Warszawa, 1994, wprowadzony do użytku *decyzją Nr 2/WDT/94 Szefa Wojskowego Dozoru Technicznego z dnia 12 października 1994 r.*
41. *Ustawa z dnia 19 listopada 1987 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 36, poz. 202 z późniejszymi zmianami).
42. *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321 z późniejszymi zmianami).
43. *Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks Postępowania Administracyjnego* (jedn. tekst: Dz. U. Nr 9 z 1980 r., poz. 26 z późniejszymi zmianami).
44. *Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne* (Dz. U. Nr 54, poz. 348 z późniejszymi zmianami).
45. U*stawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej* (Dz. U. Nr 156, poz. 1301).
46. *Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej Nr 32/MON z dnia 12 czerwca 1991 r. w sprawie organizacji i szczegółowego zakresu działania Wojskowego Dozoru Technicznego oraz trybu wykonywania czynności dozoru technicznego* (Dz. Rozk. MON poz. 44) zostało zastąpione r*ozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 października 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania oraz organizacji Wojskowego Dozoru Technicznego* (Dz. U. Nr 189, poz. 1584).
47. *Zarządzenie Ministra Obrony Narodowej Nr 27/MON z dnia 4 czerwca 1992 r. w sprawie warunków technicznych dla urządzeń technicznych o szczególnej konstrukcji, sposobie eksploatacji lub przeznaczeniu, podlegających wojskowemu dozorowi technicznemu* (Dz. Rozk. MON poz. 17 i z 1995 r. poz. 104).
48. *Zarządzenie Nr 5/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Obrony Narodowej* (Dz. Urz. MON Nr 3, poz. 19).
49. *Zarządzenie Zastępcy Dowódcy ŚOW w sprawie nadzoru eksploatacji urządzeń technicznych polegających przepisom dozoru technicznego*, Wyd. DŚOW, Wrocław 1997.

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1. Badania ankietowe 110

Załącznik 2. Badania opinii ekspertów 129

Załącznik 3. Zestawienie przepisów regulujących wykonywanie dozoru technicznego w SZ RP 148

Załącznik 4. Wzory druków wykorzystywanych przy badaniach urządzeń poddozorowych 151

Załącznik 5. Charakterystyka Wojskowego Dozoru Technicznego 155

Załącznik 6. Charakterystyka działalności Wojskowego Dozoru Technicznego w Siłach Zbrojnych RP 159

Załącznik 7. Kalkulacja wielkości zadań dozoru technicznego w Wojskach Lądowych 170

Załącznik 8. Kalkulacja wielkości zadań dozoru technicznego w Wojskach Lotniczych i Obrony Powietrznej 191

Załącznik 9. Kalkulacja wielkości zadań dozoru technicznego w Marynarce Wojennej 197

Załącznik 10. Kalkulacja wielkości zadań dozoru technicznego w Polskich kontyngentach wojskowych pełniących misje pokojowe 202

Załącznik 11. Proponowany zakres zadań Biura WDT 208

Załącznik 12. Proponowany terytorialny obszar działania delegatur WDT 209

BADANIA ANKIETOWE

Cel: Pozyskać opinie ekspertów w sprawie sposobów wykonywania dozoru technicznego w SZ RP.

Główny problem badawczy: Jakie czynniki determinują sposoby i procedury wykonywania dozoru technicznego w SZ RP?

Założenia wstępne:

Badania ankietowe prowadzone są wśród osób związanych z eksploatacją UiSW w Wojskach Lądowych, Wojskach Lotniczych i Obrony Powietrznej oraz Marynarce Wojennej - kwestionariusz ankietowy A-1, a także wśród inspektorów WDT - kwestionariusz ankietowy A-2.

Rozwiązanie problemu badawczego

KWESTIONARIUSZ ANKIETOWY A-1

Załączona ankieta jest anonimowa i ma na celu poznanie Pana opinii na temat problemów związanych z wykonywaniem dozoru technicznego w Siłach Zbrojnych RP.
Odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie zostaną wykorzystane jako materiał do oceny problemu i wygenerowania propozycji rozwiązań strukturalnych oraz procedur funkcjonowania Wojskowego Dozoru Technicznego w SZ RP, zapewniających jego wysoką efektywność w czasie pokoju i wojny.

Ankietę należy wypełnić przez postawienie krzyżyków w kratkach obok odpowiedzi na poszczególne pytania. Możliwe jest zaznaczenie więcej niż jednej odpowiedzi.

Serdecznie dziękuję za rzetelne potraktowanie prowadzonych badań i wyrażenie swojej opinii na zawarte w pytaniach problemy.

mjr mgr inż. Bogdan Dobrowolski

Pytania

1. Wykształcenie
   - ☐ a) wyższe techniczne - cywilne
   - ☐ b) wyższe techniczne - wojskowe
   - ☐ c) wyższe ogólnowojskowe
   - ☐ d) inne

2. Miejsce pracy
   - ☐ a) w jednostce wojskowej
   - ☐ b) w instytucji wojskowej

3. Czy Pana stanowisko służbowe związane jest (było) z urządzeniami technicznymi podlegającymi dozorowi technicznemu?
   - ☐ a) tak
   - ☐ b) nie

4. Do której grupy osób zaliczyłby Pan siebie?

☐ a) użytkownik urządzeń poddozorowych

☐ b) odpowiedzialny za eksploatację urządzeń poddozorowych

☐ c) odpowiedzialny za nabywanie urządzeń poddozorowych

☐ d) inna

5. Czy uczestniczył Pan w misji pokojowej poza granicami kraju?

☐ a) tak

☐ b) nie

6. Czy istnieje potrzeba wykonywania dozoru technicznego w Siłach Zbrojnych RP?

☐ a) tak

☐ b) nie

☐ c) nie mam zdania

7. Czy dozór techniczny jest wykonywany nad odpowiednią grupą urządzeń technicznych?

☐ a) tak

☐ b) nie

☐ c) nie mam zdania

8. Czy istnieje potrzeba objęcia dozorem technicznym szerszej grupy urządzeń technicznych niż dotychczas?

☐ a) tak

☐ b) nie

☐ c) nie mam zdania

9. Czy istnieje obecnie grupa urządzeń poddozorowych, która nie wymaga wykonywania dozoru technicznego?

☐ a) tak

☐ b) nie

☐ c) nie mam zdania

10. Czy dozór techniczny w SZ RP mógłby być wykonywany przez cywilne jednostki dozoru technicznego?

- ☐ a) całkowicie
- ☐ b) częściowo
- ☐ c) nie
- ☐ d) nie mam zdania

11. Czy przepisy regulujące wykonywanie dozoru technicznego w SZ RP są jasne i zrozumiałe?

- ☐ a) tak
- ☐ b) nie
- ☐ c) nie mam zdania

12. Jak ocenia Pana współpracę z Wojskowym Dozorem Technicznym?

- ☐ a) bardzo dobrze
- ☐ b) dobrze
- ☐ c) dostatecznie
- ☐ d) źle
- ☐ e) bardzo źle

13. Co sprawia najwięcej trudności użytkownikom urządzeń poddozorowych przed objęciem ich dozorem technicznym?

- ☐ a) brak odpowiedniej dokumentacji technicznej urządzenia
- ☐ b) brak kontaktu z WDT
- ☐ c) nieznajomość przepisów dozoru technicznego
- ☐ d) inne

14. Co sprawia najwięcej trudności użytkownikom urządzeń poddozorowych w czasie ich eksploatacji?

- ☐ a) brak kwalifikowanej obsługi lub konserwacji
- ☐ b) konieczność badań okresowych
- ☐ c) stan techniczny urządzeń
- ☐ d) nieznajomość przepisów dozoru technicznego
- ☐ **e)** inne

15. Czy obecnie stosowane procedury zapewniają efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie pokoju?

□ a) tak

□ b) nie

□ c) nie mam zdania

16. Czy wykonywanie dozoru w obecnej formie jest celowe i możliwe w czasie wojny?

□ a) tak

□ b) nie

□ c) nie mam zdania

17. Czy obecnie stosowane procedury zapewniają efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie misji pokojowych?

□ a) tak

□ b) nie

□ c) nie mam zdania

18. Czy przy obecnej organizacji dozoru technicznego w SZ RP możliwe jest osiągnięcie interoperacyjności z armiami innych państw NATO?

□ a) tak

□ b) nie

□ c) nie mam zdania

19. Własne uwagi i przemyślenia dotyczące wykonywania dozoru technicznego w SZ RP.

.....

.....

.....

.....

KWESTIONARIUSZ ANKIETOWY A-2

Załączona ankieta jest anonimowa i ma na celu poznanie Pana opinii na temat problemów związanych z wykonywaniem dozoru technicznego w Siłach Zbrojnych RP.

Odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie zostaną wykorzystane jako materiał do oceny problemu i wygenerowania propozycji rozwiązań strukturalnych oraz procedur funkcjonowania Wojskowego Dozoru Technicznego w SZ RP, zapewniających jego wysoką efektywność w czasie pokoju i wojny.

Ankietę należy wypełnić przez postawienie krzyżyków w kratkach obok odpowiedzi na poszczególne pytania. Możliwe jest zaznaczenie więcej niż jednej odpowiedzi.

Serdecznie dziękuję za rzetelne potraktowanie prowadzonych badań i wyrażenie swojej opinii na zawarte w pytaniach problemy.

mjr mgr inż. Bogdan Dobrowolski

Pytania

1. Wykształcenie
   - ☐ a) wyższe techniczne - cywilne
   - ☐ b) wyższe techniczne - wojskowe

2. Zajmowane stanowisko
   - ☐ a) inspektor UTB
   - ☐ b) inspektor UCB

3. Czy uczestniczył Pan w wykonywaniu czynności dozoru technicznego w polskich jednostkach wojskowych pełniących misji pokojowe poza granicami kraju?
   - ☐ a) tak
   - ☐ b) nie

4. Czy dozór techniczny w SZ RP wykonywany jest nad odpowiednią grupą urządzeń technicznych?

- ☐ a) tak
- ☐ b) nie
- ☐ c) nie mam zdania

5. Czy istnieje potrzeba objęcia dozorem technicznym szerszej grupy urządzeń technicznych niż dotychczas?

- ☐ a) tak
- ☐ b) nie
- ☐ c) nie mam zdania

6. Czy istnieje obecnie grupa urządzeń poddozorowych, która nie wymaga wykonywania dozoru technicznego?

- ☐ a) tak
- ☐ b) nie
- ☐ c) nie mam zdania

7. Czy dozór techniczny w SZ RP mógłby być wykonywany przez cywilne jednostki dozoru technicznego?

- ☐ a) całkowicie
- ☐ b) częściowo
- ☐ c) nie
- ☐ d) nie mam zdania

8. Co sprawia najwięcej trudności użytkownikom urządzeń poddozorowych przed objęciem ich dozorem technicznym?

- ☐ a) brak odpowiedniej dokumentacji technicznej urządzenia
- ☐ b) brak kontaktu z WDT
- ☐ c) nieznajomość przepisów dozoru technicznego
- ☐ d) inne

9. Co sprawia najwięcej trudności użytkownikom urządzeń poddozorowych w czasie ich eksploatacji?

- ☐ a) brak kwalifikowanej obsługi lub konserwacji
- ☐ b) konieczność badań okresowych
- ☐ c) stan techniczny urządzeń
- ☐ d) nieznajomość przepisów dozoru technicznego
- ☐ e) inne

10. Jak ocenia Pan znajomość przepisów dozoru technicznego przez użytkowników urządzeń poddozorowych ?

- ☐ a) bardzo dobra
- ☐ b) dobra
- ☐ c) dostateczna
- ☐ d) zła
- ☐ e) bardzo zła

11. Czy obecna struktura organizacyjna WDT zapewnia efektywne wykonywanie dozoru technicznego w SZ RP?

- ☐ a) tak
- ☐ b) nie
- ☐ c) nie mam zdania

12. Czy obecnie stosowane procedury zapewniają efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie pokoju?

- ☐ a) tak
- ☐ b) nie
- ☐ c) nie mam zdania

13. Czy wykonywanie dozoru w obecnej formie jest celowe i możliwe w czasie wojny?

- ☐ a) tak
- ☐ b) nie
- ☐ c) nie mam zdania

14. Jakie należy podjąć działania, aby zapewnić efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie wojny?

- ☐ a) opracowanie procedury działania WDT w czasie „W"
- ☐ b) wydanie przez Ministra ON odpowiedniego aktu prawnego
- ☐ c) inne

15. Czy obecnie stosowane procedury zapewniają efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie misji pokojowych?

- ☐ a) tak
- ☐ b) nie
- ☐ c) nie mam zdania

16. Jakie należy podjąć działania, aby zapewnić efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie misji pokojowych?

- ☐ a) opracowanie procedury działania WDT poza granicami kraju
- ☐ b) wydanie przez Ministra ON odpowiedniego aktu prawnego
- ☐ c) ograniczanie wyposażania jednostek pełniących misje pokojowe w urządzenia poddozorowe
- ☐ d) inne
- ☐ e) nie ma potrzeby podejmowania żadnych działań

17. Czy przy obecnym systemie dozoru technicznego w SZ RP możliwe jest osiągnięcie interoperacyjności z armiami innych państw NATO?

- ☐ a) tak
- ☐ b) nie
- ☐ c) nie mam zdania

18. Własne uwagi i przemyślenia dotyczące wykonywania dozoru technicznego w SZ RP.

.....
.....
.....
.....

Wyniki ankiety A-1

1. Wykształcenie

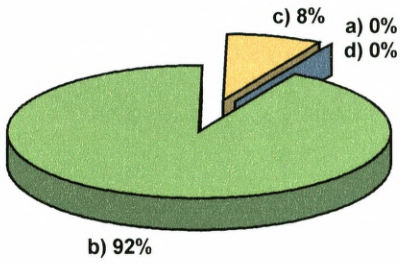

2. Miejsce pracy

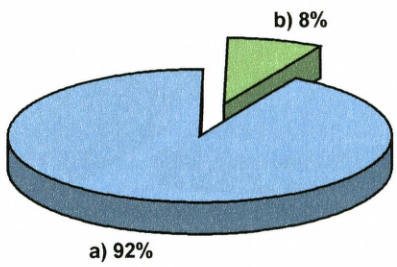

3. Czy Pana stanowisko służbowe związane jest (było) z urządzeniami technicznymi podlegającymi dozorowi technicznemu?

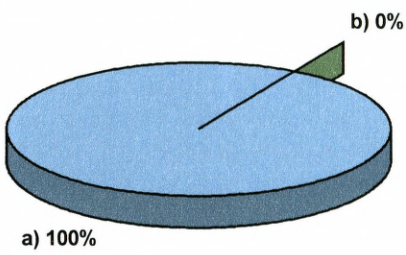

4. Do której grupy osób zaliczyłby Pan siebie?

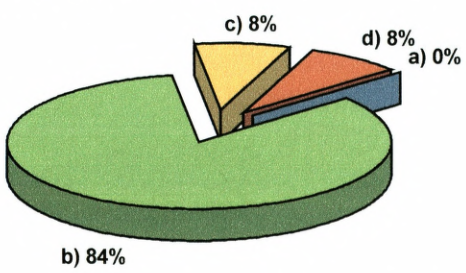

5. Czy uczestniczył Pan w misji pokojowej poza granicami kraju?

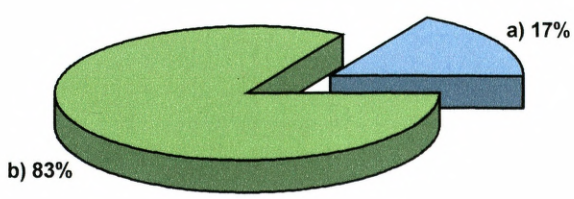

6. Czy istnieje potrzeba wykonywania dozoru technicznego w Siłach Zbrojnych RP?

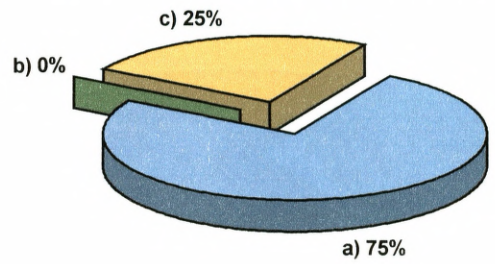

7. Czy dozór techniczny jest wykonywany nad odpowiednią grupą urządzeń technicznych?

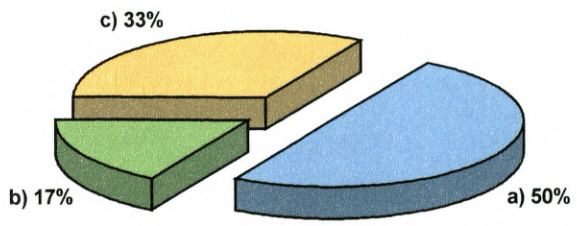

8. Czy istnieje potrzeba objęcia dozorem technicznym szerszej grupy urządzeń technicznych niż dotychczas?

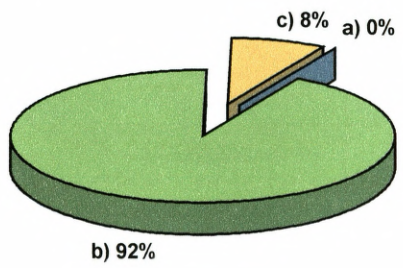

9. Czy istnieje obecnie grupa urządzeń poddozorowych, która nie wymaga wykonywania dozoru technicznego?

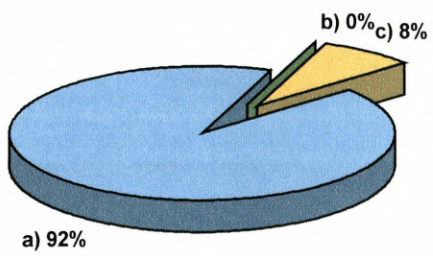

10. Czy dozór techniczny w SZ RP mógłby być wykonywany przez cywilne jednostki dozoru technicznego?

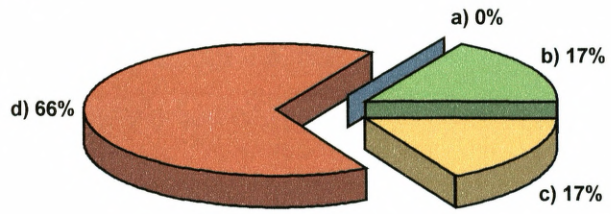

11. Czy przepisy regulujące wykonywanie dozoru technicznego w SZ RP są jasne i zrozumiałe?

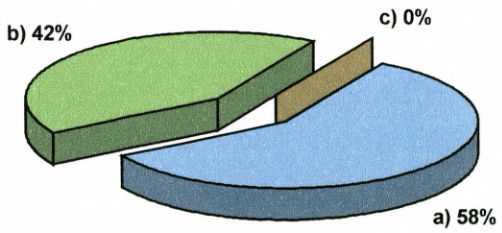

12. Jak ocenia Pana współpracę z Wojskowym Dozorem Technicznym?

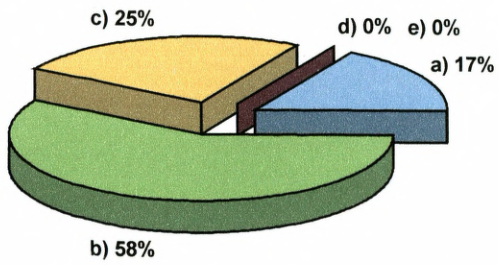

13. Co sprawia najwięcej trudności użytkownikom urządzeń poddozorowych przed objęciem ich dozorem technicznym?

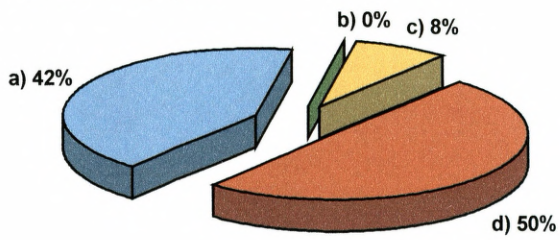

14. Co sprawia najwięcej trudności użytkownikom urządzeń poddozorowych w czasie ich eksploatacji?

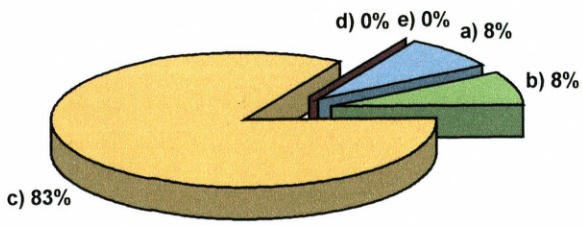

15. Czy obecnie stosowane procedury zapewniają efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie pokoju?

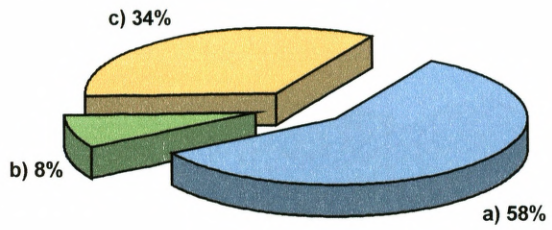

16. Czy wykonywanie dozoru w obecnej formie jest celowe i możliwe w czasie wojny?

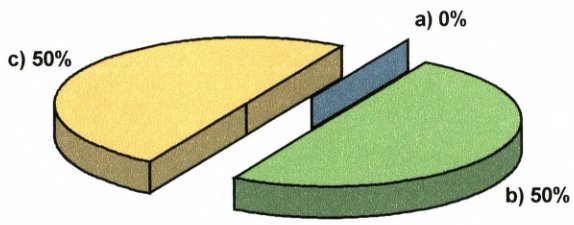

17. Czy obecnie stosowane procedury zapewniają efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie misji pokojowych?

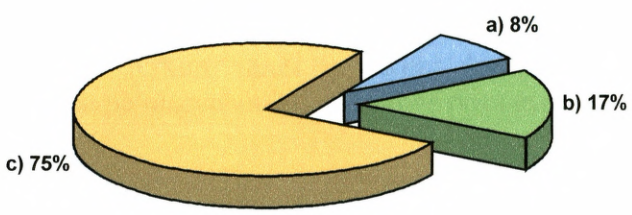

18. Czy przy obecnej organizacji dozoru technicznego w SZ RP możliwe jest osiągnięcie interoperacyjności z armiami innych państw NATO?

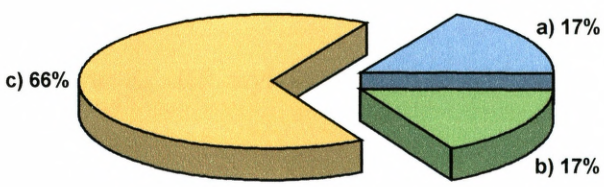

Wyniki ankiety A-2

1. Wykształcenie

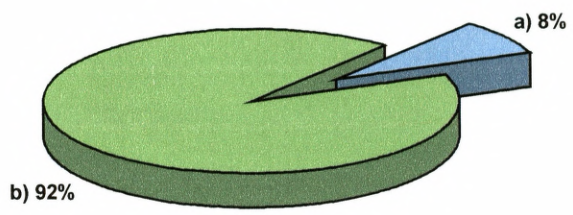

2. Zajmowane stanowisko

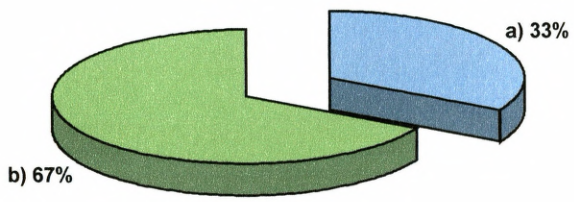

3. Czy uczestniczył Pan w wykonywaniu czynności dozoru technicznego w polskich jednostkach wojskowych pełniących misji pokojowe poza granicami kraju?

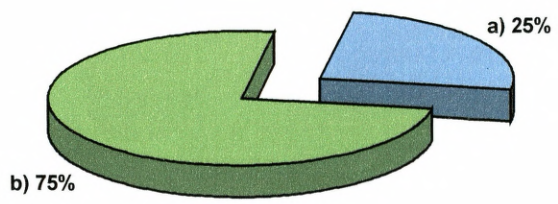

4. Czy dozór techniczny w SZ RP wykonywany jest nad odpowiednią grupą urządzeń technicznych?

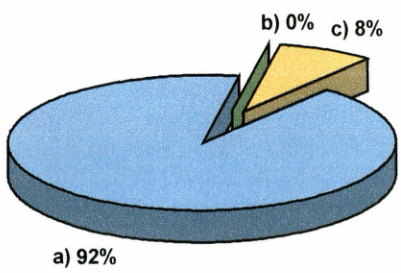

5. Czy istnieje potrzeba objęcia dozorem technicznym szerszej grupy urządzeń technicznych niż dotychczas?

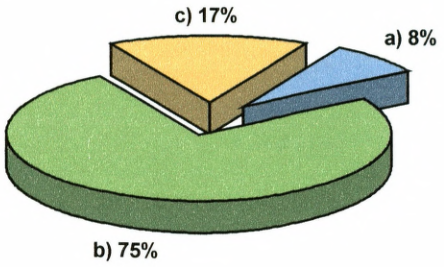

6. Czy istnieje obecnie grupa urządzeń poddozorowych, która nie wymaga wykonywania dozoru technicznego?

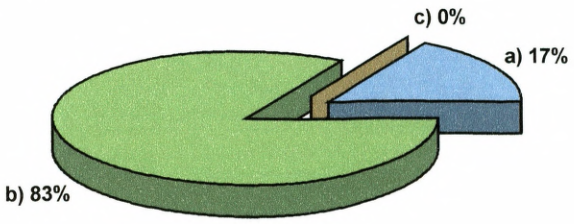

7. Czy dozór techniczny w SZ RP mógłby być wykonywany przez cywilne jednostki dozoru technicznego?

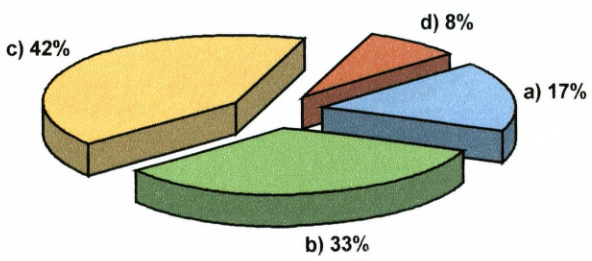

8. Co sprawia najwięcej trudności użytkownikom urządzeń poddozorowych przed objęciem ich dozorem technicznym?

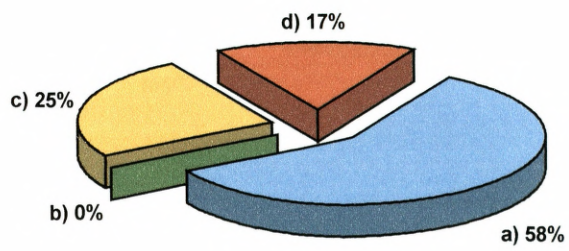

9. Co sprawia najwięcej trudności użytkownikom urządzeń poddozorowych w czasie ich eksploatacji?

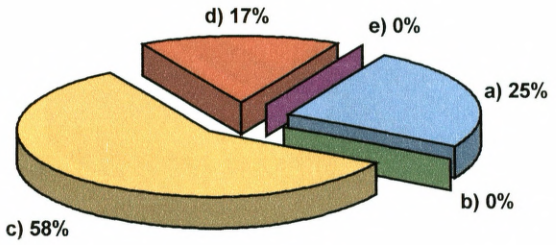

10. Jak ocenia Pan znajomość przepisów dozoru technicznego przez użytkowników urządzeń poddozorowych?

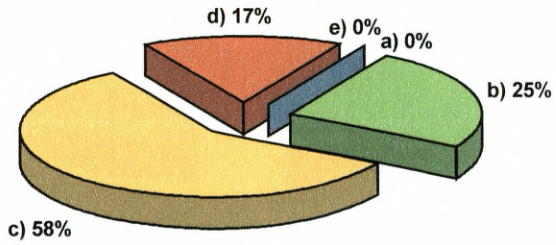

11. Czy obecna struktura organizacyjna WDT zapewnia efektywne wykonywanie dozoru technicznego w SZ RP?

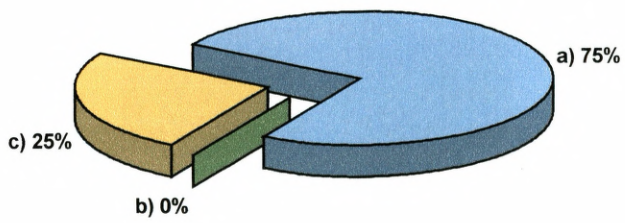

12. Czy obecnie stosowane procedury zapewniają efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie pokoju?

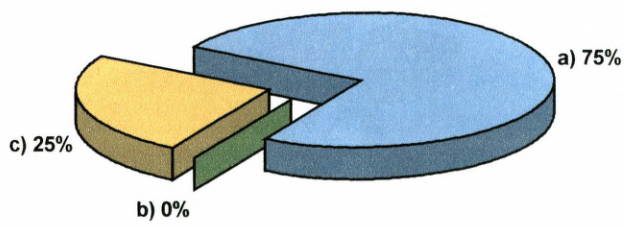

13. Czy wykonywanie dozoru w obecnej formie jest celowe i możliwe w czasie wojny?

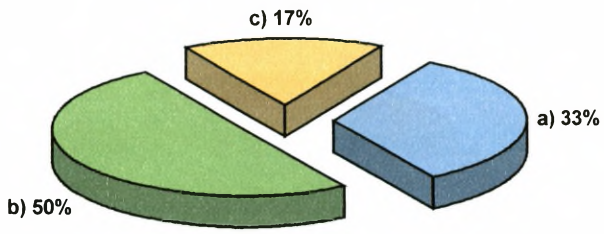

14. Jakie należy podjąć działania, aby zapewnić efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie wojny?

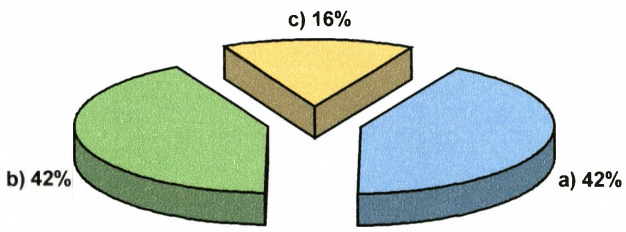

15. Czy obecnie stosowane procedury zapewniają efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie misji pokojowych?

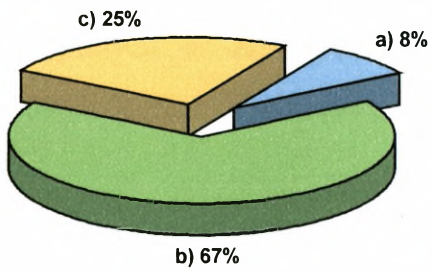

16. Jakie należy podjąć działania, aby zapewnić efektywne wykonywanie dozoru technicznego w czasie misji pokojowych?

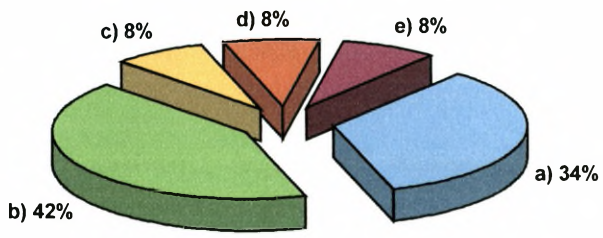

17. Czy przy obecnym systemie dozoru technicznego w SZ RP możliwe jest osiągnięcie interoperacyjności z armiami innych państw NATO?

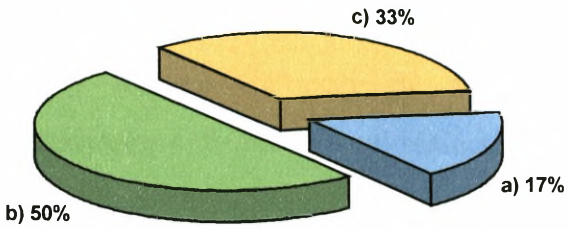

Wnioski

Ankietę A-1 przeprowadzono wśród 12 oficerów ze wszystkich RSZ posiadających wykształcenie wyższe. Badani oficerowie pracowali lub pracują na stanowiskach służbowych związanych z zabezpieczeniem logistycznym wojsk i w swojej pracy zdobyli doświadczenie związane z wykonywaniem dozoru technicznego UiSW.

Ankietę A-2 przeprowadzono wśród 11 inspektorów WDT, wykonujących czynności dozoru technicznego urządzeń poddozorowych z grupy UCB i UTB.

Ankiety przeprowadzono w okresie od maja do listopada 2003 r.

Przeprowadzone badania uprawniają autora rozprawy do sformułowania następujących wniosków:

1. Istnieje potrzeba funkcjonowania w SZ RP wyspecjalizowanych, wojskowych organów dozoru technicznego.
2. Większość, obecnie użytkowanych w SZ RP, urządzeń poddozorowych wymaga wykonywania czynności dozoru technicznego w fazie ich eksploatacji.

   Jednak, niektóre urządzenia poddozorowe, ze względu na znikome zagrożenie jakie stwarzają w czasie eksploatacji, powinny być wyłączone spod dozoru technicznego.

3. Czynności dozoru technicznego, według opinii wielu respondentów mogłyby być częściowo realizowane przez instytucje cywilne.
4. Obecnie stosowane procedury wykonywania czynności dozoru technicznego zapewniają wykonywanie dozoru technicznego w czasie pokoju. Jednak, procedury te nie są wystarczające do efektywnej realizacji przez WDT czynności dozoru technicznego w czasie wojny oraz poza granicami kraju.

   W związku z tym koniecznym jest opracowanie i wdrożenie niezbędnych aktów prawnych i procedury, regulujących działania WDT w czasie wojny oraz w misjach pełnionych przez PKW poza granicami RP.
5. Wprowadzając do wyposażenia SZ RP nowe egzemplarze sprzętu technicznego, należy kierować się zasadą, że powinny one w jak najmniejszym zakresie podlegać dozorowi technicznemu.
6. Ponadto respondenci zgłaszają następujące potrzeby dotyczące wykonywania dozoru technicznego:
   1) dozorem technicznym należy objąć wciągarki w wozach zabezpieczenia technicznego, ze względu na niebezpieczeństwo stwarzane przez liny,
   2) należy dążyć do ograniczenia liczby sprzętu objętego dozorem pełnym oraz do zmniejszenia częstotliwość wykonywania badań technicznych sprzętu podlegającego dozorowi.

Załącznik 2.

BADANIA OPINII EKSPERTÓW

Cel: Zgromadzić opinie ekspertów dotyczące procedur wykonywania dozoru technicznego w SZ RP oraz w armiach przodujących państw NATO.

Główny problem badawczy: Czy procedury wykonywania dozoru technicznego w SZ RP gwarantują jego efektywność w czasie pokoju i wojny oraz możliwość współpracy w ramach NATO?

Założenia wstępne:

Badania opinii ekspertów prowadzone są wśród osób związanych z eksploatacją UiSW w siłach zbrojnych, w tym w misjach pokojowych, jak również wśród specjalistów z Urzędu Dozoru Technicznego i Wojskowego Dozoru Technicznego.

Rozwiązanie problemu badawczego

PROTOKÓŁ Z BADANIA OPINII EKSPERTA

I. Dane ogólne

Ekspert: J. O.

Stanowisko służbowe: Starszy specjalista w Szefostwie Służb Materiałowych DWLąd

Data wywiadu: 04. 02. 2004 r.

Miejsce wywiadu: Warszawa

II. Cel badania

Uzyskanie opinii eksperckiej na temat:

a) problemów związanych z eksploatacją w jednostkach wojsk lądowych urządzeń poddozorowych;

b) oceny obecnie stosowanych procedur wykonywania dozoru technicznego;

c) możliwości zastępowania obecnie eksploatowanych w WL urządzeń poddozorowych, urządzeniami nie podlegającymi dozorowi technicznemu;

d) wykowania dozoru technicznego w czasie działań wojennych.

III. Treść badania

Ekspert został zapoznany z tematem, celem i problemami badawczymi opracowywanej rozprawy doktorskiej.

Ekspertowi zadano następujące pytania:

1. *Jakie problemy wynikają z przestrzegania przepisów dozoru technicznego w jednostkach wojsk lądowych?*

Odpowiedź: Brak jest jednoznacznych przepisów, stanowiących podstawę do realizacji dozoru technicznego (np. urządzeń służby MPS) w jednostkach wojskowych. Ponadto wymagania czy zalecenia WDT nie mogą być często zrealizowane ze względu na brak środków finansowych w oddziałach gospodarczych.

2. *Jak ocenia Pan wykonywanie dozoru technicznego przez Wojskowy Dozór Techniczny?*

Odpowiedź: Nie jest to zarzut w stosunku do Wojskowego Dozoru Technicznego, ale wydaje się, że reakcja delegatur WDT na potrzeby zgłaszane przez jednostki wojskowe powinny być bardziej elastyczne, realizowane w krótszych terminach.

3. *Czy widzi Pan potrzebę i możliwość ograniczania liczby urządzeń poddozorowych będących na wyposażeniu jednostek wojsk lądowych?*

Odpowiedź: Widzę potrzebę wydłużenia okresów między badaniami niektórych rodzajów urządzeń. Na przykład badania urządzeń technicznych, które dopiero niedawno zostały objęte dozorem badane są co roku, a wcześniej w ogóle nie były badane. Poza tym sprzęt przeznaczony do eksploatacji w czasie „W" oraz pozostający na zapasie wojennym powinien być wyłączony spod obowiązku okresowych badań, który wiążą się często z jego rozkonserwowaniem.

4. *W jaki sposób, wg Pana opinii powinien być wykonywany dozór techniczny w jednostkach wojsk lądowych w czasie działań wojennych?*

Odpowiedź: Niewątpliwie wzrośnie liczba urządzeń podlegających dozorowi technicznemu, miedzy innymi ze względu na uzupełnienie jednostek wojskowych sprzętem z gospodarki narodowej. W związku z tym potrzebna będzie większa liczba inspektorów dozoru technicznego, tak aby mogli oni dotrzeć do wszystkich jednostek wojskowych. Pomocne w tym by było przeszkolenie przez WDT i przekazanie części uprawnień inspektorskich żołnierzom zawodowym pełniącym służbę w jednostkach.

PROTOKÓŁ Z BADANIA OPINII EKSPERTA

I. Dane ogólne

Ekspert: S. Z.

Stanowisko służbowe: Starszy specjalista w Szefostwie Techniki Lotniczej DWLOP

Data wywiadu: 03. 02. 2004 r.

Miejsce wywiadu: Warszawa

II. Cel badania

Uzyskanie opinii eksperckiej na temat:

a) problemów związanych z eksploatacją urządzeń poddozorowych w wojskach lotniczych;

b) oceny obecnie stosowanych procedur wykonywania dozoru technicznego;

c) możliwości zastępowania obecnie eksploatowanych urządzeń poddozorowych, urządzeniami nie podlegającymi dozorowi technicznemu;

d) wykowania dozoru technicznego w czasie działań wojennych.

III. Treść badania

Ekspert został zapoznany z tematem, celem i problemami badawczymi opracowywanej rozprawy doktorskiej.

Ekspertowi zadano następujące pytania:

1. Jakie problemy wynikają z przestrzegania przepisów dozoru technicznego w Wojskach Lotniczych i Obrony Powietrznej?

Odpowiedź: W związku z zakupem przez Polskę samolotów i sprzętu lotniczego za granicą, występują problemy z dopuszczeniem do eksploatacji urządzeń (elementów) będących na wyposażeniu samolotów i urządzeń naziemnych, a podlegających dozorowi technicznemu. Kwestie te powinny zostać unormowane w momencie przygotowywania zakupów.

2. *Jak ocenia Pan wykonywanie dozoru technicznego przez Wojskowy Dozór Techniczny?*

Odpowiedź: Nie spotkałem się z krytycznymi uwagami odnośnie działalności Wojskowego Dozoru Technicznego.

3. *Czy widzi Pan potrzebę i możliwość ograniczania liczby urządzeń poddozorowych będących na wyposażeniu jednostek wojsk lotniczych?*

Odpowiedź: Trudno znaleźć odpowiedniki wszystkich urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu obecnie eksploatowanych. Niewątpliwie pewną liczbę zbiorników ciśnieniowych udałoby się wyeliminować. Głównie jednak dotyczyć to może nowoprojektowanych urządzeń.

4. *W jaki sposób, wg Pana opinii powinien być wykonywany dozór techniczny w jednostkach WLOP w czasie działań wojennych?*

Odpowiedź: W czasie wojny wykonywanie dozoru technicznego sprzętu lotniczego, w obecnej formie jest niemożliwe. Najważniejsze będzie wykonywanie zadań bojowych i jedynie w czasie remontów sprzętu dozór techniczny będzie mógł wykonywać swoje czynności.

PROTOKÓŁ Z BADANIA OPINII EKSPERTA

I. Dane ogólne

Ekspert: Z. K.

Stanowisko służbowe: Szef Logistyki Dywizjonu Okrętów Szkolno-Badawczych

(były wieloletni oficer nadzoru remontów 3 Flotylli okrętów)

Data wywiadu: 15. 01. 2004 r.

Miejsce wywiadu: Gdynia

II. Cel badania

Uzyskanie opinii eksperckiej na temat:

a) problemów związanych z eksploatacją urządzeń poddozorowych w MW;

b) oceny obecnie stosowanych procedur wykonywania dozoru technicznego;

c) możliwości zastępowania obecnie eksploatowanych w MW urządzeń poddozorowych, urządzeniami nie podlegającymi dozorowi technicznemu;

d) wykowania dozoru technicznego w czasie działań wojennych.

III. Treść badania

Ekspert został zapoznany z tematem, celem i problemami badawczymi opracowywanej rozprawy doktorskiej.

Ekspertowi zadano następujące pytania:

1. *Jakie problemy wynikają z przestrzegania przepisów dozoru technicznego w MW?*

Odpowiedź: Nie zauważam poważniejszych problemów w Marynarce Wojennej, wynikających z konieczności wykonywania dozoru technicznego nad urządzeniami technicznymi. Wykonywanie dozoru przez niezależną od dowódców flotylli i dywizjonów instytucję, jest pomocne dla techników tych

jednostek w zapewnieniu bezpieczeństwa urządzeń technicznych. Dowódcy jednostek bojowych częstą wywierają presję na podległych sobie służbach technicznych.

2. *Jak ocenia Pan wykonywanie dozoru technicznego przez Wojskowy Dozór Techniczny?*

Odpowiedź: W swojej długoletniej służbie nie spotkałem się z problemami w kontaktach z delegaturą WDT w Gdyni. Zawsze starali się wykonywać swoje zadania terminowo, co miało szczególne znaczenie przy remontach okrętów.

3. *Czy widzi Pan potrzebę i możliwość ograniczania liczby urządzeń poddozorowych będących na wyposażeniu okrętów wojennych?*

Odpowiedź: Wydaje mi się, że należałoby wydłużyć okresy między badaniami technicznymi urządzeń, w szczególności zbiorników ciśnieniowych.

4. *W jaki sposób, wg Pana opinii powinien być wykonywany dozór techniczny w MW w czasie działań wojennych?*

Odpowiedź: Zależy od eskalacji działań wojennych. Okręty po ogłoszeniu wyższych stanów gotowości bojowej mogą udać się do rejonów alarmowych i nie wiadomo czy i w jakim czasie powrócą do macierzystego portu. Nie wyobrażam sobie wykonywania dozoru technicznego na tych okrętach.

5. *Jakie widzi Pan możliwości korzystania w zakresie dozoru technicznego z usług armii innych krajów NATO?*

Odpowiedź: Nie spotkałem się z wykonywaniem badań technicznych dozoru technicznego na okrętach innych państw NATO. W innych marynarkach wojennych, częściej niż w naszej stosuje się wymianę i rotację sprzętu (urządzeń), ze względu na przekroczenie na przykład norm czasowych. W związku z tym, wydaje się, że korzystanie z takich usług jest niemożliwe.

PROTOKÓŁ Z BADANIA OPINII EKSPERTA

I. Dane ogólne

Ekspert: W. K.

Stanowisko służbowe: Oficer 10 Blog. *(były Dowódca NSE KFOR)*

Data wywiadu: 10. 02. 2004 r.

Miejsce wywiadu: Opole

II. Cel badania

Uzyskanie opinii eksperckiej na temat:

a) problemów z eksploatacją urządzeń poddozorowych poza granicami kraju;

b) oceny obecnie stosowanych procedur wykonywania dozoru technicznego;

c) wykonywania dozoru technicznego w kontyngentach wojskowych innych krajów NATO;

d) możliwości korzystania w zakresie dozoru technicznego z usług zewnętrznych.

III. Treść badania

Ekspert został zapoznany z tematem, celem i problemami badawczymi opracowywanej rozprawy doktorskiej.

Ekspertowi zadano następujące pytania:

1. *Jakie problemy wynikają z przestrzegania w polskich kontyngentach wojskowych przepisów dozoru technicznego?*

Odpowiedź: Przestrzeganie przez dowódców PKW, obecnie obowiązujących przepisów dozoru technicznego utrudnia elastyczne reagowanie na potrzeby związane z wykorzystaniem sprzętu technicznego. Praktycznie nie ma możliwości zaopatrywania się w sprzęt podlegający dozorowi technicznemu na rynku lokalnym. Naprawa sprzętu, często możliwa własnymi siłami lub przy

pomocy firm miejscowych, nie może być wykonywana. Problemem jest także zapewnienie obsługi i konserwacji urządzeń poddozorowych. Urządzenia mogą być sprawne technicznie, ale bez uprawnionych przez WDT osób nie mogą być eksploatowane.

2. *Jak ocenia Pan wykonywanie dozoru technicznego przez Wojskowy Dozór Techniczny?*

Odpowiedź: Wykonywanie dozoru technicznego w PKW oceniam bardzo dobrze. Badania wykonywane są sprawnie. Ważne jest także, że badania wykonywane są kompleksowo całego sprzętu podlegającego dozorowi.

3. *Jak przebiega dozór urządzeń technicznych w kontyngentach wojskowych innych krajów NATO?*

Odpowiedź: Nie spotkałem się z wykonywaniem w innych kontyngentach wojskowych czynności dozoru technicznego przez instytucje zewnętrzne, niezależne od dowódcy jednostki wojskowej.

4. *Czy w czasie pełnienia misji pokojowych poza granicami kraju istnieją możliwości korzystania w zakresie dozoru technicznego z usług instytucji miejscowych lub armii sojuszniczych?*

Odpowiedź: Ze względu na brak odpowiednich instytucji w armiach sojuszniczych nie ma możliwości korzystania z usług. Natomiast usługi oferowane przez instytucje miejscowe nie dają gwarancji rzetelności wykonywanych przez nich badań. Ponadto, o ile mi wiadomo przepisy krajowe nie zezwalają na korzystanie z ich usług.

5. *W jaki sposób, wg Pana opinii można udoskonalić wykonywanie dozoru technicznego nad urządzeniami eksploatowanymi w misjach pokojowych?*

Odpowiedź: Po pierwsze, przed wyjazdem kontyngentu należałoby cały sprzęt podlegający dozorowi technicznemu poddać kompleksowym badaniom w celu uzyskania dopuszczenia do eksploatacji na jak najdłuższy okres. Po drugie, w składzie kontyngentów powinny znajdować się osoby posiadające

odpowiednie uprawnienia do obsługi i konserwacji tych urządzeń. Po trzecie, kontyngenty powinny być zaopatrzone w osprzęt zamienny do urządzeń poddozorowych, w szczególności urządzenia zabezpieczające. Ponadto, można by było wykonywanie misji poza granicami kraju jako warunki szczególne i przekazać część kompetencji w zakresie wykonywania czynności dozorowych przeszkolonym i upoważnionym przez WDT żołnierzom kontyngentu, np. konserwatorom.

PROTOKÓŁ Z BADANIA OPINII EKSPERTA

I. Dane ogólne

Ekspert: J. K.

Stanowisko służbowe: Główny Specjalista w Urzędzie Dozoru Technicznego

Data wywiadu: 26. 11. 2003 r.

Miejsce wywiadu: Warszawa

II. Cel badania

Uzyskanie opinii eksperckiej na temat:

a) kierunków w jakim zmierza dozór techniczny w Polsce;

b) współpracy z Wojskowym Dozorem Technicznym;

c) możliwości wykonywania dozoru technicznego w SZ RP przez cywilne jednostki dozoru technicznego.

III. Treść badania

Ekspert został zapoznany z tematem, celem i problemami badawczymi opracowywanej rozprawy doktorskiej.

Ekspertowi zadano następujące pytania:

1. *Jak zdaniem Pana wejście Polski do EU wpłynie na zakres i sposób wykonywania dozoru technicznego w Polsce?*

Odpowiedź: Zmieni się zakres wykonywania dozoru technicznego. Nastąpi ograniczenie działania dozoru technicznego na etapie projektowania i wytwarzania urządzeń technicznych. Jednostki dozoru technicznego będą działały na zasadzie dobrowolności. W fazie eksploatacji urządzeń nie powinny nastąpić istotne zmiany w sposobie wykonywania dozoru technicznego oraz w ilości urządzeń technicznych.

2. *Jak ocenia Pan współpracę Urzędu Dozoru Technicznego z Wojskowym Dozorem Technicznym?*

Odpowiedź: Współpraca układa się bardzo dobrze, na zasadach partnerskich. Oczywiście UDT jest instytucją wiodącą w Polsce, posiadająca największe doświadczenie i najlepszą bazę badawczą (laboratoryjną). Z oczywistych przyczyn WDT korzysta z pomocy UDT w realizacji swoich zadań.

3. *Biorąc pod uwagę specyfikę sił zbrojnych, jak Pan ocenia możliwość wykonywania dozoru technicznego w SZ RP przez UDT i TDT?*

Odpowiedź: Wydaje się, że jest to możliwe. Nie widzę przeszkód w wykonywaniu dozoru technicznego dla wojska przez cywilne jednostki dozoru technicznego. Pod uwagę na pewno należałoby wziąć aspekt ekonomiczny, czyli pobieranie opłat za wszystkie czynności dozorowe. Biorąc pod uwagę wielkość wojska, musiałoby to być odpowiednio przygotowane i zorganizowane.

4. *Czy w związku z powyższym uważa Pan, że w MON celowym jest istnienie komórki koordynującej sprawy związane z dozorem technicznym w WP?*

Odpowiedź: Tak, oczywiście. Ze względu na wielkość instytucji jaką jest wojsko, na pewno była by potrzeba koordynowania wykonywania dozoru technicznego, szczególnie w zakresie urządzeń specjalistycznych, nie spotykanych poza wojskiem.

PROTOKÓŁ Z BADANIA OPINII EKSPERTA

I. Dane ogólne

Ekspert: K. P.

Stanowisko służbowe: Szef Delegatury WDT we Wrocławiu

Data wywiadu: 11. 12. 2003 r.

Miejsce wywiadu: Bydgoszcz

II. Cel badania

Uzyskanie opinii eksperckiej na temat:

a) struktury organizacyjnej i procedur działania Wojskowego Dozoru Technicznego;

b) możliwości wykonywania dozoru technicznego w SZ RP przez cywilne jednostki dozoru technicznego;

c) wykonywania dozoru technicznego w czasie misji pokojowych oraz w czasie wojny;

d) wykonywania usług w zakresie dozoru technicznego na rzecz armii innych krajów NATO.

III. Treść badania

Ekspert został zapoznany z tematem, celem i problemami badawczymi opracowywanej rozprawy doktorskiej.

Ekspertowi zadano następujące pytania:

1. *Czy obecna struktura organizacyjna i procedury działania WDT zapewniają efektywne wykonywanie dozoru technicznego w SZ RP?*

Odpowiedź: Procedury, według których działa Wojskowy Dozór Techniczny zapewniają wykonywanie czynności dozoru technicznego na wysokim poziomie. Obecne rozmieszczenie delegatur WDT pozwala na efektywne działanie.

Niemniej pojawia się problem związany z ilością inspektorów, którzy wykonują badania techniczne urządzeń. Wzrost liczby zarejestrowanych w delegaturze urządzeń technicznych powoduje problemy z zachowaniem zgodnie z KPA, 14 dniowych terminów realizacji zadań. Ponadto inspektorzy WDT obciążani są dodatkowymi zadaniami, związanymi z funkcjonowaniem delegatury jako jednostki organizacyjnej, przez co odrywani są od spraw dozorowych. Dodatkowo wieloma zadaniami, które leżą w kompetencjach głównych specjalistów i specjalistów WDT, obciążani są inspektorzy w delegaturach.

2. *Jak Pan ocenia możliwość wykonywania w SZ RP dozoru technicznego przez cywilne jednostki dozoru technicznego?*

Odpowiedź: Niewątpliwie przygotowanie fachowe inspektorów UDT i TDT jest bardzo wysokie. Nasuwa się jednak pewna wątpliwość. Instytucje te nie znają specyfiki wojska oraz nie mają dostępu do instrukcji wojskowych dla wielu urządzeń specjalistycznych. Wydaje się, że cywilne jednostki dozoru technicznego, jako samo finansujące się kładą zbyt duży nacisk na uzyskanie efektów finansowych, co może być czynione kosztem bezpieczeństwa urządzeń.

3. *Jak zdaniem Pana powinno odbywać się wykonywanie dozoru technicznego poza granicami kraju?*

Odpowiedź: Należy rozdzielić dwie sprawy: wykonywanie czynności dozoru technicznego w jednostkach biorących udział w misjach oraz wyposażanie tych jednostek w sprzęt techniczny. W pierwszym przypadku problem można by rozwiązać dwojako:

a) na czas misji upoważnić pracowników do wykonywania niektórych czynności dozoru technicznego np. konserwatorów. Wówczas intensywność badań wykonywanych przez inspektorów WDT była by mniejsza, a główne badania urządzenia przechodziły by przed wyjazdem z kraju,
b) wyznaczeni inspektorzy WDT dokonywali by badań w trakcie misji przy zmianie pododdziałów.

W drugim przypadku należało by stworzyć mechanizmy odpowiedniego doboru sprzętu wojskowego, który jest wysyłany za granicę i ograniczenia ilości wysyłanych urządzeń technicznych podlegających dozorowi.

4. *W jaki sposób Pana zdaniem powinno odbywać się wykonywanie dozoru technicznego w czasie wojny?*

Odpowiedź: Oddelegowanie na wypadek „W" inspektorów do jednostek remontowych i zakładów będących na tyłach. Nie jest raczej możliwe wykonywanie czynności tak jak w czasie „P" ze względu na ruchy wojsk.

5. *Czy, wg Pana Wojskowy Dozór Techniczny jest przygotowany do wykonywania usług w zakresie dozoru technicznego na rzecz armii innych krajów NATO?*

Odpowiedź: Nie. Ze względu na brak znajomości przepisów tych krajów i procedur postępowania z urządzeniami stwarzającymi niebezpieczeństwo oraz ze względu na barierę językową. Tak, pod względem fachowości, przygotowania technicznego (inżynierskiego) inspektorów WDT.

PROTOKÓŁ Z BADANIA OPINII EKSPERTA

I. Dane ogólne

Ekspert: S. G.

Stanowisko służbowe: Szef Delegatury WDT w Krakowie

Data wywiadu: 12. 11. 2003 r.

Miejsce wywiadu: Bydgoszcz

II. Cel badania

Uzyskanie opinii eksperckiej na temat:

a) struktury organizacyjnej i procedur działania Wojskowego Dozoru Technicznego;

b) możliwości wykonywania dozoru technicznego w SZ RP przez cywilne jednostki dozoru technicznego;

c) wykonywania dozoru technicznego w czasie misji pokojowych oraz w czasie wojny;

d) wykonywania usług w zakresie dozoru technicznego na rzecz armii innych krajów NATO;

III. Treść badania

Ekspert został zapoznany z tematem, celem i problemami badawczymi opracowywanej rozprawy doktorskiej.

Ekspertowi zadano następujące pytania:

1. *Czy obecna struktura organizacyjna i procedury działania WDT zapewniają efektywne wykonywanie dozoru technicznego w SZ RP?*

Odpowiedź: Obecne struktury organizacyjne i obowiązujące procedury działania pozwalają na wykonywanie przez Wojskowy Dozór Techniczny zadań w 100%. W związku z coraz większą ilością urządzeń podlegających dozorowi

technicznemu, kluczową kwestią jest ilość inspektorów WDT. Dalsze obcinanie etatów może doprowadzić do trudności z planowym wykonywaniem badań technicznych urządzeń poddozorowych. Pewnym rozwiązaniem było by usprawnienie pracy inspektorów, poprzez wyposażenie w nowoczesny sprzęt np. informatyczny.

2. *Jak Pan ocenia możliwość wykonywania w SZ RP dozoru technicznego przez cywilne jednostki dozoru technicznego?*

Odpowiedź: Możliwości takie istnieją, ale w ograniczonym zakresie. Cywilne jednostki dozoru technicznego mogłyby przejąć wykonywanie dozoru w niektórych jednostkach, czy zakładach działających na rzecz wojska. W przypadku jednostek specjalnych, jednostek dysponujących dużą ilością urządzeń specjalistycznych, dozór powinien być wykonywany przez WDT. Ważną kwestią jest dyspozycyjność żołnierzy zawodowych w porównaniu z dyspozycyjnością pracowników cywilnych.

3. *Jak zdaniem Pana powinno odbywać się wykonywanie dozoru technicznego poza granicami kraju?*

Odpowiedź: Wykonywanie dozoru technicznego w jednostkach poza granicami kraju powinno być bardziej intensywne. Ze względu na cięższe warunki eksploatacji i intensywność eksploatacji badania powinny być przeprowadzane co pół roku, przy zmianie kontyngentu. Wykonywanie części czynności dozorowych można by przekazać użytkownikom, ale praktycznie byli by oni zdolni do weryfikacji urządzeń na TAK lub NIE. Pociągałoby to za sobą większą niż obecnie rotację urządzeń i związane z tym koszty. Reasumując, konieczne jest podjęcie prac nad przepisami dotyczącymi wykonywania dozoru technicznego poza granicami naszego kraju.

4. *W jaki sposób Pana zdaniem powinno odbywać się wykonywanie dozoru technicznego w czasie wojny?*

Odpowiedź: Podobnie jak w przypadku wykonywania dozoru technicznego poza granicami kraju w misjach pokojowych działania powinny być zintensyfikowane. Powinna być zapewniona znacznie większa liczba środków transportowych (samochodów) i środków łączności, co pozwoli na zwiększenie mobilność inspektorów WDT. Niestety etat WDT na czas „W" jest taki sam jak na czas „P", w związku z czym powinno się dążyć do zmiany tego etatu i dodatkowo konieczne jest opracowanie procedur działania w czasie „W".

5. *Czy, wg Pana Wojskowy Dozór Techniczny jest przygotowany do wykonywania usług w zakresie dozoru technicznego na rzecz armii innych krajów NATO?*

Odpowiedź: Nie jest przygotowany. Inspektorzy WDT posiadają wiedzę fachową, ale nie mają wiedzy na temat przepisów innych krajów NATO, jak również nie ma określonego sposobu postępowania ze sprzętem innych armii.

Wnioski

1. Struktura organizacyjna WDT w SZ RP oraz procedury jego działania nie zapewniają efektywnej realizacji czynności dozoru technicznego w czasie wojny. Potrzebne jest więc wypracowanie procedur realizacji czynności dozoru technicznego na ten okres.
2. Procedury realizacji czynności dozoru technicznego poza granicami RP (w misjach wojskowych) powinny zostać dostosowane do szczególnych warunków w jakich funkcjonują PKW. W związku z tym należy opracować niezbędne akty prawne umożliwiające zlecanie wykonywania dozoru technicznego miejscowym organom dozoru technicznego oraz procedury precyzujące działania WDT poza granicami RP.
3. W armiach innych państw NATO nie ma problemów związanych z cyklicznymi badaniami sprzętu poddozorowego, pomimo że nie funkcjonują tam, podobne do WDT w SZ RP, wyspecjalizowane instytucje wykonujące czynności dozoru technicznego. Niezbędne czynności dozoru technicznego urządzeń poddozorowych wykonywane są przez ich bezpośrednich użytkowników. Możliwe jest to dzięki odpowiedniej konstrukcji tych urządzeń oraz obowiązującym przepisom prawa.
4. Czynności dozoru technicznego wojskowych urządzeń poddozorowych mogłyby być częściowo realizowane przez instytucje cywilne. Dochodzenie jednak do tego rozwiązania powinno następować stopniowo, z uwzględnieniem aspektów ekonomicznych.

Załącznik 3.

ZESTAWIENIE PRZEPISÓW REGULUJĄCYCH WYKONYWANIE DOZORU TECHNICZNEGO W SIŁACH ZBROJNYCH RP

(stan na 30 czerwca 2003 r.)

1. Wykaz aktów prawnych

   1) *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym* (Dz. U. Nr 122, poz. 1321 z późniejszymi zmianami).

   2) *Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks Postępowania Administracyjnego* (jedn. tekst: Dz. U. Nr 9 z 1980 r., poz. 26 z późniejszymi zmianami).

   3) *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów urządzeń technicznych podlegających dozorowi technicznemu* (Dz. U. Nr 120, poz. 1021 z późniejszymi zmianami).

   4) *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 29 października 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania oraz organizacji Wojskowego Dozoru Technicznego* (Dz. U. Nr 189, poz. 1584 z późniejszymi zmianami).

   5) *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 kwietnia 2003 r. w sprawie określenia urządzeń technicznych podlegających Wojskowemu Dozorowi Technicznemu* (Dz. U. Nr 67, poz. 627).

   6) *Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 kwietnia 2003 r. w sprawie ustalenia rodzajów specjalistycznych urządzeń, przy których obsłudze i konserwacji wymagane jest posiadanie szczególnych kwalifikacji* (Dz. U. Nr 67, poz. 628).

   7) *Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 18 lipca 2001 r. w sprawie trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych* (Dz. U. Nr 79, poz. 849 z późniejszymi zmianami).

   8) *Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 marca 2001 w sprawie wzoru znaku dozoru technicznego* (Dz. U. Nr 30, poz. 346).

9) *Obwieszczenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych* (M. P. Nr 12, poz. 217).

10) *Decyzja Nr 156/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie bezpośredniego podporządkowania jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych* (Dz. Urz. MON Nr 11, poz. 112).

2. Wykaz warunków technicznych dozoru technicznego

Lp.	Symbol warunków	Nazwa warunków
1	DT-UT-90/WO-M	*Wymagania ogólne – Materiały*
2	DT-UT-90/WO-W	*Wymagania ogólne – Wytwarzanie*
3	DT-S/94	*Spawacze*
4	DT-L/95	*Laboratoria*
5	DT-UT-90/WO	*Urządzenia ciśnieniowe – Wymagania ogólne*
6	DT-UT-90/WO-O	*Urządzenia ciśnieniowe – Obliczenia wytrzymałościowe*
7	DT-UC-90/KP	*Kotły parowe*
8	DT-UC-90/KW	*Kotły wodne*
9	DT-UC-90/KO	*Kotły parowe i cieczowe z organicznymi nośnikami ciepła*
10	DT-UC-90/KB	*Kotły piekarskie*
11	DT-UC-90/RC	*Rurociągi parowe łączące kocioł z turbiną*
12	DT-UC-90/ZS	*Zbiorniki stałe*
13	DT-UC-90/ZT	*Stałe zbiorniki ciśnieniowe z tworzyw sztucznych wzmocnionych włóknem szklanym*
14	DT-UC-90/ZP	*Zbiorniki przenośne (transportowe)*
15	DT-UC-90/WA	*Wytwornice acetylenu*
16	DT-UC-CH/95	*Chemiczne czyszczenie i trawienie*
17	DT-DE-90/WO	*Dźwignice i przenośniki – Wymagania ogólne*
18	DT-DE-88/WP-3	*Dźwigi towarowe małe*
19	DT-DE-88/WP-4	*Dźwigi budowlane towarowo - osobowe*
20	DT-DE-88/WP-5	*Podesty ruchome*
21	DT-DE-88/WP-6	*Układnice magazynowe*
22	DT-UT-7/95	*Suwnice*
23	DT-DE-88/WP-8	*Żurawie samojezdne*
24	DT-DE-88/WP-9	*Żurawie szynowe*
25	DT-DE-88/WP-10	*Żurawie stałe, przenośne i przewoźne*
26	DT-UT-11/95	*Cięgniki*

7	WDT-UC-ZB/1/94	*Zbiorniki bezciśnieniowe przeznaczone do magazynowania i transportu rakietowych materiałów napędowych*
8	WDT-UC-ZS/1/94	*Zbiorniki stałe kształtu butlowego w układach zasilania sprężonym powietrzem wozów bojowych*
9	DT-UC-90/KP	*Dodatkowe warunki techniczne dla specjalistycznych kotłów parowych*
0	DT-UC-90/ZP	*Dodatkowe wymagania techniczne dla zbiorników przenośnych przeznaczonych do systemów gaśniczych na jednostkach pływających MW RP*
1	WDT-SUCB-BE/96	*Warunki techniczne dla specjalistycznych urządzeń ciśnieniowych i bezciśnieniowych*
2	WDT-SUCB-LPG/96	*Warunki techniczne dla specjalistycznych zbiorników ciśnieniowych do ciekłych paliw gazowych*
3	WDT-SDPP-Ż/1/96	*Warunki techniczne dla żurawi do skoków spadochronowych*
4	WDT-SUCB-KW/2/97	*Dodatkowe warunki techniczne dla specjalistycznych kotłów wodnych*
5	WDT-DPP-SPOP/98	*Warunki techniczne dla specjalistycznego pomocniczego osprzętu podnośnego*
6	WDT-UCB-MO/99	*Warunki techniczne dla zbiorników miotaczy ognia*
7	WDT-DPP-UT/99	*Warunki techniczne dla urządzeń teleskopowych MT 845 TMU*
8	WDT-DPP-UMK/99	*Warunki techniczne dla urządzeń do manipulacji kontenerami (platformami)*
9	WDT-UCB-ZPB/99	*Warunki techniczne dla zbiorników przenośnych i zbiorników bezciśnieniowych*
0	WDT-UCB-MCZ/99	*Warunki techniczne dla zbiorników do przewozu materiałów ciekłych zapalnych*
1	WDT-UCB-ZSM/00	*Warunki techniczne dla zbiorników stałych*
2	WDT-UCB-ZSKH/00	*Warunki techniczne dla zbiornika stałego – komory hiperbarycznej*
3	WDT-DPP-ŻFK/00	*Warunki techniczne dla żurawi do przeładunku foteli katapultowych*
4	WDT-UCB-PUŁ/00 WDT-DPP-PUŁ/00	*Warunki techniczne dla urządzeń zainstalowanych na okręcie ORP „Generał Pułaski”*
5	WDT-UCB-ZPŚ/00 WDT-DPP-ŻŚ/00	*Warunki techniczne dla urządzeń zainstalowanych na śmigłowcach PZL „Świdnik”*
6	WDT-UCB-ZPG/00	*Warunki techniczne dla zbiorników przenośnych do NBZ PPZR GROM*
7	WDT-DPP-UMK/II/00	*Warunki techniczne dla urządzeń do manipulacji kontenerami – wozy podnośnikowe*
8		*Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18.09.2001 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego, jakim powinny odpowiadać zbiorniki bezciśnieniowe i niskociśnieniowe przeznaczone do magazynowania materiałów ciekłych zapalnych* (Dz. U. Nr 113, poz. 1211).
9		*Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16.04.2002 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego, jakim powinny odpowiadać zbiorniki bezciśnieniowe i niskociśnieniowe przeznaczone do magazynowania materiałów trujących lub żrących* (Dz. U. Nr 63, poz. 572).
50		*Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 30.05.2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego, jakim powinny odpowiadać zbiorniki ciśnieniowe zainstalowane na statkach powietrznych SZ RP* (Dz. U. Nr 104, poz. 976).

Załącznik 4.

WZORY DRUKÓW WYKORZYSTYWANYCH PRZY BADANIACH URZĄDZEŃ PODDOZOROWYCH

1. Decyzja D1

WOJSKOWY DOZÓR TECHNICZNY

Delegatura w ...., dnia .....

.....
Eksploatujący (użytkownik)

DECYZJA

Na podstawie art. ..... i art. 50 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz.U. Nr 122, poz. 1321), oraz art. 104 Kodeksu postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz.U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071), po przeprowadzeniu badania ..... *) (protokół z dnia .....) urządzenia technicznego o numerze ewidencyjnym WDT ..... i numerze fabrycznym .....,

1. uchyla się decyzję WDT-Delegatura w ..... z dnia ..... w sprawie zezwolenia na eksploatację ww. urządzenia technicznego **),
2. zezwala się / nie zezwala się **) na eksploatacje, przy parametrach określonych w ww. protokole,
3. ustala się dla urządzenia formę dozoru pełnego / ograniczonego / uproszczonego **),
4. nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności **).

Decyzja jest ważna do **) .....

Uzasadnienie

Pouczenie

Od niniejszej decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Ministra Obrony Narodowej w Warszawie, w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji, za pośrednictwem Szefa Wojskowego Dozoru Technicznego, 00-911 Warszawa 62, ul. Koszykowa 82, przez Delegaturę WDT w .....

Potwierdzenie odbioru decyzji .....
z up. Szefa WDT

....
data *imię i nazwisko* *stanowisko*

*) wpisać odpowiednio (odbiorcze, okresowe, doraźne)
**) niepotrzebne skreślić

2. Decyzja D2

WOJSKOWY DOZÓR TECHNICZNY

Delegatura w ...., dnia .....

.....
Eksploatujący (użytkownik)

DECYZJA

Na podstawie art. 162 § 1 pkt 1 i art. 104 Kodeksu postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071) oraz art. 50 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz.U. Nr 122, poz. 1321), uwzględniając wniosek .....
..... o skreślenie z ewidencji .....
o numerze ewidencyjnym WDT ..... i numerze fabrycznym .....
wygasza się decyzję WDT - Delegatura w ..... z dnia .....
w sprawie .....

Uzasadnienie

W związku z pismem z dnia ....., znak: .....w sprawie skreślenia z ewidencji WDT - Delegatury w ..... urządzenia technicznego, decyzja dopuszczająca je do eksploatacji stała się bezprzedmiotowa.

Pouczenie

Od niniejszej decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Ministra Obrony Narodowej w Warszawie, w terminie 14 dni od dnia otrzymania decyzji, za pośrednictwem Szefa Wojskowego Dozoru Technicznego, 00-911 Warszawa 62, ul. Koszykowa 82, przez Delegaturę WDT w .....

Potwierdzenie odbioru decyzji

.....
z up. Szefa WDT

....
data *imię i nazwisko* *stanowisko*

3. Protokół P1

WOJSKOWY DOZÓR TECHNICZNY **Delegatura w**	Lp.

Protokół z badania (rodzaj) ..... *)	Data i miejsce badania .....
Numer ewidencyjny WDT: ..... Numer fabryczny:	Rodzaj urządzenia: ..... Wytwórca: .....
Użytkownik: .... Lokalizacja:	..... Typ / rok budowy: ..... Pojemność / moc: ..... Pow. ogrzew./wyd.: .....

Parametry pracy:

Przestrzeń				Ziarnistość karbidu [mm]	
Czynnik roboczy				Ładunek karbidu [kg]	
Ciśn. dopuszczalne [MPa]				Najwyższa wydajność [m^3/h]	
Temp. dopuszczalna [°C]				Masa netto ładunku zbiornika [kg]	
Klasa / punkt materiału wg ADR				Gęstość [g/cm^3]	

1. Badanie przeprowadzono w zakresie określonym w: .....
..... ***)

2. Zakres i wynik badania:

2.1. Badanie budowy / Rewizja wewnętrzna ----------**) urządzenia z osprzętem / bez osprzętu ----------**) dało / dała wynik pozytywny / negatywny**).

2.2. Próba ciśnieniowa urządzenia hydrauliczna / pneumatyczna ----------**) z osprzętem / bez osprzętu ----------**) przy ciśnieniu ..... MPa dała wynik pozytywny / negatywny **).

2.3. Próba szczelności urządzenia przy ciśnieniu ..... MPa dała wynik pozytywny / negatywny **).

2.4. Rewizja zewnętrzna urządzenia w ruchu / postoju**) dała wynik pozytywny / negatywny **).

2.5. Urządzenie zabezpieczające ustawione na ciśnienie ..... MPa według szkicu jak w:
uwagach / protokole z badania w dniu ..... / załączonym poświadczeniu **).

3. Uwagi, zalecenia, niezgodności, wyposażenie pomiarowo-badawcze:
.....
.....
.....
.....

4. Termin następnego badania: **)
- ❑ rewizja zewnętrzna .....
- ❑ rewizja wewnętrzna .....
- ❑ próba ciśnieniowa .....
- ❑ próba szczelności .....
- ❑ kontrolne nie później niż w roku .....

Na uzasadniony wniosek eksploatującego badanie okresowe może być przeprowadzone przed wyznaczonym terminem, pod warunkiem, że termin badania zostanie uzgodniony przez użytkownika z delegaturą WDT z 14 dniowym wyprzedzeniem.

5. Potwierdzenie odbioru protokołu	6. Pieczęć i podpis inspektora
..... *data, imię i nazwisko, stanowisko*	
Niniejszy protokół może być powielany, nie inaczej niż w całości, za zgodą użytkownika i Wojskowego Dozoru Technicznego.	

*) wpisać odpowiednio (sprawdzające, odbiorcze, okresowe, doraźne)
**) niepotrzebne skreślić
***) wpisać nazwę, (symbol)

4. Protokół P2

WOJSKOWY DOZÓR TECHNICZNY **Delegatura w**	Lp.
Protokół z badania (rodzaj) ..... *)	Data i miejsce badania .....
Numer ewidencyjny WDT: ..... Numer fabryczny:	Rodzaj urządzenia: ..... Wytwórca: ....
Użytkownik: .... Lokalizacja urządzenia:	Typ / rok budowy: ..... Udźwig ..... ilość przystanków / wersja montażowa .....
1. Badanie przeprowadzono w zakresie określonym w: .... ***)	
2. Wynik badania: pozytywny / negatywny **).	
3. Badania techniczne przeprowadzono w obecności: Konserwator (osoba kompetentna) ..... nr zaśw. ..... Obsługujący ..... nr zaśw.	
4. Uwagi, zalecenia, niezgodności, wyposażenie pomiarowo-badawcze:	
5. Termin następnego badania: **) ❑ okresowe..... ❑ kontrolne niż później niż w roku ..... Na uzasadniony wniosek eksploatującego badanie okresowe może być przeprowadzone przed wyznaczonym terminem, pod warunkiem, że termin badania zostanie uzgodniony przez użytkownika z delegaturą WDT z 14 dniowym wyprzedzeniem.	
6. Potwierdzenie odbioru protokołu ..... data, imię i nazwisko, stanowisko	7. Pieczęć i podpis inspektora
Niniejszy protokół może być powielony, nie inaczej niż w całości, za zgodą eksploatującego i Wojskowego Dozoru Technicznego.	

*) wpisać odpowiednio (sprawdzające, odbiorcze, okresowe, doraźne)
**) niepotrzebne skreślić
***) wpisać nazwę (symbol)

Załącznik 5.

CHARAKTERYSTYKA WOJSKOWEGO DOZORU TECHNICZNEGO

(stan na 30.06.2002 r.)

1. Usytuowanie Wojskowego Dozoru Technicznego w resorcie Obrony Narodowej

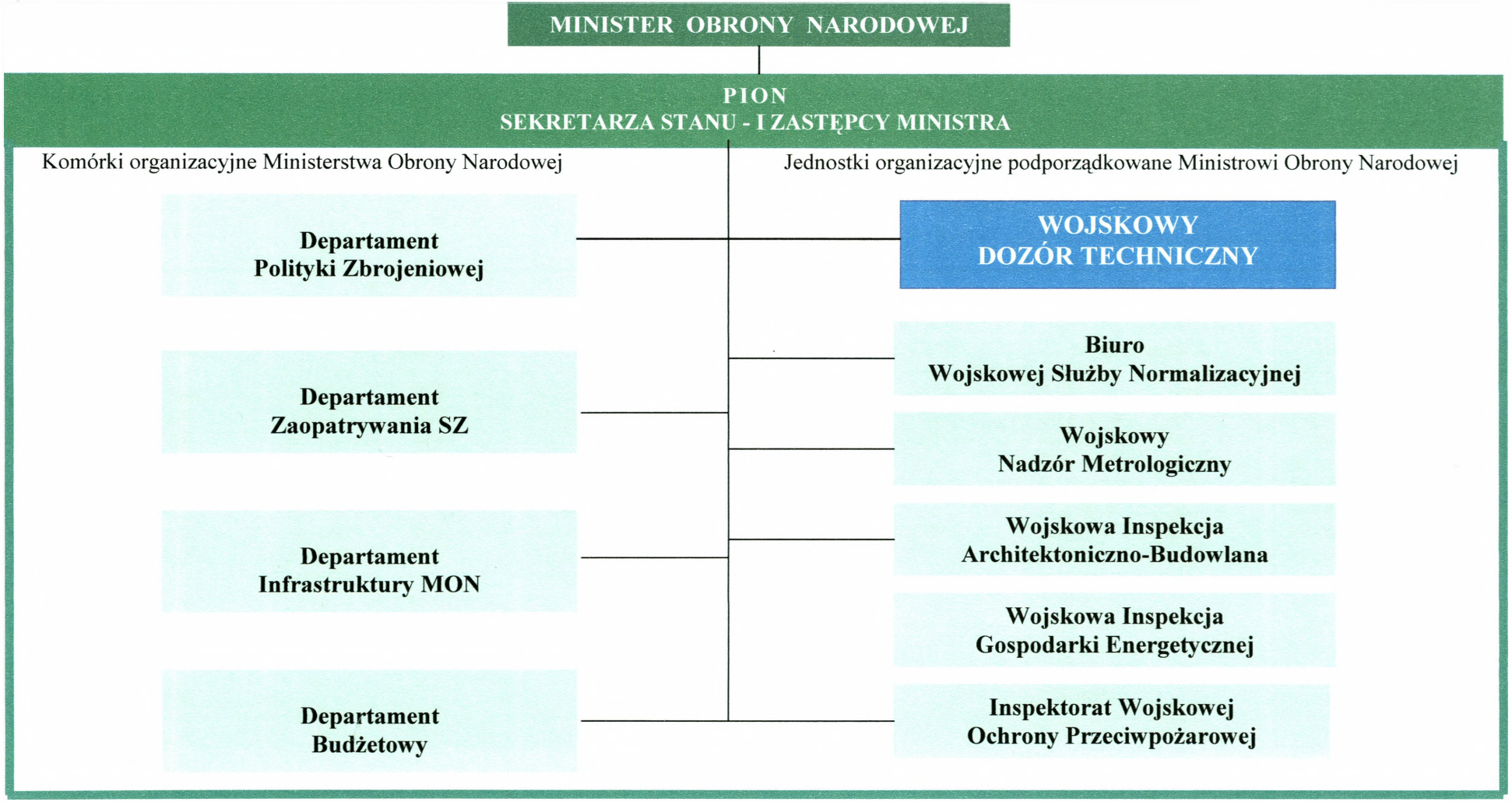

2. Struktura organizacyjna Wojskowego Dozoru Technicznego

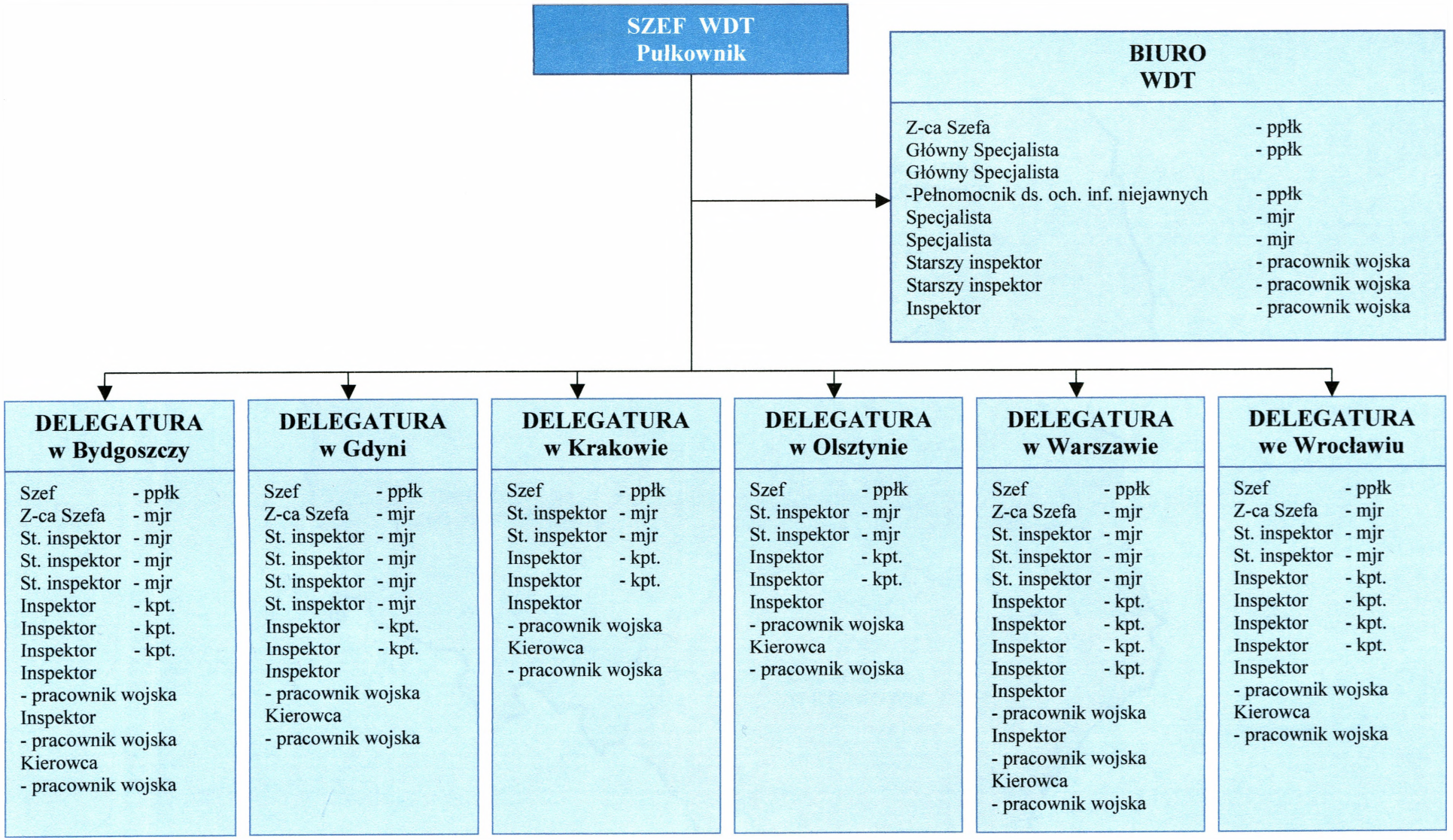

3. Terytorialny obszar działania delegatur Wojskowego Dozoru Technicznego

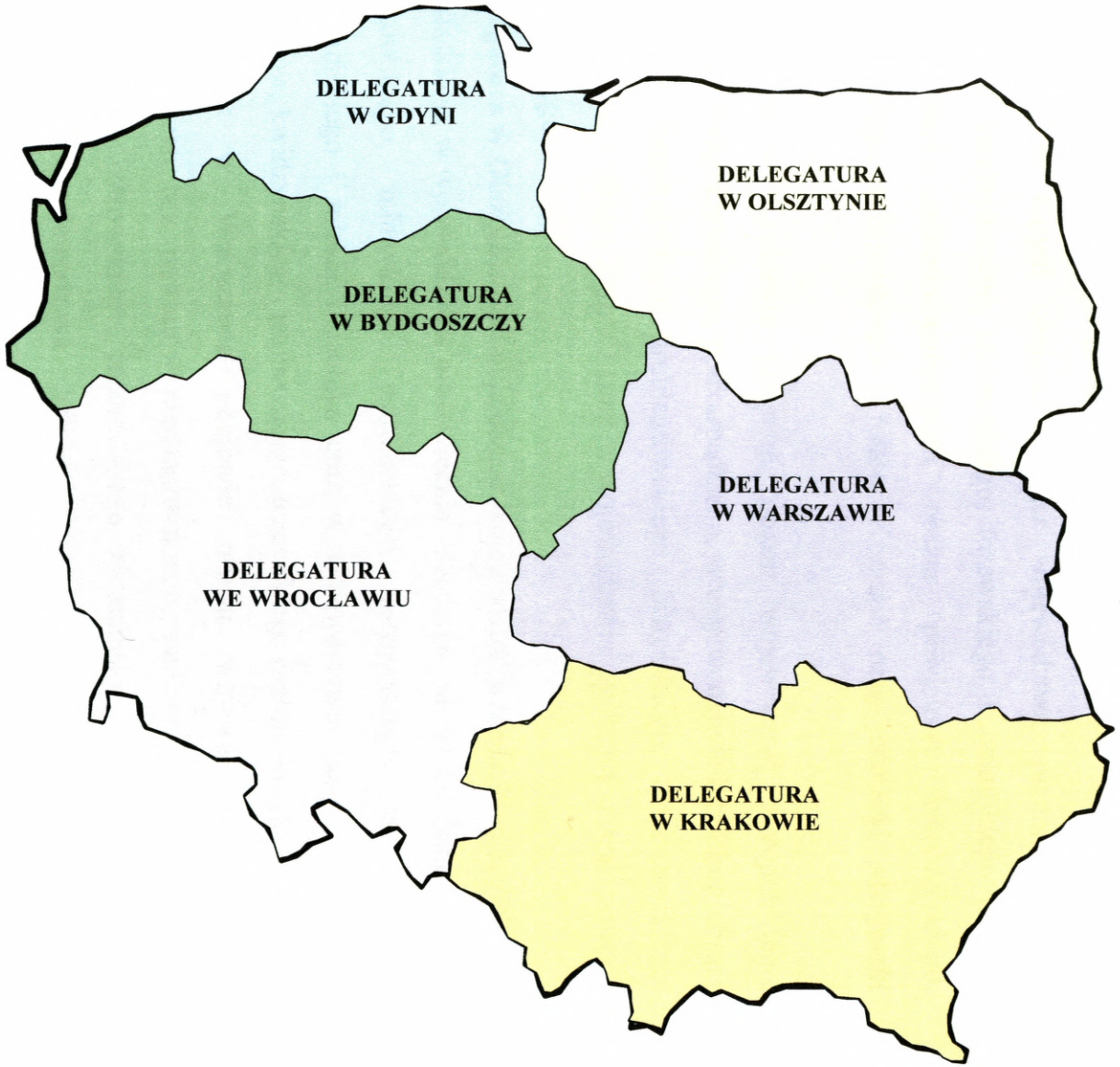

1. **Delegatura w Bydgoszczy** obejmuje obszar województw: kujawsko-pomorskiego, zachodniopomorskiego bez powiatów: kołobrzeskiego, koszalińskiego, sławieńskiego, miasta Koszalin i bez jednostek Marynarki Wojennej oraz w województwie wielkopolskim obszar powiatów: chodzieskiego, czarnkowsko-trzcianeckiego, kolskiego, konińskiego, pilskiego, słupeckiego, tureckiego, wągrowieckiego, złotowskiego i miasta Konin.
2. **Delegatura w Gdyni** obejmuje obszar województwa: pomorskiego bez powiatów: kwidzyńskiego, malborskiego, tczewskiego i sztumskiego oraz w województwie zachodniopomorskim obszar powiatów: kołobrzeskiego, koszalińskiego, sławieńskiego i miasta Koszalin oraz jednostki Marynarki Wojennej.
3. **Delegatura w Krakowie** obejmuje obszar województw: małopolskiego, śląskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego, w województwie lubelskim obszar powiatów: biłgorajskiego, hrubieszowskiego, janowskiego, tomaszowskiego, zamojskiego i miasta Zamość oraz w województwie opolskim obszar powiatu strzeleckiego.
4. **Delegatura w Olsztynie** obejmuje obszar województw: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, w województwie mazowieckim obszar powiatów: ciechanowskiego, makowskiego, mławskiego, ostrołęckiego, ostrowskiego, przasnyskiego, żuromińskiego i miasta Ostrołęka oraz w województwie pomorskim obszar powiatów: kwidzyńskiego, malborskiego, tczewskiego i sztumskiego.
5. **Delegatura w Warszawie** obejmuje obszar województw: łódzkiego, mazowieckiego bez powiatów ciechanowskiego, makowskiego, mławskiego, ostrołęckiego, ostrowskiego, przasnyskiego, żuromińskiego i miasta Ostrołęka oraz obszar województwa lubelskiego bez powiatów biłgorajskiego, hrubieszowskiego, janowskiego, tomaszowskiego, zamojskiego i miasta Zamość.
6. **Delegatura we Wrocławiu** obejmuje obszar województw: dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego bez powiatu strzeleckiego i obszar województwa wielkopolskiego bez powiatów: chodzieskiego, czarnkowsko-trzcianeckiego, kolskiego, konińskiego, pilskiego, słupeckiego, tureckiego, wągrowieckiego, złotowskiego i miasta Konin.

CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI WOJSKOWEGO DOZORU TECHNICZNEGO W SIŁACH ZBROJNYCH RP

1. Zestawienie liczby urządzeń poddozorowych zarejestrowanych w delegaturach WDT w latach 1999-2001

(stany na 31 grudnia)

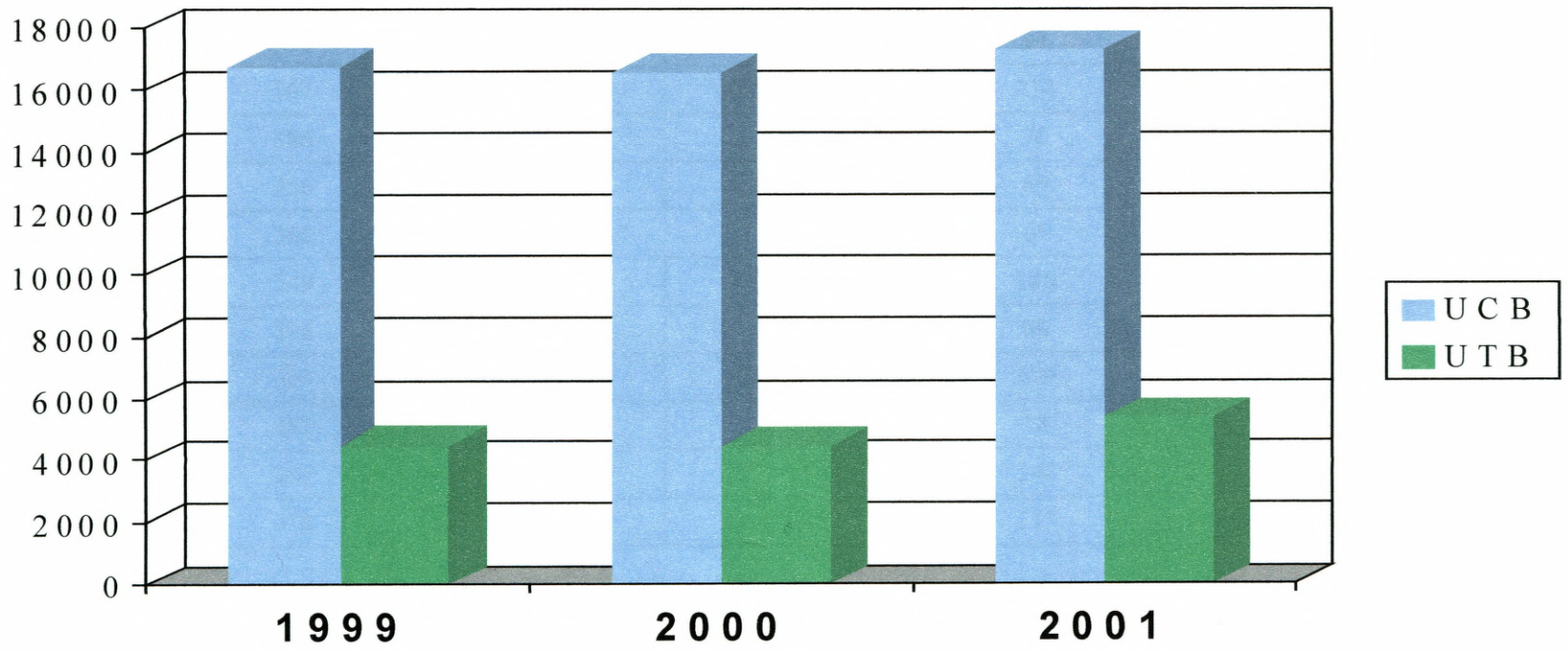

2. Zestawienie liczby urządzeń poddozorowych zarejestrowanych w delegaturach WDT *(stan na 31.12.2001 r.)*

Delegatura	Rodzaj dozoru	Rodzaje urządzeń									
		Urządzenia ciśnieniowe i bezciśnieniowe				Urządzenia transportu bliskiego					
		kotły	zbiorniki stałe	wytwornice acetylenu	zbiorniki bezciśnie-niowe	dźwigi	żurawie	suwnice	podnośniki	pomocni-czy osprzęt podnośny	Ogółem
Bydgoszcz	pełny	541	607	332	166	85	248	11	11	63	2064
	ograniczony	374	1278	-	-	103	94	122	54	32	2057
Gdynia	pełny	167	1810	122	495	79	214	46	27	278	3238
	ograniczony	386	1181	-	-	100	70	131	96	-	1964
Kraków	pełny	256	398	62	99	66	65	10	1	46	1003
	ograniczony	242	620	-	-	80	65	58	36	-	1101
Olsztyn	pełny	249	383	161	81	49	136	1	6	89	1155
	ograniczony	354	654	-	-	89	80	62	69	-	1308
Warszawa	pełny	529	417	105	146	238	129	10	28	50	1652
	ograniczony	482	1185	-	-	150	78	99	169		2163
Wrocław	pełny	241	629	336	123	94	348	18	37	313	2139
	ograniczony	450	1641	-	-	135	137	91	255	144	2853
Razem	pełny	1983	4244	1118	1110	611	1140	96	110	839	11251
	ograniczony	2288	6559	-	-	657	524	563	679	176	11446
	pełny i ogra-niczony	4271	10803	1118	1110	1268	1664	659	789	1015	**22697**

3. Zestawienie liczby urządzeń poddozorowych eksploatowanych w resorcie Obrony Narodowej *(stan na 31.12.2001 r.)*

Użytkownicy	Rodzaje urządzeń		
	Urządzenia ciśnieniowe i bezciśnieniowe	Urządzenia transportu bliskiego	Ogółem
Wojska Lądowe	8217	2864	11081
Wojska Lotnicze i Obrony Powietrznej	2774	827	3601
Marynarka Wojenna	2669	385	3054
Inne [1]	3642	1319	4961
Razem	17302	5395	22697 [2]

[1] Do grupy tej zaliczono między innymi: DGW, ŻW, DPZ, DI oraz jednostki podległe pełnomocnikowi MON ds. resortowej służby zdrowia.

[2] Dodatkowo w resorcie Obrony Narodowej eksploatowanych jest około 20000 zbiorników przenośnych (butli) które nie podlegają rejestracji w delegaturach WDT.

4. Zestawienie liczby badań technicznych UiSW w 2001 roku

Delegatura	Rodzaje badań		Rodzaje urządzeń										
			kotły	zbiorniki stałe	zbiorniki przenośne	wytwornice acetylenu	zbiorniki bezciśnie-niowe	dźwigi	żurawie	suwnice	podnośniki	pomocniczy osprzęt podnośny	**Ogółem**
Bydgoszcz	okresowe		201	157	-	45	10	72	205	9	11	75	785
	doraźne	kontrolne	30	127	-	-	-	23	19	15	5	-	219
		eksploata-cyjne	61	137	2910	22	43	8	27	5	3	-	3216
		odbiorcze	110	204	-	7	106	7	-	-	-	1	435
Gdynia	okresowe		92	686	-	17	330	62	155	26	17	93	1478
	doraźne	kontrolne	62	145	-	-	-	7	24	26	23	-	287
		eksplo-atacyjne	18	179	3306	5	272	1	33	2	4	-	3820
		odbior-cze	58	334	-	-	46	8	12	3	11	-	472
Kraków	okresowe		101	197	-	16	-	56	31	7	1	3	412
	doraźne	kontrolne	58	157	-	-	-	13	3	-	1	-	232
		eksplo-atacyjne	14	104	639	1	3	9	17	-	-	-	787
		odbior-cze	48	137	-	1	97	1	29	-	-	-	313

Olsztyn	okresowe		116	168	-	45	-	41	67	1	1	53	492
	doraźne	kontrolne	73	111	-	-	-	10	3	3	10	-	210
		eksploatacyjne	111	96	876	11	3	16	38	-	23	10	1184
		odbiorcze	9	104	-	-	112	-	1	-	-	8	234
Warszawa	okresowe		275	165	-	31	41	164	87	8	4	41	816
	doraźne	kontrolne	75	84	-	-	-	31	32	13	17	-	252
		eksploatacyjne	55	217	720	3	273	19	29	3	37	7	1363
		odbiorcze	27	157	-	8	141	17	11	1	11	2	375
Wrocław	okresowe		133	285	-	93	-	64	227	7	2	316	1127
	doraźne	kontrolne	55	145	-	-	-	30	23	2	28	4	287
		eksploatacyjne	95	242	2294	67	3	36	140	13	54	127	3071
		odbiorcze	67	290	-	1	253	9	1	1	40	20	682

Razem	**22549** (w tym 10745 badań technicznych zbiorników przenośnych)

5. Liczba wykonanych czynności dozoru technicznego w 2001 roku (z wyjątkiem badań technicznych UiSW)

Komórka organizacyjna WDT	Rodzaje czynności									
	uprawnienia zakładów krajowych	uprawnienia zakładów zagranicznych	kontrola zakładów uprawnionych	kontrola jednostek wojskowych	uzgadnianie dokumentacji konstrukcyjnej	opiniowanie aktów prawnych	opiniowanie norm	sprawdzenie kwalifikacji		
								osób obsługujących	osób konserwujących	osób napełniających
Biuro Szefa WDT	-	8	-	-	-	27	8	-	-	-
Delegatura Bydgoszcz	11	-	6	9	-	-	-	691	36	482
Delegatura Gdynia	12	-	11	11	5	-	-	151	2	29
Delegatura Kraków	9	-	10	13	5	-	-	5	3	10
Delegatura Olsztyn	1	-	21	11	-	-	-	33	1	-
Delegatura Warszawa	6	-	24	11	-	-	-	114	1	23
Delegatura Wrocław	3	-	11	10	3	-	-	92	35	221
Razem	**42**	**8**	**83**	**65**	**13**	**27**	**8**	**1086**	**78**	**765**

6. Zestawienie wydatków Wojskowego Dozoru Technicznego w 2001 roku

Lp.	RODZAJ WYDATKU	KWOTA	
		Biuro Szefa WDT	Delegatury WDT
1.	Uposażenie żołnierzy niezawodowych w służbie kandydackiej z wyjątkiem żołnierzy nadterminowych	0,00	1.609,72
2.	Odprawy wypłacane żołnierzom przy zwalnianiu z zasadniczej służby wojskowej i wojskowego przeszkolenia studentów	0,00	760.00
3.	Równoważniki pieniężne w zamian za wyżywienie w naturze wypłacane żołnierzom	0,00	4.483,31
4.	Ekwiwalenty i równoważniki pieniężne w zamian za umundurowanie w naturze, wypłacane żołnierzom	10.055,78	77.656,31
5.	Gratyfikacje urlopowe dla żołnierzy oraz dopłata do wypoczynku dla ich rodzin	7.887,60	60.681,60
6.	Przejazdy raz w roku dla żołnierzy oraz ich rodzin	2.552,78	10.762,35
7.	Zasiłki na zagospodarowanie oraz zasiłki osiedleniowe i przeniesieniowe	13.251,28	7.808,40
8.	Jednorazowe odszkodowanie wypłacone w związku z doznaniem stałego uszczerbku na zdrowiu lub śmiercią	0,00	410,35
9.	Pozostałe należności żołnierzy w tym m.in.: zasiłek porodowy przysługujący żołnierzom, przejazdy do szkół oraz wszystkie opłaty związane ze szkoleniem dla uczących się żołnierzy	12.500,00	27,81
10.	Pozostałe należności pracowników	17.004,00	0,00
11.	Wynagrodzenia zasadnicze dla pracowników nie objętych mnożnikowym systemem wynagradzania. (Dotyczy wszystkich składników wynagrodzenia z listy płac).	103.874,61	87.059,86
12.	Nagrody uznaniowe pracowników nie objętych mnożnikowym systemem wynagradzania	4.240,39	1.339,00
13.	Odprawy emerytalne i rentowe pracowników nie objętych mnożnikowym systemem wynagradzania	11.336,00	0,00
14.	Dodatkowe wynagrodzenie roczne dla pracowników nie objętych mnożnikowym systemem wynagrodzenia	9.230,00	6.959,66
15.	Uposażenia dla żołnierzy zawodowych, nie podlegających obowiązkowi ubezpieczenia społecznego	255.669,56	1.633.910,95

16.	Nagrody uznaniowe i zapomogi dla żołnierzy zawodowych, nie podlegających obowiązkowi ubezpieczenia społecznego	1.840,00	11.444,95
17.	Celowy fundusz nagród żołnierzy zawodowych	57.500,00	21.600,00
18.	Celowy fundusz zapomóg żołnierzy zawodowych	0,00	228,00
19.	Nagrody jubileuszowe wypłacane żołnierzom zawodowym nie podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia społecznego	8.644,14	19.524,94
20.	Odprawy wypłacane żołnierzom zawodowym nie podlegającym obowiązkowi ubezpieczenia społecznego w związku ze zwolnieniem ze służby	34.576,56	50.888,88
21.	Nagrody roczne dla żołnierzy zawodowych, nie podlegających obowiązkowi ubezpieczenia społecznego	21.143,90	129.808,32
22.	Składki na ubezpieczenia społeczne pracowników nie objętych mnożnikowym systemem wynagradzania	18.793,38	16.590,46
23.	Składki na ubezpieczenia społeczne żołnierzy niezawodowych w służbie kandydackiej	0,00	3.059,90
24.	Składki na Fundusz Pracy – pracownicy	2.545,14	2.256,63
25.	Przedmioty i materiały administracyjno – biurowe, mapy, prasa oraz literatura	221,00	14.283,12
26.	Materiały pędne i smary	0,00	28.237,76
27.	Wyposażenie nie uznawane za środki trwałe (dotyczy pojedynczych przedmiotów i wyposażenia o charakterze środków trwałych o wartości początkowej do 3500 zł., które podlegają jednorazowemu umorzeniu w ciężar kosztów)	624,26	7.702,82
28.	Materiały kwaterunkowe i przeciwpożarowe	0,00	3.864,42
29.	Zakup pomocy naukowych, dydaktycznych i książek	0,00	115,56
30.	Energia elektryczna	1.609,54	11.493,03
31.	Ogrzewanie	0,00	15.980,56
32.	Gaz	2.854,19	43,02
33.	Woda	992,31	3.116,45
34.	Usługi remontowe, konserwacja i naprawa pozostałego sprzętu	1.682,14	1.779,51

35.	Usługi w zakresie remontów i konserwacji pomieszczeń i budynków (w tym także koszty zleconego opracowania dokumentacji technicznej oraz zleconego opracowania założeń projektowych dotyczących tych remontów)	2.413,85	400,00
36.	Zakup pozostałych usług zdrowotnych	166,00	2.483,00
37.	Wydatki okolicznościowe i reprezentacyjne	1.380,32	8.255,66
38.	Usługi telekomunikacyjne i pocztowe	0,00	3.519,97
39.	Usługi transportowe	756,40	0,00
40.	Opłaty za korzystanie z usług zbiorowego żywienia	448,07	0,00
41.	Usługi komunalne i mieszkaniowe	8.688,53	4.316,23
42.	Usługi w zakresie szkolenia	45.069,50	1.613,83
43.	Pozostałe usługi	2.660,00	1.988,62
44.	Podróże służbowe krajowe żołnierzy	15.054,59	148.497,88
45.	Podróże służbowe krajowe pracowników	75,00	586,00
46.	Ryczałty pieniężne za używanie samochodów prywatnych do celów służbowych	13.247,25	7.141,50
47.	Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych pracowników	1.965,04	3.102,69
48.	Podatek od nieruchomości	109,80	2.083,29
49.	Sprzęt elektroniczny i łączności	0,00	5.582,60

Razem	692.662,91	2.425.058,92

Razem za WDT	**3.117.721,83**

7. Zestawienie opłat za czynności dozoru technicznego za rok 2001 [1]

1. Opłaty roczne

a) z tytułu wykonywania dozoru technicznego nad urządzeniami poddozorowymi eksploatowanymi w resorcie Obrony Narodowej

Rodzaj urządzenia	Parametry techniczne		Rodzaj dozoru	Stawka w złotych	Ilość urządzeń	Kwota
Kotły	powierzchnia ogrzewalna w m^2	5-25	pełny	266,00	78	20.748,00
			ograniczony	199,50	61	12.169,50
		25-125	pełny	456,00	1905	868.680,00
			ograniczony	342,00	2227	761.634,00
Zbiorniki stałe	pojemność w m^3	do 5	pełny	114,00	3784	431.376,00
			ograniczony	85,50	5840	499.320,00
		5-15	pełny	266,00	434	115.444,00
			ograniczony	199,50	689	137.455,50
		15-25	pełny	456,00	56	25.536,00
Zbiorniki bezciśnieniowe	pojemność w m^3	do 5	pełny	114,00	492	56.088,00
		5-25	pełny	266,00	618	164.388,00
Wytwornice acetylenu	ładunek karbidu w kg	do 2	pełny	114,00	1006	114.684,00
		pow. 2	pełny	266,00	112	29.792,00
Dźwigi	ilość przystanków	2-6	pełny	266,00	591	157.206,00
			ograniczony	199,50	657	131.071,50
		6-12	pełny	456,00	20	9.120,00
Żurawie	udźwig w tonach	do 2	pełny	114,00	156	17.784,00
			ograniczony	85,50	220	18.810,00
		2-8	pełny	266,00	984	261.744,00
			ograniczony	199,50	304	60.648,00
Suwnice	udźwig w tonach	2-10	pełny	266,00	86	22.876,00
			ograniczony	199,50	563	112.318,50
		10-50	pełny	456,00	10	4.560,00
Podnośniki	udźwig w tonach	do 2	pełny	114,00	68	7.752,00
			ograniczony	85,50	409	34.969,50
		2-10	pełny	266,00	42	11.172,00
			ograniczony	199,50	270	53.865,00

Razem	4.114.210,50

b) kontrole zakładów uprawnionych [2]

Wielkość zatrudnienia	Stawka w złotych	Ilość zakładów	Kwota
do 3 osób	228,00	19	4.332,00
od 4 do 8 osób	648,00	12	7.776,00
od 9 do 20 osób	1.672,00	10	16.720,00
od 21 do 50 osób	3.116,00	6	18.696,00

Razem	47.524,00

2. Opłaty pozostałe

a) sprawdzenie kwalifikacji

Rodzaj uprawnień	Stawka w złotych	Ilość zdających	Kwota
Obsługujący urządzenia	76,00	1086	82.536,00
Napełniający zbiorniki	76,00	765	58.140,00
Konserwujący urządzenia	152,00	78	11.856,00

Razem	152.532,00

b) rozliczenie wg stawki godzinowej – 76,00 zł

Rodzaj czynności	Ilość czynności	Ilość godzin pracy [3]	Kwota
Odbiór techniczny	2511	6	1.145.016,00
Doraźne badanie techniczne	2699	2	410.248,00
Badanie zbiorników przenośnych	10745	0,1	81.662,00
Pomocniczy osprzęt podnośny	585	0,2	8.892,00

Razem	1.645.818,00

Opłaty razem	**5.987.084,50**

[1] Opłaty za czynności przyjęto na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 10 grudnia 1997 r. w sprawie opłat za czynności organów dozoru technicznego (Dz. U. Nr 156, poz. 1025, z 1998 r. Nr 161, poz. 1082, z 199 r. Nr 98, poz. 1145 i z 2000 r. nr 111, poz. 1180).

[2] Uwzględniono tylko ewentualne opłaty które poniósł by resort ON (kontrole zakładów uprawnionych, podległych Ministrowi Obrony Narodowej).

[3] Przy obliczaniu kwoty należnej do zapłaty przyjmuje się rzeczywistą ilość czasu pracy. Dla potrzeb zestawienia przyjęto średnie wielkości w oparciu o opinie specjalistów z UDT i TDT.

Załącznik 7.

KALKULACJA WIELKOŚCI ZADAŃ DOZORU TECHNICZNEGO W WOJSKACH LĄDOWYCH

Cel: Ocenić potrzeby wykonywania dozoru technicznego urządzeń poddozorowych w jednostkach wojsk lądowych (WLąd).

Główny problem badawczy: Jaka liczba sprzętu wojskowego w jednostkach WLąd podlega dozorowi technicznemu?
(na szczeblu oddziału, związku taktycznego, związku operacyjnego i w skali RSZ)

Założenia wstępne:

1. Wykaz zasadniczego UiSW w BZ, BPanc, pa, DZ i DKPanc – jak tabela 1, 2, 3, 4 i 5.
2. Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w BZ, BPanc i pa - jak tabela 6, 7 i 8.
3. Zestawienie urządzeń poddozorowych w wozach bojowych – jak tabela 9.

Tabela 1.

Wykaz zasadniczego UiSW w BZ

Rodzaj UiSW	Dowództwo, sztab	bdow	bz	bz	bz	bcz	bpzmot	das	dappanc	daplot	kr	ksap	kzaop	krem	kmed	kzap	Razem
Stan osobowy	66	292	435	435	435	191	440	280	217	239	80	186	244	213	70	155	3978
9mm P-64/P-83	64	53	60	60	60	45	59	55	38	44	9	16	31	60	34	8	696
9mm P-63,P-84	-	17	95	95	95	85	40	95	26	49	29	10	-	17	36	-	689
7.62mm kbkAK,AKM,AKMŁ	2	187	231	231	231	59	288	105	134	125	42	160	213	136	-	147	2291
7.62mm kbkAK-GN, wz.1960	-	33	40	40	40	2	44	25	19	21	-	-	-	-	-	-	264
7.62mm SWD,SWDS	-	2	9	9	9	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38
7.62mm PK,PKM	-	-	9	9	9	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	36
7.62mm PKS,PKMS,PKMSN	-	6	20	20	20	-	20	-	4	-	12	-	-	-	-	-	102
rgppanc RPG-76	-	5	26	26	26	-	26	-	4	4	12	-	-	-	-	-	129
Czołg T-72/PT-91	-	-	-	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30
Wóz dowodzenia /D-1,D-2/	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
BWP	-	-	30	30	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90
BWP 1K	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
BRDM-2 /BRDM-2rs/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	10
BRDM R-5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	6
Wóz dowodzenia /SKOT/	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
122mm hb samobieżna 2S1	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	18
85mm armata D-44	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	12
9P133 „Malutka”	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	6
9K111 „ Fagot''	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
82mm moździerz wz.37	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
120mm moździerz wz.38/43	-	-	6	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
ZSU-23-4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
ZU-23-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	8
57mm armata plot. S-60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4

Rodzaj UiSW	Dowództwo, sztab	bdow	bz	bz	bz	bcz	bpzmot	das	dappanc	daplot	kr	ksap	kzaop	krem	kmed	kzap	Razem
9K32M2-STRZAŁA-2	-	-	-	-	-	-		-	-	24	-	-	-	-	-	-	24
RSWP NUR-21	-	-	-	-	-	-		-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Spycharka szybkobieżna BAT	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Spycharko-ładowarka SŁ-34	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
Koparka samochodowa K-407	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
Transporter inżynieryjny	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Most czołgowy BLG	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Most towarzyszący SMT-1	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Żuraw samochodowy	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	2	-	1	-	-	3
WZT	-	-	-	-	-	1		-	-	-	-	-	-	4	-	-	5
WPT „Mors"	-	-	1	1	1	-		-	-	-	-	-	-	6	-	-	9
MTLB	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Ciągnik kołowy	-	3	7	7	7	-	2	-	14	5	-	-	-	-	-	-	45
Ciągnik kołowy ewakuacyjny	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	8	-	-	8
Samochód osobowo-terenowy	-	14	2	2	2	2	2	10	2	2	-	-	3	1	1	-	43
Samochód ciężarowo-terenowy	-	26	32	32	32	22	51	19	20	20	1	42	98	15	5	-	415
Samochód ciężarowo-szosowy	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	60	2	-	-	62
Motocykl	-	1	-	-	-	-		1	-	-	10	-	-	-	-	-	12
Cysterna paliwowa	-	1	2	2	2	3	3	-	1	1	-	-	15	-	-	-	30
Warsztat	-	2	3	3	3	3	2	2	1	1	2	1	1	29	1	-	54
Samochód służby zdrowia	-	2	4	4	4	4	4	2	2	2	-	-	-	-	11	-	39
Samochody inne	-	5	2	2	2	1	1	1	1	-	-	2	6	1	-	-	24
Agregat prądotwórczy PAD-16	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	4	1	-	5
Elektrownia oświetleniowa EO-4	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Elektrownia oświetleniowa EO-1	-	3	1	1	1	1	1	1	2	1	-	1	1	-	2	-	16

Rodzaje UiSW, na których znajdują się urządzenia podlegające dozorowi technicznemu.

Źródło: Poradnik oficera logistyki do ćwiczeń i treningów sztabowych, AON 1998, s. 20-21.

Tabela 2.

Wykaz zasadniczego UiSW w BPanc

Rodzaj UiSW	Dowództwo, sztab	bdow	bcz	bcz	bcz	bz	bpzmot	das	dappanc	daplot	kr	ksap	kzaop	krem	kmed	kzap	Razem
Stan osobowy	66	292	191	191	191	435	440	280	217	239	80	190	244	213	70	155	3494
9mm P-64/P-83	64	53	45	45	45	60	59	55	38	44	9	16	31	60	34	8	666
9mm P-63,P-84	-	17	85	85	85	95	40	95	26	49	29	14	-	17	36	-	673
7.62mm kbkAK,AKM,AKMŁ	2	187	59	59	59	231	288	105	134	125	42	160	213	136	-	147	1947
7.62mm kbkAK-GN, wz.1960	-	33	2	2	2	40	44	25	19	21	-	-	-	-	-	-	188
7.62mm SWD,SWDS	-	2	-	-	-	9	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
7.62mm PK,PKM	-	-	-	-	-	9	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
7.62mm PKS,PKMS,PKMSN	-	6	-	-	-	20	20	-	4	-	12	-	-	-	-	-	62
rgppanc RPG-76	-	5	-	-	-	26	26	-	4	4	12	-	-	-	-	-	77
Czołg T-72/PT-91	-	-	30	30	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90
Wóz dowodzenia /D-1,D-2/	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
BWP	-	-	-	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30
BWP 1K	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
BRDM-2 /BRDM-2rs/	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	10
BRDM R-5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	6
Wóz dowodzenia /SKOT/	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
122mm hb samobieżna 2S1	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-	-	18
85mm armata D-44	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	12
9P133 „Malutka''	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	6
9K111 „Fagot''	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
82mm moździerz wz.37	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
120mm moździerz wz.38/43	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
ZSU-23-4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
ZU-23-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	8
57mm armata plot. S-60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
9K32M2-STRZAŁA-2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24	-	-	-	--	-	-	24

Rodzaj UiSW	Dowództwo, sztab	bdow	bcz	bcz	bcz	bz	bpzmot	das	dappanc	daplot	kr	ksap	kzaop	krem	kmed	kzap	Razem
RSWP NUR-21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Spycharka szybkobieżna BAT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Spycharko-ładowarka SŁ-34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	5
Koparka samochodowa K-407	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
Transporter inżynieryjny	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	--	-	-	1
Most czołgowy BLG	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Most towarzyszący SMT-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
Żuraw samochodowy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	3
WZT	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	9
WPT „Mors"	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	5
MTLB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Ciągnik kołowy	-	3	-	-	-	7	2	-	14	5	-	-	-	-	-	-	31
Ciągnik kołowy ewakuacyjny	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	8
Samochód osobowo-terenowy	-	14	1	1	1	1	1	10	2	2	-	-	3	1	1	-	38
Samochód ciężarowo-terenowy	-	26	22	22	22	32	51	19	20	20	1	42	98	15	5	-	395
Samochód ciężarowo-szosowy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60	2	-	-	62
Motocykl	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	10	-	-	-	-	-	12
Cysterna paliwowa	-	1	3	3	3	2	3	-	1	1	-	-	15	-	-	-	32
Warsztat	-	2	3	3	3	3	2	2	1	1	2	1	1	29	1	-	54
Samochód służby zdrowia	-	2	4	4	4	4	4	2	2	2	-	-	-	-	11	-	39
Samochody inne	-	5	1	1	1	2	1	1	1	-	-	2	6	1	-	-	22
Agregat prądotwórczy PAD-16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	-	5
Elektrownia oświetleniowa EO-4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Elektrownia oświetleniowa EO-1	-	3	1	1	1	1	1	1	2	1	-	1	1	-	2	-	16

Rodzaje UiSW, na których znajdują się urządzenia podlegające dozorowi technicznemu.

Źródło: Ibid., s. 22-23.

Tabela 3.

Wykaz zasadniczego UiSW w pa

Rodzaj UiSW	Liczba sztuk
Stan osobowy	841
9mm P-64/P-83	205
9mm P-63,P-84	111
7.62mm kbkAK,AKM,AKMŁ	459
7.62mm kbkAK-GN, wz.1960	65
7.62mm PKS,PKMS,PKMSN	3
rgppanc RPG-76	7
Wóz dowodzenia /SKOT/	1
122mm hb samobieżna 2S1	18
BM-21	18
WZT	3
Ciągnik kołowy	1
Samochód osobowo-terenowy	13
Samochód ciężarowo-terenowy	56
Samochód ciężarowo-szosowy	1
Cysterna paliwowa	3
Warsztat	17
Samochód służby zdrowia	2
Samochody inne	3
Elektrownia oświetleniowa EO-1	2

Rodzaje UiSW, na których znajdują się urządzenia podlegające dozorowi technicznemu.

Źródło: Ibid., s. 16-17.

Tabela 4

Wykaz zasadniczego UiSW w DZ

Rodzaj UiSW	Dowództwo, sztab	bdow	BZ	BZ	BPanc	pappanc	pa	pplot	br	bsap	bzaop	brem	bmed	kzap	bŻW	Razem
Stan osobowy	159	755	3978	3978	3494	757	841	874	411	659	696	517	255	155	353	17882
9mm P-64/P-83	157	208	696	696	666	155	206	208	107	80	88	111	78	8	68	3532
9mm P-63,P-84	-	36	689	689	673	126	111	94	60	36	2	16	58	-	12	2602
7.62mm kbkAK,AKM,AKMŁ	2	431	2291	2291	1947	397	459	514	234	-	590	388	117	147	264	10072
7.62mm kbkAK-GN, wz.1960	-	77	264	264	188	79	65	55	10	46	16	2	2	-	-	1068
7.62mm kar. gr. wz.1974	-	-	-	-	-	-	-	3	-	497	-	-	-	-	-	500
7.62mm SWD,SWDS	-	3	38	38	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	108
7.62mm PK,PKM	-	-	36	36	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	90
7.62mm PKS,PKMS,PKMSN	-	10	102	102	62	12	3	5	12	40	24	2	2	-	26	402
rgppanc RPG-76	-	9	129	129	77	58	7	13	16	-	-	-	8	-	8	454
Czołg T-72/PT-91	-	-	30	30	90	-	-	-	-	-	-	-	-	-		150
Wóz dowodzenia /D-1,D-2/	-	-	1	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-		5
BWP	-	-	90	90	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-		210
BWP 1K	-	-	3	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-		7
BWR	-	-	-	-		-	-	-	3	-	-	-	-	-		3
BRDM-2 /BRDM-2rs/	-	-	10	10	10	-	-	4	18	-	-	-	-	-		52
BRDM R-5	-	-	6	6	6	-	-	-	6	-	-	-	-	-		24
Wóz dowodzenia /SKOT/	-	5	4	4	4	1	1	-	-	1	-	-	-	-		20
122mm hb samobieżna 2S1	-	-	18	18	18	-	18	-	-	-	-	-	-	-		72
BM-21		-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-		18
85mm armata D-44	-	-	12	12	12	48	-	-	-	-	-	-	-	-		84
9P133 „Malutka''	-	-	6	6	6	9	-	-	-	-	-	-	-	-		27
9K111 „Fagot''	-	-	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-		12
82mm moździerz wz.37	-	-	6	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-		18

Rodzaj UiSW	Dowództwo, sztab	bdow	BZ	BZ	BPanc	pappanc	pa	pplot	br	bsap	bzaop	brem	bmed	kzap	bŻW	Razem
120mm moździerz wz.38/43	-	-	18	18	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-		42
ZSU-23-4	-	-	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-		12
ZU-23-2	-	2	8	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-		26
57mm armata plot. S-60	-	-	4	4	4	-	-	12	-	-	-	-	-	-		24
9K32M2-STRZAŁA-2	-	4	24	24	24	-	-	8	-	-	-	-	-	-		84
PRWB OSA /Baz-5939/	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-		16
STZ /Baz-5937/	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-		10
RSWP NUR-21	-	-	1	1	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-		6
RSWP NUR-31	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-		2
Spycharka szybkobieżna BAT	-	-	2	2	2	-	-	2	-	2	-	-	-	-		10
Spycharko-ładowarka SŁ-34	-	-	5	5	5	-	-	-	-	5	-	-	-	-		20
Koparka samochodowa K-407	-	-	3	3	3	-	-	1	-	6	-	-	-	-		16
Koparka rowów strzeleckich KRS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-		3
Transporter inżynieryjny	-	-	1	1	1	-	-	-	-	9	-	-	-	-		12
Transporter pływający PTS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-		10
Most czołgowy BLG	-	-	2	2	4	-	-	-	-	6	-	-	-	-		14
Most towarzyszący SMT-1	-	-	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-		12
Żuraw samochodowy	-	-	3	3	3	-	-	2	-	1	1	2	-	-		15
Samobieżny blok brzegowy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-		6
Samobieżny blok pływający	-	-	-	-	-	-	-	-	-	48	-	-	-	-		48
Kuter holowniczy KH-200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-		6
WZT	-	1	5	5	9	-	3	1	-	-	-	8	-	-		32
WPT „Mors"	-	-	9	9	5	-	-	-	-	-	-	8	-	-		31
MTLB	-	-	1	1	1	-	-	-	-	9	-	-	-	-		12
Ciągnik kołowy	-	3	45	45	31	42	1	34	-	7	-	-	-	-		208
Ciągnik kołowy ewakuacyjny	-	-	8	8	8	-	-	-	-	-	-	16	-	-		40
Samochód osobowo-terenowy	-	32	43	43	43	16	13	9	9	5	4	4	4	-		225
Samochód ciężarowo-terenowy	-	47	415	415	392	77	56	73	21	72	137	32	17	-	4	1761

Rodzaj UiSW	Dowództwo, sztab	bdow	BZ	BZ	BPanc	pappanc	pa	pplot	br	bsap	bzaop	brem	bmed	kzap	bŻW	Razem
Samochód ciężarowo-szosowy	-	-	62	62	62	14	1	36	-	12	100	-	-	-	14	363
Motocykl	-	3	12	12	12	1	-	-	19	1	4	-	-	-	23	87
Cysterna paliwowa	-	4	30	30	32	2	3	15	2	-	52	2	1	-	1	174
Warsztat	-	7	54	54	54	9	17	12	9	10	10	52	3	-	1	292
Samochód służby zdrowia	-	2	39	39	39	2	2	3	4	1	2	2	24	-	1	160
Samochody inne	-	17	21	21	21	3	3	3	5	5	13	2	5	-	40	163
Agregat prądotwórczy PAD-16	-	-	5	5	5	-	-	-	-	1	1	7	4	-	-	28
Elektrownia oświetleniowa EO-4	-	2	1	1	1	-	-	-	-	2	-	-	3	-	-	10
Elektrownia oświetleniowa EO-1	-	3	16	16	16	5	2	1	1	-	2	1	-	-	1	64

Rodzaje UiSW, na których znajdują się urządzenia podlegające dozorowi technicznemu.

Źródło: Ibid., s. 16-17.

Tabela 5.

Wykaz zasadniczego UiSW w DKPanc

Rodzaj UiSW	Dowództwo, sztab	bdow	BZ	BKPanc	BKPanc	pappanc	pa	pplot	br	bsap	bzaop	brem	bmed	kzap	bŻW	Razem
Stan osobowy	159	755	3978	3494	3494	757	841	874	411	659	696	517	255	155	353	17398
9mm P-64/P-83	157	208	696	666	666	155	206	208	107	80	88	111	78	8	68	3502
9mm P-63,P-84	-	36	689	673	673	126	111	94	60	36	2	16	58	-	12	2586
7.62mm kbkAK,AKM,AKMŁ	2	431	2291	1947	1947	397	459	514	234	-	590	388	117	147	264	9725
7.62mm kbkAK-GN, wz.1960	-	77	264	188	188	79	65	55	10	46	16	2	2	-	-	995
7.62mm kar. gr. wz.1974	-	-	-	-	-	-	-	3	-	497	-	-	-	-	-	500
7.62mm SWD,SWDS	-	3	38	20	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	90
7.62mm PK,PKM	-	-	36	18	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	72
7.62mm PKS,PKMS,PKMSN	-	10	102	62	62	12	3	5	12	40	24	2	2	-	26	362

Rodzaj UiSW	Dowództwo, sztab	bdow	BZ	BKPanc	BKPanc	pappanc	pa	pplot	br	bsap	bzaop	brem	bmed	kzap	bŻW	Razem
rgppanc RPG-76	-	9	129	77	77	58	7	13	16	-	-	-	8	-	8	402
Czołg T-72/PT-91	-	-	30	90	90	-	-	-	-	-	-	-	-	-		210
Wóz dowodzenia /D-1,D-2/	-	-	1	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-		7
BWP	-	-	90	30	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-		150
BWP 1K	-	-	3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-		5
BWR	-	-	-			-	-	-	3	-	-	-	-	-		3
BRDM-2 /BRDM-2rs/	-	-	10	10	10	-	-	4	18	-	-	-	-	-		52
BRDM R-5	-	-	6	6	6	-	-	-	6	-	-	-	-	-		24
Wóz dowodzenia /SKOT/	-	5	4	4	4	1	1	-	-	1	-	-	-	-		20
122mm hb samobieżna 2S1	-	-	18	18	18	-	18	-	-	-	-	-	-	-		72
BM-21		-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	-	-	-		18
85mm armata D-44	-	-	12	12	12	48	-	-	-	-	-	-	-	-		84
9P133 „Malutka''	-	-	6	6	6	9	-	-	-	-	-	-	-	-		27
9K111 „Fagot''	-	-	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-		12
82mm moździerz wz.37	-	-	6	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-		18
120mm moździerz wz.38/43	-	-	18	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-		30
ZSU-23-4	-	-	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-		12
ZU-23-2	-	2	8	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-		26
57mm armata plot. S-60	-	-	4	4	4	-	-	12	-	-	-	-	-	-		24
9K32M2-STRZAŁA-2	-	4	24	24	24	-	-	8	-	-	-	-	-	-		84
PRWB OSA /Baz-5939/	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	-	-		16
STZ /Baz-5937/	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-		10
RSWP NUR-21	-	-	1	1	1	-	-	3	-	-	-	-	-	-		6
RSWP NUR-31	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-		2
Spycharka szybkobieżna BAT	-	-	2	2	2	-	-	2	-	2	-	-	-	-		10
Spycharko-ładowarka SŁ-34	-	-	5	5	5	-	-	-	-	5	-	-	-	-		20
Koparka samochodowa K-407	-	-	3	3	3	-	-	1	-	6	-	-	-	-		16
Koparka rowów strzeleckich KRS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-		3

Rodzaj UiSW	Dowództwo, sztab	bdow	BZ	BKPanc	BKPanc	pappanc	pa	pplot	br	bsap	bzaop	brem	bmed	kzap	bŻW	Razem
Transporter inżynieryjny	-	-	1	1	1	-	-	-	-	9	-	-	-	-		12
Transporter pływający PTS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-		10
Most czołgowy BLG	-	-	2	4	4	-	-	-	-	6	-	-	-	-		16
Most towarzyszący SMT-1	-	-	4	4	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-		12
Żuraw samochodowy	-	-	3	3	3	-	-	2	-	1	1	2	-	-		15
Samobieżny blok brzegowy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-		6
Samobieżny blok pływający	-	-	-	-	-	-	-	-	-	48	-	-	-	-		48
Kuter holowniczy KH-200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-		6
WZT	-	1	5	9	9	-	3	1	-	-	-	8	-	-		36
WPT „Mors"	-	-	9	5	5	-	-	-	-	-	-	8	-	-		27
MTLB	-	-	1	1	1	-	-	-	-	9	-	-	-	-		12
Ciągnik kołowy	-	3	45	31	31	42	1	34	-	7	-	-	-	-		194
Ciągnik kołowy ewakuacyjny	-	-	8	8	8	-	-	-	-	-	-	16	-	-		40
Samochód osobowo-terenowy	-	32	43	43	43	16	13	9	9	5	4	4	4	-		225
Samochód ciężarowo-terenowy	-	47	415	392	392	77	56	73	21	72	137	32	17	-	4	1741
Samochód ciężarowo-szosowy	-	-	62	62	62	14	1	36	-	12	100	-	-	-	14	363
Motocykl	-	3	12	12	12	1	-	-	19	1	4	-	-	-	23	87
Cysterna paliwowa	-	4	30	32	32	2	3	15	2	-	52	2	1	-	1	176
Warsztat	-	7	54	54	54	9	17	12	9	10	10	52	3	-	1	292
Samochód służby zdrowia	-	2	39	39	39	2	2	3	4	1	2	2	24	-	1	160
Samochody inne	-	17	21	21	21	3	3	3	5	5	13	2	5	-	40	161
Agregat prądotwórczy PAD-16	-	-	5	5	5	-	-	-	-	1	1	7	4	-	-	28
Elektrownia oświetleniowa EO-4	-	2	1	1	1	-	-	-	-	2	-	-	3	-	-	10
Elektrownia oświetleniowa EO-1	-	3	16	16	16	5	2	1	1	-	2	1	-	-	1	64

Rodzaje UiSW, na których znajdują się urządzenia podlegające dozorowi technicznemu.

Źródło:. Ibid., s. 18-19.

Tabela 6.

Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w BZ

(na przykładzie 3 Brygady Zmechanizowanej Legionów)

Rodzaj urządzenia poddozorowego	Nazwa UiSW	Pododdział (użytkownik)	Liczba egzemplarzy	Miejsce zainstalowania	Forma dozoru technicznego
Żuraw	Żuraw D-35	krem	7	WZT-2	pełny
		bcz	1		
	Żuraw BAT-M	ksap	1	S-3392	
	Żuraw DS0101R	WAK	1	Jelcz 325	
		ksap	1		
	Żuraw Żba-0,15	WAK	1	Magazyn	ograniczony
	Żuraw ŻP-160		1	Kotłownia	
Suwnica	Suwnica pomostowa	krem	3	WOR	
	Suwnica bramowa P-677	krem	1	PSO	
Dźwig	Dźwig towarowo-osobowy	WAK	3	Magazyn	pełny
		Sł. żywnościowa	1	Kuchnia	
Podnośnik	Wciągnik WS-1,5	krem	7	Star 266	ograniczony
		1bz	1		
		2bz	1		
		bcz	1		
	Wciągnik elektryczny 27-J	krem	1	WOR	
Zbiornik bezciśnieniowy	Cysterna CD-5W	kzaop	3	Star 266	pełny
		1bz	1		
		bcz	1		
		das	1		
	Cysterna CD-5	bcz	1		
		2bz	1		

Zbiornik bezciśnieniowy	Cysterna CD-5WK	kzaop	5	Star 266	pełny
		2bz	1		
	Cysterna CDPO-4	kzaop	2		
		1bz	1		
		2bz	1		
	Zbiornik ZSS-15	MPS	7	Baza paliw	
			1	Stacja paliw	
	Zbiornik ZSS-25		5	Baza paliw	
			2	Stacja paliw	
	Zbiornik ZSS-50		3	Baza paliw	
			2	Stacja paliw	
Zbiornik stały	Sprężarka powietrza WAN-K	krem	1	PSO	ograniczony
			2	Stacja diagnostyczna	
	Sprężarka powietrza WAN-W		1	WOR	
	Sprężarka powietrza 3JW60		2		
	Sprężarka powietrza WAN-AW	WAK	2	Kotłownia	
	Sprężarka powietrza ZP 2A		1	Hydrofornia	
	Naczynie wzbiorcze	WAK	1	Kotłownia	
	Zbiornik sprężonego powietrza	krem	1	Stacja diagnostyczna	
	Zbiornik na gaz płynny	Sł. żywnościowa	1	Kuchnia	pełny
	Filtr paliwa	1bz	2	Star 266	
		2bz	2		
		bcz	2		
		kzaop	9		
Kocioł	Kocioł warzelny KGW-300	Sł. żywnościowa	1	Kuchnia	ograniczony
	Kocioł warzelny APT 301 N1		1		
	Kocioł warzelny APT 301 N1		7		
	Kocioł wodny WCO-80	WAK	2	Kotłownia	
	Kocioł parowy Eca-4		12	Kotłownia	
		Sł. żywnościowa	4	Kuchnia	
Wytwornica acetylenu	Wytwornica acetylenu WA-2	1bz	1	Przyczepka jednoosiowa	pełny
		2bz	1		
		WAK	1	Warsztat WAK	
		krem	2	WOR	
				Przyczepka jednoosiowa	
	Wytwornica acetylenu WA-1D	WAK	1	Warsztat WAK	

Wytwornica acetylenu	Wytwornica acetylenu 2-1,5/0,3-CP	krem	3	Przyczepka jednoosiowa	pełny
		bcz	1		
		das	1		
	Wytwornica acetylenu ENHA-1	WAK	1	Warsztat WAK	

Razem	136

Urządzenia poddozorowe stanowiące infrastrukturę koszarową (na stałe związane z obiektami budowlanymi).

Źródło: Baza danych Delegatury WDT w Warszawie.

Tabela 7.

Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w BPanc

(na przykładzie 1 Warszawskiej Brygady Pancernej)

Rodzaj urządzenia poddozorowego	Nazwa UiSW	Pododdział (użytkownik)	Liczba egzemplarzy	Miejsce zainstalowania	Forma dozoru technicznego
Żuraw	Żuraw D-35	krem	10	WZT-2	pełny
		1bcz	1		
		2bcz	1		
		3bcz	1		
	Żuraw TD-50	krem	1	WZT-3	
	Żuraw DSRW-0064		1	Star 266	
	Żuraw ŻSH-69	ksap	1	Star 660	
	Żuraw 171.130		1	J-50241	
	Żuraw DS0101R		1	Jelcz 325	
	Żuraw BAT-M		1	S-330	
	Żuraw DS0101K	WAK	1	Jelcz 325	
Suwnica	Suwnica pomostowa	krem	1	WOR	ograniczony
Dźwig	Dźwig towarowy	Sł. żywnościowa	1	Kuchnia	
	Dźwig towarowo-osobowy		3		pełny
Podnośnik	Wciągnik WS-1,5	krem	1	Star 266	ograniczony
		1bcz	1		
Zbiornik bezciśnieniowy	Cysterna CD-5W	kzaop	6	Star 266	pełny
		kłącz	1		
		1bcz	2		
	Cysterna CD-5	das	1		
		bz	2		
	Cysterna CD-7,5 B	kzaop	3	Jelcz 325	

Zbiornik bezciśnieniowy	Cysterna CD-10WK		1		pełny
	Cysterna CDPO-4W	1bcz	2	Star 266	
	Cysterna CP-11	kzaop	1	Przyczepa D-83	
	Zbiornik ZSS-15	MPS	4	Stacja paliw	
			1	Baza paliw	
			2		
	Zbiornik ZSS-25		1		
			1	Stacja paliw	
	Zbiornik ZSS-50		1		
			2	Baza paliw	
	Zbiornik ZSP-8		1		
Zbiornik stały	Sprężarka powietrza WAN-K	krem	2	WOR	ograniczony
			1	Stacja diagnostyczna	
		WAK	1	Hydrofornia	
			1	Kotłownia	
	Sprężarka powietrza WAN-E		1	Warsztat WAK	
	Hydrofor	WAK	3	Hydrofornia	
	Zbiornik sprężonego powietrza		2	Kotłownia	pełny
	Filtr paliwa	kłącz	1	Star 266	
		bz	2		
		das	1		
		1bcz	2		
		kzaop	6		
Kocioł	Wytwornica pary DDA-2	Sł. żywnościowa	1	Przyczepka jednoosiowa	
	Kocioł parowy KPŻ-1		3		ograniczony
	Kocioł wodny WCO-80	WAK	4	Kotłownia	
	Kocioł parowy Eca-4		2		

Razem	92

Urządzenia poddozorowe stanowiące infrastrukturę koszarową (na stałe związane z obiektami budowlanymi).

Źródło: Ibid.

Tabela 8.

Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w pa

(na przykładzie 1 Ciechanowskiego Pułku Artylerii)

Rodzaj urządzenia poddozorowego	Nazwa UiSW	Pododdział (użytkownik)	Liczba egzemplarzy	Miejsce zainstalowania	Forma dozoru technicznego
Żuraw	Żuraw D-35	krem	1	WZT-2	pełny
Suwnica	Suwnica bramowa	krem	1	PSO	
Podnośnik	Wciągnik WS-1,5	krem	1	Star 266	ograniczony
	Podnośnik MPR-061/35	WAK	1	Magazyn WAK	
	Podnośnik P-183	WAK	1	Star 266	pełny
Zbiornik bezciśnieniowy	Cysterna CD-5W	kzaop	5	Star 266	pełny
	Zbiornik ZSP-15	MPS	1	Stacja paliw	
	Zbiornik ZSP-25		1		
	Zbiornik ZSS-25		4		
	Zbiornik ZSP-50		4		

Zbiornik stały	Hydrofor	WAK	3	Hydrofornia	ograniczony
	Odżelaziacz	WAK	2		
	Agregat pożarniczy AP-25	WAK	4	Lokalizacja zmienna	pełny
	Sprężarka powietrza WAN-AW	krem	1	Stacja diagnostyczna	ograniczony
	Sprężarka powietrza WAN-CE	krem	3	WOR	
	Sprężarka powietrza WAN-ED	WAK	1	Hydrofornia	
	Sprężarka powietrza 3JW60	WAK	1	Kotłownia	
	Sprężarka powietrza WAN-ES	WAK	2	Hydrofornia	
	Sprężarka powietrza KP 2	krem	2	Star 266 B1/Sam	
	Naczynie wzbiorcze	WAK	4	Kotłownia	
	Zbiornik sprężonego powietrza	WAK	2	Warsztat WAK	pełny
			2	Hydrofornia	
		krem	2	WOR	
Kocioł	Kocioł HP-430	WAK	1	Kotłownia	pełny
	Kocioł parowy Eca-4		4		ograniczony
Wytwornica acetylenu	Wytwornica acetylenu WA-2	krem	1	Przyczepka jednoosiowa	pełny
			1	WOR	
	Wytwornica acetylenu WA-1D		1		
	Wytwornica acetylenu 2-1,5/0,3-CP	WAK	1	Warsztat WAK	

Razem	58

Urządzenia poddozorowe stanowiące infrastrukturę koszarową (na stałe związane z obiektami budowlanymi).

Źródło: Baza danych Delegatury WDT w Olsztynie.

Tabela 9.

Zestawienie urządzeń poddozorowych w wybranych wozach bojowych

Rodzaj urządzenia poddozorowego	Liczba		Przeznaczenie	Wymagania w zakresie badań technicznych	
				zakres badań [1]	terminy badań [2]
Czołg T-72					
Zbiornik sprężonego powietrza	3	2	rozruch pneumatyczny	RZ, RW, PC	**5 lat**
		1	przedmuchiwanie peryskopów		
Zbiornik gazu obojętnego	2		instalacja ppoż.		
Czołg PT-91					
Zbiornik sprężonego powietrza	3		rozruch pneumatyczny	RZ, RW, PC	**5 lat**
Zbiornik gazu obojętnego	4		instalacja ppoż.		
BWP-1					
Zbiornik sprężonego powietrza	1		rozruch pneumatyczny	RZ, RW, PC	**5 lat**
Zbiornik gazu obojętnego	2		instalacja ppoż.		

Źródło: Opracowanie własne.

[1] Rodzaje wykonywanych badań określają warunki techniczne dozoru technicznego.
RZ - rewizja zewnętrzna, obejmująca zewnętrzne oględziny urządzenia i jego osprzętu oraz sprawdzenie działania urządzeń zabezpieczających.
RW - rewizja wewnętrzna, obejmuje ocenę wizualną stanu ścianek wewnętrznych urządzenia ciśnieniowego, jego połączeń rozłącznych i nierozłącznych oraz osprzętu.
PC - próba ciśnieniowa polega na wytworzeniu ciśnienia próbnego w urządzeniu ciśnieniowym (o wartości określonej w dokumentacji technicznej) i ocenie ewentualnych odkształceń lub nieszczelności powstałych pod wpływem ciśnienia.
Jednoczesne wykonywanie rewizji zewnętrznej i wewnętrznej oraz próby ciśnieniowej określane jest jako badania kompleksowe.

[2] Podane terminy (zgodne z warunkami technicznymi dozoru technicznego) są maksymalne. W przypadkach uzasadnionych stanem technicznym, mającym wpływ na bezpieczeństwo urządzenia, terminy badań mogą być przez inspektora WDT skrócone.

Rozwiązanie problemu badawczego i wnioski

1. We wszystkich jednostkach WLąd eksploatowanych jest około 22 tysięce sztuk urządzeń podlegających dozorowi technicznemu, z czego jedynie połowa (około 11 tys.) zarejestrowana jest w delegaturach WDT.[3]

   Pozostałe 11 tysięcy są to zbiorniki ciśnieniowe nie podlegające ewidencji, dla których wymagane jest jednak przeprowadzanie badań dozorowych co 5 lat.
2. W jednym korpusie WLąd eksploatowanych jest około 9000 sztuk sprzętu, z czego tylko 4000 egzemplarzy są to urządzenia zarejestrowane we właściwych delegaturach WDT. Pozostałe 5 tysięcy są to zbiorniki ciśnieniowe nie podlegające ewidencji.
3. W DZ (DKPanc) użytkowanych jest przeszło 800 urządzeń poddozorowych zarejestrowanych i około 1400 sztuk nie zarejestrowanych zbiorników ciśnieniowych.
4. W BZ zarejestrowanych jest około 130 a w BPanc około 90 urządzeń poddozorowych. Łącznie z nie podlegającymi ewidencji zbiornikami ciśnieniowymi (zakładając 100% ukompletowanie ZT w wozy bojowe) liczba użytkowanych urządzeń poddozorowych w brygadach wynosi przeszło 500 sztuk. W jednostkach rodzajów wojsk w sile brygady jest to około 120 urządzeń i około 70 urządzeń w jednostkach typu pułk.[4]
5. Część UiSW podlegającego dozorowi technicznemu w jednostkach WLąd (żurawie, suwnice, dźwigi, kotły i cysterny paliwowe) wymaga kwalifikowanej obsługi. Odpowiednio jest to około 50% w BZ, 59% w BPanc i 26% w pa. Ponadto urządzenia transportu bliskiego (żurawie, suwnice, dźwigi) wymagają okresowej konserwacji, wykonywanej przez uprawnionych (przez WDT) konserwatorów.

---

[3] Patrz również załącznik 4 pkt.3.

[4] Uwzględniono nie podlegające ewidencji zbiorników ciśnieniowe będące na wyposażeniu wozów bojowych (tabela 9), jak również przenośne zbiorniki (butle) przeznaczonych do przechowywania gazów sprężonych, skroplonych i rozpuszczonych pod ciśnieniem.

6. W BPanc 31,5%, w BZ 44% a w pa 55,2 % zarejestrowanych urządzeń poddozorowych stanowi część infrastruktury koszarowej i jest nierozerwalnie związana ze stacjonarnymi obiektami budowlanymi.
7. Ponad połowa urządzeń poddozorowych w jednostkach WLąd znajduje się pod dozorem pełnym, wymagającym wykonywania okresowych badań technicznych. Do grupy tej należy 100% żurawi, wytwornic acetylenu oraz zbiorników bezciśnieniowych (stacjonarnych zbiorników do paliw i cystern paliwowych). Pozostałe rodzaje urządzeń poddozorowych, w zależności od ich parametrów technicznych, objęte są zarówno dozorem pełnym jak i ograniczonym.
8. Częstotliwość wykonywania w jednostkach WLąd dozoru technicznego przez inspektorów WDT zależy w głównej mierze od liczby eksploatowanych urządzeń poddozorowych. Wykonywanie badań okresowych urządzeń objętych dozorem pełnym oraz przeprowadzanie kontroli przestrzegania przepisów dozoru technicznego w jednostkach, odbywa się zgodnie planami opracowywanymi w delegaturach WDT na dany rok kalendarzowy. Dodatkowe wizyty inspektorów WDT w jednostkach odbywają się na podstawie wniosków dowódców tych jednostek i są podyktowane potrzebami wykonywania badań doraźnych (np. po nabyciu nowego urządzenia, wymianie osprzętu, modernizacji lub remontu urządzenia).

Załącznik 8.

KALKULACJA WIELKOŚCI ZADAŃ DOZORU TECHNICZNEGO W WOJSKACH LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

Cel: Ocenić potrzeby wykonywania dozoru technicznego urządzeń poddozorowych w jednostkach wojsk lotniczych i obrony powietrznej (WLOP).

Główny problem badawczy: Jaka liczba sprzętu wojskowego w jednostkach WLOP podlega dozorowi technicznemu?
(na przykładzie eskadry lotnictwa taktycznego i bazy lotniczej)

Założenia wstępne:

1. Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w bazie lotniczej – jak tabela 1.
2. Zestawienie urządzeń poddozorowych zabudowanych w instalacjach pokładowych statków powietrznych – jak tabela 2.
3. Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w eskadrze lotnictwa taktycznego – jak tabela 3.

Tabela 1.

Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w Bazie Lotniczej

(na przykładzie 23 Bazy Lotniczej)

Rodzaj urządzenia poddozorowego	Nazwa UiSW	Pododdział (użytkownik)	Liczba egzemplarzy	Miejsce zainstalowania	Forma dozoru technicznego
Żuraw	Żuraw DS-0101R	WAK	1	Jelcz 325	pełny
	Żuraw DS-0101K		1		
	Żuraw HIAB 500-6	kompania remontowa	1	Jelcz P842 KH	
	Żuraw KC-2573-2	eskadra techniczna	1	URAL H3202	
	Żuraw UPK-300M	eskadra techniczna	1	Hangar samolotów	ograniczony
	Żuraw DST-0184	kompania transportowa	1	Jelcz P642 K	pełny
	Żuraw HIAB 095-3	kompania obsługi lotniska	1	Mercedes Benz U-400	
Pomocniczy osprzęt podnośny	Belka T-1	eskadra techniczna	1	Magazyn techniczny	pełny
Suwnica	Suwnica pomostowa	kompania remontowa	1	WOR	ograniczony
Dźwig	Dźwig towarowy	WAK	1	Budynek szkoleniowo-socjalny	
	Dźwig osobowy		1		pełny
Zbiornik bezciśnieniowy	Cysterna CD-5W	kompania transportowa	1	Star 266	
	Cysterna CD-7,5B		6	Jelcz 325	
	Cysterna ND-33		5		
	Zbiornik ZSP-100	MPS	18	Baza paliw	
	Zbiornik ZSP-50		24		
	Zbiornik ZSP-15		1		
	Zbiornik ZSN-100		4	Stacja paliw	
	Zbiornik ZSS-35		1		
	Zbiornik ZSP-25		2		
	Zbiornik ZSS-15		4		

Zbiornik stały	Filtr paliwa	kompania transportowa	5	Jelcz 325	pełny
	Hydrofor	WAK	2	Hydrofornia	ograniczony
	Odżelaziacz		3		
	Naczynie wzbiorcze		1	Kotłownia	
	Agregat pożarniczy AP-750	straż pożarna	1	Jelcz 315	pełny
	Agregat pożarniczy AP-250	MPS	4	Baza paliw	
	Sprężarka powietrza WAN-AW	kompania remontowa	2	WOR	ograniczony
	Sprężarka powietrza WAN-CE		1		
		WAK	2	Hydrofornia	
	Sprężarka powietrza WAN-E		1	Warsztat WAK	
	Dystrybutor tlenu AKZS-75	eskadra obsługi	3	ZIŁ-164	pełny
	Dystrybutor azotu UGZSM-A		2		
	Dystrybutor tlenu AKDS-70M2		4	Przyczepa	
	Sprężarka powietrza UKS-400		21		
	Dystrybutor tlenu TRŻK 2U	kompania transportowa	2		
Kocioł	Kocioł parowy KZ-5	WAK	3	Kotłownia	ograniczony
	Kocioł parowy Eca-IV		5		
	Kocioł parowy PAROMAT		5		
	Urządzenie grzejne UG-88	kompania zabezpieczenia	1	Magazyn mundurowy	pełny
Wytwornica acetylenu	Wytwornica acetylenu WA-1D	kompania remontowa	1	WOR	

Razem	146

Urządzenia poddozorowe stanowiące infrastrukturę koszarową (na stałe związane z obiektami stacjonarnymi).

Źródło: Baza danych Delegatury WDT w Warszawie.

Tabela 2.

Zestawienie urządzeń poddozorowych zabudowanych w instalacjach pokładowych statków powietrznych

Nazwa statku powietrznego	Liczba egzemplarzy	Czynnik roboczy	
Samolot SU-22	11	7	powietrze
		1	freon
		1	azot
		2	tlen
Samolot MIG-29	12	7	powietrze
		1	freon
		1	azot
		2	tlen
Śmigłowiec Mi-2	2	2	dwutlenek węgla
Śmigłowiec Mi-17	2	1	dwutlenek węgla
		1	freon
Śmigłowiec Sokół	3	2	dwutlenek węgla
		1	powietrze
Śmigłowiec Mi-24	3	1	powietrze
		1	dwutlenek węgla
		1	freon

Statki powietrzne znajdujące się na wyposażeniu eskadr lotnictwa taktycznego.

Źródło: Opracowano na podstawie danych Oddziału Normowania Eksploatacji DWLOP.

Tabela 3.

Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w eskadrze lotnictwa taktycznego

(na przykładzie 1Eskadry Lotnictwa Taktycznego)

Nazwa statku powietrznego	Liczba egzemplarzy	Urządzenia poddozorowe	
		Rodzaj urządzenia	Liczba egzemplarzy
Samolot MIG-29	12	Zbiornik sprężonego powietrza	84
		Zbiornik sprężonego freonu	12
		Zbiornik sprężonego azotu	12
		Zbiornik sprężonego tlenu	24
Śmigłowiec Mi-2	4	Zbiornik sprężonego dwutlenku węgla	24
			Razem 156

Źródło: Ibid.

Rozwiązanie problemu badawczego

1. Sprzęt wojskowy podlegający dozorowi technicznemu w eskadrze lotnictwa taktycznego (przyjęto 12 samolotów bojowych typu MIG-29 lub SU-22 i 4 śmigłowce typu Mi-2).

   W każdej eskadrze eksploatowanych jest około 150 zbiorników ciśnieniowych. Zbiorniki te nie podlegają ewidencji w delegaturach WDT. Ze względu na zabudowanie większości z tych zbiorników w instalacjach pokładowych statków powietrznych, dostęp do nich jest możliwy tylko w czasie remontów wykonywanych w zakładach lotniczych. Pozostały sprzęt, który podlega dozorowi technicznemu, a jest niezbędny do funkcjonowania eskadry, zabezpieczany jest przez bazę lotniczą, na której terenie stacjonuje eskadra.

2. Sprzęt wojskowy podlegający dozorowi technicznemu w jednej bazie lotniczej.

   Łącznie w bazie lotniczej eksploatowanych jest około 180 urządzeń podlegających dozorowi technicznemu,[1] z czego 59% urządzeń poddozorowych jest na stałe związanych z obiektami stacjonarnymi bazy.
   Najliczniejszą grupę urządzeń poddozorowych stanowią mobilne i stacjonarne zbiorniki paliwowe, które stanowią około 37% wszystkich urządzeń poddozorowych bazy.

3. Ocena liczby sprzętu podlegającego dozorowi technicznemu we wszystkich bazach lotniczych WLOP.[2]

   We wszystkich bazach lotniczych podległych DWLOP eksploatowanych jest około 2100 urządzeń poddozorowych.

---

[1] W bazie lotniczej eksploatowanych jest około 40, nie podlegających rejestracji w delegaturach WDT zbiorników przenośnych (butli), przeznaczonych do przechowywania gazów sprężonych takich jak tlen, powietrze, acetylen. (Liczba podana na podstawie danych 23 Bazy Lotniczej).

[2] Na dzień 1 lipca 2003 r. DWLOP podlega 12 baz lotniczych.

Wnioski

1. W jednostkach WLOP dozorowi technicznemu podlega około 3600 egzemplarzy sprzętu wojskowego,[3] z czego 48% użytkowana jest w 12 bazach lotniczych.
2. W jednej bazie lotniczej dozorowi technicznemu podlega około 180 urządzeń poddozorowych, z tego 59% urządzeń to sprzęt stacjonarny bazy.
3. Na częstotliwość wykonywania przez inspektorów WDT dozoru technicznego w jednostkach wojsk lotniczych ma wpływ liczba eksploatowanych urządzeń poddozorowych objętych dozorem pełnym, a także wynika to z potrzeb jednostek na wykonywanie badań nadzwyczajnych (doraźnych). W jednostce typu baza lotnicza, wizyta inspektora WDT odbywa się średnio, co jeden (dwa) miesiące.
4. W jednej eskadrze lotniczej (lotnictwa taktycznego, lotnictwa transportowego itp.) dozorowi technicznemu podlega około 150 zbiorników ciśnieniowych, stanowiących wyposażenie statków powietrznych. Zbiorniki te nie podlegają ewidencji w delegaturach WDT, a terminy ich badań zależą od typu zbiornika i miejsca jego zainstalowania i wahają się od 5 do 12 lat. Badania techniczne zbiorników wykonywane są przez inspektorów WDT na wniosek jednostek (zakładów) przygotowujących je do badań. Zbiorniki przygotowywane są do badań partiami po kilka lub kilkanaście sztuk (np. wszystkie zbiorniki z jednego statku powietrznego).

[3] Patrz również załącznik 4 pkt.3.

KALKULACJA WIELKOŚCI ZADAŃ DOZORU TECHNICZNEGO W MARYNARCE WOJENNEJ

Cel: Ocenić potrzeby wykonywania dozoru technicznego urządzeń poddozorowych w jednostkach marynarki wojennej (MW).

Główny problem badawczy: Jaka liczba sprzętu wojskowego w jednostkach MW podlega dozorowi technicznemu?
(na przykładzie dywizjonu okrętów, komendy portu wojennego i flotylli okrętów)

Założenia wstępne:

1. Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w dywizjonie okrętów - jak tabela 1.
2. Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w komendzie portu wojennego - jak tabela 2.
3. Zestawienie urządzeń podlegających dozorowi technicznemu w jednej flotylli - jak tabela 3.

Tabela 1.

Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w Dywizjonie Okrętów Rakietowych

(na przykładzie 32 Dywizjonu Okrętów Rakietowych)

Rodzaj urządzenia poddozorowego	Nazwa UiSW	Liczba egzemplarzy	Miejsce zainstalowania	Forma dozoru technicznego
Wciągnik	Wciągnik typ 11-10	2	Korweta rakietowa 1241RE	ograniczony
Zbiornik stały	Zbiornik sprężonego powietrza	64		pełny
	Zbiornik freonu	4		
	Hydrofor	12		ograniczony

Razem 82

Źródło: Baza danych Delegatury WDT w Gdyni.

Tabela 2.

Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w Komendzie Portu Wojennego

(na przykładzie Komendy Portu Wojennego Gdynia)

Rodzaj urządzenia poddozorowego	Nazwa UiSW	Liczba egzemplarzy	Miejsce zainstalowania	Forma dozoru technicznego
Żuraw	Żuraw DUT-0082	1	Jelcz 325	pełny
	Żuraw DST-0281	1		
	Żuraw DSR-0101	1		
	Żuraw stacjonarny ŻK-162	3	Nabrzeże	
Suwnica	Suwnica pomostowa	1	Sprężarkownia	ograniczony
		2	Warsztat remontowy	
		1	Magazyn torped	pełny
		3	Hala torped	
	Suwnica bramowa	2	Hala torped	
Dźwig	Dźwig towarowo-osobowy	2	Magazyn żywnościowy	
		2	Magazyn techniczny	ograniczony
	Dźwig towarowy	1	Piekarnia	
		1	Stołówka żołnierska	
		2	Kasyno	
		2	Przedszkole	

Podnośnik	Wciągnik elektryczny	4	Klub garnizonowy	ograniczony
		1	Kotłownia	
		1	Magazyn techniczny	
	Dźwignik tłokowy DKP-10B	1	Stacja diagnostyczna	
	Urządzenie do manipulacji kontenerami UMK	1	Jelcz 430	pełny
Zbiornik bezciśnieniowy	Cysterna CN-33D	1		
	Cysterna CD-5W	1	Star 266	
	Zbiornik paliwa	15	Baza paliw	
		9	Stacja paliw	
Zbiornik stały	Filtr paliwa	2	Jelcz 430	
			Star 266	
	Agregat pożarniczy AP-25	72	Teren portu wojennego	ograniczony
	Sprężarka powietrza WAN-E	2	Hydrofornia	
		2	Ujęcie wody	
		1	WOR	
		1	Kotłownia	
	Sprężarka powietrza WAN-CE	1		
	Naczynie wzbiorcze	2	Kotłownia	
	Wymiennik ciepła	2	Budynek koszarowy	
	Zbiornik sprężonego powietrza	3	Kotłownia	pełny
		1	Magazyn techniczny	
		2	Sprężarkownia	
		3	Hala torped	
		3	Ujęcie wody	
		2	Hydrofornia	
	Odżelaziacz	3		
	Hydrofor	2		
	Zbiornik uzdatniania wody	3	Ujęcie wody	
Kocioł	Wytwornica pary UD-2	1	Pralnia	pełny
	Autoklaw A6-B	2	Izba chorych	ograniczony
	Kocioł wodny KZ-5	1	Kotłownia	
	Kocioł parowy Eca-4	2		
	Kocioł parowy P-2	2		pełny
	Kocioł parowy ERm	1		
	Kocioł parowy KD-400	1		
	Kocioł piekarski	2	Piekarnia	
Wytwornica acetylenu	Wytwornica acetylenu WA-2W	1	WOR	
	Wytwornica acetylenu 2-1,5/03 Cp	2		

Razem 181

Urządzenia poddozorowe stanowiące infrastrukturę bazy (na stałe związane z obiektami stałymi).

Źródło: Ibid.

Tabela 3.

Zestawienie urządzeń podlegających dozorowi technicznemu w 3 Flotylli Okrętów

Rodzaje urządzeń		Ogółem
Urządzenia ciśnieniowe i bezciśnieniowe (UCB)	Urządzenia transportu bliskiego (UTB)	
1194	123	1317

Źródło: Ibid.

Rozwiązanie problemu badawczego i wnioski

1. W jednostkach MW dozorowi technicznemu podlega około 3050 sztuk sprzętu wojskowego. [1] Urządzenia transportu bliskiego (dźwignicowe) stanowią około 10% wszystkich eksploatowanych urządzeń poddozorowych, pozostałe (90%) to urządzenia ciśnieniowe i bezciśnieniowe.
2. W 3 Flotylli Okrętów eksploatowanych jest około 1300 urządzeń poddozorowych, co stanowi 42% urządzeń poddozorowych użytkowanych we wszystkich jednostkach MW.
3. W pozostałych flotyllach (8 i 9 Flotylli Obrony Wybrzeża) eksploatowanych jest po około 600 urządzeń podlegających dozorowi technicznemu.
4. W jednej komendzie portu wojennego dozorowi technicznemu podlega około 180 sztuk sprzętu wojskowego,[2] z czego blisko połowa na stałe związana jest z obiektami stacjonarnymi portu.

---

[1] Patrz również załącznik 4 pkt.3.

[2] Ze względu na brak ewidencji liczba ta nie uwzględnia zbiorników przenośnych (butli) przeznaczonych do przechowywania gazów technicznych.

5. Dominującą grupę urządzeń poddozorowych eksploatowanych na okrętach MW stanowią zbiorniki ciśnieniowe, niezbędne do funkcjonowania okrętu.[3]
6. W nadbrzeżnych jednostkach MW około 50%, a na okrętach ponad 80% eksploatowanych urządzeń poddozorowych objętych jest dozorem pełnym i wymaga wykonywania przez inspektorów WDT okresowych badań technicznych z częstotliwością od 1 roku do 3 lat, w zależności od typów, wieku i parametrów urządzeń.
7. Na małych jednostkach pływających (np. kutrach, czy korwetach rakietowych wizyty inspektorów WDT odbywają się średnio raz w roku. Na dużych okrętach (np. fregatach) średnio co dwa miesiące.
8. Największym problemem, zarówno dla inspektorów WDT jak i użytkowników sprzętu, jest wykonywanie dozoru technicznego urządzeń zainstalowanych na okrętach, w szczególności niektórych zbiorników ciśnieniowych, do których dostęp w miejscu ich zainstalowania jest utrudniony.

---

[3] Na jednej korwecie rakietowej (typu Tarantul I) znajduje się 20 zbiorników ciśnieniowych. Dla porównania na okręcie podwodnym ORP „Orzeł" (typu Kilo) znajdują się 72 zbiorniki ciśnieniowe. Zbiorniki ciśnieniowe zainstalowane na okrętach MW są zbiornikami wysokociśnieniowymi. Ich ciśnienia robocze są rzędu 15 MPa (150 bar) i wykorzystywane są w wielu układach okrętu, w tym jako zbiorniki rozruchowe silników głównych.

Załącznik 10.

KALKULACJA WIELKOŚCI ZADAŃ DOZORU TECHNICZNEGO W POLSKICH KONTYNGENTACH WOJSKOWYCH PEŁNIĄCYCH MISJE POKOJOWE

Cel: Ocenić potrzeby wykonywania dozoru technicznego urządzeń poddozorowych w polskich kontyngentach wojskowych pełniących misje pokojowe.

Główny problem badawczy: Jaka liczba sprzętu wojskowego w polskich kontyngentach wojskowych pełniących misje pokojowe podlega dozorowi technicznemu?

Założenia wstępne:

1. Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w PKW KFOR - jak tabela 1.
2. Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w NSE PKW KFOR - jak tabela 2.
3. Wykaz polskich kontyngentów wojskowych pełniących misje pokojowe - jak tabela 3.
4. Rozmieszczenie polskich kontyngentów wojskowych pełniących misje pokojowe - jak rys. 1.

Tabela 1.

Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w PKW KFOR

Rodzaj urządzenia poddozorowego	Nazwa UiSW	Pododdział (użytkownik)	Liczba egzemplarzy	Miejsce zainstalowania	Forma dozoru technicznego
Żuraw	Żuraw DST-0105	pluton remontowy	1	Jelcz 442K	pełny
Zbiornik bezciśnieniowy	Cysterna CD-5W	pluton transportowo-gospodarczy	4	Star 266	
	Cysterna CD-5WK		1		
	Cysterna CP-1,6A		4	Przyczepa jednoosiowa	
	Zbiornik paliwa 15 m^3	MPS	4	Stacja paliw	
Zbiornik stały	Sprężarka powietrza WAN-K	pluton remontowy	1	WOR	ograniczony
	Sprężarka powietrza WAN-AW		1		
Kocioł	Kocioł warzelny 9/300	pluton transportowo-gospodarczy	2	Kuchnia	
	Kocioł warzelny 150L	pluton transportowo-gospodarczy	3	Kuchnia	
	Kocioł parowy WW-10		1	Przyczepa D-46	pełny
	Urządzenie grzejne UG-65		1	Star 266	

Razem 23

Urządzenia poddozorowe stanowiące infrastrukturę miejscową (zostały przejęte przez użytkowników wraz z terenem bazy).

Źródło: Baza danych Delegatury WDT w Krakowie.

Tabela 2.

Zestawienie sprzętu wojskowego podlegającego dozorowi technicznemu w NSE PKW KFOR

Rodzaj urządzenia poddozorowego	Nazwa UiSW	Pododdział (użytkownik)	Liczba egzemplarzy	Miejsce zainstalowania	Forma dozoru technicznego
Żuraw	Żuraw DS0101R	drużyna remontowa	1	Jelcz 325	pełny
Zbiornik bezciśnieniowy	Cysterna CD-10	pluton zaopatrzenia	3		
	Cysterna CP-11		3	Przyczepa D-83	
Zbiornik stały	Filtr paliwa		3	Star 266	
	Sprężarka powietrza	pluton gospodarczy	2	PSO	ograniczony

Razem	12

Urządzenia poddozorowe zakupione prze użytkowników na rynku miejscowym.

Źródło: Ibid.

Tabela 3.

Wykaz polskich kontyngentów wojskowych pełniących misje pokojowe

Lp.	Nazwa kontyngentu	Kraj stacjonowania	Stan osobowy [1]	Oddalenie od kraju [2]
1	PKW UNFIL	Liban	225	2400 km
2	PKW UNDOF	Syria	360	2450 km
3	PKW SFOR	Bośnia i Hercegowina	280	850 km
4	PKW KFOR	Kosowo	575	1100 km
		Macedonia		1150 km
5	PKW w ISAF	Afganistan	100	4250 km
6	PKW w Wielonarodowej Dywizji Centrum-Południe	Irak	2400	2900 km

Źródło: Opracowanie własne.

[1] Stany osobowe podano w przybliżeniu na dzień 11 czerwca 2003 r. Stan osobowy PKW w Iraku – przewidywany.

[2] Odległości w linii prostej od kraju (Warszawy) podano na podstawie *Microsoft Encarta 97 Word Atlas*.

Legenda:

1 Liban
2 Syria
3 Bośnia i Hercegowina
4 Kosowo – Macedonia
5 Afganistan
6 Irak

Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 1. Rozmieszczenie polskich kontyngentów wojskowych pełniących misje pokojowe

Rozwiązanie problemu badawczego i wnioski

1. W polskich kontyngentach wojskowych pełniących misje pokojowe dozorowi technicznemu podlega około 380 egzemplarzy sprzętu wojskowego (urządzeń poddozorowych).[3] Średnio w jednym kontyngencie wojskowym dozorowi technicznemu podlega około 50 egzemplarzy sprzętu. Większość z nich (około 70%) to zbiorniki ciśnieniowe i bezciśnieniowe (paliwowe).
2. Ponad 70% z ogólnej liczby urządzeń technicznych eksploatowanych przez polskie kontyngenty wojskowe w misjach pokojowych ma formę dozoru pełnego.
3. Szczególnym problemem w wykonywaniu dozoru technicznego w polskich jednostkach wojskowych pełniących misje pokojowe jest ich bardzo duże oddalenie od kraju macierzystego, które wynosi średnio około 2000 km (od 850 km do 4250 km). Jednocześnie liczba egzemplarzy urządzeń poddozorowych w poszczególnych kontyngentach jest niewielka, co powoduje, że realizacja dozoru technicznego przez specjalistów z kraju jest bardzo kosztowna. Dozór techniczny realizowany jest przez inspektorów WDT, których wizyty w poszczególnych kontyngentach realizowane są według potrzeb, średnio nie rzadziej jednak niż raz w roku.

[3] Liczbę tą należy traktować jak szacunkową. Dokładna liczba nie jest znana ze względu na brak danych o ilości, eksploatowanych w polskich kontyngentach wojskowych pełniących misje pokojowe, zbiorników przenośnych (butli) przeznaczonych do przechowywania gazów sprężonych (tlen, powietrze, acetylen). W przypadku PKW KFOR jest to około 30 butli, które podlegają badaniom technicznym co 5 lat.

Załącznik 11.

PROPONOWANY ZAKRES ZADAŃ BIURA WDT

Biuro WDT działa jako centralny organ kierowania dozoru technicznego w SZ RP. Do jego zasadniczych zadań należy:

1) koordynowanie wykonywania dozoru technicznego przez delegatury WDT oraz cywilne jednostki dozoru technicznego wykonujące zadania na rzecz SZ RP;
2) analizowanie potrzeb wykonywania dozoru technicznego w resorcie Obrony Narodowej;
3) formułowanie wymagań dozoru technicznego dla projektowanego i wdrażanego do SZ RP UiSW;
4) uczestniczenie w pracach związanych z planowaniem modernizacji i wymiany UiSW w SZ RP;
5) współpraca z komórkami i jednostkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej oraz współpraca międzynarodowa w zakresie bezpiecznej eksploatacji urządzeń;
6) opiniowanie aktów prawnych związanych z bezpieczeństwem eksploatacji uzbrojenia i sprzętu wojskowego;
7) opracowywanie warunków technicznych dla specjalistycznych urządzeń poddozorowych;
8) prowadzenie ewidencji UiSW podlegającego dozorem technicznym;
9) analizowanie przyczyn i skutków ewentualnych uszkodzeń i wypadków związanych z eksploatacją urządzeń poddozorowych;
10) inicjowanie przedsięwzięć oraz prac badawczych dotyczących bezpiecznej pracy urządzeń poddozorowych w SZ RP;
11) inicjowanie działalności mającej na celu podnoszenie kwalifikacji użytkowników urządzeń poddozorowych;
12) popularyzowanie zagadnień związanych z bezpieczną eksploatacją urządzeń poddozorowych w SZ RP, w tym prowadzenie szkoleń dla osób odpowiedzialnych za eksploatację UiSW;
13) kontrolowanie przestrzegania przepisów o dozorze technicznym w SZ RP.

Załącznik 12.

PROPONOWANY TERYTORIALNY OBSZAR DZIAŁANIA DELEGATUR WDT

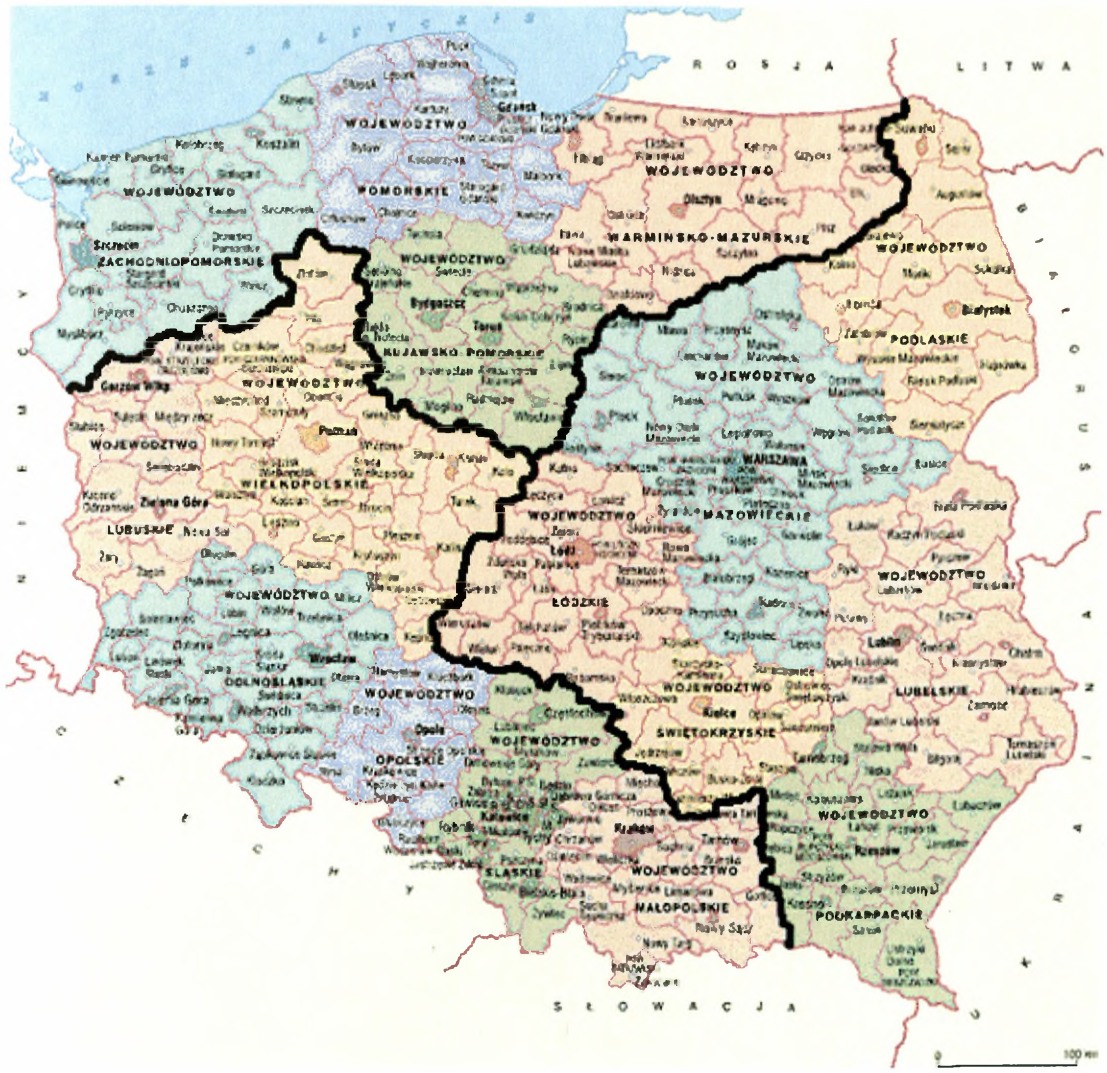

Źródło: Opracowanie własne.

1. **Delegatura w Gdyni** obejmuje obszar województw: zachodniopomorskiego, pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, warmińsko-mazurskiego oraz jednostki wojskowe Marynarki Wojennej.
2. **Delegatura we Wrocławiu** obejmuje obszar województw: dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego, małopolskiego, śląskiego, wielkopolskiego.
3. **Delegatura w Warszawie** obejmuje obszar województw: łódzkiego, mazowieckiego, podlaskiego, lubelskiego, świętokrzyskiego, podkarpackiego.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. 57008
Akademii Obrony Narodowej